MIHAI IONESCU

confidențe la marginea gazonului

CONFIDENȚE
LA
MARGINEA GAZONULUI

Coperta : GHEORGHE BALTOC

MIHAI IONESCU

CONFIDENȚE LA MARGINEA GAZONULUI

= Lia și Sorin =
Constanța
24-Iulie-1989.

EDITURA SPORT-TURISM
București, 1988

N-AM FOST UN FIU RISIPITOR

Apariția cărții „Antrenori la ora confesiunilor", la începutul anului 1982, a fost primită cu multă căldură și interes în lumea oamenilor de sport, a fotbalului mai ales. Iar prezentarea ei, făcută cu mult profesionalism, dar și cu tot atîta colegialitate, de confrații din presă, de Cristian Țopescu la televiziune și Nicolae Soare la radio, mi-a stimulat efortul și dorința de a continua — așa cum de altfel și promisesem în finalul „confesiunilor" — cu incursiunea în viața intimă a fotbalului, mai ales dincolo de marginea gazonului.

În anii care au trecut, însă, a trebuit să mă adaptez unei situații profesionale noi. Și, lucrînd în activul federației de specialitate, m-am depărtat, vrînd-nevrînd, de scris. În schimb, am fost mult mai aproape de fotbal, de obligațiile și răspunderile care decurg, în mod firesc, din munca de zi cu zi în slujba acestui sport al sporturilor.

Astfel, am trecut și prin ultima verigă a filierei fotbalistice, realizînd — dacă se poate spune așa — performanța de a fi fost „de toate", mai mult sau mai puțin. Și jucător, și antrenor, și cronicar, și conducător.

Și, privind cu obiectivitate în urmă, peste tot și peste toate, pe unde și prin cîte am fost, trebuie să recunosc că cel mai greu mi s-a părut rolul aceluia care, la un meci, nici nu poate să alerge de-a lungul și de-a latul terenului, consumîndu-și surplusul de energie ; nici nu poate să strige în stînga și-n dreapta dînd sfaturi pe care uneori a uitat să le dea la antrenament ; nici nu poate să-și manifeste satisfacția sau decepția în scris.

Acela care nu poate face nimic din toate acestea, conducătorul — și el unul din personajele de pe banca suferinței de la marginea terenului — trebuie să tacă cînd alții în jurul său se exteriorizează, să-i calmeze pe toți care nu reușesc prin ei înșiși să se liniștească ; să adune în el cît mai multe critici și felicitări cît mai puține ; să fie primul care răspunde de tot și de toate și printre cei din urmă cărora li se recunosc meritele.

Dar, iată că a venit timpul să mă mai întorc și la scris. Poate pentru că el mi-a dat și cele mai mari satisfacții. Și nu am revenit ca un fiu risipitor. Cel mult să fi risipit ceva iluzii, pe care oricine și le face din cînd în cînd.

Spre deosebire de omul din parabolă, care s-a întors acasă cu mîna goală, aproape cerșetor, eu am revenit la scris cu traista plină de fapte, gînduri, impresii din lumea asta mare a fotbalului, pe care nicicînd nu l-am cunoscut mai bine ca în acești din urmă trei ani.

Și, așa cum bine zicea Anton Pann, „De la lume adunate și înapoi la lume date“, aș îndrăzni să spun într-un fel asemănător, că toate cîte am adunat din fotbal le ofer — deocamdată numai în parte — oamenilor din fotbal, tuturor celor care iubesc fotbalul.

MIHAI IONESCU

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI !

Au trecut patru ani de la incursiunea făcută în biografia a zece dintre cei mai cunoscuți antrenori ai noștri, prezenți sub forma unor confesiuni : Coloman Braun-Bogdan, Cornel Drăgușin, Nicolae Dumitrescu, Florin Halagian, Traian Ionescu, Viorel Mateianu, Angelo Niculescu, Ilie Oană, Gheorghe Popescu, Valentin Stănescu. Și a existat promisiunea de a continua seria „confesiunilor", eventual și cu alți antrenori din elita fotbalului românesc.

Îmi amintesc însă că atunci, în urmă cu patru ani, la puțin timp după ce biografia romanțată a „celor zece" a văzut lumina tiparului, un vechi prieten, profesorul Traian Tomescu, bun cunoscător al fenomenului fotbalistic, prezent el însuși multă vreme în miezul frămîntărilor sportului-rege, ca antrenor și conducător, îmi reproșa — disimulînd, fără îndoială, un ușor regret pentru absența de pe listă a unor opțiuni personale — că eroii cărții, cei zece, erau prezentați, aproape exclusiv, la modul pozitiv. Fiind și jurist de profesie și, deci, avînd obiceiul de a vedea mai mult „păcatele" și mai puțin calitățile unui om, Traian Tomescu-Wetzer spunea că în confesiunile antrenorilor sînt cam multe laude, că le lipsește simțul autocritic, că, dacă te-ai lua după ce spun ei, toți sînt niște „sfinți".

Sigur, era punctul de vedere al unui cititor subiectiv. Avea și ceva dreptate. Personal, simțeam nevoia unui schimb sincer de păreri și, așa cum se întîmplă uneori ca

după ceva dulce să-ți facă bine și ceva mai acrișor, am acceptat ideea ca Traian Tomescu să-mi aducă și unele elemente, concrete evident, referitoare la minusurile celor zece eroi, pe care, cu primul prilej editorial, să nu le mai ocolesc. Să le spun așa, pe față. Pe unii dintre ei, dacă o fi cazul, să-i punem chiar la index.

Au trecut însă patru ani de la discuția aceasta cu Traian Tomescu. De atunci, din „ziua reproșurilor", ne-am mai întîlnit de multe ori, dar niciodată profesorul-jurist, căruia de altfel i-am purtat întotdeauna o mare stimă, nu a mai pomenit nimic despre ce era tentat, la un moment dat, să spună mai puțin de bine despre cei zece „antrenori la ora confesiunilor". S-a gîndit, poate, la ceea ce-i spusesem cîndva că istoria își prezintă eroii prin fapte și realizări, iar cînd aceștia sînt puși în situația să și le prezinte ei înșiși sub forma unor confesiuni, ești obligat să le respecți întru totul conținutul, indiferent de caracterul lor subiectiv.

Mai presus de orice însă era argumentul în fața căruia păleau toate obiecțiunile : rezultatele muncii care au trecut proba timpului. Situație în care nu a mai fost nevoie să căutăm cu tot dinadinsul... găurile din cașcaval.

Pe acest temei s-a concretizat și promisiunea de a continua seria „confesiunilor". Urmărind, mai întîi, drumul, în viață și profesional, al primilor zece antrenori, aleși din marele număr al celor devotați, trup și suflet, acestei grele meserii.

În urmă cu patru ani, toți aceștia erau în plină activitate, îi întîlneam veseli sau triști pe meridianele fotbalului. Încercînd să-i regăsesc acum, la puțină vreme de la data scurtelor lor confesiuni, am simțit parcă o dureroasă strîngere de inimă. Se întîmplaseră atît de multe evenimente în acești patru ani ! Aveam impresia că privesc peste un trecut mult mai îndepărtat decît era în realitate. Ceva asemănător cu o revedere a unor locuri dragi răvășite de vreme. Ca o uliță a copilăriei pe care o străbați în senectute copleșit de amintiri !

Cîte schimbări în numai patru ani !

UN ANUNȚ TRIST ȘI... NIMIC MAI MULT

Eram la pregătire cu prima echipă națională de juniori, la Rm. Vîlcea, înaintea meciului retur din 16 martie 1983 cu reprezentativa similară a Ciprului, contînd pentru calificarea în turneul final al Campionatului european din Anglia.

Și, ca de fiecare dată înaintea unui joc, fie el ușor sau greu, așteptam cu încordarea firească în asemenea împrejurări ora confruntării. Într-una din seri, tocmai cînd reușisem să mă mai desprind de obsesia meciului care bătea la ușă, telefonul m-a adus, din nou, în stare de neliniște. Un mesaj de la Arad, primit la recepția hotelului, mă invita să rămîn în așteptare în cameră, urmînd a fi chemat din nou pentru o comunicare importantă.

Nu peste mult timp soneria telefonului a zbîrnîit strident și la celălalt capăt al firului vocea de stentor a lui Pavel Sodincă, om de fotbal, cîndva corespondent de presă sportivă din Arad, îmi aducea la cunoștință o veste tristă. Mai tristă decît orice înfrîngere de pe terenul de sport : „Azi, Cibi-baci a plecat dintre noi !"

Murise, așadar, omul despre care ai fi crezut că nu are moarte. El care-i condusese pe atîția alții pe ultimul drum și care spunea, parcă glumind, parcă îngrijorat, că nu prea a mai rămas nimeni dintre cei care ar trebui să-l conducă și pe el cînd i-o veni rîndul.

Îl știam bolnav în ultima vreme pe Cibi-baci, este adevărat. Dar mai fusese de cîteva ori la pat, acasă sau la spital. De fiecare dată însă revenea biruitor în disputa inegală cu moartea și, cu umorul care niciodată nu l-a părăsit, spunea : „Am păcălit-o pe aia cu coasa și de data asta". După care, grijuliu și atent, ne întreba ca un părinte bun, el pe noi, cum o ducem cu sănătatea ?

Vestea morții lui Cibi-baci a căzut ca un trăsnet, părea ceva aproape de necrezut. Și aceasta pentru simplul motiv că — în ciuda vîrstei în prag de opt decenii și a unor suferințe fizice prelungite — biografia sa s-ar fi putut oricînd identifica cu istoria fotbalului nostru și acum, cînd pleca pentru totdeauna, parcă lua și ceva din noi cu el. Și-apoi, ne obișnuisem să-l știm acolo, undeva, mereu la

datorie, gata oricînd să ne dea un sfat și mai ales să ne spună o glumă, pe care o mai auzisem de multe ori, și totuși ne făcea plăcere s-o mai auzim încă o dată, pentru că avea un farmec de a povesti, cum nu avea nimeni altul.

În urmă cu o lună și ceva îl invitasem la o plenară a federației de fotbal, dedicată problemelor de juniori și copii. La început a spus că vine, apoi, cînd am vorbit cu el la telefon, nu s-a mai arătat destul de sigur să se încumete, în plină iarnă, la un drum atît de lung, de la Arad la București. Mi-a spus că așteaptă să se mai încălzească puțin vremea și să nu ne facem griji, că va veni. Vremea s-a încălzit, noi l-am crezut pe Cibi-baci și nu ne-am făcut griji, dar el n-a mai venit la București. A luat alt drum, singurul fără întoarcere.

În seara aceea, la Rm. Vîlcea, am stat de veghe pînă tîrziu. Cibi-baci era viu în amintirile care mă răscoleau. Îl revedeam pe vremea cînd mi-era antrenor la „Armata" și mă mai certa.

...Odată, din multele deplasări făcute împreună, călătoream în aceeași cușetă a vagonului de dormit și pînă la Petroșani, unde trebuia să mergem la un meci, n-am închis ochii aproape toată noaptea, ținîndu-mă numai în povestiri. La ziuă, l-am și întrebat : „De ce am luat locuri la vagonul de dormit ?". Mi-a răspuns zîmbind, cu acel zîmbet care aduna în el și dojană, dar și bunătate : „Ți-am mai spus parcă cîndva, că cine doarme mult nici nu observă că a trăit". Cînd am ajuns la Petroșani a uitat ce mi-a spus și a tras un somn zdravăn pînă la prînz. Ca să nu-l supăr cumva, l-am imitat și eu și tot ca să nu-l supăr, nu l-am mai întrebat la dejun „cum e cu cine doarme prea mult, mai ales ziua ?". Cibi-baci parcă ar fi înțeles de ce-am tăcut și cu același zîmbet fermecător mi-a spus : „Diseară, în drum spre casă, n-am să te mai țin de povești, am să te las să dormi ; mîine avem treabă, lunea e zi grea și n-aș vrea să-mi reproșezi ceva". A doua zi, deși aș fi avut toate motivele unui reproș măcar formal, n-am scos o vorbă. Cibi-baci iar nu m-a lăsat să dorm, dar, sincer vorbind, nici n-am știut cînd am ajuns la București...

...Altă dată stăteam la o masă în grădina casei sale din strada Păun Pincio, din Arad. Scosese din colecția bogată de piese ale muzeului său un album cu coperte groase și colțare metalice. L-am răsfoit împreună mai bine de două ceasuri. Se oprea în dreptul fiecărei fotografii și mi-o explica. Vorbind, parcă i se aprindea o flacără în ochi. Cînd am trecut și peste ultima filă a albumului, mi-a spus : „Hai să-ți arăt și o poză în care sîntem campioni mondiali". I-am replicat mirat : „Noi, campioni mondiali la fotbal ?". „La fotbal, da, ce te miri ?" Și așa era. În 1977 echipa națională de fotbal, al cărei conducător tehnic era Cibi Braun, cîștigase locul întîi și medalia de aur la campionatul mondial de... surdo-muți. Cibi Braun spunea de-atunci mereu că niciodată n-a antrenat o echipă mai cuminte...

...Exact în urmă cu trei ani, la 19 martie 1980, în sala de ședințe a Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport de la etajul VIII, Cibi Braun lua cuvîntul cu ocazia aniversării unei jumătăți de secol de la înființarea F.R.F. Cînd a terminat de vorbit, avea ochii scăldați în lacrimi. Era, totuși, fericit că apucase o asemenea aniversare, o asemenea zi. Erau lacrimi de fericire...

...Ani de-a rîndul, în biroul antrenorilor de la F.R.F., Cibi Braun a stat neclintit la post, rînduind, cu grijă și pricepere, rosturile profesionale ale mai tinerilor săi colegi. De-acum înainte, o vreme, aici va dăinui numai umbra lui...

A doua zi, la 15 martie 1983, a apărut în ziarul „Sportul" următorul anunț : „Aflăm cu profundă tristețe vestea încetării din viață, în vîrstă de 78 de ani, a antrenorului emerit Coloman Braun Bogdan, reputat tehnician, care s-a ocupat de pregătirea echipei naționale și a divizionarelor „A" Jiul, U.T.A., Sportul studențesc, Rapid București, Dinamo București, ani de-a rîndul consilier al F.R.F. Coloman Braun Bogdan s-a distins în întreaga sa activitate prin pasiune profesională, împărtășind din bogata sa experiență multor generații de antrenori și jucători. Mișcarea fotbalistică din țara noastră pierde un suflet rar și un slujitor devotat. Înmormîntarea va avea loc sîmbătă 19 martie, la Arad".

A fost un anunț trist și nimic mai mult. Aceasta, referindu-ne la ceea ce s-ar fi cuvenit în asemenea împrejurări, la ceea ce ar fi meritat Cibi Braun de la fotbalul pe care l-a slujit cu atîta credință și pentru care a renunțat la orice altceva fără rezerve, fără nici un regret. Îmi amintesc cînd spunea : „Fotbalul a fost viața mea. În fața lui n-a contat nimic altceva. Nici distracția, nici odihna, nici chiar familia. Și poate sînt lipsit de modestie cînd spun că sacrificiile au meritat. Că, pentru tot ce am realizat, de cînd mă știu, în fotbal, am dreptul să privesc înapoi cu mîndrie". Așa a gîndit și a făcut Cibi Braun.

În ziua de 19 martie 1983, la Arad, au fost multe absențe nemotivate în rîndurile celor care aveau obligația morală să-l conducă pe „decanul" de vîrstă și de profesie al antrenorilor pe ultimul său drum. Se împlinea parcă temerea lui cînd spunea că nu prea a mai rămas nimeni din cei care ar fi trebuit să facă acest lucru. Dar, spunînd-o mai mult glumind decît îngrijorat, nu putea să creadă că chiar așa s-ar fi putut întîmpla.

Și, totuși, cam așa a fost. Doar Mircea Lucescu, în drum spre Hunedoara, a făcut o escală la Arad, și, însoțit de Florică Dumitrache, a depus, din partea federației de fotbal, o coroană de flori la catafalc, după care a plecat mai departe. La cimitir, singurul reprezentant al federației de fotbal... un activist voluntar, Vladimir Luca, om de vîrstă apropiată și prieten cu Cibi Braun. A fost, se pare, prea lung și obositor drumul pînă la Arad pentru alții, care s-ar fi cuvenit să fie prezenți la momentul despărțirii de cel care fusese pentru noi, cei din fotbal, mai mult sau mai puțin, ca un părinte.

Dar, chiar și din Arad au lipsit dintre cei care nu ar fi trebuit să lipsească. Cei mai în vîrstă, fotbaliștii din garda veche, unii sprijinindu-se cu dificultate în bastoane, au răspuns, spre cinstea lor, „Prezent !". U.T.A., „bătrîna doamnă", pe care Cibi Braun a iubit-o atît de mult și pe care a slujit-o cu credință, s-a achitat de obligație printr-o coroană de flori. Jucătorii U.T.A.-ei din Divizia B, foarte ocupați cu campionatul, erau plecați din Arad...

Nici nu plecase încă acolo de unde nu avea să se mai întoarcă și Cibi Braun începea să fie uitat !

...A trecut un an de atunci, din acea tristă zi de martie 1983. Venisem la Arad cu echipa națională de juniori, care se pregătea pentru meciul de calificare cu reprezentativa de aceeași vîrstă a Ungariei. Și nu voiam să scap prilejul de a trece pe la casa-muzeu din strada Păun Pincio nr. 8, dincolo de podul peste Mureș. M-am dus împreună cu Pavel Sodinca și Silviu Iorgulescu, fostul jucător al U.T.A.-ei, căruia Cibi Braun îi fusese antrenor. În poarta casei ne-a întîmpinat soția „decanului", Elena Braun. Am rugat-o să mergem, mai întîi, la cimitir. Era foarte aproape, pe una din străzile alăturate. Erau flori proaspete la mormînt. Fusese pe acolo, cu o săptămînă în urmă, ziaristul Eftimie Ionescu de la „Sportul", și el unul dintre sincerii admiratori și prieteni ai lui Cibi Braun. Elena Braun mai purta încă doliu. Am întrebat-o cum se simte cu sănătatea. Ea a ocolit răspunsul, înțelegînd că aș fi vrut să știu altceva : „Cînd trăia Cibi, pleca de-acasă și, uneori, nu venea cu lunile. Îl știam la București sau altundeva, departe, și nu-i simțeam absența. Mă obișnuisem așa. Acum cînd a plecat de tot îi simt atît de mult lipsa, deși este atît de aproape de casă..."

De la cimitir, am revenit acasă. În grădină, pomii desfrunziți începuseră deja să înmugurească. Bătea ușor un vînt de primăvară. Nu era nici cald, nici frig. Înăuntru însă te întîmpina un aer rece, trist. În camerele împodobite pînă nu de mult cu prețioase piese ale unui veritabil muzeu de fotbal, pereții erau acum lipsiți de viață și goi. Strîmtorată financiar, Elena Braun vînduse o bună parte din ceea ce strînsese, adunînd din toată lumea, Cibi baci, făcînd colecții de insigne, obiecte de artă, ziare, fotografii, pliante, fanioane, cărți, albume, brelocuri, cupe, medalii... Pe mîna cui au intrat sau urmau să intre, de acum înainte, toate aceste valoroase obiecte, care păreau comercializate la un preț... fără preț ? Din păcate, nu s-a găsit soluția transferării lor, măcar în parte, în patrimoniul federației, putînd servi și pentru realizarea unei istorii a fotbalului românesc !

...Cînd am plecat din casa de pe malul Mureșului, Elena Braun ne-a însoțit pînă dincolo de poartă. Ca și Cibi baci în urmă cu ani. Ne-a condus apoi cu privirea

pînă am dat colțul străzii. Ne-a făcut un semn, cu mîna, ca și cum ne-ar fi rugat să n-o uităm. În spatele ei părea că a căzut o cortină mare și grea, care acoperea și cimitirul de peste drum.

„UN-DOI"-URI ÎNTR-O ZI DE... S.R.L.

În biroul federației de fotbal de la etajul al doilea al clădirii din strada Vasile Conta nr. 16, acolo unde ani în șir fusese „domeniul" lui Cibi Braun, de mai multă vreme este „stăpîn" Cornel Drăgușin. Profesionist pînă în măduva oaselor, conștiincios și prob, a adunat atîta experiență în meseria aceasta grea de antrenor, încît oricînd l-ai putea socoti un fel de „știe tot" dispus să împărtășească colegilor mai tineri din ceea ce a adunat cu grijă, an cu an, pătrunzînd pînă în adîncurile cele mai tainice ale fotbalului.

Aproape nu e zi să nu stăm de vorbă, să nu discutăm, totdeauna fără patimă, deși, uneori, gata „să luăm foc". Subiectul preferat : problemele tineretului, ale juniorilor, ale schimbului de mîine. De fapt, Cornel Drăgușin este singurul dintre cei zece „antrenori la ora confesiunilor" neclintit de pe poziție în acești ultimi patru ani, care s-au adăugat celorlalți din 1970 încoace, de cînd lucrează în cadrul federației. Un veritabil record în materie ! Nu știu dacă altcineva a mai atins cifra aceasta de 15 ani neîntrerupți, ca antrenor federal, foarte greu de realizat în condițiile unei permanente confruntări cu marea performanță. Și Cornel Drăgușin are toate șansele să o depășească, chiar dacă se apropie cu pași repezi de vîrsta pensiei. Deocamdată însă este încă în plină activitate, „trage tare" cum se spune, și tot ceea ce face este chibzuit, util și oportun.

Sigur că nimeni nu este de neînlocuit. Va veni o zi cînd și Cornel Drăgușin va lăsa locul altuia mai tînăr, așa cum au făcut și cei dinaintea lui, cei care i-au predat „ștafeta" unei munci de răspundere, în care ești obligat să cam faci de toate și să te „vezi" mai puțin.

— Ai să devii un fel de colecționar de recorduri rare, i-am spus într-o bună zi. Ești primul antrenor român care a activat în străinătate, ai antrenat la toate nivelurile competiționale atît la echipele de club cît și la loturile naționale, iar acum ataci cifra cea mai ridicată în ani ca antrenor federal. Spune-mi, care-i de fapt problema centrală a fotbalului nostru juvenil? Asta, făcînd uz de experiența în muncă acumulată pînă acum.

— Cred că mărirea ariei de selecție. Pare ceva convențional, dacă nu banal, ceea ce spun acum. Și totuși, aici trebuie căutată în primul rînd, în limitele destul de înguste ale selecției, explicația multor neajunsuri. Tehnicienii din alte țări, cum ar fi, de pildă, cei din Anglia, Italia, R. F. Germania și chiar Finlanda nu au asemenea preocupări. Ei preiau de la cluburi elementul gata format pe care îl includ într-un proces de instruire, în raport de obiectivele de performanță propuse. La noi, în schimb, este altceva. Antrenorii echipelor naționale de tineret fac de toate. Și depistare, și selecție, și pregătire. Fac, de fapt, și treaba cluburilor. Apoi tot antrenorii federali trebuie să se gîndească la titularizarea celor mai buni, în diviziile A și B, la pregătirea lor în perspectivă, la cîștigul necesar de experiență internă și mai ales internațională, pentru ca aceștia, într-un timp cît mai scurt, să poată promova în lotul reprezentativ, să fie capabili de a apăra prestigiul fotbalului românesc.

Ideea de a mări aria de selecție a fost dictată, dacă se poate spune așa, de o situație reală, care constituie o frînă în obținerea unor rezultate de valoare. La ora actuală avem un număr foarte restrîns de jucători sub 21 de ani, care activează la echipe din prima divizie. Comparativ cu noi, aș vrea să dau numai exemplul unei țări, pînă mai ieri pe treapta inferioară a ierarhiei continentale, este vorba de Finlanda, unde dintr-un număr de aproximativ 240 de jucători ai celor 12 formații din prima ligă, 112 sînt de vîrsta tineretului, a competițiilor europene pentru tineret. De aici, o creștere importantă a valorii campionatului intern și rezultate bune pe plan internațional. Să nu uităm că în 1985 Finlanda a învins, la tineret, Anglia cu 3—1, rezultat care, la prima vedere, ar putea fi considerat o surpriză, dar care coroborat și cu

alte realizări, cum ar fi cele în competițiile de club continentale, ne oferă imaginea unui cîștig de fond și nu a unuia determinat de conjunctură, de hazard.

Lărgind aria de selecție în fotbalul nostru, am forțat în mod deliberat cluburile, antrenorii să-și arunce privirea și în direcția din care se profilează perspectiva. În aceste condiții, am reușit să scoatem la lumină o serie de jucători talentați și să formăm cîteva echipe de tineret bune, competitive, care s-au remarcat în confruntări de prestigiu, cum a fost Cupa „Marelui zid", în China, turneele din India și de la Toulon. De altfel, în primele două dintre aceste competiții „naționala" noastră de tineret s-a clasat pe primul și, respectiv, secundul loc, rezultate care confirmă un anumit potențial, valorificat în principal printr-o mai bună selecție.

— Contează, oare, așa de mult rezultatele la acest nivel ?

— Simplificînd cît se poate de mult lucrurile, aș putea răspunde fără ezitare cu un NU scris cu litere mari. De ce ? Pentru că finalitatea reală a muncii cu tineretul și mai ales cu juniorii o constituie creșterea, formarea unor jucători de valoare pentru nevoile marii performanțe. Echipa națională de tineret trebuie să fie un izvor permanent pentru prima reprezentativă a țării, iar aceea de juniori pentru lotul de tineret. Fluxul acesta de jos în sus nu poate fi considerat ca ceva spontan, ci bine organizat și mai ales continuu.

Sigur că nu ne este indiferent nici drumul parcurs spre cotele superioare ale performanței. Una este ca acest drum să fie presărat cu succese, și alta, cu eșecuri. Și nici nu trebuie demonstrat de ce un jucător cu posibilități se poate împlini cu adevărat, în condițiile unor reușite competiționale pe plan internațional. Rezultatele bune, victoria stimulează dezvoltarea, asigură fondul de competitivitate a tînărului fotbalist în formare. Nu trebuie însă făcut un scop în sine din obținerea unor rezultate cu tineretul și juniorii. Cu ani în urmă, o asemenea orientare nu ne-a adus prea mari servicii. Aveam echipe bune de tineret și juniori, cu care am obținut și unele succese, printre care și un titlu european în 1962. În schimb sus,

la marea performanță, acolo unde, de fapt, se judecă valoarea unui fotbalist, acolo unde se stabilește cota sa internațională, aproape că nici nu ne vedeam.

Dar nu-i mai puțin adevărat că, dacă strategia fotbalului nostru o cere, reprezentarea cu echipa noastră de tineret ar putea avea, să zicem, o cotă de exprimare mult superioară aceleia din anul 1985. Cu condiția ca toți jucătorii care se încadrează în limitele vîrstei de sub 21 de ani să joace în competițiile oficiale continentale în echipa națională de tineret. Și sînt convins că o formație din care nu ar lipsi Lăcătuș, Mateuț, Belodedici, Balint sau Hagi s-ar bate cu mai mult succes, cu șanse certe de reușită, într-o tentativă de calificare pentru un turneu final de campionat european. Dar ce am reuși în acest fel, folosind pe două fronturi aceiași jucători, temporizînd procesul lor de afirmare, frînînd chiar dezvoltarea lor ?

— Vrînd-nevrînd, discuția se întoarce din nou la fondul și aria de selecție. De aici, cred, pornesc neajunsurile. Avînd jucători mulți de valoare internațională, n-ar fi nici o problemă să facem echipe reprezentative bune și la orice nivel. De unde-i luăm însă ? Cine-i crește ? Pentru că mai toți vor să ia jucători de-a gata, privind peste gard în grădina vecinului. Sigur, sînt și unele excepții. Universitatea Craiova este una dintre ele. Aici s-a format o adevărată școală de fotbal, unde apar mereu valori, ultimele două, Badea și Gică Popescu, confirmînd fertilitatea unui ogor fotbalistic bine cultivat și îngrijit. F.C. Argeș, de asemenea, cu Bănuță și Bobaru, se menține constant pe linia unui mare interes acordat schimbului de mîine. Ca și Universitatea Cluj-Napoca, Politehnica Timișoara, F.C. Constanța, Corvinul Hunedoara, F.C.M. Brașov... Și cam atît. În rest, preocupări cu totul răzlețe ale unor antrenori anonimi, în care flacăra pasiunii pentru meseria aceasta grea, dar nobilă, arde, aproape exclusiv întreținută numai de ei. Unul dintre aceștia este și Olimp Mateescu, de la Minerul Moldova Nouă, cel care l-a adus pînă la pragul afirmării sportive pe Miodrag Belodedici. Dar cu o floare sau cîteva flori nu se face... primăvară. Și întrebarea care se pune este : unde-i cauza sau cauzele ?

— După mine, dispariția Luceafărului ar fi una din cauzele principale. O astfel de unitate, care începuse să se specializeze în formarea unor jucători pentru nevoile marii performanțe, mi se părea, cu toate neajunsurile ei în ceea ce privește selecția și pregătirea, că întrunește condițiile cerute astăzi pentru a face din tînărul jucător, ajuns sau adus la porțile marelui fotbal, un performer adevărat. Mă refer la procesul de pregătire continuă pe parcursul unui an întreg și, mai ales, la posibilitatea unei permanente confruntări pe plan internațional. Fără așa ceva este foarte greu — ca să nu zic imposibil — de a forma jucători competitivi și echipe competitive.

— Fiindcă ai deschis discuția despre Luceafărul, hai să o dezvoltăm puțin. În fond, ne spunem părerea ca oameni de fotbal, referindu-ne, în principal, la ceea ce a reprezentat ca idee, mai ales.

— Te ascult.

— Cum s-ar zice, am cam inversat rolurile. Ei bine, din capul locului trebuie precizat că ideea care a stat la baza înființării Luceafărului a fost generoasă, în practică ea confirmînd a fi deosebit de utilă pentru marea performanță. Dovadă este producția de jucători de valoare, pe ani, începînd din 1979, adică la un an de la constituirea sa, în august 1978. O astfel de măsură, repet, foarte inspirată, a pornit de la necesitatea concentrării valorilor în condițiile crizei de timp și mai cu seamă a suprapunerii obligațiilor de instruire cu cele de învățămînt, instruirea avînd ca obiectiv prioritar formarea unei rezerve de cadre pentru echipele naționale de tineret și seniori, precum și o cît mai demnă reprezentare internațională în competițiile rezervate schimbului de mîine. Treptat, însă, ideea Luceafărului a început să se degradeze. Cauzele au fost mai multe. Și obiective, dar și subiective. Aș aminti, în primul rînd, faptul că la numai un an de la înființare, numărul jucătorilor a fost redus de la 120 la 80, pentru ca, după încă un an, să se reducă și două funcții de antrenor. S-a adăugat apoi insuficiența bazei materiale, a terenurilor îndeosebi, devenite la un moment dat aproape inutilizabile. Au fost și foarte multe schimbări de antrenori, instabilitatea acestora repercutîndu-se direct în ca-

litatea procesului de instruire. O altă cauză importantă a fost și introducerea clauzei juniorului, obligatoriu în teren, la echipele divizionare B și C, ceea ce a favorizat promovarea multor elemente necorespunzătoare pe seama unei atitudini de neprincipială înțelegere a nevoilor unor cluburi. De aici au început să circule în jurul Luceafărului tot felul de vorbe, de aprecieri nefavorabile, zvonuri cu iz de suspiciune în privința corectitudinii unor antrenori. Așa se face că o anumită atmosferă, creată mai ales pe temeiuri subiective, a condus, printre altele, la măsura desființării Luceafărului, fără însă să fie evaluate pierderile reale în cazul punerii în aplicare a unei astfel de măsuri.

Curios este că asemenea frămîntări au început să apară în anul de vîrf al activității Luceafărului, în 1983. A fost anul în care au apărut Hagi, Mateuț, cînd echipa națională de juniori s-a calificat în turneul final al Campionatului european de la Londra, iar în continuare a cîștigat marele turneu internațional de la Deventer—Olanda și campionatul balcanic, în Grecia. Semnele unui relativ declin apăruseră însă chiar pe fondul unor astfel de succese și realizări. Dar nu Luceafărul era de vină, ci o tot mai accentuată neconcordanță între baza de masă a fotbalului nostru — care se îngustase prea mult — și baza de selecție care se dezvoltase în mod exagerat, sub raport cantitativ și în detrimentul calității.

În situația creată, s-a recurs la o serie de măsuri care au vizat, în principal, sporirea numărului de competiții, ajungînd să atingem un număr record de acțiuni, prin prospectarea tuturor medaliilor, inclusiv a celui sătesc, și prin coborîrea vîrstei de angajare în întreceri organizate pînă către 10 ani.

Previzibil, în aceste condiții, anul 1984 a fost mai modest din punct de vedere al rezultatelor în confruntările internaționale. În schimb, efectul măririi numărului de competiții a fost de-a dreptul spectaculos în ce privește promovările de jucători. Firesc, apoi, au început să apară și unele rezultate internaționale, au crescut șansele de calificare a unor echipe naționale de juniori în turneele finale ale campionatelor europene pe categorii de vîrstă. S-a îmbunătățit, de asemenea, calitatea jocului pres-

tat, în ansamblu și individual, a unor loturi reprezentative de juniori în diferite confruntări internaționale.

Fluxul promovărilor a continuat să crească și în 1985, ajungîndu-se ca, la un moment dat, un mare număr de jucători trecuți prin școala Luceafărului și a echipelor naționale de juniori să joace în echipe divizionare A chiar la vîrsta junioratului. Lucru care, cu ani în urmă, s-a întîmplat doar cu Hagi și Mateuț. În 1985 cifra acestora era de 11 : Bejenaru, Pojar, Stroia, D. Sava, Gh. Popescu, Oloșutean, Nuță, Harșany, Costăchescu, Sabău, Someșan, iar în spatele lor și cîțiva reprezentanți ai generațiilor mai tinere, M. Dragomir, A. Teodorescu, Foale, Stan, ca să nu mai înșir numărul mare al acelora titularizați în echipe divizionare B.

Spunea odată Mircea Lucescu că o generație de juniori este cu adevărat valoroasă și o echipă națională de juniori este realmente competitivă, cu cît are mai mulți jucători care activează la echipe din primul eșalon. În 1985, o asemenea condiție era, în foarte mare măsură, împlinită și, din acest punct de vedere, depășisem multe țări europene chiar din sfera marelui fotbal.

Era, fără îndoială, și un merit al Luceafărului. Dar în 1985 Luceafărul nu mai era ! Dispăruse ca o stea oarecare, deși pe bolta fotbalului nostru strălucise multă vreme ca o adevărată stea !

— Apropo de Luceafărul și producția de jucători. Acum este rîndul meu să te întreb : cum ar putea fi privită participarea unei echipe naționale de juniori în campionatul Diviziei A, așa cum a fost pe vremuri, pare-mi-se în 1963, Viitorul București ?

— Înainte de a răspunde trebuie făcută o precizare : Viitorul ediția 1963 nu mai era de mult o echipă de juniori, ci una de tineret, a cărei medie de vîrstă se situa în jurul a 22 de ani. Asta e cu totul altceva. La o asemenea medie de vîrstă, astăzi s-ar putea face o echipă cel puțin la fel de bună ca aceea din 1963. Ce-ai zice, de pildă, de următorul unsprezece „made Luceafărul" : Stîngaciu — Rednic, Belodedici, Iovan, Eduard — Balint, Mateuț, Hagi — Lăcătuș, Geolgău, Soare. Iar ca rezerve : Barba, Musznai, Pistol, Bănuță, Bobaru, Cîrstea, Mihali, O. Popescu, Lupu,

Gh. Popescu, Badea și încă mulți alții. Eu spun că orice antrenor avînd un asemenea lot și-ar depune candidatura, vreo cîțiva ani la rînd, și la campionat și la Cupă.

Interesant este însă altceva. Atmosfera nefavorabilă creată în jurul Luceafărului, așa cum am mai spus, nu totdeauna pe temeiuri obiective, i-a făcut pe unii să evite a-i mai pomeni numele chiar și în cazurile în care exemplul său pozitiv putea servi la argumentarea unei anumite afirmații. Cazul, bunăoară, al lui Hagi, ca să-l iau pe cel mai semnificativ, despre care cu totul accidental, ca să nu spunem niciodată, s-a scris că a stat trei ani încheiați la Luceafărul și că, în bună măsură, a fost un produs al acestuia, unde a venit la 15 ani ca o simplă promisiune și de unde a plecat, la 18 ani, direct în echipa națională de seniori.

Perioada Luceafărului a însemnat, dincolo de unele realizări notabile, și o valoroasă experiență. S-a verificat, în practică, ideea potrivit căreia concentrarea celor mai dotate elemente din rîndurile tinerilor jucători și pregătirea lor centralizată, în condițiile unei depline simbioze fotbal-școală sau școală-fotbal, asigură premisele certe ale formării unor cadre valoroase pentru marea performanță. Pe o astfel de experiență s-a întemeiat măsura înființării centrelor olimpice de fotbal pentru juniori, menite să permită consolidarea cîștigurilor realizate, să valorifice experiența acumulată în timp, să asigure cadrul organizatoric și de instruire necesar unei activități cu juniorii la cel mai înalt nivel. Ideea înființării centrelor olimpice de fotbal, la fel de generoasă ca și aceea care a dat naștere Luceafărului, va trebui susținută cu toate eforturile materiale și morale pentru a da rezultatele așteptate. Numai în acest fel vom putea păși într-o etapă superioară, aceea a valorificării, în raport de nevoile mereu în creștere pe planul performanței, a potențialului uman de care dispunem.

Și-acum, după o astfel de pledoarie la care bănuiesc, sper mai curînd, că nu ai obiecțiuni de fond, este rîndul meu să te mai întreb ceva.

— Sînt pregătit să răspund.

— Cum explici, ca unul care cunoști poate cel mai bine situația antrenorilor noștri, caruselul acesta neîntrerupt, la cîrma echipelor divizionare, mai cu seamă la Divizia A ? Chiar nu există nici un leac împotriva acestui veritabil flagel ?

— Nu știu dacă ce-ți spun acum este o explicație propriu-zisă, dar cred că ne va ajuta, oricum, să mergem pe urmele adevărului. Și, din capul locului, trebuie precizat că vinovate de situația actuală, în ce privește instabilitatea antrenorilor, sînt cluburile. De cînd lucrez la federație, nu-mi amintesc să fi venit vreun conducător de club divizionar, înainte de a angaja un antrenor, să se adreseze sfatului tehnicienilor, să obțină un aviz, chiar formal, să ne întrebe măcar așa, în treacăt, ce părere avem. Pe unii poate i-am fi sfătuit, cu bune intenții, dacă alegerea făcută era cea mai potrivită. În schimb, atunci cînd intervine „divorțul", auzi și de-o parte și de alta o ploaie de reproșuri, unii se plîng de ceilalți, se fac imputări reciproce, ba mai ies la iveală și o serie de lucruri care pun într-o lumină nefavorabilă una sau ambele părți în conflict. La ceasul concedierii, antrenorilor li se găsesc deodată numai defecte. Se uită, ca prin farmec, tot ce au făcut bun. Cineva spunea că un antrenor este tot atît de bun ca și ultimul rezultat. Și cum în sport, în fotbal mai ales, ultimul rezultat poate decide soarta unei echipe... Aș da, în această privință, numai două exemple, deosebit de semnificative. În campionatul divizionar A, 1984—85, Sport Club Bacău era, la sfîrșitul turului, pe ultimul loc în clasament, iar multă vreme în retur s-a menținut în zona retrogradării cu minus 5 și minus 6 la „adevăr". Conducerea clubului băcăuan nu l-a schimbat pe antrenorul Dumitru Nicolae-Nicușor, i-a dat credit pînă la capăt și Sport Club s-a salvat in extremis, dar s-a salvat. Alte cluburi într-o situație asemănătoare schimbau nu numai antrenorul, ci și pe președintele clubului, și medicul, și chiar șoferul autobuzului echipei. În antiteză cu exemplul oferit de Sport Club Bacău, cel al F. C. Bihor, în campionatul 1985—86, bate aproape toate recordurile în materie : trei antrenori schimbați pînă în etapa a 11-a. Și ce-a mai urmat...

Există, desigur, în unele situații, și motive întemeiate, care fac necesară o schimbare de antrenor chiar și din mers. La noi însă s-a făcut din asta o regulă. Subiectivismul, capriciul, pripeala au exercitat o influență dăunătoare asupra echipelor și nu e de mirare că și nivelul campionatului nostru este scăzut și prea puțin stimulator pentru o reprezentare internațională valoroasă.

Mai sînt însă cazuri și mai bizare decît cele care au ca efect simpla schimbare de antrenor. Iată unul care nu mai are nevoie de comentarii. În toamna anului 1968, antrenorul Silviu Ploieșteanu era înlocuit după 21 de ani de activitate neîntreruptă la Steagul Roșu Brașov, imputîndu-i-se aceleași lipsuri de care era acuzat la Rapid București Valentin Stănescu, cel care urma să-i ia locul!

În alte foarte multe situații, antrenorii schimbați de la conducerea tehnică a echipelor de seniori pentru lipsuri profesionale și chiar în comportament sînt trimiși la centrele de copii și juniori, adică acolo unde este cel puțin tot atîta nevoie de o calificare superioară și de o moralitate fără repros, fiind vorba de educația unor tineri jucători în plin proces de formare.

Concluzionînd, repet ceea ce am mai spus, că vina principală în „caruselul" antrenorilor o poartă cluburile. Și asupra lor se răsfrîng, în primul rînd, consecințele. Ele sînt cele dintîi care suferă. Și, tocmai de aceea, cluburile trebuie să încerce, prin toate mijloacele, să pună capăt acestei situații, să limiteze pe cît posibil proporțiile unui astfel de flagel, cum bine l-ai numit.

În ce privește federația de fotbal, colegiul central al antrenorilor, s-au pus la punct toate reglementările care stabilesc cadrul legal al activității antrenorilor. Mai greu este, după cum se vede, ca acestea să se respecte!

— Mai direct, mai pe ocolite, ai răspuns la întrebarea mea. Dar ca regulamentul antrenorilor de fotbal să fie respectat, ce ar trebui făcut?

— ???...

Discuția cu Cornel Drăgușin, încheiată aici, în „coadă de pește", a avut loc într-o zi de la începutul lunii noiembrie 1985. Îmi amintesc că în federația de fotbal domnea o atmosferă de liniște, cam neobișnuită. Lipseau de prin birouri amatorii de șuete, activiștii voluntari și cei

care, mai cu treabă, mai fără treabă, își fac drum la București spunînd că vin la F.R.F.

Mă gîndeam atunci ce bine s-ar lucra dacă ar fi mereu așa.

Cînd am plecat, la prînz, spre casă, cineva ne-a spus, mie și lui Cornel Drăgușin : „Știți că azi a fost S.R.L. ?"

— ???

O EXPERIENȚĂ DE O JUMĂTATE DE SECOL LA GRANIȚA INDIFERENȚEI

Din 1973, prin luna mai, cînd a ieșit oficial din fotbal, Gheorghe Popescu — Gică Popescu, cum a rămas cunoscut ca jucător internațional și chiar ca antrenor — a mai avut cîteva tentative de a relua activitatea profesională, în calitate de consilier tehnic în Turcia, la Eshikesir, și în țară, la Progresul Vulcan București. De fiecare dată n-a rezistat mai mult de patru-cinci luni. În străinătate, pentru că așa era convenția încheiată ; în țară, fiindcă pe unde a fost nu putea cu nici un preț să se împace cu lipsa de ordine, cu indisciplina, cu neseriozitatea. Singur spunea că nu era chip să stea mai mult, deoarece, la un moment dat, avea impresia — nesprijinit fiind cum trebuia — că luptă ca să facă bine unora cu... forța. Pe de altă parte, simțea că mulți dintre cei care roiau în preajma fotbalului, printre aceștia destui nefotbaliști sau fotbaliști de conjunctură, nu-l agreau, de fapt, pentru ceea ce încerca să facă, respectînd principiile jocului și ale adevăratei sportivități.

Și cum ieșea din arenă, părăsind, nu fără strîngere de inimă, banca de la marginea terenului, suia în tribună, devenind un spectator obișnuit, ca toți spectatorii.

În toamna anului 1983 s-a întors din nou pe dreptunghiul verde, în calitate de consilier la Steaua. „Mișcarea" n-a fost anunțată public, n-a avut nici caracter secret. Despre ea știa puțină lume și cînd a început să se afle, vestea mergînd din gură-n gură, lucrurile erau de-acum clare ! Cine privea cum joacă echipa de fotbal Steaua, modul său de acțiune organizat după o anumită idee, dis-

ciplina tactică și tendințele spre un fotbal modern, cu un grad ridicat de tehnicitate în viteză, putea găsi explicația unei adevărate metamorfoze, în prezența unui tehnician experimentat căruia i se cuvenea, în primul rînd, meritul de a fi oferit jucătorilor militari o partitură de joc pe care o puteau interpreta cel mai bine. Și acest tehnician era antrenorul emerit Gheorghe Popescu.

Dar nici aceasta, a nu știu cîta, revenire la banca suferinței și la adevărata exercitare a profesiei nu a durat mai mult decît cele anterioare. „Divorțul" cu Steaua a survenit, nu se știe cum, și s-a încheiat cu o despărțire, se pare, pentru totdeauna de fotbal. Pentru că de atunci Gică Popescu a renunțat și la locul din tribună. Cel puțin așa spun toți cei care erau obișnuiți cu prezența sa, din cînd în cînd, printre spectatorii care simt jocul și dincolo de ceea ce exprimă jucătorii în teren.

Izolarea aceasta, pe care și-a impus-o singur, a apărut și mai mult în evidență pe măsură ce lumea fotbalului a început să-l uite la rîndu-i. În acest fel, un tehnician valoros, o experiență bogată, acumulată în timp, au rămas în afara unei sfere de acțiune în folosul fotbalului. Colegiul central al antrenorilor, federația nu au găsit mijloacele de a-l atrage pe calea unei colaborări din care ar fi cîștigat, în primul rînd, fotbalul.

Multă vreme, după ce a plecat de la Steaua, nu s-a mai auzit aproape nimic despre Gică Popescu. Și așa cum se întîmplă cam de regulă, intrase în conul de umbră al uitării. Într-una din zile însă, la 31 mai 1985, l-am întîlnit la Mișu Flamaropol acasă. Era o zi frumoasă, foarte călduroasă, în care fostul internațional fotbalist-hocheist invitase mai mulți prieteni, în marea lor majoritate „juventiști", la o mică petrecere organizată într-un fel de cramă improvizată la locuința sa din strada Tunari. Erau acolo jucători din toate generațiile, de la Ionică Bogdan și Nicolae Gorgorin la Valeriu Călinoiu. Erau prezenți și ziariști sportivi : Ioan Chirilă, Eftimie Ionescu, Gheorghe Nicolaescu și Mircea Tudoran.

Venise, la acea întîlnire cu amintirile, și Gică Popescu. A stat aproape tot timpul în curte și nu știu dacă a mîncat sau a băut ceva. Părea că ține să păstreze distanța

față de fotbal chiar și în aceste împrejurări care, de obicei, apropie oamenii și le dezleagă limbile.

A discutat mult cu Mișu Flamaropol. Erau prieteni buni. Jucaseră, cînd erau mici, la „Gloria" și învățaseră la „Cuibul de barză" pe strada Știrbei Vodă.

Cînd s-a spart petrecerea, după cîteva ore bune, Mișu Flamaropol s-a scuzat că nu a putut organiza ceva mai deosebit, așa cum ar fi dorit, din cauza spațiului restrîns. „Las' c-o să vă mai invit eu peste vreo lună, din nou, la o petrecere în toată regula. Sper să fiți cu toții prezenți". Și s-a uitat așa, de jur-împrejur, cuprinzîndu-ne cu o privire, înainte de plecare, ca și cînd ar fi vrut să nu ne uite în clipa de rămas bun.

Exact peste o lună, la 30 iunie, Mișu Flamaropol trecea în lumea drepților, iar la 3 iulie, aproape toți cei care fuseserăm oaspeții lui acasă, ne întîlneam, acum, nu la petrecerea promisă, ci la cimitirul Belu, pentru a-l conduce pe Flamaropol pe ultimul său drum.

Era prezent și Gică Popescu. N-ar fi putut să lipsească. Într-un fel, revenise iar la fotbal. Nici nu se putea altfel. Fotbalul făcea parte din el, era o parte din el.

Dar, numai prezența sa fizică, și mai ales accidentală, nu putea fi socotită de-ajuns, gîndindu-mă la ceea ce ar fi putut da Gică Popescu fotbalului. La 66 de ani, experiența acumulată de-a lungul unei jumătăți de secol nu era, din păcate, deloc folosită. Ca și cum un pom plin de roade ar fi fost uitat în livadă, fără ca cineva să-i culeagă fructele.

Oricum am fi privit lucrurile, așa ceva însemna un lux prea mare, ca astfel de oameni să rămînă în afara fotbalului. Și măcar dacă ar fi fost singurul caz...

Există o vorbă că „cine n-are bătrîni să-i cumpere". Zicala va trebui completată, în fotbal, spunînd celor ce au bătrîni, cum să-i și folosească.

ȘI, TOTUȘI, ÎNAPOI LA... FOTBAL

Ca și Gică Popescu, și Ilie Oană a ieșit din circuitul activ al fotbalului. În alte împrejurări și din alte cauze.

După ce s-a pensionat, la 1 ianuarie 1981, „americanul", cum îi spuneau prietenii, legînd porecla de locul de

naștere al lui Ilie Oană, în statul Indiana din S.U.A., s-a retras la 62 de ani și cîteva luni, trecînd discret, cu modestia și bunul simț care l-au caracterizat toată viața, în... rezervă. Sau în retragere.

Ar fi putut să mai rămînă la cîrma unei echipe, să lucreze cîțiva ani buni. Cine-l vedea cum arată nu-i dădea mai mult de 50 de ani. Uneori, în glumă, chiar îi spuneam : „Cînd începi antrenamentele, că ar mai fi nevoie de extreme de meserie ?". Ilie Oană rîdea, nu respingea complimentul, dar își dădea bine seama că anii de fotbal, mai ales cei ca antrenor, s-au adunat și că le simte greutatea pe zi ce trece.

Toată dificultatea, după ce hotărîse să se retragă, era să aleagă momentul cînd să spună „adio". A stat un timp în așteptare, ca și săritorul în lungime care, înainte de a-și lua elanul, face cîteva mișcări de balans pe piciorul de plecare. Dar și cînd a zis că pleacă, dus a fost. Nu a mai întors capul înapoi. O vreme nu l-a mai văzut nimeni. Dispăruse, pur și simplu. Mai tîrziu avea să spună că își reluase obligațiile de familie, ca tată și mai ales ca bunic.

Trecerea aceasta de la un fel de viață la altul, și mai cu seamă abandonul brusc al unei mari pasiuni, cum a fost pentru el fotbalul, se vede că nu i-a priit. A încercat el să se convingă singur că așa e mai bine, că a scăpat de grijile meciurilor și de teama rezultatelor, că tihna căminului și gingășia nepoților îi vor compensa satisfacțiile fotbalului. Într-o anumită măsură, ce-i drept, nu s-a înșelat. Dar dacă ar fi fost și fotbalul...

Aproape un an, Ilie Oană a stat în anonimat. La un moment dat, cineva a adus vestea că este bolnav, că ar fi internat în spital. Și au început atunci căutările și întrebările : Unde o fi ? Cum se simte ? Din fericire, a fost doar un simplu „avertisment" al vîrstei. Tot nu primise el nici unul, ca jucător și ca antrenor !

Cele întîmplate i-au dat de înțeles că ar fi bine să-și mai întoarcă fața și spre fotbal. Cu o anumită măsură, bineînțeles. Și Ilie Oană a revenit pînă la marginea dreptunghiului verde. Aici s-a oprit. Nu a trecut mai departe. De ce ? „E rîndul și al altora să fie antrenori la echipe divizionare, să încerce să se afirme. Dacă noi ăștia mai

în vîrstă le blocăm mereu drumul spre meserie, o să ne trezim cîndva, după un timp, cu multe „speranțe bătrîne". Și fotbalul n-ar cîștiga nimic din asta. Și-așa generația mea de antrenori, cu destule nume de mare prestigiu — Gică Popescu, Angelo Niculescu, Valentin Stănescu, Traian Ionescu, Nicolae Dumitrescu, Constantin Teașcă, Cornel Drăgușin, Dumitru Nicolae-Nicușor, Bazil Marian, Ștefan Covaci, Petre Moldoveanu și alții — ar putea fi „acuzată" că a monopolizat prea multă vreme echipele de la nivelul elitei".

Ilie Oană s-a oprit, cum am spus, la marginea terenului. De aici a încercat să fie cît mai de folos fotbalului. În 1982 este ales președinte al colegiului de antrenori al municipiului București, iar un an mai tîrziu este cooptat ca membru în colegiul central al antrenorilor.

— E mai bine așa, decît în afara fotbalului ? l-am întrebat cu ocazia unui trial pentru echipele naționale de juniori.

— Cred că da. Mi-amintesc de un film în care cineva, vrînd să uite o mare iubire, de fapt era mai mult obligat să o facă, a plecat undeva, departe, lipsind o anumită perioadă de timp. Cînd a revenit și-a dat seama că nici timpul, nici distanța nu au reușit să-l vindece, că nu l-au ajutat aproape cu nimic. Dimpotrivă. Cam așa s-a întîmplat și cu mine. Cu o singură, dar mare, deosebire. Cel din film cînd s-a întors și-a găsit iubita măritată cu altul. Eu, mai norocos, am regăsit fotbalul la locul lui, cum îl lăsasem. Și parcă — de ce să nu spun ? — mă aștepta. Așa că mi-a fost, într-un fel, ceva mai ușor.

— Și cu celelalte obligații cum te împaci ?

— Mai mult decît bine. Cu o anumită măsură în toate. Și, sincer să fiu, mi se pare că și timpul îmi ajunge.

Pe Ilie Oană l-am întîlnit de multe ori, în ultimii ani, ca observator federal la meciuri de Divizia A sau B. În alte cazuri prezența sa pe teren — nu pe gazon — a fost legată de exercitarea unei misiuni de control și îndrumare. Prezent cu regularitate și la convocările colegiului central al antrenorilor, s-a arătat, de fiecare dată, dispus să ofere ceva din propria-i experiență în folosul mai tinerilor săi colegi și pentru binele fotbalului.

Niciodată nu s-a erijat în sfătuitor sau prooroc, cum fac mulți alții. Păstrînd acea măsură care l-a caracterizat întotdeauna, a fost în toate împrejurările un adevărat sfetnic, un ajutor dezinteresat și sincer pentru toți cei ce l-au solicitat.

Au fost și cîteva situații în care prezența sa a fost necesară în acțiuni pe care nu puțini le consideră de minoră importanță. Așa cum ar fi, de pildă, un joc de selecție pentru echipe de juniori sau o partidă de campionat între două formații de copii. Amintindu-și, cu siguranță, că o bună parte din succesele sale în fotbal s-au datorat atenției și grijii pe care le-a manifestat față de schimbul de mîine, Ilie Oană n-a ezitat nici un moment să-și ofere serviciile, „ochiul" său experimentat filtrînd cu mult discernămînt valorile, balanța selecției înclinînd hotărîtă de partea adevărului.

Dar nu întotdeauna Ilie Oană a așteptat să fie chemat. A venit și... nechemat. Mai bine zis a venit la chemarea pasiunii pentru fotbal. La meciul de juniori România — Turcia, din noiembrie 1985, disputat la Plopeni, l-am întîlnit pe culoarele vestiarelor, bucuros ca un copil, nu atît de victoria reprezentativei noastre, cît de jocul ei bun. „De mult n-am mai văzut o echipă jucînd așa", spunea el. După care, cu judecata dreaptă, lucidă, a omului adevărat de fotbal, și-a împărtășit cîteva din gîndurile sale care nu i-au dezmințit priceperea de a distinge, chiar în momentele de euforie justificată, ceea ce ar lipsi ca binele să se transforme în foarte bine.

Nu știu cum, vorbind cu Ilie Oană despre meciul „tricolorilor" noștri juniori, mi-am reamintit de o performanță a sa, rară, dacă nu chiar unică, în fotbalul românesc. Ilie Oană a activat sub culorile aceluiași club, Juventus-Petrolul, timp de 40 de ani! 18 ca jucător și 22 ca antrenor. Un asemenea exemplu de statornicie este o dovadă și de seriozitate și de devotament, dar și de prețuire din partea celor cu care a lucrat; iar 40 de ani de fotbal într-un singur loc reprezintă un buget de experiență valorificat, din păcate, prea puțin.

Ca și alți antrenori de talia și din generația sa, și Ilie Oană a rămas, totuși, la o distanță cam mare de fotbal. Și aceasta nu din vina sa.

Sînt, probabil, unii care cred că nu au nevoie de o asemenea experiență. Sau, poate, și mai grav, nu știu ce să facă cu ea!

SINE IRA ET STUDIO

Sfîrșit de sezon competițional, în toamna anului 1981. În clasamentul turului, Universitatea Cluj-Napoca, cu 16 puncte, minus 5 la golaveraj și zero la „adevăr" ocupă locul 10. „Socotesc principalul cîștig al echipei, pe care clasamentul nu-l arată încă — spunea atunci președintele clubului studențesc, Remus Cîmpeanu — punerea ordinii în jocul său, așezarea sub raport tactic a formației pe o idee bine precizată. Cred, mai spunea conducătorul „șepcilor roșii", că evenimentul notabil din viața lui „U" produs în vară, venirea unui cuplu de antrenori (Angelo Niculescu — Constantin Ardeleanu) recunoscuți pentru competența, seriozitatea și calmul lor, a avut aceste efecte pozitive privind comportarea generală a echipei... Mai cred că acumulările din prima parte a campionatului se vor exprima și mai convingător în returul întrecerii. Cred, adică, într-o ascensiune a echipei, în primăvară".

Ce s-a întîmplat însă în primăvara anului 1982 cu Universitatea Cluj-Napoca?

O vreme, drumul echipei a fost ascendent, confirmînd pronosticurile lui Remus Cîmpeanu : locul 6 în etapa a 20-a, locul 7 în etapa a 22-a și, din nou, locul 6 în etapa a 23-a. A urmat apoi o mișcare în sens invers, spre partea inferioară a clasamentului, astfel că în etapa a 29-a Universitatea ajunsese pe aceeași poziție, a zecea, acolo unde încheiase prima jumătate a întrecerii, în toamnă. De aici înainte a început toboganul! Locurile 12, 15 și iar 12. Mai rămăseseră doar două etape de campionat și situația nu părea deloc gravă. Cu un joc pe teren propriu și cu două puncte care îi mai erau necesare ca să evite o mare surpriză neplăcută, „U" putea fi cel mult nemulțumită în ra-

port de ceea ce-și propusese să realizeze pe ansamblul competiției. Dar era greu de crezut că ar putea gusta din cupa amară a „repetenției".

Și, totuși, împotriva tuturor previziunilor, „lovitura de teatru" s-a produs. În ziua de 9 iunie 1982, în penultima etapă a campionatului, chiar pe terenul din Cluj-Napoca! Într-un meci de „antologie a groazei", cu suspansuri și momente de infarct, în care se întîlneau fosta echipă a lui Angelo Niculescu pînă în 1981, Sport Club Bacău, și Universitatea Cluj-Napoca, la care Angelo Niculescu era antrenor principal. Meciul nu anunța să ridice mari probleme gazdelor, care, încă din minutul 31, conduceau cu 1—0, prin golul înscris de Bucur. Mai rămăseseră încă 10 minute de joc și, la un atac neregulamentar în careu al lui Ciocan asupra lui Verigeanu, arbitrul Florin Popescu din Ploiești acordă, justificat, penalty oaspeților. Andrieș transformă impecabil și egalitatea se restabilește. La acest scor situația încă nu era gravă. Cu un meci egal ambele echipe ar fi avut șansa reală să scape de retrogradare. Dar fosta echipă a lui Angelo Niculescu, temîndu-se, în continuare, de o înfrîngere, nu s-a retras în apărare, ci a continuat să atace. Și, în minutul 89, Antohi, reluînd cu capul în plasă mingea centrată de Ionel Solomon, a adus chinurile „infernului" pe banca gazdelor și fericirea „raiului" în tabăra micului grup băcăuan.

„*Tu quoque, fili mi Brutus?*" ar fi putut să spună atunci Angelo, ca și Iulius Cezar cînd Brutus i-a înfipt pumnalul în piept.

Angelo Niculescu n-a zis atunci nimic. A rămas, în acel final dramatic al meciului, din după-amiaza zilei de 9 iunie, de la Cluj-Napoca, ca o stană de piatră. Nici un moment însă n-a considerat că foștii lui elevi de la Bacău s-ar fi putut răzbuna pe el. Nu aveau de ce. În toată supărarea lui ar fi avut, totuși, consolarea că aceștia și-au apărat corect șansele și au luptat în mod sportiv pe teren. Respingînd, din principiu, ideea unui egal „la înțelegere", care ar fi ajutat, practic, ambele echipe, Angelo Niculescu plătea, de fapt, tribut fidelității față de un principiu care l-a călăuzit întotdeauna în viață și în sport: respectul față de legile sportivității, ale fotbalului adevărat. Și,

în locul unor compromisuri oneroase, a preferat o înfrîngere demnă, oricît de grele ar fi fost consecințele ei.

Mai rămăsese însă încă o etapă, a 34-a. Ultima speranță. Și multe guri au spus atunci că meciul pe care îl mai avea de jucat, în deplasare, la 12 iunie, cu F.C. Olt, ar putea fi...

Jucînd la fel de cinstit, cum o făcuse și în celelalte 33 de etape anterioare, Universitatea a pierdut cu 0—3 și, la capătul celor 3 060 de minute de joc ale campionatului 1981—82, ocupa locul 16 în clasament, ceea ce echivala cu retrogradarea în Divizia B, avînd același număr de puncte ca A.S.A. Tg. Mureș, dar cu un golaveraj mai slab.

— S-au infirmat, așadar, previziunile optimiste, poate prea optimiste, ale președintelui clubului, din iarna lui 1982.

Angelo Niculescu primește provocarea, face un semn din cap ca și cum ar fi vrut să spună să nu mă grăbesc cu concluziile și aprecierile, după care, calm și meticulos, așa cum construia echipa națională în perioada mexicană 1970, se explică :

— După ce lucrurile au mers bine la început și echipa a marcat o relativă ascensiune, s-a instalat o anumită stare de inerție. Treptat și-a făcut loc o atitudine de dezinteres pe plan local, lipsa de ajutor, de neînțelegere a unor nevoi reale transformîndu-se, la un moment dat, într-o formă deghizată de abandon. Firesc, a început coborîșul. Și, conștient, aș zice, am ajuns în zona de foc a clasamentului. Pe de altă parte, o influență negativă a avut-o și comportarea unor jucători. Lăzăreanu și Cîmpeanu II mai ales, acesta din urmă plecînd, de altfel, la Steaua. Obișnuiți cu avantaje de ordin material, cu recompense substanțiale, care au cam dispărut în perioada nefastă a echipei, jucătorii nu s-au mai mobilizat, s-au detașat de obligațiile morale față de colectiv, față de performanță, față de fotbal și, subordonați unei mentalități greșite, nu au mai dat atenția cuvenită nici pregătirii, nici jocului și nici vieții lor dincolo de marginea gazonului, neglijînd recuperarea sau realizînd-o formal.

Încet-încet au apărut fisurile, care în returul campionatului s-au înmulțit și s-au agravat. În aceste condiții,

meciul cu Sport Club Bacău, pierdut acasă, nu mai putea fi o surpriză. El reprezenta efectul acumulării în timp a multor neajunsuri, printre care ar mai fi trebuit adăugat și dezinteresul manifestat față de împrospătarea lotului de jucători cu elemente locale de care Clujul nu a dus niciodată lipsă. Secția de fotbal a clubului Universitatea, situată, din păcate, în coada performanței, nu și-a putut îndeplini misiunea și mandatul, lăsînd lucrurile să meargă mai mult de la sine, pe seama întîmplării.

Sigur că, printr-o șansă, am fi putut evita și înfrîngerea din meciul cu Sport Club Bacău, și retrogradarea. Situația în esență ar fi rămas însă aceeași și deznodămîntul fatal ar fi fost doar amînat. Cu un campionat, cel mult.

— Ce a urmat după retrogradarea din vara anului 1982 ?

— Am rămas la post împreună cu Titi Ardeleanu. S-au luat măsuri împotriva jucătorilor. Unii dintre ei au plecat singuri „spre alte zări mai calde", alții au fost îndepărtați. S-a stabilit că nu noi, antrenorii, am fost de vină. Am început un nou campionat, în Divizia B. Era pentru mine o veritabilă premieră, chiar dacă timp de cîteva luni, prin 1958, am mai lucrat, tot în „B", la Brașov cu Tractorul. Între timp m-am pensionat, dar am continuat să-l asist pe Ardeleanu în toată toamna lui 1982, în calitate de consilier. După care...

Ca și colegii săi de generație, și Angelo Niculescu, după ce a luat contact cu pensia, a simțit nevoia să stea un timp ceva mai departe de fotbal. De fotbalul competițional, cu miză, cu nervi, cu obligații, cu mai puține bucurii și cu mai multe decepții, cu goana aceasta nebună după rezultate, cu meciuri trucate, adevărate farse și tragi-comedii.

Apoi, după un fel de concediu sau vacanță prelungită, a revenit către marginea terenului, parcă puțin sfios, insuficient de convins și nehotărît cu ce și cum să reînceapă. Pînă la urmă a devenit consilier, tot la o divizionară B, la Oțelul Galați. I s-a părut că acolo ar avea condiții să se desfășoare mai în voie, să-și pună mai ușor în valoare experiența.

— După un campionat, 1983—1984, în noua mea postură, m-am convins că fotbalul nostru nu are nevoie de

consilieri. Cînd toată lumea se pricepe la fotbal și toți sînt cu pretenții de a fi specialiști, unde să mai aibă loc, pe lîngă pseudocunoscătorii aceștia, și adevărații oameni de fotbal? Și cum se poate lucra la o echipă care mai întîi trebuie să învețe jocul, cînd ea și cei din jurul său vor să o promoveze oricum, cu orice preț? Descoperind ce înseamnă, în concepția unora, să fii consilier — adică un fel de orice, fără să te pricepi neapărat și la fotbal — am fost nevoit să renunț la această funcție foarte pretențioasă ca titulatură, dar goală în conținut, și cu o experiență nouă la activ am revenit la matcă, acasă, în București. În această situație, mi-am oferit serviciile colegiului central al antrenorilor, ca lector, ca observator, în activitatea de control și îndrumare. Simțeam nevoia să fiu cît mai de folos fotbalului. Am observat însă că și aici, tot ceea ce adunasem în atîția ani și îmi însușisem din știința fotbalului nu era valorificat cum ar fi trebuit să fie. Mă gîndeam și la alții care ședeau și mai departe sau chiar de tot izolați de fotbal, ca Gică Popescu, de pildă, a căror experiență rămînea la discreția unui dezinteres bizar.

— Apropo de această experiență în fotbal, care apare ca un laitmotiv în toate discuțiile cu toți cei care au ieșit din circuitul activ al performanței. La ce anume se referă, mai concret, să-i spunem reproșul la adresa celor care se feresc să se folosească de un asemenea tezaur, ca un ajutor incontestabil în muncă?

— Am fost atîția ani antrenor al echipei reprezentative, timp în care am avut și nereușite, dar și multe reușite, din care am învățat ceva nu numai pentru mine, ci și pentru alții. De la înlocuirea mea de la conducerea lotului național au trecut, iată 12 ani și regretabil este că nimeni, în acest timp, nu și-a pus problema de a folosi agoniseala mea de experiență în munca de selecție și pregătire la nivel reprezentativ. Există parcă o teamă, mai curînd un refuz, de a cere sfatul cuiva mai în vîrstă. Pe de altă parte, e și un pic de orgoliu ieftin la mijloc, de puțină infatuare. Și cînd te gîndești că, de la o vreme, au apărut antrenori făcuți direct din jucători, fără nici o școală, fără cunoștințele necesare meseriei, fără pregătirea de a lucra

la un anumit nivel. De fapt, ei au cunoștințe foarte avansate despre arbitri, despre organizarea meciurilor, despre calendarul internațional și încă multe altele, care trebuie să-i preocupe, în mod normal, pe alții. Dar cum și ei trebuie să facă ceva și mai cu seamă ceva care rentează și nu cere muncă multă, aleg varianta preocupărilor neprofesionale, în timp ce pe cealaltă, profesională, o mimează. Și cum apar „clacajele", rateurile în activitate, începe și plimbatul de la un club la altul.

Toate astea, cărora nu li se dă importanța cuvenită la timpul potrivit, se adună, una cîte una, zi cu zi, și la un moment dat ne trezim că răsuflă tocmai acolo unde ne doare pe toți mai mult, la nivelul echipei naționale. Pentru că fotbalul reprezentativ nu este altceva decît reflectarea campionatului național. Valoarea lui este egală cu calitatea muncii de selecție și de pregătire la cluburi.

Și cînd se întîmplă cîte un eșec care zguduie fotbalul nostru din temelii, toată lumea începe să caute repede cauze, argumente, scuze. Și se începe cu terenul, cu arbitrul, cu timpul, cu neșansa... Nimeni nu se gîndește cam de unde se trag rădăcinile neajunsurilor. Una din ele este și această superficialitate în formarea și promovarea antrenorilor, lipsiți de pregătire și experiență, pe care nu acceptă să le primească de la alții. Pentru că știu tot. Așa spun ei. Și alții, din păcate, le dau credit.

Una din discuțiile cu Angelo Niculescu a avut loc după înfrîngerea pe teren propriu, în ziua de 16 octombrie 1985, a echipei naționale, în meciul din preliminariile campionatului mondial, cu Irlanda de Nord.

Afectat vizibil de eșec, n-a căutat nici un moment să depășească măsura unui schimb de păreri care se încadrau în limitele preocupărilor și interesului profesional.

— Înfrîngerea cu Irlanda de Nord ar putea fi considerată, totuși, un accident ? l-am întrebat.

— Accident fiind și tot are niște cauze. Sigur că, măcar în una din multele situații de gol dacă s-ar fi marcat, am fi avut asigurată calificarea pentru Mexic, altfel s-ar fi purtat discuțiile în jurul meciului, comportării echipei și jucătorilor. S-ar fi trecut cu vederea tot ceea ce ar fi însemnat eroare sau lipsă. Și, în euforia succesului, toți

am fi avut în față imaginea unui viitor roz. Dar vezi, fotbalul are legile lui nescrise care nu te iartă. Din cînd în cînd, neglijențele, greșelile cronice se răzbună. Ca și ratările în joc. Asta-i ca și cu protecția muncii sau cu regulile de circulație. Merge cît merge, ignorînd măsurile de prevedere, pînă într-o zi, cînd apare accidentul, care nu este altceva decît sancționarea pentru ceea ce s-a tratat cu superficialitate și cu neglijență.

Am fost invitat să iau parte la unele ședințe de analiză după unele jocuri internaționale, mai mult sau mai puțin importante. Mereu însă m-am întrebat de ce nu sînt chemat ca să particip și la ședințele de pregătire a acestor acțiuni ? Poate că ar fi fost mai utilă prezența mea „înainte de război, decît după". Din nou revin și spun că s-ar fi putut folosi și cîte ceva din experiența mea. Chiar și cu riscul de a părea lipsit de modestie, trebuie să spun că eu nu am pierdut nici o calificare la cîrma echipei naționale. Și cred că n-ar fi fost lipsit de importanță un astfel de amănunt.

Nefiind invitat la ședințele de pregătire, atunci cînd se elaborează planul de „bătaie", am considerat că nu este cazul că particip la analiză, atunci cînd toată lumea face eforturi nu să îndrepte situația, ci să găsească argumente, explicații, „țapi ispășitori".

— Bun. Noi nu ne propunem o astfel de analiză, dar plecînd de la o anumită experiență, la care ne-am referit mereu pînă acum și pe care am considera-o necesară, sperînd că ea nu va mai fi ignorată, hai să privim meciul cu Irlanda de Nord, înfrîngerea din acest joc, prin prisma a ceea ce ține nu de cele petrecute în teren, de datele tehnice ale meciului, ci de o anumită atitudine față de fotbal. Discutăm, pur și simplu, ca oameni de sport, „sine ira et studio", cum spune latinul, ca să învățăm.

— De la început aș vrea să reamintesc că, în raport cu calificarea la turneul final al campionatului european din Franța — 1984, grupa pentru Mexic —1986 mi s-a părut nu mai ușoară, deși s-ar putea spune și așa ceva, ci mai accesibilă obținerii unui loc printre cele 24 de finaliste ale campionatului mondial, întrucît se calificau primele două echipe.

Totul a mers bine, conform așteptărilor, pînă aproape de... mal, cum se spune. Meciul cu Irlanda de Nord era și ultimul prag pînă să atingem malul. De ce n-am reușit? Mai bine zis de ce n-am trecut examenul Irlandei de Nord? Pentru că la data cînd vorbim mai avem în față meciul cu Turcia, de la Izmir, programat în același timp cu partida Anglia—Irlanda de Nord de la Londra, și... cine știe? Șanse teoretice mai sînt de partea noastră. Noi ne referim numai la ce a fost pînă acum, cînd am fi putut fi siguri de situație, independent de rezultatele altora, putînd face deplasarea la Izmir fără emoții, așa cum zicea cineva în glumă, ca... turiști.

În primul rînd, faptul că meciul a fost stabilit să se dispute în București. Nu pun problema orașului, ca opțiune specială a jucătorilor sau a antrenorilor. E vorba de faptul că echipa s-a pregătit la Cluj-Napoca, a făcut tot acolo o repetiție generală cu selecționata Sofiei și, doar cu un singur antrenament de acomodare, pe un teren recondiționat, neconsolidat încă, la „23 August", a jucat un meci oficial decisiv cu o echipă, aceea a Irlandei de Nord, venită nu să construiască, ci să se apere și să contraatace, idee de joc pentru care starea terenului se preta mult mai bine.

În al doilea rînd, m-aș referi la strategia calificării. Pregătirea jocului numai pe varianta victoriei cu orice preț a creat o anumită psihoză, care a avut efecte negative în modul de acțiune a jucătorilor. Nouă ne era necesar și un egal în meciul cu Irlanda de Nord, în timp ce adversarilor noștri le trebuia neapărat victoria. Era mai bine dacă ne luam măsuri stricte de apărare, să nu primim, înainte de orice, gol, să-i invităm pe irlandezi la joc, să nu stea în „redută" și să-i prindem descoperiți. Sînt convins că antrenorii au atras atenția jucătorilor asupra acestui aspect, de natură psihologică, dar cu toate acestea atmosfera creată în mijlocul echipei de dorința unei victorii i-a făcut pe „tricolori" să forțeze soarta jocului mult prea devreme și de o manieră riscantă, care a fost, pînă la urmă, în folosul oaspeților. Îmi amintesc că în lupta pentru calificarea la turneul final din Mexic — 1970, am susținut un meci decisiv cu Grecia, la București. Nouă

ne era suficientă o remiză, pe care de altfel am și obținut-o. Au fost încă destui atunci care ne-au criticat, chiar ne-au reproșat în termeni foarte aspri că nu am încheiat tentativa calificării mexicane cu o victorie, în apoteoză. Am tăcut din gură, n-am spus nimic, reproșurile au trecut și tot cei care ne-au „executat" pentru egalul cu Grecia, ne-au ridicat în slăvi că, după 32 de ani de așteptare, eram din nou prezenți la un turneu final al unui campionat mondial.

În al treilea rînd, cred că nu a fost prea inspirată programarea unui joc de pregătire, cel cu selecționata Sofiei, de la Cluj-Napoca, cu puțin înaintea meciului cu Irlanda de Nord. Replica bulgarilor, veniți mai mult ca să îndeplinească o obligație protocolară, nu a stimulat pregătirea, iar euforia succesului destul de facil, nesemnificativ, s-a menținut cu siguranță pînă în preajma partidei cu irlandezii, creîndu-se impresia unui meci dinainte cîștigat. Scăzînd concentrarea jucătorilor, a scăzut în același timp și randamentul lor de joc, reflectat în neputința finalizării numeroaselor ocazii de gol.

S-a mai adăugat și desemnarea lui Hagi ca purtător al banderolei de căpitan al echipei, idee, după mine, neinspirată. Nici ca vîrstă, nici ca număr de selecționări sau ca vechime în echipa națională și cu atît mai puțin ca experiență de joc, Hagi nu justifica o astfel de învestitură, care era de o încărcătură prea mare pentru el. S-a și văzut de altfel în joc că Hagi, căutînd să facă de toate, să se implice peste tot, să nu-i scape nimic, a complicat lucrurile, ușurînd sarcina adversarilor în a-l marca și a-i neutraliza acțiunile ofensive. Pe de altă parte, numirea lui Hagi în funcția onorifică de căpitan al echipei naționale, chiar dacă a fost acceptată de restul jucătorilor, nu a produs acestora senzația unei autorități reale care să-i poată mobiliza în momentele de dificultate ale întîlnirii să-și concentreze energiile în folosul echipei.

În sfîrșit, ar mai fi de pus la socoteală și faptul că, în alcătuirea lotului național, a echipei reprezentative și-au făcut loc unele manifestări de conservatorism, de subiectivism. Nu spun cu răutate acest lucru. Cîndva am

căzut și eu victimă unui asemenea „păcat". Și tot o lege nescrisă a fotbalului spune că cine nu reușește să aibă în această privință o atitudine mai elastică, mai puțin rigidă, plătește, uneori chiar scump, tribut performanței. Așa ceva s-a întîmplat și la „case" foarte mari, cum au fost, de pildă, Herrera, Alf Ramsey, Moreira, Enzo Bearzot, Derwall și încă mulți alții.

Cred că dacă aș fi participat la ședința de pregătire a campaniei pentru calificarea în turneul final al campionatului mondial din Mexic aș fi spus toate aceste lucruri la timpul potrivit și nu fără nici un efect acum la... spartul tîrgului. Cînd nu se mai poate face nimic.

— Ceva, totuși, ar mai fi de făcut.

— Bănuiesc ce vrei să spui. Este vorba, probabil, de a nu mai trece cu ușurință peste cîștigul de experiență pe care îl avem la dispoziție la un moment dat, prin munca și eforturile altora. Să învățăm cîte ceva și din propriile greșeli, să nu le mai repetăm cu alte ocazii.

În ce-l privește pe Mircea Lucescu, către care se îndreaptă în momentele grele toate „săgețile", rămîn la convingerea că este un veritabil șef de generație, că are toate calitățile ca să ajungă cît de sus în ierarhia profesiei de antrenor, că este capabil să realizeze marea performanță. Mi-a fost și jucător și cred în el. A vrut să facă multe lucruri singur. I-a lipsit un sfetnic bun. Cu experiență, în primul rînd. Eu l-am avut pe Emerich Vogl. Și înainte de campania mexicană și după aceea. Nu m-a deranjat cu nimic prezența lui, lîngă mine, la echipa națională. Dimpotrivă, m-a ajutat în toate împrejurările, cu discreție și pricepere. Și niciodată nu s-a pus problema între noi al cui este meritul unei performanțe internaționale. Cînd am reușit așa ceva am gîndit și am spus amîndoi la fel, că reușita este a noastră, înțelegînd în acest plural, de multe ori, participarea tuturor acelora care și-au ales această grea meserie de antrenor, a tuturor acelora care au slujit și slujesc cu credință și demnitate fotbalul nostru.

TOAMNA... SPORTUL STUDENȚESC... BAIA MARE SAU BRĂILA

Viorel Mateianu, antrenorul care a lansat „momeala mică“, „momeala mare“, „americana“, „paralelogramul“ și alte asemenea ciudățenii tactice ce au pus de multe ori în derută adversari de toate mărimile, ajungînd în vara anului 1979 chiar la un pas de podium, continuă să fie, în fotbalul nostru, un caz de excepție. Poate numai și prin perseverența cu care urmărește, pe oriunde ar fi, aplicarea ideii sale de joc. Sau poate prin similitudinea unor situații din activitatea sa care la el se repetă ciclic și mereu aproape cu același deznodămînt.

În 1976, toamna, a plecat de la Progresul-Vulcan, a fost scos adică, după o înfrîngere usturătoare, într-un meci cu Sportul studențesc. Și s-a dus la Baia Mare.

În 1981, tot toamna, este din nou eliberat din funcție, de la același club Progresul-Vulcan, și tot în urma unui eșec, în fața aceluiași adversar, Sportul studențesc. De astă dată a plecat la F.C.M. Progresul Brăila.

În 1983, evident tot toamna și, bineînțeles, tot după o înfrîngere într-un joc cu Sportul studențesc, este scos de la Petrolul Ploiești, de unde pleacă — unde credeți ? — la... Brăila.

Să credem oare că Viorel Mateianu este urmărit de un anumit destin ? Că în cartea vieții sale există un traseu bătătorit, care începe în anotimpul numărătorii bobocilor, schimbă macazul după un meci cu Sportul studențesc și apoi continuă spre Baia Mare sau Brăila ?

Fără nici un fel de îndoială, este vorba de o simplă coincidență, la care s-ar putea adăuga unele preferințe sau obișnuința de a urma, din cînd în cînd, un anume drum. Ca și cum s-ar fi format un reflex condiționat. La bază fiind tot acea perseverență, să-i spunem mai bine încăpățînare, de a pune în practică un anumit model de joc, convins că acesta reprezintă cheia sau un fel de speraclu al succesului în fotbal. Pentru că oricum l-am judeca și cu orice argument, Viorel Mateianu este, pînă la urmă, robul unei idei, al unei marote. Sigur că nu-l putem compara cu un Galileo Galilei, care a pronunțat celebrele

cuvinte „E pur si muove“, dar cu toată certitudinea că asemenea acestuia — păstrînd de bună seamă proporțiile — în situația în care ar fi obligat să renunțe la originalele sale partituri tactice, poate că ar accepta de nevoie, dar cu convingerea fermă, intimă că tot el are dreptate. Așa că...

Îmi amintesc de una din discuțiile cu Viorel Mateianu după „divorțul“ al doilea cu Progresul-Vulcan, în octombrie 1981. Era trist, cam dezorientat, greu de consolat. Așa a rămas aproape întreaga toamnă, pînă la începutul anului următor. Fără angajament, cu gîndurile răvășite, acumulînd totuși, încet-încet, energia necesară unui nou asalt. Și cînd a dat colțul ierbii, a țîșnit din adăpostul familiei de la Lipănești, luînd calea Brăilei. F.C.M. Progresul era pe locul 12 în clasament cu 15 puncte, amenințată fiind, cu un minus 3 la „adevăr“, să retrogradeze în eșalonul al treilea. Pînă la urmă, Mateianu a reușit să o salte pe locul 9, adunînd încă 18 puncte și ajungînd la un golaveraj pozitiv. La ultima etapă de campionat, în meciul cu Gloria Bistrița, martori neutri spun că din tribunele stadionului brăilean se auzeau multe voci, uneori în cor, strigînd : „Mateianu, nu pleca !“. Și nu întîmplător sau fără temei. Începuseră ofertele. De ici, de colo. Un telefon seara acasă, o întrevedere scurtă între patru ochi...

Viorel Mateianu ar fi vrut și n-ar fi vrut să plece din Brăila. Dacă l-ar fi tentat, totuși, ceva, era Ploieștiul, cel mai aproape de casă. Și, cum-necum (aici lucrurile au rămas și după ani neclare), iată-l în vara anului 1982 antrenor la Petrolul. În locul lui Mircea Dridea care, după o luptă grea, istovitoare, promovase recent echipa în Divizia A. Pentru toată lumea acest schimb de locuri a constituit o mare surpriză. De fapt n-a fost chiar un schimb de locuri, pentru că Mircea Dridea a început să lucreze ca inginer în producție, mulți socotind că la baza acestei „mișcări“ a fost vorba de o „lovitură sub centură“.

„A fost o simplă întîmplare, spunea atunci, a spus-o și mai tîrziu, Viorel Mateianu. Eu nu am venit la Petrolul ca să-i iau locul lui Mircea Dridea. Aș fi dorit mult să lucrăm împreună. Eram prieteni buni, și de familie. Și am rămas în continuare. Conducerea locală nu l-a mai dorit

pe Dridea antrenor și, în aceste condiții, a fost nevoit să plece".

Preluînd frîiele Petrolului, Viorel Mateianu s-a pus din nou pe muncă. Brăila nu-i dădea însă transferul. Și l-a ținut așa agățat toată toamna lui 1982. Scepticii spuneau despre echipa ploieșteană că nu va face nici zece puncte în tot campionatul. Pînă la urmă a făcut 32 și a terminat pe un loc 12 destul de onorant pentru o nouă promovată în Divizia A.

A venit însă un nou campionat. Viorel Mateianu a operat prea puține schimbări în lotul de jucători, a apelat la cîteva „noutăți" respinse prin alte părți și a refuzat o infuzie de tinerețe pe care i-o oferea prezența la Ploiești a echipei naționale de juniori, care activa, sub numele de Luceafărul, în campionatul de speranțe în locul Petrolului. Pe de altă parte, repertoriul tactic rămînînd rigid, în vechile tipare, a însemnat mai curînd o frînă în evoluția echipei care simțea nevoia de ceva nou pentru a evita pericolul unei stereotipii. Și, previzibil aproape, după etapa a șasea a turului, care a marcat o grea înfrîngere pe teren propriu, cu 0—2, în fața aceluiași Sportul studențesc, Viorel Mateianu este chemat și i se aduce la cunoștință, simplu, că nu mai este antrenor. Deși avea contract pînă în 1986!

Ce-i de făcut? Ce altceva decît „înapoi la Brăila"! Și Mateianu la Brăila a plecat, preluînd echipa, fosta sa echipă din mers, terminînd prima jumătate a campionatului 1983—1984 pe locul 4, cu 20 de puncte. Cu jucători mai modești, dar mai disciplinați tactic, F.C.M. Progresul se adapta mai bine ideii de joc și mijloacelor tactice folosite de Viorel Mateianu. Poate că ar fi trebuit să rămînă mai multă vreme aici și să încerce o spectaculoasă promovare, așa cum făcuse cu ani în urmă la Baia Mare.

Era hotărît, se pare, chiar așa să și facă. Să încerce marea lovitură de a duce cu „momeala mică", cu „momeala mare" echipa brăileană în Divizia A. Ar fi însemnat o veritabilă performanță ca fotbalul din marele port de la Dunăre să revină, după aproape 45 de ani, în lojele de onoare ale primului eșalon.

Toate bune și în regulă dacă, în iarna anului 1984, nu intervenea un eveniment nefericit, care a schimbat pe de-a întregul cursul lucrurilor. După un puseu de hipertensiune arterială, Viorel Mateianu a trebuit să fie spitalizat cu o hemipareză a părții stîngi a corpului. Cînd a ieșit din spital, la o lună de la internare, se vedea că face mari eforturi ca să nu pară bolnav, să nu fie considerat cumva inapt pentru a mai exercita profesia de antrenor în continuare. Voia să înceapă să lucreze oriunde, numai să nu stea, pentru că, spunea el, inactivitatea e moarte curată.

Și cu toate încercările sale de a forța reintrarea în activitate, în muncă, Viorel Mateianu a trebuit să stea departe de fotbal pînă în toamna anului 1984. Din momentul în care s-a simțit în stare să o ia de la cap cu alergătura, cu emoțiile și suspansurile și-a îndreptat pașii spre un drum care îi era familiar, spre Brăila. A fost mai bine așa, pentru că și obligațiile profesionale mai mici se potriveau cu regimul său de convalescent. Iar cînd lucrurile s-au pus la punct în ceea ce privește sănătatea și cînd a simțit din nou puterea fotbalului în vene, a început iar să se agite, să nu-și mai găsească locul, să alerge de colo pînă colo, fără astîmpăr, așteptînd... „provincia".

Și „provincia" l-a sunat într-una din primele zile ale lui ianuarie 1985. Jiul, cu un alarmant minus trei la „adevăr", era în căutarea unui antrenor care să scoată echipa de pe locul 16 în clasament, în zona de lumină și liniște a întrecerii, asigurîndu-i rămînerea în Divizia A.

Viorel Mateianu a răspuns „prezent" la apel și pentru că mai fusese „miner" la Baia Mare, i-a venit mai ușor să se obișnuiască și în Valea Jiului, cu urarea tradițională de „noroc bun" a celor care trudesc scormonind adîncurile pămîntului.

Debutul la Petroșani a fost destul de promițător. După cinci etape ale returului, Jiul era pe locul 10, ajustînd cu un punct pasivul de la „adevăr". A urmat apoi o perioadă de relativă instabilitate, cu oscilații de comportament de la meci la meci, pînă la jocul cu Steaua, care a însemnat un veritabil moment psihologic. Jiul a avut,

practic, victoria sau cel puțin remiza în mînă, dar a ratat, la 2—2, un penalty și a primit un gol în finalul întîlnirii, care a marcat, de fapt, primul pas spre „B". Următorul a fost egalul, tot pe teren propriu, cu Sport Club Bacău, iar cel care a „pus capac" la toate, acel 1—1 cu Chimia Rm. Vîlcea tot la Petroșani, în penultima etapă a campionatului. După care a venit, inevitabil, sentința greu de acceptat la capătul unor mari eforturi pentru supraviețuire : Divizia B !

— Cum a fost posibil așa ceva, Viorel Mateianu ?

— Și eu mă întreb, din cînd în cînd, exact același lucru și nu găsesc un răspuns care să mă satisfacă pe deplin. Îmi amintesc cu cît entuziasm am venit, în ianuarie 1985, la Petroșani, ce bine am fost primit aici, ce atmosferă bună de muncă a existat chiar de la început. Lotul de jucători mi se părea cel mai potrivit pentru partitura pe care îmi propusesem să o interpretez cu echipa. În pregătiri am avut numai rezultate bune, în primele etape ale returului a mers aproape „șnur". Și deodată, tocmai cînd căpătasem mai multă încredere în ceea ce făceam, deodată... Să spun tot cum a fost ?

— Dacă-i adevărat, spune.

— Conducerea clubului s-a implicat mai mult decît trebuia. Prezența mea la echipă devenise accesorie, nemaiștiindu-se exact unde era meritul meu sau al altora. Posibil să fi greșit și eu pe undeva, nu zic nu. Ceea ce pot să spun este că și la Petroșani am fost preocupat să pun în aplicare ideea mea de joc, să-i dau un conținut ceva mai realist și o culoare care să placă unor spectatori, cei din Valea Jiului, foarte pasionați și buni cunoscători ai fotbalului. Dacă n-am reușit...

— Asta-i tot ?

— Să cădem de acord că da.

De la Petroșani, Viorel Mateianu, scos înaintea ultimei etape de la conducerea tehnică a echipei, a revenit acasă, în București. Abătut ca după o înfrîngere, dar nu înfrînt. O vreme a încercat să reconstituie „episodul Jiul", cu greșelile lui și ale altora. Dar la orice concluzie ajungea, deznodămîntul, tristul deznodămînt al retrogradării, îi apărea în față ca o nereușită a vieții, a profesiei, pentru

care a sacrificat atîtea, în schimbul a atît de puține satisfacții ! Dar poate va mai avea prilejul să dovedească cum că tot a avut dreptate. În primul rînd cu ideea sa de joc, la care, orice s-ar întîmpla, nu va renunța niciodată. Bineînțeles, o idee de joc mereu îmbunătățită și cu cîștigurile de experiență proprie.

Judecînd astfel, Viorel Mateianu și-a regăsit liniștea de care avea nevoie. A uitat de necazuri, poate și pentru a nu-și mai complica existența. Gata să o ia iar de la capăt.

— Ai vreo ofertă de undeva ? Ce ai de gînd să faci ? l-am întrebat, nu după multă vreme, după întoarcerea de la Petroșani.

— Deocamdată nimic.

— Aștepți din nou „provincia" ?

— Nu. Aș vrea să rămîn un timp în București.

— Aici locurile „fotoliilor de ring" sînt cam ocupate...

— Ce dacă ! Mă mulțumesc și la „stal" și chiar la „galerie". Important este să lucrez, să nu stau, să fac ceva pentru fotbal.

— Înțeleg că dacă o echipă de Divizia C ar fi liberă și dispusă să te ia...

— Sînt gata imediat. Ar fi o experiență inedită care, sînt sigur, îmi va folosi. Aștept semnalul de start !

N-a trecut mult de la discuția „blitz" cu Viorel Mateianu și într-o seară l-am sunat la telefon acasă, să-i spun că divizionara C Danubiana îl așteaptă cu brațele deschise. Vorbisem, în prealabil, cu directorul general al Combinatului de cauciuc de la Popești-Leordeni, care, destul de neîncrezător, mi-a dat o replică fără ocolișuri, însoțită de un zîmbet binevoitor : „Nu vine Mateianu la noi. E prea scump". Și dacă, totuși, vine ? am zis la rîndul meu.

— Vii, Viorele ? Hai spune, da sau nu ?

Viorel Mateianu a răspuns afirmativ, chiar de-a doua zi, direct celor interesați. Între timp refuzase o ofertă foarte tentantă de la Botoșani. Asta apropo de faptul că era... cam scump.

Și a început să lucreze la Danubiana, o echipă fără mari pretenții, cu o conducere serioasă, dornică să rea-

lizeze ceva, să ofere în primul rînd muncitorilor pasionați după fotbal, momente de destindere, ca spectatori și suporteri, duminică de duminică.

— Merge, Viorele, la Danubiana ?

— Merge și destul de bine. Joc după partitura mea.

— Și tot cu...

— Da, tot cu... Știu la ce faci aluzie. Nu mă las de ele, de „momeala mică", de „momeala mare", de „americana", de „paralelogram" și de altele mai noi pe care acum le experimentez. Mor cu ele de gît și tot nu mă las. Într-o bună zi, cînd am să reușesc să-mi iasă tot ce mi-am propus, am să scriu o carte despre fotbal.

— Și ce titlu ai să-i dai ?

— Din trudă s-a-ntrupat ideea.

— Unul mai vesel nu găseai ? Asta prea are iz de tragedie antică. Mai bine lasă și scrie cartea mai întîi. Și mai înainte ai grijă să-ți reușească traseele tactice, dacă s-ar putea cu o echipă în care să dispui și de valori. Așa, cu siguranță că vei convinge. Mai este și o altă condiție. Să eviți pe cît se poate schematismul, șabloanele, tiparele rigide. Pentru aceasta, lasă să se manifeste și personalitatea jucătorilor mai în voie. Oricum, succes !

Viorel Mateianu, omul pentru care fotbalul este un adevărat crez, este încă destul de tînăr pentru a cuteza să asalteze cotele cele mai înalte ale performanței. Și probabil că o va face, punînd în joc experiența adunată și din succese și din eșecuri. El mai păstrează ceva din perioada de romantism a fotbalului, continuă să fie încă un visător, chiar dacă acum ține ochii bine deschiși. Dincolo de toate acestea, Viorel Mateianu rămîne un neobosit căutător de adevăr.

DE CINCI ORI U.T.A.

Antrenorul emerit Nicolae Dumitrescu reprezintă un caz destul de rar în fotbalul nostru, prin aceea că de patru decenii încheiate nu a părăsit Aradul, legîndu-și viața — și ca jucător și ca antrenor — de frumosul oraș de pe malurile Mureșului, unde a poposit, de pe me-

leaguri bucureștene, în 1946, nu cu iluzii deșarte, nu cu intenții de tranzit și nici cu dorința de a trăi comod la umbra performanței, așteptînd să iasă ce-o ieși. A venit la Arad, cu gîndul deschis mărturisit de a munci cît îl vor ține puterile, pentru a da un rost adevărat vieții sale, punîndu-se, fără rezerve, în slujba fotbalului.

Dar, Nicolae Dumitrescu este deținătorul și al unui record. A fost de cinci ori antrenor la U.T.A.! Adică, în cinci rînduri. A fost, a plecat, iar a fost, iar a plecat; a revenit, s-a despărțit din nou... Dacă l-am compara cu un caz din istoria noastră și, șarjînd puțin, fără cea mai mică urmă de răutate, am vedea că numai Constantin Mavrocordat l-a întrecut, domnind de șase ori în Țara Românească, pe timpul fanarioților.

Respectînd însă în totalitate adevărul, va trebui spus că cele cinci stagiaturi ale lui Nicolae Dumitrescu la U.T.A. n-au fost consecința unei instabilități în muncă și nici determinate de cauze subiective. De fiecare dată, divorțul de „bătrîna doamnă" a intervenit din dorința asigurării unei cît mai bune funcționalități a echipei, iar revenirea a însemnat, de fapt, răspunsul sincer, prompt și oportun, ori de cîte ori a fost lansat, la nevoie, un S.O.S.

Să reamintim, făcînd apel la memoria faptelor, că prima oară cînd a preluat conducerea tehnică a U.T.A.-ei era în 1960, iar prima despărțire a avut loc în 1973, cînd Nicolae Dumitrescu, înțelegînd transformările din viața echipei și nevoia unei schimbări care să ofere posibilitatea unui reviriment competițional, s-a retras discret, lăsînd locul altuia care să încerce să facă mai mult.

A doua oară, Nicolae Dumitrescu a răspuns prezent la apel în mai 1975, cînd în viața echipei apăruse un moment de criză, în urma căruia se instalase și o stare subiectivă de panică. Cel de al doilea mandat n-a durat decît pînă în aprilie 1976, adică aproximativ un an. Plecarea a însemnat, de astă dată, o modalitate de stingere a unui conflict ce părea iminent între antrenor și o parte dintre jucătorii „vechii gărzi", încurajați de atitudinea tolerantă a conducerii clubului din acea vreme.

A treia oară la U.T.A. a fost un fel de „en passant“, care nu a durat nici o lună ! Aceasta s-a întîmplat în 1979, în mai. Nicolae Dumitrescu a fost solicitat să ia echipa în primire și să încerce să o salveze de la retrogradarea în divizia secundă. Solicitarea este acceptată fără rezerve, dar din nou lipsa de loialitate față de club a unor jucători a fost mai puternică decît eforturile acelora care iubeau cu adevărat U.T.A. Echipa a retrogradat, iar Nicolae Dumitrescu, dezamăgit că nu și-a putut îndeplini misiunea, a ieșit din actualitate, hotărît să renunțe un timp la fotbal, gîndindu-se desigur, că este cazul să se îngrijească puțin și de sănătate. Și, drept urmare, s-a pensionat în toamna anului 1981.

N-a trecut decît un an de liniște și, în campionatul 1982—1983, o nouă chemare îl aduce pe Nicolae Dumitrescu, pentru a patra oară, pe banca suferinței la U.T.A. Echipa era în Divizia B și lupta pentru a-și recăpăta locul în primul eșalon. Disputa a fost aprigă și pînă spre final s-a mers „cap la cap“ cu F.C. Baia Mare. U.T.A. a condus 24 din cele 34 de etape, dar pierzînd teren în ultima parte a întrecerii, a încheiat campionatul pe locul secund, amînînd încă o dată momentul mult așteptat al revenirii printre cele mai bune 18 formații ale țării. Și pentru că înțelegerea fusese ca mandatul să dureze numai un an, Nicolae Dumitrescu s-a retras din nou în... pensie.

După alți doi ani, în iulie 1985, a urmat cea de a cincea învestitură la U.T.A. Cu puțin înaintea acestui eveniment, într-un interviu acordat ziaristului Ioan Chirilă, care printre altele îi reproșa că a cam dispărut din fotbal tocmai cînd lumea fotbalistică era convinsă că mai are un cuvînt de spus, Nicolae Dumitrescu replica : „M-am retras cu mare părere de rău, în momentul în care am considerat că rolul antrenorului în triunghiul conducător de club-antrenor-jucător s-a redus nepermis, antrenorul fiind la discreția celorlalte două unghiuri. Cu alte cuvinte, m-am retras în momentul în care antrenorul a început să fie manipulat de jucători sub privirile îngăduitoare ale conducătorilor de cluburi și asociații“.

— Și acum, revii, totuși, în prim-plan. Iei din nou frîiele U.T.A.-ei în mînă. Ce te-a determinat, pînă la urmă, să părăsești poziția din umbra fotbalului ?

— Să știi că e foarte greu să stai. Mai ales atunci cînd te simți în stare să faci ceva bun, ceva util. Cei doi ani cît am stat în afara fotbalului mi-au dat posibilitatea să mă și odihnesc, dar să și reflectez la problemele cu care se confruntă meseria asta grea de antrenor. De fiecare dată cînd am plecat de la conducerea tehnică a echipei, a U.T.A.-ei bineînțeles, am făcut-o în momentul în care îmi dădeam seama că ar putea izbucni conflictul. Cu jucătorii mai ales. Și cum mi-a plăcut întotdeauna să lucrez pe față, deschis, cu oameni care fac ceea ce trebuie să facă numai din convingere, din pasiune, mi-a venit foarte greu, chiar imposibil, să accept condiția antrenorului subordonat conjuncturii, sclav al compromisurilor. Și de fiecare dată cînd am revenit, mi-am zis că lucrurile s-au mai schimbat ceva, că măcar din cîștigul de experiență să fi învățat, cine trebuie, cîte ceva.

— Nu cumva faptul că ești mereu solicitat reflectă și o anumită penurie de antrenori sau chiar o lipsă de încredere în cei existenți, care au o practică profesională mai redusă ?

— E greu de dat un răspuns precis. Poate fi și o cauză și cealaltă. Cert este însă un lucru și anume : că, de la o vreme, prea ușor și cu prea puțin temei obiectiv apar antrenorii direct din jucători, unii continuînd să fie jucători concomitent cu practica profesiei de antrenor pentru care nu au pregătirea necesară, iar alții, nici chemarea pentru așa ceva. Este trist ceea ce spun, dar acesta-i adevărul. Profesia asta a noastră, despre care am spus mereu că este grea, dar nobilă și frumoasă, a ajuns să o practice, ilegal aș zice, foarte mulți, intrați pe ușa din dos a fotbalului. Și atunci este firesc ca și rezultatele muncii să fie așa cum sînt, modeste adică, în această meserie în care se obține un carnet cu mare ușurință și numirea la cîrma unei echipe, chiar și de Divizia A, se face după criterii bizare. Nu cred că într-o altă meserie se mai întîmplă așa ceva. Nu văd, de exemplu, cum un muncitor necalificat poate ajunge direct maistru. Nu văd, de asemenea, cum

cineva care nu are voce ar ajunge profesor de muzică vocală. Logica, înainte de toate, respinge așa ceva. La fotbal, însă, întîlnești antrenori de Divizia A care nu au jucat fotbal nici în Divizia B ! Mai întîlnești alții care lucrează la copii și juniori, unde se formează schimbul de mîine al fotbalului, dar ei au învățat jocul din tribună, din ziare și pronosport !

Cred că așa se explică, cel puțin în parte, faptul că din cînd în cînd se apelează la mine și la alții ca mine, peste care s-au adunat ani mulți de meserie, experiența avînd un rol determinant în rezolvarea multor situații. În ce mă privește, sincer vorbind, mă simt flatat chiar și pentru simplul fapt că nu sînt uitat. N-am fost niciodată un orgolios. Am avut, în schimb, un simț al demnității, al măsurii și al proporțiilor. De aceea mă retrăgeam, în liniște, cînd îmi dădeam seama că devin inutil. Și tot de aceea am revenit cînd înțelegeam că pot fi o soluție, că pot fi util. Și încă ceva. După cum se știe, eu nu am părăsit niciodată Aradul în căutarea unui „Eldorado" fotbalistic. Nici cînd mi s-a propus să lucrez la echipa națională. M-am considerat în activitate și în inactivitate, tot la U.T.A. Pentru că pentru mine ea a însemnat totul. Fac această declarație de dragoste față de „bătrîna doamnă", ca să fie clar că eu nu am „divorțat" de ea niciodată. Am fost, din cînd în cînd, despărțiți. Asta-i altceva.

Nicolae Dumitrescu, Dumitrescu III după numele de jucător, antrenorul care a cucerit aurul campionatului, doi ani la rînd cu U.T.A., în 1969 și 1970, învingătorul marelui „Feyenoord", pe care l-a detronat de pe soclul competițiilor continentale, într-o frumoasă toamnă a anului 1970, continuă să fie, în ciuda faptului că a trecut de vîrsta celei de a doua tinereți, un om tînăr.

Și aceasta, pentru că în el arde flacăra nestinsă a fotbalului !

MEREU DE LA CAPĂT

Cînd în toamna anului 1981 Traian Ionescu pleca de la Steaua, unde nu stătuse la cîrma echipei decît patru luni, foarte multă lume a crezut atunci că „gata", neas-

tîmpărul din el s-a potolit. Dar Steaua n-a fost pentru Traian Ionescu „ultimul popas".

„N-am să mă opresc din drum, spunea el atunci. O să continui să muncesc, oriunde și oricînd, chiar dacă ar fi să o iau, de fiecare dată, de la început".

Rămînea doar să se ivească ocazia. Să „ardă" pe undeva, ca să fie nevoie de o intervenție urgentă, să vină el să stingă focul, să aducă liniștea de care aveau nevoie alții.

Și cea dintîi care a strigat „ajutor" a fost Chimia Rm. Vîlcea. După meciul din 28 martie 1982 cu F.C. Constanța, pierdut cu 0—1, echipa vîlceană se găsea pe locul 16 în clasament, cu minus 6 la „adevăr" și un pasiv de 18 la golaveraj !

— Ce zici ? l-am întrebat atunci, auzind zvonuri cum că ar fi solicitat.

— Ce să zic ? „Pe cai".

Și-a făcut repede bagajul, s-a instalat în tabăra de pregătire a echipei din Zăvoi și a început treaba. Iarna încă nu se terminase, returul campionatului de-abia începuse și programul de jocuri al Chimiei era mai greu decum și-l imaginase. Ca să dea înapoi, nici gînd. Dar dacă nu va reuși să scape de retrogradare, ce va spune lumea ? Asta-i, ce va spune lumea ? Și dacă o să scape ? Nu-i mai bine să încerce ?

La Rm. Vîlcea, Traian Ionescu a lucrat cu Petre Gavrilă, un antrenor tînăr, bine pregătit, conștiincios și harnic. Împreună au alcătuit un cuplu bine sudat, în care puterea de muncă a unuia s-a completat în mod fericit cu experiența celuilalt. Amîndoi s-au supus, cot la cot cu echipa, unui regim de muncă spartan, uitînd ce înseamnă distracția, odihna și chiar familia. Ca să reușească, nu aveau de ales. În astfel de situații, jumătățile de măsură nu sînt de nici un folos.

În camera de la stadion a celor doi antrenori, de cum intrai, te izbea o activitate intensă, ca într-un birou de operații al unui stat major. Cărți, reviste, ziare, tablă de scris, planșe cu scheme, planuri de pregătire, diferite dosare și un telefon. Ah, dacă n-ar fi fost telefonul ! El rămînea, pînă la urmă, singura legătură cu restul lumii, cu

viața. Dar nici nu se putea un stat major fără telefon! Dacă puneai mîna pe microreceptor era fierbinte, iar dacă ai fi vrut să suni din altă parte în camera antrenorilor de la stadion, puteai să juri că telefonul este deranjat! El, săracul, nici n-apuca să stea în furcă! Traian Ionescu era la curent cu tot ce se întîmpla în campionat, se informa despre adversarii pe care urma să-i întîlnească, cerea date de joc. Pe mine mă suna aproape zilnic, după ora stingerii și, de fiecare dată, îmi spunea că e greu, cum nu i-a fost niciodată. Și mă întreba iscoditor: „Crezi că o să reușim, eu și cu Gavrilă?" Dar nu aștepta răspunsul, ca și cum i-ar fi fost frică să nu spun cine știe ce și să-l descurajez. Și tot el răspundea: „Nu există, reușim".

Și Traian Ionescu, împreună cu Petre Gavrilă au reușit. De o manieră de-a dreptul spectaculoasă. La sfîrșitul campionatului ediția 1981—82, Chimia ajunsese de la minus 6 la minus 1 la „adevăr", și a încheiat întrecerea pe locul 8 cu 33 de puncte, realizînd cea mai bună performanță competițională din viața echipei.

Iar cînd apele s-au liniștit, Traian Ionescu s-a retras discret la locul lui, de unde venise. A revenit acasă. Cît a lucrat la Rm. Vîlcea nu a ținut nici un moment să se pomenească numele lui ca antrenor, așa că i-a venit și mai ușor cînd a plecat, mai ales că așa cum se întîmplă adeseori în euforia victoriei, trec neobservați tocmai aceia care merită cei dintîi felicitați. Traian Ionescu n-a ratat, totuși, momentul felicitărilor, dar nici n-a prelungit beția succesului. Retrăgîndu-se, poate că a simțit nevoia firească a unui „respiro". Ca să poată să o ia iarăși de la capăt.

Perioada de refacere a ținut toată toamna anului 1982, timp în care și-a îndeplinit cu multă conștiinciozitate mai ales îndatoririle de bunic. N-a uitat însă fotbalul. Dar nici fotbalul nu l-a uitat. Așa că...

În iarna lui 1983 un grup de patru antrenori români este solicitat să activeze un an în Maroc, în cadrul unui schimb de experiență. Traian Ionescu este printre cei patru aleși, alături de Mircea Dridea, Ion Motroc și Nicolae Oaidă.

Spre cinstea lui, Traian Ionescu a fost singurul dintre „cei patru" care a scris în țară de peste tot pe unde a

umblat, povestind cu lux de amănunte ce a văzut, ce a făcut, ce a realizat. Iar cînd s-a întors în țară, în februarie 1984, atît a fost nevoie să-l întreb : „Cum a fost ?"

— Păi, cum să fie. Eu am antrenat echipa de juniori a Marocului. Cu ea am participat la cîteva turnee interesante și deosebit de utile... Cel mai important, care de altfel a deschis și seria unor competiții rezervate juniorilor sub 18 ani, mi s-a părut a fi cel de la Vieux Condeu (Franța). Au fost zece echipe, foarte puternice toate, împărțite în două serii : Crystal Palace — Anglia, Ruda Zvezda — Cehoslovacia, Hajduk Split — Iugoslavia, echipa națională a Franței I, Franța II, o selecționată națională olandeză, o reprezentativă belgiană și 3 reprezentative ale Africii, printre care și Marocul. Vieux Condeu este o localitate minieră, centrul unui bazin carbonifer, cum ar fi la noi Petroșanii, unde lucrează foarte mulți muncitori marocani.

Jocurile sînt programate zilnic, primele două echipe clasate în acest turneu fiind invitate să ia parte la alte întreceri de același fel, desfășurate la Valenciennes și Perpignan.

Accentul în cadrul tuturor întîlnirilor de juniori se pune pe învățarea cît mai corectă a jocului. Fiecare turneu în parte constituie și un criteriu foarte sever de selecție, de aici urmînd a fi recrutați pentru echipele profesioniste din Franța, Belgia, Olanda cei mai talentați jucători. Pentru Maroc, salba de turnee franceze a constituit și un mijloc de pregătire în vederea unei mari competiții africane, care se desfășoară anual la Casablanca, Mohamedia și Rabat, cu participarea majorității țărilor din continentul negru. Nivelul jocurilor este foarte ridicat, iar utilitatea întrecerilor de acest gen este de o importanță decisivă în formarea tinerilor jucători în spiritul marii performanțe.

Am vizitat și Centrul național de pregătire francez de la Font Romeu, o localitate situată la altitudinea de 2 200 metri, între Toulouse și Perpignan pe versantul de nord al Pirineilor, aproape de Andorra. Aici există un hotel cu 12 etaje și 1 200 de locuri de cazare, săli de mese a cîte 40 de persoane, 3 terenuri de fotbal, 2 de rugby,

2 bazine de înot acoperite, 2 săli de gimnastică, un patinoar artificial. În ansamblu, un complex sportiv formidabil. Directorul acestuia cunoştea bine România şi, mare iubitor de handbal fiind, mi-a spus că are foarte multe amintiri plăcute cu Ion Kunst-Ghermănescu şi Nicolae Nedef. În perioada în care am fost acolo cu echipa de juniori a Marocului, mai erau încă cinci formaţii profesioniste din prima ligă franceză, care făceau o pregătire specială, lotul de atletism feminin al Cehoslovaciei, care în 1983 a obţinut o serie de rezultate de excepţie la campionatele europene, echipa de polo a Poloniei, loturile de nataţie, hochei pe gheaţă şi gimnastică ale Franţei.

Complexul de la Font Romeu este la dispoziţia solicitanţilor din toate ţările şi din toate ramurile sportive. Condiţia de bază, obligatorie de îndeplinit, este ca cei ce vin acolo să aibă un fond anterior de pregătire de cel puţin două săptămîni. O altă condiţie este ca, timp de trei zile pe parcursul perioadei de pregătire efectuată la altitudine, loturile de sportivi să fie puse la dispoziţia centrului medical sportiv al complexului pentru diferite teste şi explorări funcţionale. De asemenea, într-un interval de 14—20 de zile de la terminarea perioadei de pregătire, echipe de medici de la complexul Font Romeu se deplasează la locurile de reşedinţă permanentă ale echipelor, unde continuă examenele medicale, pentru a trage cele mai corecte concluzii referitoare la efectele reale ale pregătirii în condiţii de mare altitudine.

La Font Romeu m-au impresionat în mod deosebit aparatura şi mijloacele de refacere a organismului după solicitările fizice. Consumul de apă de cel puţin doi litri zilnic este obligatoriu. Medicamentele, susţinătoarele de efort sînt folosite sub stricta supraveghere a personalului de specialitate medical.

Din două în două zile, direcţia de studii a complexului organizează cîte un cocteil, cu scopul unui schimb de experienţă. Eu am prezentat cîteva comunicări, printre care criteriile de selecţie, relaţia dintre concepţia de antrenament şi concepţia de joc, condiţiile promovării în sfera performanţei. În ce priveşte obiectivele urmărite la nivelul juniorilor, ideea desprinsă din discuţiile cu specialişti aparţinînd diferitelor ţări este că, la acest eşalon,

performanța înseamnă pregătirea pentru promovarea în echipele de seniori. Nu se neglijează nici rezultatele, dar competiția, jocul rămîn, în principal, mijloace de pregătire și de verificare a pregătirii tînărului jucător care aspiră la afirmarea și consacrarea sportivă.

La Font Romeu sînt aduși, periodic, și juniorii din lotul național al Franței. Și nu numai aici vin, ci și în alte centre naționale și regionale unde, în paralel cu pregătirea, este testată, din timp în timp, capacitatea lor fizică și morală, precum și posibilitatea dezvoltării în perspectiva promovării în echipele de seniori.

— Ai venit acasă încărcat de noutăți ?

— Așa este. Mi-am dat seama că sînt încă foarte multe lucruri pe care nu le știam. Pentru mine și pentru ceilalți antrenori cu care am fost în Maroc a fost o experiență în plus. M-am gîndit tot timpul că poate îmi va mai folosi. Dacă va mai fi nevoie de mine, dacă voi mai fi căutat...

Traian Ionescu a stat departe de fotbal, după reîntoarcerea din Maroc, pînă la sfîrșitul anului 1984. A avut cîteva oferte pe care le-a declinat. Cei care-l întîlneau în diverse împrejurări îl cam tachinau, spunîndu-i că i-a venit timpul să pună treningul în cui. Atît i-a trebuit. Cu prima ocazie care se va ivi, va spune „da", indiferent de situația echipei care îl va solicita. Mai mult chiar, va lucra efectiv ca antrenor, așa cum a lucrat toată viața, în teren. Rolul de consilier însă nu-l accepta decît ca idee și nimic mai mult.

La începutul anului 1985 l-au căutat cei de la F.C. Olt. Echipa terminase prima jumătate a campionatului cu numai 12 puncte, pe penultimul loc. O situație aproape identică cu aceea a Chimiei Rm. Vîlcea, în urmă cu trei ani.

Traian Ionescu a zis „da" și a trecut, vorba lui Rică Răducanu, „la strung". La sfîrșitul campionatului 1984—85 F.C. Olt ocupa locul 13 și rămînea cu fruntea sus în Divizia A.

Sigur că, a-ți propune să scapi de retrogradare nu este o performanță, obiectivul este minor, este un fel de a te mulțumi cu puțin. Dar a salva de retrogradare o echipă care este cu un pas în Divizia B, iar perspectiva ei nu pare prea roză, poate fi socotită o performanță. Nu ca aceea a cîștigării unui titlu. Dar este, totuși, o performanță.

Încercînd o comparație, exemplul cel mai potrivit pare acela al unui înotător care realizează un mare obiectiv în viață cîștigînd o medalie de aur sau ceva asemănător. Dar tot o mare realizare este și aceea a unui înotător, nu neapărat campion, care salvează de la înec un om sau el însuși scapă cu viață dintr-un naufragiu !

Conform obiceiului, după „episodul F.C. Olt" încununat cu un *happy end*, Traian Ionescu s-a retras pe poziții mai casnice. Îi place foarte mult și calitatea de... bunic. I-au plăcut întotdeauna copiii. Meseria de antrenor a început-o cu grija pentru cei mai mici jucători. Și azi își amintește cu plăcere de „generația de aur" a Petrolului, cu Mircea Dridea, Virgil Dridea, Sfetcu, Tabarcea, Florea, Badea, George Marin, cărora le-a deschis drumul spre marea performanță.

Dacă ar avea doar cu zece ani mai puțin, ar fi în stare să o ia de la început. Dar și așa, susținut de o uimitoare vigoare a organismului și cu o disponibilitate de muncă tinerească, este gata oricînd să o ia de la capăt.

LA INDEX !

Fire vulcanică, neastîmpărat și dornic întruna de o mare performanță, Florin Halagian a început să nu-și mai găsească locul, după ce multă vreme a fost stabil în „zona" F.C. Argeș — F.C. Olt. Și astfel, în vara anului 1984 a luat drumul Capitalei, oprindu-se la „Ghencea". Cu Steaua mai cochetase el cu ani în urmă, fără însă a se concretiza nimic. Mai tîrziu avea să mărturisească singur că din momentul în care s-a gîndit să treacă la conducerea tehnică a echipei militare, a început și pregătirea terenului. La sugestia sa au fost transferați, rînd pe rînd, Ducadam, Pușcaș, Petcu, Pițurcă, Eduard. Voia ca atunci cînd va trece efectiv sub culorile roș-albastre, o parte din „edificiul" noii echipe să fie gata, el urmînd a completa restul. Iar acest „rest" a însemnat : Stîngaciu, Bumbescu, Bölöni, Bărbulescu, Bălan (ceva mai tîrziu) și Radu II. Cu acesta din urmă lucrurile au fost mai complicate și la un pas de un mic scandal. Florin Halagian avînd asupra lui o dezlegare „în alb", a completat-o cînd a plecat de la

F.C. Olt pe numele de Radu Marin și, vorba cîntecului, Radu l-a chemat ! Pînă la urmă totul s-a terminat cu bine și cu un schimb de jucători, în locul lui Radu II trecînd la F.C. Olt Viorel Turcu. Iar în ce-l privește pe Florin Halagian, el a promis solemn că atunci cînd se va construi stadionul din Scornicești, va reveni la F.C. Olt.

Pînă una alta, însă, cu un asemenea efectiv de jucători ,Steaua a făcut o echipă foarte puternică, cea mai puternică dintre divizionarele A, cu o apărare masivă și mobilă totuși, cu un mijloc laborios și inventiv, cu un atac rapid și eficace. Tot să lucrezi cu o garnitură de acest fel.

La timona „corabiei" steliste Florin Halagian, ajutat de Victor Dinuț, a plutit relativ ușor pe apele destul de liniștite ale campionatului nostru intern. Nimeni nu se mai îndoia că Steaua va fi campioană și că va cîștiga și Cupa. După primele șapte etape era pe primul loc în clasament, neînvinsă și cu un golaveraj zdrobitor. Totul mergea, potrivit aparențelor, „șnur".

După meciul următor de la Tg. Mureș însă „filmul s-a rupt". Și, surpriză pentru toată lumea fotbalului nostru, Florin Halagian este eliberat din funcție. Nu se spune de ce. Zvonurile în jurul acestei schimbări circulă cu iuțeala operațiunilor de bursă, fiecare cu pretenția de a fi cît mai aproape de adevăr. Pînă la urmă se acreditează varianta unei atitudini de frondă din partea mult prea temperamentalului antrenor. Atmosfera la Steaua se calmează, Emerich Jenei, tehnician iscusit, cu multă experiență — care fusese și el schimbat, prin 1976, după ce cîștigase, cu Steaua, și Cupa și campionatul — preia din mers o echipă capabilă să se bată pentru marea performanță, cel puțin vreo cinci ani la rînd.

Florin Halagian este liber. Ca pasărea cerului. Și stă. Pînă prin luna decembrie cînd, dinspre Craiova, se aude o chemare tot mai insistentă, oferindu-i-se șansa să treacă la pupitrul de comandă al echipei studenților olteni. Și a trecut.

În returul campionatului 1984—85 Florin Halagian a încercat, mai întîi, să tragă la titlu. N-a reușit. Concurența celor „două mari", Steaua și Dinamo, nu i-a lăsat aproape nici o speranță. A avut doar satisfacția platonică a unei victorii categorice, cu 5—2, în Bănie, obținută în

fața echipei Steaua, cu care și-a mai reparat puțin orgoliul.

Și-a pus apoi toate speranțele în Cupa României. Lipsea din palmaresul său o astfel de performanță. La București, în ziua finalei, Universitatea a jucat fără Cămătaru și fără Ungureanu și a terminat meciul cu Steaua (din nou Steaua !) în 9 oameni, cu Irimescu și Tilihoi eliminați de pe teren. Învinși, la limită, cu 2—1, craiovenii au amînat revanșa pe altă dată. Dar fără Florin Halagian care, în 1985, vara, și-a făcut bagajele și... la drum !

— Simțeam că sînt pe un nisip mișcător, avea să spună el cînd s-a văzut, de data aceasta cu voia lui, eliberat din funcție. Nucleul de bază al echipei se uzase, pretențiile rămăseseră însă aceleași. Reconstrucția era singura soluție. Poate aș mai fi rămas să-mi mai încerc o dată puterile. Dar m-am gîndit că... mai bine să mă îndrept spre casă. În drum, am avut și o ofertă de la Petrolul Ploiești. Parcă m-ar fi tentat. Mi-am zis însă că Petrolul nu prea are cum să aducă jucători. Iar dacă e să mă chinui, cel puțin să mă chinui la ai mei. Așa că m-am întors cuminte, dar nu resemnat, la F.C. Argeș. Și deodată m-a apucat un dor de muncă, o dorință să fac ceva, s-o iau de la capăt. Ca acum vreo 12—13 ani, tot la Pitești. Dar ce era atunci și ce era acum ? Atunci era Dobrin și alte vreo cîteva valori. Acum am găsit o echipă fărîmițată, dezorientată, cu cîțiva accidentați și alții pe parcurs, fără atacanți, fără... Dacă i-aș mai fi avut pe Ralea, Turcu, Băluță, Radu II, ar fi fost desigur altcumva. Pînă una alta, asta era situația. Ăștia erau actorii, cu ei trebuia să... defilez.

Și trupa, destul de subțire, dar ambițioasă, a lui Florin Halagian a pornit hotărîtă la drum. Mai cu cei din „vechea gardă", în frunte cu Stancu, Iovănescu, Moiceanu, Cristian. Mai cu cei din „generația de schimb", printre care cei mai răsăriți se arătau a fi juniorii de ieri, Simion, Bănuță, Bobaru. Și peste toți, experiența și pofta de lucru ale lui Florin Halagian.

Dar a venit ziua de 28 septembrie 1985. Ziua meciului F.C. Argeș — Universitatea Craiova. Un meci de ambiții, între fosta și noua echipă a lui Florin Halagian. În minutul 10 al partidei Cămătaru a deschis scorul la o fază de contraatac clasic. În minutul 19, același Cămătaru este

faultat de fundașul central argeșean Ștefan și, în cădere, după o răsucire în aer, vine în gol cu piciorul stîng, flexat sub el. Atacantul craiovean acuză o durere la genunchiul stîng, medicul echipei lui îl suspectează de menisc, totuși Cămătaru rămîne în teren, continuă să joace, să alerge, fără a manifesta semne evidente ale unui veritabil accident. Vine pauza, începe și a doua repriză, Cămătaru continuă să fie prezent în teren, lăsînd impresia că, după felul în care se mișcă, este perfect valid. Între timp scorul devenise 2—1 pentru F.C. Argeș și, în teren, spiritele se cam încinseseră mai mult decît trebuia, Florin Halagian găsind prilejul, la una din întreruperile jocului, să intre foarte agitat în teren. În minutul 80 Cămătaru, sărind la o minge pentru a o lovi cu capul, face o mișcare de răsucire în aer, iar la aterizare venind cu toată greutatea pe piciorul stîng, are o reacție dureroasă, nu mai poate continua jocul și este înlocuit cu tînărul Gh. Popescu.

Diagnosticul pus după meci și confirmat ulterior la București de prof. Denischi : fractură de peroneu, în partea superioară. Perspective : indisponibilitate de cel puțin trei luni ! Și peste mai puțin de trei săptămîni, meciul decisiv cu Irlanda de Nord, la București !

Atmosfera din jurul acestei partide internaționale care trebuia să ne aducă, printr-un rezultat favorabil, calificarea pentru turneul final al Campionatului mondial din Mexic—1986, a dat „cazului Cămătaru“ dimensiuni dramatice, mai cu seamă că indisponibilitatea vîrfului craiovean se adăuga alteia, a lui Ștefănescu, și el nefolosibil pentru partida cu nord-irlandezii, din cauza acumulării a două cartonașe galbene.

Primele măsuri luate : jucătorul Ștefan, de la F.C. Argeș, suspendat provizoriu pînă la luarea unei decizii definitive, iar antrenorul Halagian să nu mai conducă echipa în incinta terenului de joc.

La meciul următor al echipei piteștene, cu Petrolul, la Ploiești, Florin Halagian era în tribuna oficială, pe un scaun alăturat aceluia ocupat de soția antrenorului ploieștean Mircea Dridea. Cînd Petrolul a deschis scorul, toată lumea din jurul lui Halagian a sărit în sus de bucurie, Halagian a rămas țintuit pe scaun și tăcea. A venit apoi

accidentarea gravă a lui Moiceanu de la F.C. Argeș și evacuarea lui pe brațe din teren. Unii au crezut că este momentul potrivit pentru insinuări și chiar provocări. Halagian a tăcut din nou, ca și atunci cînd a egalat F.C. Argeș. Petrolul a luat iar conducerea cu 2—1 și iar explozie de bucurie de jur-împrejurul lui Halagian, care a rămas, în continuare, nemișcat și mut. La 3—1 pentru Petrolul, cînd am întors capul să văd ce face Florin Halagian, scaunul său era gol. De alături, Mihaela Dridea, soția lui Mircea Dridea — care pînă atunci manifestase o anumită reținere, fără îndoială că din compasiune pentru starea sufletească a lui Florin Halagian — aplauda acum în picioare golul spectaculos al juniorului ploieștean Nuță.

La 16 octombrie, pe stadionul „23 August" din Capitală s-a disputat meciul România — Irlanda de Nord. Zi tristă de toamnă, în ciuda unui cer neobișnuit de senin. Echipa noastră națională a jucat fără Rodion Cămătaru. Dar nu de aceea a pierdut cu 0—1. Drumul către Mexic—86 era, practic, de-acum închis pentru „tricolori".

Cîteva zile mai tîrziu, la 21 octombrie, a apărut în ziarul „Sportul" un comunicat de la F.R.F. : „Biroul F.R.F. a luat următoarele măsuri cu privire la meciul F.C. Argeș-Universitatea Craiova, din 28 septembrie a.c., în care a fost accidentat grav jucătorul Rodion Cămătaru, component al lotului reprezentativ : 1. Suspendarea jucătorului Dorian Ștefan de la F.C. Argeș pe perioada anului competițional 1985—86 pentru accidentarea gravă a jucătorului Rodion Cămătaru ; 2. Interdicția de a antrena echipa de Divizia A antrenorului Florin Halagian în anul competițional 1985—1986, pentru instigarea propriilor jucători la acte de violență în teren și repetate abateri de la disciplină".

La 13 noiembrie 1985, în ultimul meci al preliminariilor pentru turneul final al campionatului mondial cel cu Turcia, disputat la Izmir, în minutul 64 în echipa noastră s-a produs o înlocuire. În locul lui Pițurcă a fost introdus în teren Rodion Cămătaru ! De presupus, logic judecînd, că pentru a putea fi folosit în acest joc, atacantul craiovean era restabilit, ca să înceapă pregătirea, cel puțin din jurul datei de 1 noiembrie. Cu alte cuvinte, cele

90 de zile de indisponibilitate anunțată au fost pînă la urmă vreo 30 !

Simpla înșiruire a evenimentelor ar putea spune și ea ceva. Departe de intenția de a scuza o infracțiune, oricare ar fi ea și cu orice fel de urmări, mai mari sau mai puțin însemnate. Departe de a da și o altă interpretare unor lucruri petrecute sub ochii noștri, ai tuturor. Ideea călăuzitoare și în acest caz a trebuit să fie căutarea celui mai scurt drum spre adevăr. Singurul care poate da măsura reală a faptelor și limitele unor drepte măsuri.

În sprijinul acestora, cîteva întrebări puse de unul din „inculpați", Florin Halagian — respectînd principiul enunțat de dreptul roman „audiatur et altera pars" — nu sînt deloc lipsite de interes. Cuvîntul apărării, deci : 1. Ce s-ar fi întîmplat dacă în minutul 19 al meciului F.C. Argeș—Universitatea Craiova, din 28 septembrie 1985, Cămătaru ar fi fost scos imediat de pe teren sau măcar la pauză și nu ar mai fi fost lăsat să joace încă 61 de minute, fiind vorba de menajarea unui component al lotului reprezentativ, de interesele lotului național mai presus decît cele de club. S-ar fi putut ca atît gravitatea accidentării să fie mai mică, dar și timpul de refacere să fie mai redus, condiții în care Cămătaru ar fi putut fi prezent la meciul din 16 octombrie, cu Irlanda de Nord. Sigur, sînt niște supoziții, dar nu lipsite de importanță și nici departe de adevăr ; 2. Dacă faptele incriminate au fost net în favoarea unor sancțiuni exemplare, de ce acestea nu s-au luat imediat ? S-a așteptat să treacă meciul cu Irlanda de Nord. Dacă l-am fi cîștigat, probabil că altele ar fi fost măsurile, după o altfel de judecată. Așa, însă, impresia lăsată a fost aceea că absența lui Cămătaru a fost o cauză principală a înfrîngerii în fața nord-irlandezilor, iar măsurile luate sancționau pe cei care-l făcuseră pe Cămătaru să absenteze ; 3. Potrivit unei prevederi regulamentare, jucătorul care a provocat accidentarea unui alt jucător rămîne suspendat atîta timp cît ține și indisponibilitatea acestuia din urmă. Pentru indisponibilitatea de o lună și jumătate a lui Cămătaru jucătorul Ștefan de la F.C. Argeș a fost suspendat șase luni !

În ziua în care am stat de vorbă cu Florin Halagian, reconstituind întregul episod trist într-adevăr, care a dus

la măsurile luate în legătură cu „cazul Cămătaru", antrenorul piteștean era de cîteva ore întors acasă, la București, după meciul cu Rapid, încheiat cu 0—0. Pierduse un punct pe teren propriu, era, în mod firesc, afectat, dar judeca lucid și obiectiv. Spunea despre „centralul" Ghergheli de la Baia Mare că în prima repriză putea acorda gol pentru oaspeți la o fază în care cel puțin 5 din 10 arbitri ar lua o astfel de decizie, dar că tot atîția ar fi sancționat cu penalty pentru echipa sa un fault în careul Rapidului, chiar în ultimul minut de joc. Una peste alta, arbitrului nu a avut ce-i reproșa, i-a mulțumit la sfîrșit, zicîndu-și totodată că alte pretenții, mai mari, nici n-ar putea să aibă, atîta vreme cît joacă fără înaintași.

Florin Halagian, ceva mai domolit parcă, cu părul mult prea devreme încărunțit, de fotbal bineînțeles, cu cîteva cute apărute discret în colțul ochilor, trădînd o ușoară stare de decepție, dar departe de a fi resemnat, rămîne același tehnician, din aceeași plămadă ca și Titi Teașcă, Costică Rădulescu, Mircea Nedelcu, Ion Motroc, cărora temperamentul lor greu de stăpînit le joacă, din cînd în cînd, cîte o festă. Dar și dacă nu ar fi fost neastîmpărul acesta al unor oameni de fotbal, mereu în căutare de mai bine, mereu nemulțumiți că au realizat prea puțin ?

Florin Halagian este unul dintre acei cărora nu le face bine statul pe loc și care privesc, cu încredere, numai înainte.

LUPUL, PE UNDE A MÎNCAT OAIA...

Există o vorbă veche din bătrîni care spune că „lupul mai trece, din cînd în cînd, pe unde a mîncat oaia". Poate, cine știe...

Cînd i-am spus asta lui Valentin Stănescu, la puține zile după revenirea sa la Rapid, în vara anului 1982, el mi-a replicat scurt :

— Măi, băiatule, nu-i totuna. Mai bine las-o baltă cu proverbele și cimiliturile, că nu se potrivesc la mine. Ține minte ce-ți spun acum și aia s-o spui la cine te-o întreba. Iar dac-o scrii, s-o scrii exact, altfel te contest și pierzi la

„masa verde". Fii atent, deci : Rapidul a fost întotdeauna echipa mea de suflet. Am urmărit-o mereu și de aproape și de la distanță. Iar cînd a dat semnalul și m-a chemat, n-am ezitat nici o clipă și am răspuns „DA". Și chestia aia cu lupul păstrează-o ca poantă pentru altul. La mine nu ține.

Se împlineau 14 ani de cînd Valentin Stănescu se despărțise de Rapid. Atunci, în 1968, la numai un an de la cîștigarea primului titlu de campioană din istoria clubului, el și cu secundul său, Victor Stănculescu, fuseseră „puși pe liber", imputîndu-li-se o serie de lipsuri care parcă înadins se adună cînd, vorba lui Tinel, e să se aleagă praful... Plecînd la Steagul Roșu — F.C.M. Brașov de mai tîrziu — Valentin Stănescu nu s-a supărat pe Rapid. Cu conducerea era altă treabă. Ea se mai schimbă din cînd în cînd. Rapidul însă rămîne atîta timp cît va fi și fotbalul românesc. Adică pe vecie.

Venirea sau revenirea în Giulești, la poalele podului Grand, se înscrie, în timp, după două evenimente sportive de mare importanță. Unul „rece" și altul „cald". Cel rece fusese ratarea calificării echipei naționale pentru turneul final al C.M. din Spania — 1982. Cele două meciuri pe teren propriu, cu Ungaria și Elveția, din care nu scosese decît un singur punct, îi anulaseră biletele de avion pentru Madrid, lăsîndu-l cu imaginea tristă a neîmplinirii, „mundialul" spaniol rămînînd pentru el un fel de „fata morgana".

Evenimentul „cald" a fost cîștigarea cu Dinamo București a eventului campionat-cupă în anul competițional 1981—1982. Gest deosebit de frumos din partea clubului din Șoseaua Ștefan cel Mare, care i-a oferit șansa unei reabilitări profesionale, acordîndu-i creditul necesar, pe care Valentin Stănescu, recunoscător, nu l-a dezmințit.

În 1982, vara, a reluat, cu un plus de elan și hotărîre, tentativa revenirii Rapidului în Divizia A. Era și momentul să nu-și mai lase suporterii într-o așa lungă așteptare. La „ungerea" sa ca antrenor principal, Valentin Stănescu a declarat, cu puțină emfază, ca într-o campanie electorală : „Vreau să readuc Rapidul unde merită, să promoveze în prima divizie, promit aceasta tuturor celor care iubesc echipa din Giulești".

Și n-a fost o simplă promisiune. Valentin Stănescu s-a ținut de cuvînt avîndu-l alături, ca secund, pe fostul său jucător din „epoca de aur“ a Rapidului, Nichi Dumitriu.

Drumul spre „A“ a fost, cum era și de așteptat, anevoios, cu multe obstacole. Cu experiența sa, acumulată în ani, Valentin Stănescu a știut să ducă, încet, dar sigur, corabia rapidistă spre malul împlinirilor. La sfîrșitul primei jumătăți a campionatului era pe primul loc cu 27 de puncte, iar în final, în vara anului 1983, își menținea poziția cu un apreciabil avans față de principalele sale urmăritoare. „Una din cheile succesului, se spunea într-un comentariu al ziarului Sportul, s-a numit V. Stănescu, cu maturitatea, seriozitatea și autoritatea lui“.

Și a venit un nou campionat, 1983—84. Valentin Stănescu a rămas la postul de comandă. În Divizia A a fost și mai greu. Echipa era cam crudă pentru asprimea întrecerii. Au fost multe momente cînd s-a clătinat. Și încă destul de serios. De altfel, turul campionatului l-a încheiat la granița dintre „A“ și „B“, pe locul 15, cu minus cinci la „adevăr“. Erau temeri destul de justificate că echipa va face calea întoarsă în eșalonul secund.

— Am luat multe titluri de campioană în viața mea de antrenor, spunea Valentin Stănescu, am promovat, de asemenea, multe echipe în Divizia A, am cîștigat cupe, competiții, de toate. Am avut parte, din păcate, și de două retrogradări, cu Metalul Tîrgoviște și Petrolul Ploiești, cu amîndouă după ce le promovasem în „A“. A treia retrogradare n-aș mai putea să o suport. Mai ales cu Rapidul. Ar fi o soartă prea crudă.

Finalul campionatului 1983—84 a fost de-a dreptul dramatic. Ultimele două jocuri ale Rapidului, cu F.C. Bihor și F.C. Argeș, ambele pe teren propriu, erau gata să pună, cum s-ar zice, capac. Giuleștenii trăgeau numai în bară, iar adversarii lor în gol!

— Dacă fotbalul s-ar fi jucat pe „bare“ și nu pe goluri, remarca cu umorul său caracteristic Valentin Stănescu, am fi avut mari șanse să aspirăm la titlul de campioni...

Pînă la urmă Rapidul a scăpat. A ocupat locul 13, cu 31 de puncte, asigurîndu-și încă un mandat de divizionară „A". De data aceasta, însă, fără Valentin Stănescu.

„Lupul" se întorcea, așadar, prin altă parte, pe unde se întîmplase să mai aibă de-a face cu o oaie. La Tîrgoviște, care tocmai retrogradase în Divizia B. Se apropia ziua pensiei și parcă ar fi vrut să pregătească evenimentul acesta mai în liniște, fără stresuri, cu mai mici obligații decît avusese parte pînă atunci, an de an. C.S. Tîrgoviște începea competiția cu o penalizare de trei puncte pentru nerealizarea baremului în campionatul anterior și era de presupus că nu se va pune problema unei promovări imediate, ci a pregătirii pentru realizarea acestui obiectiv, ulterior.

Din Tîrgoviște, în toamna anului 1984, am primit de la Valentin Stănescu cîteva telefoane în care mă asalta să vin să-i văd un jucător, care, spunea el, este o mare speranță și bun pentru echipa națională de juniori. La un moment dat l-am suspectat, după foarte multe insistențe, că se luptă să aibă un jucător la Luceafărul ca să poată juca fără junior în teren. Nici vorbă de așa ceva. Voia, pur și simplu, ca unul care a lucrat la loturile reprezentative, să dea o mînă de ajutor echipei naționale de juniori.

— Crezi că umblu cu șmecherii ? i-a sărit țandăra într-o bună zi. Fiți atenți ce vă spun eu, c-o să vă pară rău.

Nu a trecut mult și Dumitrașcu, jucătorul despre care era vorba, a devenit unul din titularii primei naționale de juniori. Valentin Stănescu avusese dreptate, intențiile sale fiind pe de-a întregul sincere.

— Nici cînd vă dau jucători de-a gata nu vă convine. În loc să ziceți mersi că vă scutesc de alergătură, mai faceți și mofturi. Ia uită-te, măi frate, ce-am ajuns, să vă fac bine cu sila ! Bravo mie ! Păi, nu sînt bun de ieșit la pensie ?

Valentin s-a pensionat cîteva luni mai tîrziu, mai exact după turul campionatului, în care a ocupat cu C.S. Tîrgoviște locul 6 în clasament. Fără cele trei puncte penalizare s-ar fi clasat pe locul 3.

S-a pensionat nu pentru că s-a supărat pe cineva, ci pentru că îi venise rîndul. La 20 noiembrie împlinise exact 62 de ani și adunase pînă atunci mai bine de o jumătate de veac de fotbal. Și s-a gîndit că pentru el este de-ajuns. Să mai vină și alții, să tremure pe banca suferinței de la marginea terenului. El a tremurat destul și mai ales a suferit destul și pe drept și pe nedrept. În ultimul timp fuma un pachet de țigări la un meci.

— O fi făcut și asta rău la ceva, spunea el. Și de colo puțin, de dincolo puțin, se adună și, uite-așa, te trezești într-o bună zi că nu mai vine factorul cu pensia. Ia să mai stau nițel și eu să văd cum arată fotbalul privit de-afară. Să citesc ziarele frumușel, să ascult puțină muzică, să merg mai des la baltă ca să dau la pește. Acum am timp destul. Sănătoși să fim.

Valentin Stănescu a ieșit din circuitul profesiei cîtăva vreme. Cam o jumătate de an. N-a rezistat mai mult să stea „pe tușă". S-a întors din nou la fotbal. Auzisem că este un fel de consilier, pe undeva, la o echipă de Divizia C, din seria bucureșteană. Într-o seară l-am sunat la telefon ca să-l întreb pe unde-și poartă pașii, pe ce teren, după-amiezele în zilele de lucru și duminicile dimineața.

L-am luat puțin pe ocolite, cu „Ce mai faci ?", cu „Nu mai vii pe la noi ?", cu „Ai mai fost la pește ?" și altele.

El mi-a replicat direct, fără menajamente :

— Hai, nu te mai preface, vrei să știi unde sînt, cu ce echipă lucrez.

— Dacă crezi că nu comiți o indiscreție...

— La Abatorul București. Ce zici ?

— N-am ce zice. Cred că te-ai orientat bine, Tinele.

— Aș, fii cuminte. Simplă coincidență. Ai uitat că sînt vegetarian ?

...Au trecut patru ani, din 1982, de cînd confesiunile a zece din cei mai valoroși antrenori ai fotbalului nostru au încercat să ofere imaginea unei profesiuni frumoase, exercitată la turația maximă, cu oameni în plină activitate, nestingheriți de vîrstă, de oboseală și de timp.

De atunci, din 1982, în numai patru ani, aproape totul s-a schimbat. Mai ales oamenii, cu toate că ei sînt aceiași.

... Gică Popescu s-a izolat complet de fotbal. Ca și cînd nici n-ar fi fost vreodată în fotbal. Aproape că a fost și uitat. Pe nedrept, dar a fost uitat.

... Angelo Niculescu și Ilie Oană, deși prezenți uneori prin preajma dreptunghiului verde, au rămas — nu din vina lor — la o distanță mult prea mare de fotbal. Și cine are mai mult de suferit este însuși fotbalul!

... Traian Ionescu și Nicolae Dumitrescu, cu apariții episodice în lumea performanței, trezesc, de fiecare dată, cînd revin pe marea scenă a gazonului, chiar și pentru scurtă vreme, regretul sincer că puțini sînt aceia care se mai gîndesc să le mai folosească priceperea și experiența.

... Valentin Stănescu, cel mai eficace antrenor român în competițiile interne, s-a retras către periferia întrecerilor divizionare, alegînd o echipă, poate și la întîmplare, fără să țină seama de nume, Abatorul.

... Viorel Mateianu, după ce a amenințat piscurile cele mai înalte ale performanței fotbalistice cu produsul tactic original al unei imaginații de excepție, a poposit la o divizionară C, Danubiana, parcă puțin obosit, deși nu resemnat, după o serie de nemeritate nereușite.

... Cibi Braun, decanul antrenorilor, care părea că n-are cum pierde vreun meci în disputa, totuși, inegală cu moartea, a trecut, prea devreme, în lumea drepților.

... Florin Halagian, trăind din plin neastîmpărul meseriei, a ratat cîteva bune ocazii de a-și împlini chemarea, cu Steaua și Universitatea Craiova, obligat fiind să-și conducă un timp din tribună echipa de suflet F.C. Argeș, la care se întorsese ca un fiu risipitor.

...Singur Cornel Drăgușin a rămas neclintit la postul său de antrenor federal, cu toate că și el numără filele de calendar, încercînd să se obișnuiască cu gîndul și ideea pensiei!

Ce a fost, nu mai departe, în 1982!? Ce este după numai patru ani?!

Sic transit gloria mundi!

LA FLORENȚA A ÎNCEPUT DRUMUL NOSTRU SPRE ÎNALTA SOCIETATE A FOTBALULUI CONTINENTAL

26 noiembrie 1982. Zi de sfîrșit de toamnă. Frig, ceață deasă, vînt tăios. Pe aeroportul Otopeni toată lumea așteaptă. Dar nici un avion nu vine, nici unul nu pleacă. De mîine într-o săptămînă, la Florența, meciul cu campioana lumii, la ea acasă. Prima mare încercare de a ne impune în fața elitei fotbalului continental!

Gîndindu-te numai la ce va fi sîmbătă 4 decembrie pe Stadio Comunale din Florența și parcă toamna asta rece o simți, în suflet și în vene, ca de gheață. Pînă atunci însă mai e, totuși, o săptămînă de pregătire în Belgia. Mai avem timp deci să fim veseli și — de ce nu? — poate și după aceea.

Către ora 10 ceața se ridică. Urcăm, unul cîte unul, scările avionului... Cămătaru, Lung, Ungureanu, Ștefănescu, Țicleanu, Balaci, Donose, Geolgău, grupul craiovenilor foarte grăbit, deși doar în ajun, tîrziu în noapte, se întorsese de la Bordeaux, după un zbor obositor, nu lipsit de emoții, în condiții meteorologice de mare dificultate... Bölöni, Rednic, Moraru, Andone, Klein, Augustin, Gabor, Custov, Radu II, Iorgulescu și Munteanu II... Mircea Lucescu, Mircea Rădulescu, dr. Andreescu, masorul Buluș... ziariștii Marius Popescu și Dumitru Graur...

Zbor calm pînă la Praga. De aici la Amsterdam însă, vorba lui Rică Răducanu, „am mers parcă numai pe arătură". Cred că n-am scăpat nici o secvență din filmul american „Aeroportul", ca să n-o fi comparat cu fentele prin aer ale avionului nostru prins în capcana unei zone de turbulență atmosferică. Și tocmai cînd mi se părea că e

mai rău, am auzit-o pe una din stewardese, ţintuită şi ea pe un scaun în spatele meu, spunînd : „Eu de zece ani fac drumul ăsta". Din acel moment n-am mai zis nimic şi parcă nici avionul nu mai scutura.

Pe aeroportul Schiphol din Amsterdam toată lumea ne privea cu o anume curiozitate, ca şi cum eram scăpaţi dintr-un naufragiu. Asta pentru că unele date ale zborului nostru fuseseră prezentate publicului în maniera obişnuită a senzaţionalului occidental. Şi, dacă ar fi fost să fim cu orice preţ superstiţioşi, am fi putut spune că după cum am început-o, cu ghinioane şi necazuri, cine ştie cum ar fi trebuit să o terminăm. Episodul aerian a fost uitat, însă, destul de repede, voia bună a alungat oboseala şi familia „tricolorilor" şi-a continuat drumul spre Florenţa via... Mol.

...Mol este o aşezare mică în nordul Belgiei, la frontiera cu Olanda, foarte aproape de Anvers şi Eindhoven şi la aproximativ 100 km de Bruxelles. La extremitatea sa de sud, într-o zonă deosebit de pitorească — cu căsuţe copiind parcă modelele celor din cărţile cu poveşti pentru copii, cu pajişti de un verde mereu proaspăt, lacuri artificiale, crescătorii de ponei şi două terenuri de fotbal, dintre care unul cu instalaţie de nocturnă — aici, în mijlocul unor frumuseţi create exclusiv aproape de mîna omului, se distinge, prin originalitatea construcţiei, hotelul Casino, un fel de han modernizat.

Aici, la Mol, în liniştea dintre lacuri şi pe terenurile pe care duminica copii pînă în zece ani se întrec în dispute aprige, animate de galeriile de bunici agitînd necontenit fulare în culorile echipei favorite : aici a pregătit echipa naţională a României examenul de la Florenţa. Cu trudă multă, cu ambiţie, feriţi de privirile curioşilor, ale pseudospecialiştilor, dar nu şi ale... spionilor.

Da, ale spionilor. Pentru că, deşi pitiţi într-un colţ de lume, unde ziceam noi că nu ne mai află nimeni, iată că un ziarist italian ne-a dibuit, ne-a luat urma şi nici mai mult nici mai puţin s-a instalat în acelaşi hotel cu noi, la Casino. Omul părea cuminte, de fapt nici nu a încercat să se ascundă de noi, cunoştinţele sale despre fotbal nu-l prea recomandau ca pe un profesionist de soi, iar ca aspect, aşa general, nu lăsa impresia că ne-ar vrea răul.

Ne era greu însă să-l știm mereu în coasta echipei, dar nici nu ne puteam debarasa de el. Încercam să-l mai atragem pe o pistă falsă, îl momeam sacrificîndu-ne unul dintre noi, omul se lăsa prins în cursă cu o ușurință care, pur și simplu, ne dezarma. Pînă la urmă însă nu am avut încotro, ne-am apropiat de el încercînd să aflăm cam care ar fi rostul adevărat al sejurului său la Mol și, cu toate eforturile depuse, nu ne-am putut da seama dacă aparența de naivitate ascunde sau nu tehnica unui adevărat profesionist în materie. Oricum ar fi fost, prezența unui ziarist și mai ales a unuia din partea echipei cu care urma să ne confruntăm, începea să ne deranjeze. Curînd aveam să ne convingem că nu era deloc de speriat, că nu era trimisul lui Bearzot și nici al altcuiva interesat să ne cunoască starea de spirit sau manevrele tactice. Omul aduna impresii din preajma echipei noastre, înainte de meci, pe care și le dorea publicate, în exclusivitate, după confruntarea de la Florența. Cînd am ajuns la o astfel de concluzie, prezența ziaristului italian nu ne-a mai incomodat. Ba mai mult, am făcut chiar și cîteva schimburi de idei cu el în timpul unui joc de antrenament al „naționalei" noastre în compania unei selecționate locale pe terenul din Mol. Și cînd, spre sfîrșitul partidei, s-a pornit o ploaie rece, zdravănă, văzîndu-l îmbrăcat mult prea subțire ca să reziste, un sentiment de milă, firesc în asemenea împrejurări, ne-a făcut să-i oferim protecție. Altfel, cu siguranță că-l pierdeam de mușteriu ! Și-așa, la un moment dat, a dispărut singur. Asta am constatat-o într-o dimineață cînd, după micul dejun, nu i-am mai zărit silueta prin grădinița de lîngă hotel unde obișnuia parcă să se reculeagă, stînd uneori minute întregi nemișcat și privind un pom, o floare sau numai spre un punct fix din iarbă. De fapt, Giovanni al nostru, cum îi spuneam noi, ne-a părăsit cînd, probabil, își împlinise rostul. Un rost care speram să nu ne afecteze cu nimic. Altfel...

La Mol s-au adunat exact șase zile de tainică pregătire în momentul în care am plecat, mai întîi, cu autocarul spre Bruxelles, apoi cu avionul spre Milano și, de aici, din nou cu autocarul spre Florența. Era în ziua de 2 decembrie 1982. O zi nu lipsită de mici peripeții, cu o ploaie

torențială la aterizarea pe aeroportul Linate din Milano, cu îmbulzeala de ziariști, fotoreporteri și crainici de radio-TV, aplicînd un neiertător „marcaj om la om" lui Mircea Lucescu, Balaci, Ștefănescu, Cămătaru. A mai fost și pericolul unui accident pe autostradă despre care, potrivit presei de scandal, s-a scris că a și fost în realitate, s-a mai adăugat și oboseala unei călătorii de peste 300 km cu autocarul, apoi grijile meciului de care nu ne mai despărțeau nici 48 de ore...

...La Crest Hotel din Florența sosirea echipei noastre a creat o atmosferă greu de imaginat. Era o așa de mare animație, atît de multă lume, trebuia să te împarți în nu știu cîte locuri deodată ca să faci față solicitărilor, întrebărilor, încît după liniștea patriarhală de la Mol aveai impresia că ai trecut de la o casă de odihnă la un balamuc. Interesul italienilor, al florentinilor mai ales, era dirijat spre jucătorii Universității Craiova, care mai jucaseră, cu două luni în urmă, la 29 septembrie, la Florența, cu Fiorentina, în Cupa U.E.F.A. și pe care o eliminaseră chiar din primul tur. Și nu era numai interesul, ci și dorința de revanșă a *tifosi*-lor italieni, care adeseori, depășind măsura, fac din evenimentul sportiv un prilej de a-și pune în evidență pornirile nesăbuite ale unei patimi orbite de un patriotism local exacerbat. Și ca să fii conducătorul unei delegații de sportivi, în asemenea condiții, este o soartă cu mult mai ingrată decît aceea a unui portar în fața executării unei lovituri de pedeapsă ! Îți trebuie atîta calm, atîta stăpînire de sine, uneori chiar o anumită detașare de tot ce se întîmplă în jur, încît să nu lași nici un moment impresia că o situație, oricît de grea ar fi ea, te-a depășit. Mai mult, trebuie să prevezi și să previi la timp tot ceea ce ar putea constitui obstacole în calea realizării obiectivului propus.

Așa, de pildă, a doua zi după instalarea noastră la hotel, în timp ce echipa era plecată să facă un antrenament de acomodare la stadion, ideea de a scoate televizoarele din camere a fost, pur și simplu, genială. Vicepreședintele C.N.E.F.S., Nicolae Stan, prezent cu noi la Florența, care între timp preluase „comanda", a fost autorul acestei idei, la realizarea căreia a aderat, fără îndoială, și Mircea Lucescu. Și în lipsa de aproximativ o

oră a jucătorilor din hotel am început evacuarea televizoarelor din camere. N-a fost deloc ușor. Era să ne mai curentăm la cîte o priză, să mai scăpăm un aparat în timpul ce îl transportam la locul de depozitare. Pînă la urmă am reușit și cînd s-au întors băieții de la antrenament... să te ții ce-a fost la gura lor! Cînd m-au întrebat dacă știu ceva, m-am făcut și eu că... plouă. În schimb, *volens-nolens*, le-a prins bine fără televizoare în camere. S-au culcat devreme, au dormit tun și a doua zi s-au sculat refăcuți pentru efortul care îi aștepta, în continuare, la meci. Altfel ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi stat pînă tîrziu noaptea, adormind în fața aparatelor? Gino Iorgulescu n-a rezistat, totuși, tentației să mă întrebe, citind, poate, oboseala din ochii mei: „Program frumos, nu?" I-am răspuns atît cît să nu-i mai ațîț curiozitatea: „Așa și-așa". Gino a zîmbit la rîndul lui înțelegător și a mai zis: „Lasă c-o să mă conving eu mîine seară, cînd o să puneți televizoarele la loc".

Interesant este că de treaba aceasta cu televizoarele conducerea hotelului nu a știut nimic. Operațiunea a fost executată în mare secret, cu unul din mecanicii de întreținere care, drept răsplată, mi-a cerut o insignă și un fanion.

În seara sosirii noastre la Florența s-a mai petrecut un lucru ciudat, ca să nu zic ieșit din comun, cel puțin pentru noi. În timp ce jucătorii noștri se îndreptau către camerele situate la etaj, după ce au luat cina și au efectuat o scurtă plimbare prin preajma hotelului, am observat că un grup de trei indivizi, puțin cam suspecți, urmăreau îndeaproape tot ce se petrecea cu cei din delegația noastră, bineînțeles, cu fotbaliștii în primul rînd. La un moment dat, în timp ce doi dintre „tricolori", pare-mi-se Cămătaru și Ștefănescu, se pregăteau să ia liftul, unul din grupul celor trei a încercat să le ia urma. Instinctiv, atunci, am încercat să-i tai calea, acoperind retragerea nestingherită spre cameră a jucătorilor noștri. Ceea ce am și reușit. Dar imediat ce liftul s-a pus în mișcare, eu rămînînd singur în holul din fața recepției, m-am văzut uimitor de repede înconjurat de toți cei trei din grupul suspecților, care, fără să scoată o vorbă, m-au fixat ușor, din mers, aproape pe nebăgate de seamă, într-un loc al încă-

perii, cu puține șanse de a ieși din încercuire. Toate acestea s-au petrecut în mai puțin de un minut. Ora nu era, totuși, prea tîrzie, dar, ca un făcut, nimeni nu mai era în holul hotelului, nici măcar omul de la recepție care, de drept, nu trebuia să se miște de la postul său. Într-o fracțiune de secundă gîndul mi-a zburat la tot ce știam și citisem despre mafie, despre „brigăzile roșii" și altele despre terorism. Ceea ce mă minuna și mai mult era regia scenei, aidoma acelora din unele filme americane în care te întrebi nedumerit „cum se poate ca într-un anumit loc, de regulă foarte circulat și animat, să nu fie, atunci cînd este să se întîmple ceva, decît victima și făptașii ?"

În cazul de față eu, prezumtiva victimă, nu mă mai puteam bizui decît pe mine însumi. Presupușii agresori, cu alură de baschetbaliști, îmi închideau complet orizontul. Simțindu-le prea aproape răsuflarea am încercat, ignorîndu-le privirile din care parcă stăteau să se dezlănțuie reproșurile, să mă desprind din încercuire. De fapt nici nu știam cum am să reușesc. Noroc că unul din cei trei, parcă cel din mijloc, a rupt tăcerea, apăsătoare pînă atunci, și m-a întrebat : „cu ce drept îi împiedic să stea de vorbă cu jucătorii români ?" Am răspuns, mirîndu-mă, că de fapt nici nu intenționam să fac așa ceva. Și că dacă asta le era dorința pe care de altfel nu și-o exprimaseră deschis pînă atunci, nu ar fi existat nici o dificultate în ceea ce privește o întîlnire, după preferință, cu unii jucători din lotul nostru.

Mai mult decît atît nu m-aș fi simțit în stare să mint. Dar a fost de ajuns pentru ca cei trei suspecți să mă creadă. Și pentru că din agresivi, cum mi se păreau la început, deveniseră ceva mai blînzi, departe totuși de a fi amabili, le-am promis că a doua zi, la ora 10 dimineața, le voi înlesni o întrevedere cu Ștefănescu, Cămătaru, Balaci și cu oricare dintre cei care i-ar fi interesat în mod deosebit. Unul din cei trei m-a întrebat, cu un aer cam neîncrezător : „Sigur la ora 10 ?". Am răspuns, acum, cînd mă vedeam eliberat din chingi : „*Certo*". Și m-am strecurat ușor către lift. Grupul celor trei s-a îndreptat spre ieșirea din vestibulul hotelului și în momentul cînd am auzit punîndu-se în mișcare mașina lor, ca la un start al automobilelor de formula I, l-am văzut și pe omul de la

recepție reluîndu-și locul de unde dispăruse în mod ciudat mai bine de zece minute. Acum îi venise timpul să intre din nou în scenă.

În drum spre camera mea de la etajul al treilea, simțeam nevoia unei confesiuni. La mine în cameră, unde-l aveam ca oaspete pe redactorul șef al „Sportului", Aurel C. Neagu, televizorul parcă dădea să sară din priză. Nu din cauza sonorului, ci a bătăilor care se încinseseră între o bandă de răufăcători și polițiști !

Eram aproape deprimat. Mă gîndeam : dacă și în noaptea care venea și în care-mi pusesem toate speranțele într-un somn odihnitor, visele vor avea tot o temă polițistă ?...

A doua zi — ziua din ajunul partidei cu Italia — apele păreau ceva mai liniștite. Băieții noștri arătau bine, erau proaspeți. Larma din jurul hotelului se mai potolise, bineînțeles și la intervenția noastră. Ușor, ușor, am scăpat și de agasantele interviuri ale ziariștilor italieni și de insolenta urmărire a camerelor de luat vederi. Jucătorii trebuiau tot timpul protejați, feriți de curioși, de nepoftiți și mai ales de cei care, cu un anumit interes, le vînau prezența. Mai plana totuși amenințarea promisei întîlniri de la ora 10 cu grupul suspecților de aseară.

Mircea Lucescu — căruia nu i-am împărtășit nimic din peripețiile mele cu cei trei *tifosi* italieni — prevăzuse pentru dimineața zilei de vineri 3 decembrie o vizită la Galleria degli Uffizi. Nici că se putea ceva mai frumos și mai deconectant. În acest timp eu urma să verific dacă autoritățile sportive din Florența sînt în posesia imnului nostru, care trebuia cîntat în cadrul protocolului dinaintea jocului oficial.

Însoțit de Dario Bianchi, secretarul pentru probleme internaționale al Federației italiene de fotbal, m-am dus la o unitate de carabinieri, a cărei fanfară oficia a doua zi pe Stadio Comunale din Florența. A trebuit să trecem prin nu știu cîte posturi de control, ne-au verificat actele și rostul misiunii noastre, iar cînd a fost să ajungem în sala de repetiție a muzicii militare, orchestranții erau în repaus. Și a mai trecut ceva timp pînă să-l convingem pe șeful fanfarei, un fel de capelmaistru, tot plin de fireturi și zorzoane, că este neapărat nevoie să auzim imnul țării

noastre, ca nu cumva să avem a doua zi, la stadion, vreo surpriză neplăcută. Șeful muzicanților din Florența, deranjat evident de îndoiala mea, mi-a aruncat o privire de mare senior, a dat din cap ca și cum m-ar fi certat, după care a scos un fluier și a sunat de trei ori, scurt. Comanda a fost recepționată și cît ai clipi fanfara, în plenul său, cu un număr apreciabil de instrumentiști, s-a adunat gata de... cîntare. Șeful cu fireturi le-a indicat partitura și pînă ce notele urmau să fie pregătite, ne-a invitat să luăm loc, în apropierea sa, pe două scaune. A zis o dată *„allora“*, a ridicat bagheta cu un gest larg, bine studiat pesemne, și fanfara a început să cînte. Și cînta atît de sigur și frumos, ca și cînd nu ar fi învățat în acea zi melodia „Trei culori“.

La sfîrșitul ceremonialului din teren, după intonarea imnurilor, trecînd foarte aproape de locul băncii de rezerve a echipei noastre, șeful fanfarei carabinierilor florentini mi-a făcut un semn discret cu ochiul și ridicînd apoi privirea către cer mi-a dat parcă să înțeleg că „cumnecum, cu imnurile am scos-o la capăt, să vedem ce facem cu meciul“.

Meciul cu Italia începuse să fiarbă cu multe ore înainte de intrarea jucătorilor în teren. Pe străzile Florenței — centrul cel mai important al științei și artei din Italia în epoca Renașterii — acolo unde au strălucit Dante, Petrarca, Donatello, Michelangelo, Botticelli sau Leonardo da Vinci, toată lumea vorbea acum numai de Zoff, Tardelli, Antognoni, Rossi, Collovati, Gentile, Ștefănescu, Ungureanu, Balaci, Bölöni, Cămătaru. Monumente celebre care au creat faima orașului de pe valea rîului Arno, cum ar fi Santa Maria del Fiore, Domul, Santa Croce, Palazzo Vecchio, Santa Trinita sau Ponte Vecchio păleau acum în fața unui Stadio Comunale, spre care se îndreptau cu miile toți cei care credeau în steaua „squadrei azzurra“, campioana mondială în Spania — 1982, să asiste la versiunea modernă a... Divinei Comedia.

În ajunul partidei, seara, biletul de intrare la meci ajunsese la suma de 100 000 lire care după prețurile din magazinele cu materiale electrice, însemna un radio-casetofon bun.

Orașul, altfel foarte liniștit, calm ca și lumea obișnuită dinăuntru sau din afara sa, părea că dă în clocot. Pe

străzi, pînă noaptea tîrziu, cîrduri de *tifosi* italieni gălăgioși patrulau într-un pitoresc și original rond al celor permanent la datorie în slujba regelui-fotbal. Privind de la fereastra hotelului dincolo de malurile rîului Arno, spre culmile domoale ale Apeninilor, Florența părea că și-a regăsit, prin fotbal, faima de odinioară a familiei Medici și a ducilor toscani.

4 decembrie 1982, ziua meciului Italia—România.

Nu știu de ce, dar mai toată dimineața, făcîndu-mi tot felul de rosturi prin și pe lîngă hotel, mă obsedau versurile lui Vasile Alecsandri din „Peneș Curcanul" : „Veni și ziua de asalt cea zi de sînge udă, părea tot omul mai înalt față de moartea crudă..."

Sigur nu era chiar ca la Plevna, sau Grivița, sau Smîrdan. Dar o stare cu totul deosebită ne stăpînea parcă pe toți. Din fericire, jucătorii nu păreau prea copleșiți de dificultatea partidei. Chiar și cei doi antrenori, Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu, nu se arătau a fi sclavi ai unei stări emotive păgubitoare.

De fapt, cu toții ne străduiam, cît puteam, să nu ne dăm de gol în ce fierbere interioară ne găseam. Era un fel de bravură.

Înaintea mesei de prînz era programată ședința tehnică. Mircea Lucescu urma să dea ultimele indicații de joc, în funcție și de informațiile obținute din tabăra adversarilor. Cei de la hotel ne-au pregătit o săliță, frumos amenajată, la etajul I. Noi le-am mulțumit, la fel de frumos, și ne-am dus în altă parte, la mezanin, unde nu era nimic pregătit, dar eram mai siguri că sîntem... singuri.

La dejun, băieții de-abia s-au atins de mîncare. Mai mult au ciugulit. Mestecau încet, parcă rumegau. Era liniște, liniștea dinaintea furtunii.

La ora 13 am plecat spre stadion. Cu un echipaj al poliției care ne deschidea drumul prin mulțimea de mașini și oameni mergînd spre o singură țintă : Stadio Comunale din Florența.

În tribune nu mai era de mult un loc liber. Spectatori : 55 478, cifra oficială comunicată prin stația de radioamplificare.

Îmbrăcați în treninguri, jucătorii noștri au pătruns pentru cîteva clipe în arenă să se acomodeze cu atmosfera de stadion, să calce, potrivit unei obișnuințe mai vechi, terenul, înainte de intrarea pentru meciul propriu-zis. Ieșirea din tunel spre teren corespundea cu o parte a peluzei ocupată de spectatorii cei mai violenți în manifestări. Spre deosebire de restul stadionului unde se cînta, se agitau steaguri, se mai și striga, aici, la peluza tunelului de intrare în teren era ceva de nedescris. Nu se striga, se zbiera, nu se cînta ci se urla, nu se agitau steagurile, se bătea din tobe, se sufla în trompete și peste toate acestea se arunca și cu petarde. Iar cînd spectatorii de la „sectorul balamuc" i-au recunoscut pe Cămătaru, Balaci, Ștefănescu, Lung, Țicleanu, Ungureanu, Donose, Geolgău, jucătorii Universității Craiova care eliminase, în urmă cu două luni, pe Fiorentina, vacarmul a luat proporțiile unui veritabil uragan. Simțeam că parcă se cutremură pămîntul.

Și, într-o asemenea situație, numai jucător sau antrenor să nu fii. Și nici conducător.

Din curiozitate mi-am aruncat privirea spre locul de unde venea „unda de șoc" a nebuniei. Fețe de oameni, tineri în marea lor majoritate, care, fără să fi țipat sau fără agitația aceea demențială, ar fi putut fi considerați în rîndul oamenilor normali. Așa însă...

Sub tribunele stadionului fierberea era parcă și mai mare, deși fără zgomot. Era un du-te-vino de persoane mai oficiale, mai neoficiale. Nimeni nu mergea la pas. Din cînd în cînd unii se mai loveau din greșeală, în fugă, se scuzau reciproc, făcîndu-și loc ca la slalom, prin fața ușilor închise, dincolo de care zbîrnîiau telefoane la care nu răspundea nimeni, se echipau în liniște jucătorii și arbitrii, se auzea țăcănitul mașinilor de scris, se pregăteau gustări și băuturi răcoritoare.

Cînd am intrat în cabina arbitrilor ca să completez foaia de arbitraj, francezul Georges Konrath, care oficia la centru, m-a întîmpinat cu o privire cam rece. Dacă l-aș fi întîlnit pe stradă, îmbrăcat în haine obișnuite, mi s-ar fi părut un om ca toți oamenii. Poate nici nu mi-ar fi atras atenția. Aici însă, în echipamentul acela negru, ști-

ind că în mîinile lui ar putea sta soarta meciului, mi se părea un uriaș, un personaj din basmele cu zmei și cu balauri. Se străduia să pară degajat, deși se vedea cît de colo că și el, omul cu fluierul spre care toată lumea privește cînd cu teamă, cînd cu speranță, este stăpînit de o puternică emoție. I-am oferit un fanion, o plachetă și o insignă. Mi-a mulțumit cu un zîmbet care m-a făcut să-l simt ca un fior în șira spinării. Cu Dario Bianchi, delegatul *squadrei-azzura* mi s-a părut a fi ceva mai amabil. Poate se cunoșteau ceva mai dinainte sau, deh, față de gazde ești oricum ceva mai atent, că și ele la rîndul lor...

Ieșind din cabina arbitrilor am simțit nevoia să iau puțin aer. Și nu aveam altundeva decît pe la tunelul care dă în spațiul de joc. Aici era, într-adevăr, aer, dar vînturat în toate părțile de zgomotele unui veritabil infern.

Curînd au început să treacă spre teren și jucătorii. Mai întîi, gazdele : Zoff, Gentile, Collovati, Baresi, Oriali, Tardelli, Antognoni, Marini, Conti, Rossi și Graziani. Am crezut că stadionul se răstoarnă. Zeci de mii de glasuri scandau : „I-TA-LIA“ și „FORZA ITALIA“. A început să cînte și fanfara, fotoreporterii alergau ca halucinați după vedete să le smulgă cîte o imagine de ultim moment, care ar fi putut surprinde încleștarea stării de start ; camerele de luat vederi îi urmăreau pe marele Paolo Rossi și florentinul Antognoni, aducîndu-i pe calea undelor în casele tuturor italienilor, făcîndu-i fericiți mai ales pe aceia care ar fi dorit să vadă meciul pe viu, dar n-au mai apucat să obțină, nici la suprapreț, dreptul de a fi în incinta stadionului.

Aproape de începutul meciului au apărut pe gazon și jucătorii noștri : Lung, Rednic, Iorgulescu, Ștefănescu, Ungureanu, Țicleanu, Bölöni, Klein, Balaci, Gabor și Cămătaru. Să te ții urlete și fluierături. Mai ales din zona peluzei cu *tifosi*-i furioși. Nu se mai auzea nici fanfara, nu ne mai auzeam noi între noi vorbind unul cu altul la mai puțin de un metru !

Pentru cei mai slabi de înger așa ceva însemna sinucidere curată, să intri într-un asemenea cazan clocotitor

cu pretenția că vrei să asiști la un spectacol fotbalistic. Noroc că mai sînt și pastile care ne mai reglează nervii : rudotel, distonocalm... Altfel, ce ne-am face ?

...Și a început meciul. În primele 10 minute era, ce să zic, ca în Scrisoarea a III-a de Eminescu ! Aveam o teamă, pe care mă străduiam să o disimulez, că o să curgă cîteva goluri în poarta noastră. Încet-încet însă băieții noștri au echilibrat jocul, au început să combine cu calm și cu răbdare și au apărut de cîteva ori și prin careul lui Zoff, căruia i-au încercat vigilența cu șuturi care l-au pus întrucîtva pe gînduri.

A venit apoi pauza. Camerele de luat vederi au rămas fixate pe Rossi care, cerșind un penalty la o fază în care nici nu putea fi vorba de așa ceva, a întîrziat trîntit pe gazon vreo cîteva minute în care, de fapt, și-a trădat neputința.

A urmat repriza a doua. Mi-am reluat locul pe banca suferinței lîngă cei doi Mircea, Lucescu și Rădulescu, pe care i-am simțit calmi și lucizi, privind, totuși, jocul cu grija de a nu greși, mai ales în fața porții proprii, unde prezența lui Causio, cel care îl înlocuise pe Rossi era o permanentă amenințare.

În minutul 55 însă, arbitrul Georges Konrath ia o decizie de-a dreptul ciudată. Îl elimină de pe teren pe Țicleanu pentru joc periculos sau, mai bine zis, intenția unui joc periculos. Rămînem, deci, în 10 oameni ! De-acum înainte, scăpat de marcaj, Antognoni își dă drumul la joc și, obligată să se apere, echipa noastră se grupează în propriul teren, încercînd să închidă căile de acces spre poarta lui Lung pentru Conti, Causio, Tardelli sau Altobelli. Minute întregi de asediu ne întind nervii la maximum. Atacurile în valuri ale italienilor se sfarmă însă de fiecare dată în fața zidului viu al tuturor celor zece rămași în teren.

Minutele trec greu, pe gazon spiritele se încing, în tribune de asemenea. Enzo Bearzot își pierde de cîteva ori răbdarea și se arată, puțin provocator la marginea terenului, Mircea Lucescu rezistă. Îl simt și pe el și pe Mircea Rădulescu fierbînd, gata să se aprindă la prima scînteie.

Scîntei au fost destule și totuși am rezistat. Cînd mai rămăseseră doar două minute și scorul continua să se mențină alb, s-a petrecut o fază în care am murit și am înviat în același timp. Conti, la numai 6 metri de poarta lui Lung avea, cum se spune, golul în picior. Cred că în acel moment aproape toți ai noștri am închis ochii. Cînd i-am deschis, și la reacția de insatisfacție a publicului, am văzut mingea în afara terenului. Atunci, în minutul 88 al meciului, cînd, sincer vorbind, șansa ne-a surîs, ocrotindu-ne poarta, am zis că meciul nu-l mai putem pierde chiar dacă ar fi să mai dureze încă 90 de minute. Dar n-a mai durat decît două și i-am luat Italiei un punct la ea acasă!

Cînd arbitrul Georges Konrath a fluierat sfîrșitul meciului, pe Stadio Comunale s-a așternut o liniște mormîntală. Nu mai ziceai că ești într-un vulcan nestins, care înaintea și în timpul jocului părea că ne înghite pe toți cu zgomotul asurzitor și fumul petardelor. Era ca și cum ne aflam în Dom sau la Santa Maria del Fiore. Orga mai lipsea.

Din teren jucătorii ieșeau zdrobiți de oboseală, ca și cum pînă atunci ar fi tras la galere. Pe fețele unora — ale italienilor — se putea citi tristețea, mîhnirea. Pe fețele altora — ale jucătorilor noștri — fericirea. Zoff îl ajunge din urmă pe Lung și cu un gest de mare senior îl felicită și îi oferă mănușile lui de portar. Splendid gest! Oriali schimbă tricoul cu Balaci, Gentile cu Gabor. Conti și Causio gesticulează nervoși, Ștefănescu, Cămătaru, Iorgulescu, Klein și Bölöni merg aproape îmbrățișați, ducîndu-l cu ei, ca într-un car viu de triumf, pe Mircea Lucescu.

Stadionul se golește încet-încet, se cufundă într-o tăcere și mai adîncă, în timp ce toată zarva care a fost mult timp la suprafață se mută acum sub tribune. Zeci de ziariști aleargă de colo-colo după frînturi de interviuri, aparatele de filmat, de fotografiat și camerele de luat vederi portabile se strecoară cu abilitate pe culoarele înțesate, oprindu-se, fără speranțe, în fața ușilor închise ale vestiarelor. Cîteva minute rămîn spectator în fața acestei pitorești agitații subterane. Iată-l pe Federico Sordillo,

președintele Federației de fotbal a Italiei, discutînd nervos cu „prietenul meu" Dario Bianchi, pe care parcă-l ceartă, ca și cum el ar fi fost vinovat de rezultat. Ceva mai încolo, aproape de intrarea într-un vestibul, președintele U.E.F.A., dr. Artemio Franchi, cel care avea să-și piardă viața doi ani mai tîrziu într-un accident de automobil, pare, firesc, deziluzionat, dar ținuta sa calmă și demnă îi face pe toți cei care trec prin fața lui, să-l salute cu un plus de respect. Iată-i, mare surpriză, și pe cei trei suspecți din holul hotelului Crest, în urmă cu două seri. M-am uitat bine la ei, ca nu cumva să-i confund. Erau într-adevăr ei, „trei doamne și toți trei". Nedespărțiți. Probabil că așa lucrau, în echipă. S-au uitat și ei destul de insistent la mine și, după priviri, parcă le părea rău că le-am scăpat. Or mai fi dînd și ei rateuri, ce să-i faci ! Și ca surpriza să fie completă, iată-l și pe ziaristul italian, spionul nostru, de la hotelul Casino din Mol. Zîmbea, cred că fără să se prefacă, și mi-a spus, tot sincer după glas, „*complimenti*". Luat pe nepregătite, nici nu știu dacă i-am răspuns.

Cîteva minute mai tîrziu intru în cabina jucătorilor noștri. Continuau încă îmbrățișările și nu se uscaseră bine lacrimile bucuriei. Mircea Lucescu lipsea. L-am găsit în sala conferinței de presă, asediat pur și simplu de ziariști, aruncînd răspunsuri scurte, în toate direcțiile de unde veneau și întrebările, ca să-i mulțumească pe toți.

La plecare, drumul lui cu cel al lui Enzo Bearzot, care ținuse o lungă conferință de presă, s-a întretăiat și celebrul antrenor al *squadrei azzurra* l-a felicitat, cu sportivitate, pe mai tînărul său rival. Gest frumos care purta, totuși, în el și promisiunea unei revanșe, în aprilie 1983, la București.

La ieșirea din stadion o mare de *tifosi*. Autocarele celor două echipe, alăturate, își așteptau eroii. Jucătorii italieni au fost primiți cu cîntece și aplauze. Impresionantă atitudine din partea susținătorilor unei echipe pe jumătate învinsă, la ea acasă. Era, fără îndoială, manifestarea respectului datorat acelora care, în acel an, în Spania, aduseseră Italiei cel de al treilea titlu mondial. Jucătorii noștri au fost primiți în tăcere și cu o anumită curiozitate, ca și cum s-ar fi căutat răspunsul la o între-

bare chinuitoare : „Aceștia sînt egalii campionilor mondiali ?“ Da, ei erau : Lung, Rednic, Iorgulescu, Ștefănescu, Ungureanu, Țicleanu, Bölöni, Klein, Balaci, Gabor, Andone, Cămătaru, Augustin ! Mulțimea se înghesuia să-i vadă cît mai aproape și cu mare greutate poliția cu cîini, cu scuturi și bastoane reușea să facă un culoar strîmt atît cît să se poată trece spre autocar.

Seara, la masă, în compania unei sticle enorme de șampanie oferită de Ilie Năstase, s-a dezlănțuit, cu adevărat, bucuria. Apoi au început să curgă telefoanele de felicitare din țară, telegramele (prima din partea lui van Dick, directorul hotelului Casino din Mol). Ne felicita și personalul hotelului Crest și chiar oameni pe care nu îi cunoșteam, pe care nu-i văzusem niciodată, dar care auziseră de isprava noastră. Ce frumos e cînd se întîmplă așa !

Dar mai frumos decît orice parcă a fost atitudinea jucătorilor noștri, profesionalismul lor veritabil, adevăratul simț al măsurii de care au dat dovadă în plină sărbătoare a bucuriei. Cu gîndul la meciul Universității cu Girondins Bordeaux, programat miercurea următoare la Craiova în cadrul turului al treilea al Cupei U.E.F.A., nimeni nu și-a permis să prelungească beția succesului și, greu de crezut poate pentru mulți dintre cei care cunosc prea puțin din viața intimă a „tricolorilor“ sau o cunosc eronat, stingerea în ziua meciului de la Florența s-a dat mai devreme decît în seara de ajun ! Era, desigur, la mijloc și oboseala, dar mai presus de orice era conștiința unei datorii care trebuia împlinită pînă la capăt. Și care s-a împlinit.

Nimeni nu a mai întîrziat nici măcar în fața televizoarelor, pe care le-am montat imediat după meci, dar fără nici un folos.

...Din camera de la etajul al treilea al hotelului priveam, din nou, în noapte, cetatea ducilor toscani, Florența. Orașul, cu o zi înainte în plin clocot, era acum cufundat într-o liniște aproape patriarhală. Era liniște și pe drumurile care duceau spre Stadio Comunale. Dinspre

Ponte Vecchio venea o adiere ușoară care nu mai avea iz de fotbal. Regele-fotbal abdicase și Florența intra din nou în tiparele sale de oraș al culturii, al artei și științei.

Peste Santa Maria del Fiore, peste Dom și Santa Croce, peste Santa Trinita și Palazzo Vecchio, peste întreaga Florență pusese din nou stăpînire spiritul lui Dante, al lui Petrarca, Michelangelo, Leonardo da Vinci.

...Duminică 5 decembrie, plecarea spre țară. Drumul de la Florența la Milano, cu autocarul. Pe aeroportul Linate nici o mișcare. Ceață deasă și toate cursele suspendate. Nimeni nu știe pînă cînd. Nici un avion nu vine, nici unul nu pleacă. Ca și în ziua plecării din țară, pe Otopeni. În aerogară citim presa italiană. Impresionează o declarație a lui Bearzot : „Noi am fost cei care am predat lumii tactica apărării cu orice preț. *Catenaccio* făcut de români a fost justificat, pentru că voiau un rezultat egal pe care l-au obținut". Era un răspuns criticilor subiective ale ziarelor de sport italiene la adresa modului cum au jucat fotbaliștii noștri. Au uitat însă să reamintească faptul că din minutul 55 al partidei am rămas în zece oameni. Și, mai ales, că eliminarea lui Țicleanu a fost total nejustificată.

În fond, ceea ce contează și rămîne pînă la urmă este rezultatul. El te duce către ținta pe care ți-ai propus să o atingi. Și, din acest punct de vedere precum și pentru faptul că jucătorii noștri s-au dăruit de o manieră exemplară, stopînd din cursa calificării pentru turneul final al campionatului european pe însăși campioana lumii *en titre*, pentru acestea avem toate motivele să fim bucuroși, să fim mîndri, să fim încrezători în posibilitățile noastre, în viitorul fotbalului nostru. „Acest 0—0 cu Italia, campioana lumii — scria Marius Popescu în ziarul „Sportul" — este un rezultat mare. În umbra lui se poate discuta orice... dar rezultatul rămîne".

Ceața din ziua de 5 decembrie ne-a jucat festa. A trebuit să facem cale întoarsă de la Milano la Florența și să mai rămînem o noapte în capitala Toscanei. Parcă nu mai avea nici un haz această prelungire neprevăzută a sejurului nostru în Italia. Doream să ajungem cît mai

repede acasă. Luni 6 decembrie nu a mai fost ceață. Ca să fim însă mai siguri, nu ne-am mai dus prin Milano, ci prin Roma. Certitudinea că plecăm a risipit oboseala, splendoarea peisajului în prag de dimineață ne-a creat o stare de bună dispoziție, iar cînd șoferul autocarului, deosebit de inspirat, a pus o casetă cu Al Bano și Romina Power, am simțit că cel puțin una din melodii ni se potrivește cel mai mult nouă, de parcă pentru noi ar fi fost scrisă : „*Felicità*".

Pe aeroportul Leonardo da Vinci din Roma formalitățile de plecare au durat neobișnuit de mult. Băieții trecuseră frontiera, cum s-ar zice, cînd, singur rămas la ghișeul unde predasem bagajele, m-am trezit invitat de un tip care s-a prezentat ziarist și m-a rugat să stau cîteva minute de vorbă cu el. Timpul nu-mi permitea să mai întîrzii prea mult, dar nici nu se cădea să refuz o discuție, fie și în fugă, care cu siguranță avea ca temă meciul de la Florența. Eram curios să văd ce anume îl interesa. Cînd însă mi-am dat seama că dialogul nu se încadrează în spiritul fair-play-ului, că, de fapt, interlocutorul meu, nemulțumit de rezultatul întîlnirii, căuta o explicație pe seama jocului ultradefensiv, al echipei noastre și chiar al unui mod de acțiune obstrucționist, i-am replicat cu cuvintele lui Enzo Bearzot : „Nu dumneavoastră sînteți cei care ați inventat „lacătul" ? Și nu oare prin apărarea deliberat aglomerată și contraatac a obținut Helenio Herrera succesele cele mai mari cu Inter ? Și încă ceva. Aveți, bănuiesc, destul de proaspete în memorie meciurile Italiei din campionatul mondial spaniol. Ce altceva au făcut jucătorii dumneavoastră, de multe ori, în partidele cu Argentina și Brazilia, decît antijoc ? Noi nu pledăm pentru ideea că scopul scuză mijloacele, dar a lupta cu toate resursele fizice și morale pentru rezultat este o datorie a fotbalistului de performanță, de care jucătorii noștri s-au achitat pe deplin, respectînd regulile fotbalului. Dumneavoastră, am impresia că ne acuzați că Italia, campioana lumii, nu a putut trece de noi. Mai curînd cred că ar trebui să adresați eventualele reproșuri jucătorilor italieni pentru semieșecul lor". Ziaristul italian — dacă o fi fost într-adevăr

ziarist — a înțeles că discuția nu mai avea rost să continuie, a zis ceva care semăna cu un fel de scuze și a plecat.

În aerogară, cu puțin timp înainte de plecare spre poarta de îmbarcare în avion, l-am întîlnit pe Dario Bianchi, secretarul pentru problemele internaționale al Federației de fotbal italiene și atitudinea sa de un desăvîrșit fair-play mi-a confirmat dimensiunile reale ale unei reușite pe care numai răuvoitorii o mai puneau la îndoială: „Toate felicitările pentru felul cum ați luptat ca să obțineți un rezultat valoros și pe deplin meritat. Este rîndul nostru acum să ne luăm la București, revanșa".

...Luni după-amiază, pe aeroportul Otopeni lume multă. Îmbrățișări, flori, lacrimi de bucurie și numai cuvinte frumoase.

În urmă cu 42 de ani, un meci rămas celebru, tot cu Italia, tot campioană mondială în acea vreme, disputat la 14 aprilie, la Roma, și încheiat cu înfrîngere la limită a echipei noastre (1—2), înscria în filele de legendă ale fotbalului românesc figura lui Mircea David, portarul reprezentativei noastre, căruia presa italiană i-a spus, impresionată de felul magistral în care a apărat, „il dio". Acum, după mai bine de patru decenii, echipa națională în întregul ei putea primi cu prisosință acest apelativ, răsplătind efortul colectiv exprimat prin voința, puterea de luptă, abnegația și dăruirea tuturor celor 13 jucători, toți pentru unul și unul pentru toți.

Ce splendid este fotbalul cînd totul se termină cu bine! Și, mai ales, după un rezultat mare. Toată lumea te primește cu căldură, ai peste tot ușile deschise, întîlnești numai zîmbete și solicitudine. După meciul de la Florența, cunoscuți și chiar necunoscuți din cartier, din bloc, mă salutau de departe, mă opreau să stea de vorbă, mă felicitau de parcă eu aș fi fost Bölöni, Lung sau Cămătaru. Pînă și Petrică, responsabilul de la lapte, din Piața Cosmonauților, despre care aș fi putut să jur că nu are nimic comun cu fotbalul, mi-a zis într-o zi, cu un aer puțin ceremonios și puțin emoționat: „veniți direct în față și luați lapte. Știți, îmi pare rău... se poate... dumneavoastră"... În schimb, tot răspunzîndu-i la întrebările pe care mi le

punea ca să-i domolesc curiozitatea, ședeam cam tot atît cît aș fi stat la rînd, chiar mai mult, uneori. Acesta era însă tributul...

...După Florența — 1982 au venit încă multe și grele examene și încercări. A fost, mai întîi, returul meciului cu Italia, acea frumoasă noapte de primăvară, la 16 aprilie 1983, cînd golul lui Bölöni a aprins pe „23 August" o sută de mii de torțe în cinstea unei mari victorii. Dario Bianchi, care-mi promisese revanșa pe aeroportul Leonardo da Vinci din Roma, în decembrie 1982, spunea la fel de sincer și sportiv și atunci : „Ați fost mai buni ; cînd pierzi în fața unor astfel de adversari nu poate să-ți pară rău, chiar dacă înfrîngerea, firesc, te afectează". Alberto Polverosi, un tînăr ziarist italian, fiul unui vechi prieten, și el jurnalist din Montelupo, de lîngă Florența, nota în carnetul său în seara zilei de 16 aprilie : „Am văzut pentru a doua oară această echipă a României, căreia ești obligat să-i recunoști virtuțile colective, unitatea sufletească, forța de joc care o fac să fie de neînvins și o meritată învingătoare".

...A urmat victoria de la Stockholm, din 9 iunie 1983, ca un adevărat balsam după eșecul, pe teren propriu, din meciul cu Cehoslovacia, de la 15 mai 1983. Golul înscris de Cămătaru în poarta suedezilor ne-a readus pe calea calificării, a sporit încrederea și speranțele tuturor în șansa noastră de a pătrunde, prin forțe proprii și pe merit, în lumea marelui fotbal continental.

...Limasol, 12 noiembrie 1983. Victorie și în Cipru. Din nou Bölöni a parafat un gol superb, la centrarea lui Klein, un succes care a însemnat încă un pas decisiv spre Euro-1984. Bucurie nestăvilită în teren și mai ales la ieșirea de pe dreptunghiul verde. Unul din conducătorii noștri, fericit, s-a repezit la jucători să-i îmbrățișeze, să-i felicite. Și i-a luat la rînd, unul cîte unul, din mers, în timp ce se îndreptau spre cabine. La un moment dat însă s-a oprit nedumerit. Cei pe care îi felicita nu prea semănau cu jucătorii noștri. Și, în plus, ziceau „mulțumesc", în grecește. Erau, de fapt, fotbaliștii ciprioți îmbrăcați în tricourile „tricolorilor" noștri pe care le schimbaseră la sfîrșitul meciului în teren ! Uneori, de prea multă fericire, se mai întîmplă și d-astea !

...Bratislava, 30 noiembrie 1983, 1—1 cu Cehoslovacia. Golul echipei noastre înscris de Gheorghiță Geolgău. Meci dramatic cu suspansuri ca într-un film de Hitchkock. Să mori și să înviezi de zece ori în același minut! A fost remiza calificării noastre în turneul final al campionatului Europei. Capătul unui drum anevoios, presărat cu multe obstacole grele, aproape de netrecut. A fost încununarea cu succes a unor eforturi uriașe din lunga campanie Euro-1984.

La Bratislava s-a încheiat un drum. Drumul spre înalta societate a fotbalului european, început la Florența, la 4 decembrie 1982.

TOTUL DESPRE HAGI — „UCENICUL VRĂJITOR"

Născut la 5 februarie 1965 în comuna Săcele, județul Constanța, fiu al lui Iancu și al Chireaței ; legitimat la data de 24 martie 1978 la F.C. Constanța, transferat la F.C. Luceafărul București la 28 august 1980, trece din nou la F.C. Constanța la 23 iunie 1983, după care, la 10 august, în același an, devine component al clubului Sportul studențesc.

Aceasta este fișa personală sportivă din evidența F.R.F. a lui HAGI GHEORGHE, socotit unul dintre cele mai mari talente ale fotbalului românesc din perioada postbelică, despre care s-a vorbit și s-a scris — de la apariția sa pe scena marelui fotbal — atît de mult, încît s-a creat în jurul numelui său aureola unei foarte timpurii celebrități. Și, cum se întîmplă în asemenea cazuri, cînd fiecare dintre cei mai mult sau mai puțin implicați în biografia unei vedete autentice caută să-și evidențieze, într-un fel sau altul, anumite merite în conturarea personalității acesteia, și în cazul lui Hagi au apărut foarte mulți candidați la o așa-zisă paternitate sportivă asupra tînărului fotbalist de pe meleaguri constănțene, prin adopțiune bucureștean.

Și, mai în glumă, mai în serios, numărul acelora care au emis pretenția că fără ei Hagi poate nici nu ar fi existat, a devenit la un moment dat atît de mare, încît s-a simțit nevoia stabilirii în această privință a realității, a adevărului.

Este de altfel și explicația acestor rînduri care, de fapt, își propune să-l prezinte pe Hagi în timp, cu tot ce a influențat drumul său temerar spre culmile performanței.

Așadar, totul despre Hagi. Și, dînd filele calendarului cu un deceniu înapoi, voi începe cu... începutul.

„În primăvara anului 1975, povestește antrenorul constănțean Iosif Bukossy, un prieten al meu, Aurel Constantin, mi-a recomandat un copil, foarte talentat, zicea el, care de abia împlinise 10 ani. Era elev la Școala generală nr. 23 din Constanța, în clasa a IV-a. M-am dus să-l văd într-o dimineață, dar l-am găsit la cursuri. Într-o pauză dintre ore i-am spus să vină după-amiază la stadion. Puștiul, mic de statură și cam pirpiriu — nu avea mai mult de 1,30 m înălțime și nici 30 de kilograme — s-a prezentat la teren, spunîndu-și pe un ton respectuos, dar sigur de el, numele : „Mă cheamă Hagi Gheorghe". În acea după-amiază se disputa un meci oficial de juniori și eu l-am pus să stea în spatele uneia dintre porți, ca să dea mingile care ieșeau din spațiul de joc. L-am urmărit în tot ce făcea : cum se ducea spre minge, cum o lovea, direct sau după preluare. Am observat că este stîngaci, dar și piciorul drept îl folosea adesea destul de bine și nu numai pentru sprijin. În vară, l-am pus să joace la grupa cu doi ani mai mare ca el, jucători născuți în 1963. Ce le făcea, nu pot să spun. Le împletea, pur și simplu, la toți picioarele, îi dribla pînă îi amețea. Unii dintre cei pe care îi punea în dificultate căutau să-l lovească, să se răzbune. Atunci interveneam să-l protejez, dar niciodată nu-i făceam observație că exagerează cu fentele și driblingul. Dimpotrivă, îl lăsam, îl încurajam chiar să se manifeste cît mai natural, cît mai liber. Copilul creștea frumos, jucînd cu regularitate în competiții pe plan local. Lucram împreună mult timp după terminarea antrenamentului colectiv. Se bucura cînd îi spuneam să rămînă după plecarea celorlalți. Avea o ușurință ieșită din comun în execuțiile pe spații mici, cu repetate opriri, schimbări de direcție și ruperi de ritm. Era îndrăgostit de minge, ar fi fost în stare să o lege de el și să o poarte tot timpul, să se culce cu ea. Eu îi stimulam cît puteam această plăcere. Poate că am exagerat în această privință, dar, pe de altă parte, îmi dădeam seama că din prietenia asta așa de strînsă cu balonul, tehnica sa individuală făcea, văzînd cu ochii, progrese de-a dreptul uimitoare. Dincolo de terenul de joc, Hagi era un elev bun, un copil cuminte, cu un

comportament care evidenția o bună educație primită în familie".

În 1977, la 12 ani, Hagi apare pentru prima oară la o selecție, fiind chemat la tabăra organizată de federație, la Simeria. Un an mai tîrziu antrenorul federal pentru juniori și copii din acea vreme, prof. Constantin Ardeleanu, îl include după o amplă acțiune de selecție în luna iunie într-un lot de jucători care urma să participe la un turneu internațional, un fel de minicampionat mondial, organizat în Franța, la Montaigue. O dată cu el au mai fost selecționați Iasko, Văsîi și Meszaros, colegii săi de echipă de mai tîrziu din grupa U.E.F.A. 1983. La Montaigue micuțul Hagi face o impresie deosebită prin tehnicitatea de excepție, atrăgînd asupra sa atenția majorității specialiștilor din diferite țări ale lumii, prezenți la acest turneu.

În 1979, vara, Hagi este din nou chemat la o tabără națională de juniori, organizată de data aceasta la Bistrița. Și, cum de un an funcționa în Capitală clubul de fotbal Luceafărul, este reținut în ideea de a fi încorporat în grupa antrenorului Aurel Măndoiu, căruia i se încredințase alcătuirea și pregătirea lotului U.E.F.A. 1983. Hagi, pe care tatăl său nu îl lasă să vină la București, nu se prezintă la Luceafărul și, drept urmare, este suspendat din activitatea competițională pe timp de un an.

„Îl puneam să joace în campionatul județean la Constanța, spunea antrenorul Iosif Bukossy. N-ar fi putut rezista să nu joace. Făcea parte dintr-o grupă mai mare și asta i-a prins bine, l-a călit în confruntări cu fotbaliști mai bine dotați fizic și superiori ca forță".

„În 1980, vara, am reușit să-l conving să vină la București, la Luceafărul", adaugă antrenorul Aurel Măndoiu. Hagi devine elev în clasa a X-a la Liceul Electroaparataj. Practic, se rupe de Constanța și timp de trei ani de aici înainte biografia sa sportivă se derulează, exclusiv aproape, în limitele clubului Luceafărul și echipei naționale de juniori. Este luat în evidența dispensarului sportiv cu fișa nr. 14 993 și, la data de 1 septembrie 1980, apare și în evidența cabinetului medical al F.C. Luceafărul, avînd fișa nr. 171. Primele date înscrise sînt : înălțimea = 170,5 cm ; greutatea = 60,500 kg.

În anul competițional 1980—81 Hagi joacă în cadrul campionatului național de juniori I. Echipa din care face parte ocupă primul loc în serie, participă la turneul final desfășurat la Bacău, dar pierde dreptul de a juca în finală, fiind întrecută la golaveraj de Metalul București.

În anul următor, 1981—82, Hagi, elev în clasa XI-a a Liceului Electroaparataj, rămîne, în continuare, sub îndrumarea antrenorului Aurel Măndoiu, dar la un nivel competițional superior, activînd în cadrul Diviziei C, fără adițiune de puncte. Treptat, reușește să se impună printre juniorii cei mai reprezentativi ai țării și, deși mai mic ca vîrstă, debutează, la 25 martie 1982, în prima echipă națională de juniori, în meciul cu Bulgaria, la Hunedoara (2—2), din cadrul preliminariilor Campionatului european. La 7 aprilie, în același an, joacă și în meciul retur (0—2) în deplasare, la Samokov, dar șansa nu-i surîde să treacă pragul, cum ar fi meritat, al unui turneu final la nivel continental. Atrage totuși atenția prin marile sale disponibilități tehnice, prin originalitatea soluțiilor tactice folosite în joc. „De la început, mărturisește antrenorul Aurel Măndoiu, m-a frapat maturitatea sa precoce, marea sa personalitate ca jucător. În doi ani cît l-am avut în instruire, nu am reușit să fac cu el o idee de joc. Eram obligat fie să adaptez jocul întregii echipe după jocul lui, fie să-l las să joace după cum voia. Era și foarte încăpățînat. Din cauza asta uneori mă făcea să-l scot din echipă după numai 15—20 minute de joc. Pînă la urmă însă tot eu eram cel care renunța și, recunoscîndu-i calitățile, dreptul cîștigat prin valoare de a fi lider, mă dădeam învins, oferindu-i posibilitatea de a se manifesta în deplină libertate de gîndire și de acțiune. Mi-a rămas întipărit de altfel în memorie un meci cu Ungaria, la Budapesta, în 1981, toamna, în care antrenorul echipei adverse nu mai știa la un moment dat cum să-și organizeze apărarea pe care Hagi o făcuse, pur și simplu, varză".

Toamna anului 1982. Hagi este elev în clasa a XII-a a Liceului Electroaparataj. Diriginte, prof. Marin Mitroi. Ultimul an școlar și totodată ultimul an de juniorat 1982—1983. Participase, în luna august, la Turneul Prietenia din R.P.D. Coreeană, jucase toate meciurile bine, marcase un gol decisiv în partida cu Bulgaria (2—0) și se

pregătea acum să urce o nouă treaptă competițională, scrutînd cu cutezanță piscurile performanței.

F.C. Constanța, echipa sa de origine, nu îl include în lotul de bază pentru campionatul divizionar A care urma să înceapă. Neîncredere? Sau poate doar o anumită rezervă pentru lipsa sa de experiență într-o întrecere deosebit de aspră? Fără îndoială că absența lui Hagi timp de doi ani din clubul de pe malul mării a contat destul de mult în balanța aprecierilor făcute de antrenori, care puteau de altfel invoca faptul că nu au avut prilejul de a-i testa capacitatea de adaptare la stilul și modul de acțiune colectivă ale echipei constănțene.

Mai este de presupus, de asemenea, că unele date medicale rezultînd dintr-un control la Centrul de medicină sportivă să-i fi pus pe gînduri pe unii dintre cei care urmau să-și spună cuvîntul în destinul sportiv al lui Hagi. Pentru că, se știa, s-a pus problema la un moment dat ca Hagi să fie trimis acasă, existînd unele îndoieli în ceea ce privește posibilitatea reală ca el să împlinească cerințele marii performanțe.

În fond, despre ce era vorba? Dr. Eugen Cristea, medicul clubului de fotbal Luceafărul București, relatează: „La 6 septembrie 1982, Hagi a fost supus unui control medical complex la Centrul de medicină sportivă, în urma căruia s-au tras o serie de concluzii și anume: 1. economie respiratorie în efort, relativ bună; 2. economie cardiovasculară în efort, slabă; 3. putere maximă aerobă, slabă; 4. se remarcă o adaptare defectuoasă la efort între frecvențele cardiace de 132 și 156 de bătăi pe minut, reprezentînd un gol de adaptare. Față de aceste constatări se recomandă: 1. angrenarea treptată în efort cu încălzire prelungită; 2. în procesul de antrenament să se insiste pe exercițiile la care frecvența cardiacă se situează între 132 și 156 bătăi pe minut; 3. antrenament individualizat. Pînă la frecvența de 132 și peste cea de 156 reacția organismului era foarte bună. În ce privește capacitatea anaerobă, aceasta se încadra în calificativul „excelent", reprezentînd un caz de excepție. De aici se mai putea trage concluzia că Hagi era, atunci, la data examenului medical, apt pentru un anumit gen de joc.

Nefiind un jucător de travaliu, dar acționînd, în schimb, cu o mare eficacitate pe zone mici și cu o putere de explozie rar întîlnită, Hagi întrunea condițiile unui caz oarecum particular, în care tulburările de vîrstă specifice adolescenței jucau un rol important".

Pînă la urmă, Hagi nu a plecat de la Luceafărul. Ar fi fost, oricum am fi privit lucrurile, o măsură neinspirată, chiar o greșeală de neiertat. Hagi a rămas, în ciuda îndoielilor unora, și la Luceafărul și la echipa națională de juniori. El a infirmat, mai ales prin ceea ce i-a dăruit cu generozitate natura și printr-un regim de antrenament bine dirijat, concluziile pripite ale celor care făceau din el un „caz". Sigur, ar fi putut fi un caz, dar nu patologic, ci mai curînd un aspect al luptei pentru realizarea marii performanțe. Este ceea ce afirma, doi ani mai tîrziu, dr. Florin Brătilă, medicul echipei Sportul studențesc, referindu-se la Hagi din perioada junioratului și la Hagi, jucător de bază în formația studenților bucureșteni : „Problemele adaptării la efort sînt în strînsă corelație cu dezvoltarea individului, fiind specifice pentru anumite vîrste. Adaptarea la efortul cardio-vascular ține, indiscutabil, și de terenul fiecărui individ, de anumite particularități cu care el se naște, dar și de gradul de educație și de antrenament aerob sau anaerob, în jocul de fotbal fiind implicate amîndouă. În acest context, la Hagi s-a semnalat o anumită dificultate în economia cardio-respiratorie în efort, la care individualizarea în pregătire a trebuit să fie dublată și de o individualizare în refacere. Politica „pașilor mărunți" s-a aplicat foarte bine și s-a dovedit deosebit de inspirată. Clubul Luceafărul și echipa națională de juniori au avut un rol important în rezolvarea acestui caz. Venirea lui Hagi la Sportul studențesc și încorporarea sa în lotul primei reprezentative a însemnat un cîștig real, pentru că mediul și pregătirea au fost mai elevate, ținînd seama de parametrii științifici ai cazului în speță, la care nu trebuiau neglijate nici aspectele pregătirii psihologice, care contribuie la conturarea personalității unui jucător".

...La numai o săptămînă după controlul medical din 6 septembrie 1982, Hagi debutează în prima divizie (!), în meciul susținut de F.C. Constanța cu Sport club, la Bacău. Era în etapa a VI-a a campionatului național și este de

presupus că antrenorii clubului constănțean, Emanoil Hașoti și Constantin Tîlvescu, au mizat prin această promovare și pe surpriza pe care o putea oferi un tînăr jucător despre al cărui talent începuse să se ducă vorba. La data apariției pe scena primului eșalon Hagi avea 17 ani, șapte luni și șapte zile. Debutul său n-a fost deloc fericit. F.C. Constanța a pierdut cu 0—3, iar evoluția sa la mijlocul terenului, alături de Gache și Vanea, nu a fost suficient de promițătoare. Următoarele două etape nu joacă. Reapare în cea de a IX-a (0—2 cu Sportul studențesc, la Constanța), într-un trio ofensiv împreună cu Petcu și Peniu. Stă apoi din nou pe tușă în etapa a X-a, pentru ca în următoarea, în meciul cu Corvinul Hunedoara, tot la Constanța, să se remarce în mod deosebit, dar fără să cunoască nici de astă dată bucuria unui succes, echipa sa fiind învinsă, pe teren propriu, cu 1—2. A urmat o altă etapă de pauză, a XII-a, și apoi meciul cu A.S.A. Tg. Mureș, la Constanța, primul semisucces după trei eșecuri (1—1). Numele lui Hagi este scris din nou cu litere mari în ziarul Sportul, oferind prilejul cronicarului la acest meci, Eftimie Ionescu, să remarce într-o scurtă notă : „Doi jucători din generații diferite, cu trasee total deosebite de promovare, au dominat jocul de la Constanța : Ciorceri de la A.S.A. și Hagi, titular al echipei naționale de juniori (17 ani), produs al clubului F.C. Constanța, apariție timpurie și sperăm nu meteorică pe prima scenă".

În etapa a XIV-a Hagi apare în Capitală, pe Ghencea. Joacă senzațional, stîrnind aplauze, iar în finalul partidei cu Steaua, în minutul 88, face să amuțească tribunele, înscriind un gol de o rară frumusețe cu un șut de la distanță, care a adus egalarea pe tabela de marcaj (2—2).

În cea de a XV-a etapă, la Constanța, gustă din nou din cupa înfrîngerii (0—2, cu Petrolul Ploiești), dar cronicarul la acest meci, Laurențiu Dumitrescu, îi evidențiază eforturile de a se ridica peste nivelul celorlalți coechipieri, din păcate, rămase fără efect. În sfîrșit, după încă o etapă de repaus, încheie turul campionatului la 24 noiembrie 1982, într-o partidă memorabilă cu Dinamo, 1—1 la Constanța, după care Paul Slăvescu scria în Sportul : „un tînăr fotbalist care se afirmă pe prima scenă, Hagi, un viitor conducător de joc cu... viitor".

Toamna anului 1982, care a marcat intrarea lui Hagi în sfera competițională de elită a fotbalului nostru, a fost pentru el deosebit de solicitată. Săptămînă de săptămînă juca și în Divizia B cu Luceafărul și la F.C. Constanța, în prima divizie, încercînd să-și ajute echipa și orașul de unde-și luase zborul spre înălțimi să scape de retrogradare. În același timp era și component al reprezentativei de juniori, din al cărei program internațional era nelipsit.

Îmi amintesc că l-am cunoscut cu ocazia unei întîlniri amicale, România — Bulgaria, disputată la 27 octombrie 1982, la Moreni. Echipa noastră a pierdut atunci cu 1—3 jucînd destul de modest în fața unui adversar evident mai bun. La sfîrșitul meciului, ziaristul Laurențiu Dumitrescu de la „Sportul“, făcînd un sondaj de opinii, a consultat un număr de șase specialiști, antrenori și arbitri, care au răspuns, printre altele, și la întrebarea : „care vi s-au părut cei mai buni jucători români ?“. Factorul comun al tuturor răspunsurilor a fost Hagi. L-au urmat Mateuț, Săndoi, Bănuță și Țîrlea, dar la distanțe destul de mari. Aceeași ordine, cu Hagi în frunte, se menținea și după un turneu în R.D. Germană al echipei naționale de juniori U.E.F.A. 1983 și mai ales după prima manșă a dublei partide pentru calificarea în turneul final al campionatului Europei, cu Cipru, la 8 decembrie 1982, în orașul Larnaka. Hagi a fost pretutindeni și cu folos, colorînd jocul său cu execuții tehnice de mare efect, care au făcut pe conducătorii ciprioți să spună că insatisfacția pentru pierderea pe teren propriu a unui punct (scor final 1—1) a fost din plin compensată cu plăcerea pe care le-a oferit-o jocul unui fotbalist de mare viitor, de excepție. Și l-au numit pe purtătorul tricoului cu numărul 11, Gheorghe Hagi.

Finalul foarte bun al anului 1982, de necrezut aproape după unele prorociri descurajante de la începutul toamnei aceluiași an, l-au impus pe Hagi și în atenția antrenorului primei reprezentative Mircea Lucescu.

Așa se face că, pe lîngă cele trei „fronturi“ în care se desfășurase pînă acum activitatea sa de jucător — Luceafărul în Divizia B, F.C. Constanța în Divizia A și echipa

națională de juniori — în 1983 a apărut și cel de al patrulea front, deschis cu selecționata A de seniori. În aceste condiții, returul anului competițional 1982—83 a fost pentru Hagi de o asemenea încărcătură încît, cu toată buna pregătire făcută în iarnă, la Poiana Brașov, cu lotul reprezentativ, părea destul de firesc să capoteze la un moment dat. Trăgeau de el în toate părțile și el nu refuza pe nimeni. Sărea din tren în autocar, din autocar în avion și iar în tren sau în mașina mică cu care antrenorii sau conducătorii de la F.C. Constanța îl așteptau pe la porțile stadioanelor unde juca cu echipa națională de juniori. Și Hagi, în loc de antrenamente și recuperare, făcea mai mult drumuri. Se pregătea mergînd și juca aproape exclusiv din talent.

Cei care l-au monopolizat, mai întîi, au fost antrenorii lotului național de juniori — U.E.F.A. 1983, Marcel Pigulea și Costică Toma. Era în joc calificarea pentru turneul final al Campionatului Europei, din Anglia. Și Hagi a dat tot în meciul retur cu Cipru din 16 martie, de la Rm. Vîlcea, în care a fost coautor la două dintre golurile echipei pe care le-a creat cu o dibăcie specifică lui, marcînd un altul dintr-o lovitură liberă în care mingea a fost pusă cu mîna parcă la vinclu. A doua zi după meciul de la Rm. Vîlcea a făcut furori la Rm. Sărat în meciul amical cu R.D.G., înscriind două goluri superbe, care au asigurat victoria echipei noastre cu scorul de 3—1 și revanșa pentru o severă înfrîngere suferită de o altă selecționată de juniori românească în fața aceluiași adversar, la Buzău.

Cînd s-au terminat, mai bine zis s-au rărit, acțiunile internaționale cu echipa reprezentativă de juniori, s-a agățat de Hagi, cu disperare parcă, F.C. Constanța. Părea că toți coechipierii săi de pe malul mării îi spun în cor : „Nu ne lăsa, Gică. Dacă vii și tu poate scăpăm".

Și Gică nu i-a lăsat. S-a dus cu F.C. Constanța pe unde juca, duminică de duminică, acasă sau în deplasare. Și era, de fiecare dată, printre cei mai buni de pe teren, dacă nu cel mai bun.

...20 martie 1983, F.C. Constanța — F.C. Olt 1—0. „În minutul 32, Hagi a realizat o acțiune individuală pe partea stîngă, a trecut de doi adversari, a centrat pe jos în careu și Buduru a împins mingea în poarta goală"... 23

martie, Jiul — F.C. Constanța, 3—0, dar Hagi apare în formație cu litere mari... 26 martie, F.C. Constanța — F.C. Bihor, 4—1. A doua zi, în „Sportul“, Ad. Vasilescu notează : „Hagi din nou cu faza mare“, iar în text este redată, cu detalii, o acțiune de mare spectacol din minul 38, cu driblinguri în cascadă care au ridicat tribunele în picioare... 2 aprilie, F.C. Constanța — Sport club Bacău, Hagi din nou cu litere mari, cronicarul meciului, Gheorghe Nertea, menționînd : „Sameș și Hagi, cei doi poli ai speranțelor constănțene. Primul, maturitatea, cel de al doilea, prospețimea“... 6 aprilie, F.C. Argeș — F.C. Constanța, 4—0. În ciuda înfrîngerii la scor suferite de echipa sa, Hagi se remarcă iar... 19 aprilie, F.C. Constanța — C.S. Tîrgoviște, 4—1. Titlul din ziarul „Sportul“ : „Hagi nu se lasă“, iar în cronică : ...„minutul 42, Hagi reia cu capul în plasă mingea centrată de Peniu ; minutul 82, cursă a lui Hagi de peste 30 m, în care driblează tot ce întîlnește în cale, inclusiv portarul Mia, și înscrie...“ 22 aprilie, Sportul studențesc — F.C. Constanța, 1—1. Golul constănțenilor înscris cu capul de Hagi, în minutul 26... 30 aprilie, F.C. Constanța — Chimia Rm. Vîlcea. Hagi, venit direct din tabăra de pregătire a echipei naționale de juniori de la Botoșani, și cu puțin înainte de meci, începe să dea primele semne de oboseală. Aportul lui în echipă nu mai este suficient de consistent. Adevărat era însă că toată lumea aștepta prea mult, uneori chiar totul de la el.

Luna mai a fost din nou rîndul echipei naționale de juniori să-l ia pe Hagi în „custodie“ și să încerce să scoată totul de la el. Dar Hagi a revenit la coechipierii săi „tricolori“ aproape vlăguit, exact într-un moment în care ar fi trebuit să se găsească într-un vîrf de formă sportivă, ca să arate tot ce știe la marea întîlnire — poate unică în viața unui tînăr fotbalist — cu elita fotbalului juvenil continental. Acuză chiar un sindrom de suprasolicitare pe articulația șoldului stîng. Se punea foarte serios problema dacă să mai meargă sau nu la turneul final al Campionatului Europei, de la Londra. Dar, cu toții am spus că nu se poate ca Hagi să nu-și revină. Măcar din talent și tot trebuia să joace. Apoi și el n-ar fi voit cu nici un preț să lipsească de la un eveniment fotbalistic de asemenea dimensiuni. În primul meci din

grupă, la 13 mai, cu Iugoslavia, Hagi face de toate, este peste tot, fiind aplaudat de toți, dar tot efortul său rămîne zadarnic, pentru că se joacă cu situațiile de gol. Și adversarii noștri cîștigă cu 2—0 un meci ce părea să nu pună la îndoială o victorie care ar fi trebuit să ne revină firesc după aspectul jocului. La 13 mai, în ziua în care prima reprezentativă a țării pierdea pe teren propriu, la București, meciul cu Cehoslovacia din preliminariile campionatului european, la Reading, la 50 km vest de Londra, juniorii tricolori surclasau Turcia cu 6—0 ! Hagi a jucat prima repriză destul de șters, acuzînd tot timpul dureri în șoldul stîng. La pauză, cînd scorul era alb, a fost înlocuit cu Văsîi. Victoria obținută fără el l-a făcut să sufere, fără îndoială. O tresărire de orgoliu i-a fost de-ajuns să lupte ca să nu lipsească din meciul decisiv, cu Italia, din 17 mai. Simțea probabil că jucînd numai cît a jucat pînă atunci și fără vreun folos real, prezența sa la Londra ar fi putut fi considerată un eveniment turistic. Și n-ar fi acceptat așa ceva în ruptul capului. Voia să joace ca să cîștigăm și să ne calificăm în primele patru echipe ale Europei. Voia, ce-i drept, dar se vedea bine că nu prea putea. Făcea eforturi să-și ascundă durerea de la șoldul stîng și chiar teama că în timpul meciului ar putea claca. Antrenorul Marcel Pigulea, dintr-o atitudine de sentimentalism omenesc, de altfel explicabil, l-a introdus în formația cu care trebuia să începem jocul. De fapt, cu toții spuneam, speram, că nu se poate ca Gică Hagi să nu reușească ceva deosebit, o acțiune în stil personal, un șut din acelea care parcă planează un timp în aer ca să cadă apoi ca o frunză moartă în plasa porții adverse. Socoteala noastră de acasă nu s-a potrivit defel cu cea... din tîrg. În meciul cu Italia, Hagi a încercat ceva care se vedea bine că era peste puterile lui și cînd a fost înlocuit, în minutul 58, după ce italienii marcaseră cel de al doilea gol, nu mai era, practic, nimic de făcut. Meciul era jucat, calificarea în semifinale care ne surîsese atît de mult era ratată și, în plus, indisponibilitatea lui Hagi ne crea serioase probleme în perspectiva turneului la care urma să participăm în Olanda, la Deventer.

Timp de zece zile, pînă la începerea Cupei Daventria, am avut posibilitatea ca, paralel cu pregătirea echipei pentru competiție, să ne ocupăm și de recuperarea celor accidentați. În primul rînd, de Hagi. De fapt, în afara unor ședințe de raze ultrascurte, restul tratamentului său a constat din odihnă. De repaus avea Hagi mai mult nevoie, suprasolicitarea fizică și nervoasă la care fusese supus în ultimele luni scăzîndu-i rezistența la efort, slăbindu-i puterea de concentrare și randamentul în joc.

La Deventer Hagi a jucat în întregime meciul cu Go Ahead Eagles, o repriză — a doua — cu Beveren, din nou un meci întreg cu Leicester City, în care a marcat singurul gol al întîlnirii din lovitură de la 11 m și a primit un cartonaș galben, și partida finală — cu prelungiri — susținută în compania formației olandeze Roda J.C., pe care echipa noastră a învins-o cu 3—1, cucerind trofeul pus în joc. O cupă foarte frumoasă, pe care mai erau înscrise numele unor echipe celebre, Ajax, S.V. Hamburger, West Ham, Bayern München, Arsenal, și ele cîștigătoare cu ani în urmă a acestei prestigioase competiții rezervate echipelor de tineret ale unor puternice cluburi profesioniste.

Deși în aparență refăcut, Hagi nu a fost Hagi cel adevărat în turneul de la Deventer. A făcut, ce-i drept, mari eforturi, dar momentele de fotbal-spectacol cu care eram obișnuiți au fost destul de rare, iar eficacitatea sa ofensivă, pe care contam cu toții atît de mult, nu a satisfăcut pe deplin. Dincolo de orice observație sau probă medicală, era clar acum că Hagi are nevoie nu atît de odihnă, ci — așa cum va spune dr. Florin Brătilă mai tîrziu — de un regim de pregătire și de refacere individualizat.

Pînă una-alta însă, de-abia întors în țară, la începutul lunii iunie, și scăpat din chingile echipei naționale de juniori, a și fost luat în primire de F. C. Constanța. L-a luat, ca de fiecare dată, de odihnit! Și Hagi s-a supus, ca și în alte rînduri, cuminte și disciplinat. Echipa de pe malul mării jucase patru etape fără el, în care nu a acumulat nici un punct și lipsa lui se părea că a fost decisivă în nereușita unei redresări care să poată însemna

supraviețuirea în prima divizie. La 18 iunie, cu Petrolul la Ploiești, Hagi culege aplauze la scenă deschisă, în ciuda faptului că echipa sa pierde la un scor destul de sever (0—4). O săptămînă mai tîrziu, la Constanța, își intră complet în mînă și „ucenicul vrăjitor", cum îl numește un ziarist de la „Sportul", marchează în minutele 54 și 88 două goluri spectaculoase, cu care F. C. Constanța cîștigă în fața Politehnicii din Timișoara. Ultimul meci, la 2 iulie, cu Dinamo, la București (0—3), s-a jucat sub semnul „zarurilor aruncate". Hagi era și resemnat, dar mai curînd preocupat de viitor.

Terminase un capitol deosebit de încărcat și agitat al vieții, junioratul. Absolvise și liceul la „Electroaparataj", încheiase și stagiatura celor trei ani plini la Luceafărul, de care acum se despărțea și simțea, firesc, o strîngere de inimă.

Medicul de la F. C. Luceafărul, dr. Eugen Cristea, notează în fișa lui Hagi : „La plecare, greutatea = 65,300 kg ; înălțimea = 174,5 cm. Pe parcursul a trei ani s-au efectuat 34 de probe, dintre care 17 Astrand și 17 Ruffier. Atrage în mod deosebit atenția capacitatea sa anaerobă. La proba de viteză, de 7 secunde, procentajul realizat, de 121 la sută, indică un calificativ mai mult decît excelent ; proba de viteză plus forță, de 20 de secunde, se înscrie de asemenea, cu procentul de 106 la sută, în limitele unui caz de excepție. În schimb, capacitatea aerobă continuă să fie obiectul unei preocupări atît pe planul pregătirii, cît și al unei judicioase distribuții a sarcinilor în joc și dozării efortului".

La rîndul său, prof. Dan Ionescu, președintele clubului Luceafărul, citește dintr-un carnet de însemnări personale : „Hagi — un mare talent. I-a plăcut prea mult mingea. Făcea în teren de toate și pe toate. Fire robustă. Foarte atent cu sănătatea sa, nu a avut nici o carie dentară. Echilibrat, cumpătat, econom. Nu bea, nu fumează. Elev bun la învățătură, nu a avut probleme școlare, nici corigențe, a luat bacalaureatul din prima sesiune. Disciplinat, venea la cursuri numai în uniformă școlară. Nu a fost niciodată căpitan de echipă, în schimb pe teren, în joc, era... general. Este unul din puținele cazuri care, datorită valorii sale, a sărit peste „tineret",

direct de la juniori la echipa națională A. Prieten foarte bun cu Iasko".

Bilanțul anului 1982—83 : 18 meciuri jucate în prima divizie — nu toate în întregime — 7 goluri înscrise ; includerea în lotul primei reprezentative naționale a țării ; o meritată reușită la examenul de admitere la Facultatea de Studii Economice din Craiova unde a intenționat să joace după plecarea de la Constanța, dar nu mai înainte de a renunța la o opțiune ceva mai veche pentru clubul Steaua ; transferul cu facultatea la București și, pe linie sportivă, la Sportul studențesc. Aceasta s-a întîmplat la 10 august 1983, zi din care, se poate spune, se deschide un nou capitol al biografiei sale.

Cea de a doua jumătate a anului 1983 nu s-a dovedit, așa cum era de așteptat, prea rodnică. Edificator în această privință este faptul că din cele 17 etape ale turului de campionat 1983—84, Hagi a jucat în 15 meciuri, dintre care numai în 8 pe toată durata celor 90 de minute. A fost remarcat doar de 5 ori și nu a marcat nici un gol în 1 209 minute de joc ! Pentru un jucător ca Hagi, așa ceva însemna prea puțin. Se ridicau, în mod justificat, numeroase semne de întrebare. Pînă una alta însă trebuiau avute în vedere eforturile făcute pînă atunci, risipa de energie pe multiple fronturi, oboseala acumulată zi de zi și meci de meci care, în mod neîndoielnic, și-au spus cuvîntul la un moment dat. Nu puteau fi ignorate, de asemenea, nici dificultățile de adaptare a lui Hagi la mediul de viață și stilul de joc al noii sale echipe.

La sfîrșitul anului calendaristic 1983, ziarul „Sportul" îl clasifica pe Hagi pe locul al treilea în topul extremelor stînga, după Manea de la Rapid și Băluță de la Jiul, făcînd următoarea remarcă : „Hagi, utilizat uneori pe acest post, datorează prezența pe podium inteligenței cu care a „prelucrat" baloanele din zona de teren unde a activat". Într-un fel, să zicem, măgulitor, dar oricum destul de puțin față de ceea ce se aștepta de la Hagi în noua sa postură de component al unei formații. Sportul studențesc, considerată ca făcînd parte din elita fotbalului românesc.

Ceva mai bine se prezenta situația în privința participării sale la lotul național. La 10 august — dată care

coincide cu transferul său la Sportul studențesc — Hagi își face debutul în prima reprezentativă, în partida Norvegia — România la Oslo. „Se cuvine — scria Laurențiu Dumitrescu în cronica acestui meci — să reținem, mai ales, debutul spectaculos al lui Hagi în echipa națională. El a conlucrat cu Gabor atît de bine, de parcă ar fi avut un stagiu îndelungat în „11“-le primei reprezentative“. La rîndul său, Mircea Lucescu declara : „Mă bucur foarte mult că Gabor și Hagi au evoluat foarte bine într-o partidă în care Norvegia, cu o forță deosebită de joc, a dorit nespus de mult să obțină prima victorie în fața României“. Atunci, la Oslo, a fost 0—0, dar faza cea mai fierbinte a creat-o Hagi în minutul 61, cînd a pătruns impetuos spre poarta gazdelor, a centrat în urmă lui Gabor care a reluat cu capul, din plonjon, în bară.

În aceeași lună august, în ziua de 24, Hagi evoluează împotriva reprezentativei R. D. Germane, la București. Se remarcă printr-un joc spectaculos și execuții tehnice de finețe și este foarte aproape de a înscrie în minutul 52, cînd mingea șutată cu putere de el întîlnește stîlpul stîng al porții adverse.

Au urmat, apoi, un șir de alte meciuri internaționale, în care antrenorul echipei naționale, Mircea Lucescu, i-a oferit lui Hagi posibilitatea de a cîștiga galoanele de titular al primei reprezentative : la 7 septembrie, la Cracovia, Polonia A — România (olimpici), 2—2 ; la 20 septembrie, la Vigo, cu lotul național împotriva selecționatei jucătorilor profesioniști străini din Spania ; la 5 octombrie, la Utrecht, în meciul Olanda—România (selecționate olimpice), 0—0 ; la 20 octombrie, la Brașov, România—Italia, 0—0, tot între reprezentativele olimpice ; la 9 noiembrie, la Tel Aviv, în partida Israel—România, 1—1 și la 12 noiembrie, la Limassol, în întîlnirea din cadrul preliminariilor campionatului european, debutul lui Hagi într-un meci oficial de „A“, Cipru—România, 0—1.

Returul campionatului 1983—84 și, în general, prima jumătate a anului calendaristic 1984 au marcat eforturile lui Hagi de a-și impune valoarea și de a cîștiga un loc în primii 11 jucători ai reprezentativei naționale.

Saltul de calitate înregistrat este vizibil. Hagi participă la 16 meciuri ale echipei sale (a lipsit o singură

etapă, find accidentat), la 11 dintre ele pe toată durata regulamentară, este de 10 ori remarcat printre cei mai buni de pe teren și... marchează primele două goluri ca jucător la Sportul studențesc : unul cu F.C. Bihor în etapa a XX-a, celălalt cu C.S. Tîrgoviște în etapa a XXXII-a. Evenimentul nu scapă ziariștilor care îl provoacă într-un titlu de cronică, prin Radu Urziceanu : „Și Hagi știe să marcheze".

Hagi însă nu a găsit cheia golului sau poate mai curînd este mai mult preocupat de joc, de învingerea dificultăților din drumul său către echipa națională. Mircea Lucescu îl încurajează și îi oferă noi ocazii de afirmare. În meciul cu naționala Ecuadorului (3—1) de la Guayaquil, din 22 ianuarie, îl trimite în teren în minutul 63, iar în partida cu Algeria (1—1) din 7 februarie, de la Alger, îl înscrie pe foaia de arbitraj între primii 11 jucători. La fel se va întîmpla și în întîlnirile cu Grecia (2—0) din 7 martie, la Craiova, și cu Israel (0—0), în 11 aprilie, la Oradea. Erau ultimele teste de verificare înaintea turneului final al Campionatului european, ediția franceză — 1984.

Și a venit Campionatul Europei. Turneul final, cu participarea celor mai bune opt echipe ale continentului. Printre acestea și România. Hagi este pentru a doua oară prezent la o mare întrecere internațională, după cea rezervată juniorilor, în 1983, de la Londra. Din cele 270 de minute de joc ale reprezentativei noastre naționale doar în 60 a fost în teren. În meciul cu Spania, la 14 iunie (1—1), a jucat din minutul 76 ; în partida cu R.F. Germania din 17 iunie (1—2), a fost schimbat după pauză cu Zare, iar în întîlnirea decisivă cu Portugalia, din 20 iunie (0—1), a stat și a privit de pe banca suferinței, a rezervelor. A fost mai greu de suportat, mai chinuitor decît efortul adunat la un loc din două meciuri. Mai ales că, în final, echipa noastră a părăsit terenul învinsă. Poate dacă ar fi jucat și el... Poate.

Campionatul european a rămas în urmă, intrînd în istorie. La orizont, un nou campionat național și mai ales debutul în preliminariile Campionatului mondial Mexic — 1986.

Hagi ia un start bun. După două evoluții mai mult decît promițătoare, în confruntări amicale, de pregătire, cu China, la Buzău (1—0) și R.D. Germană, la Gera (1—2), iată-l titular în partida oficială, cu Irlanda de Nord, din 12 septembrie, de la Belfast. „Tricolorii" noștri pierd cu 2—3, dar jocul lui Hagi impresionează prin scînteietoare acțiuni de atac, printr-o abilitate tehnică de excepție și mai ales prin golul înscris în minutul 36, cu un șut înșelător, caracteristic lui, de la distanță.

În continuare, Hagi prinde o toamnă bună. „Mult a fost, mărturisește într-un interviu acordat ziaristului Gheorghe Nicolaescu, pînă am prins gustul golului".

Și, într-adevăr așa a și fost. După prima parte a campionatului 1984—85, Hagi are la activ un număr de 14 goluri și se instalează în fruntea clasamentului golgeterilor. A marcat, în medie, aproape un gol de meci, iar din cele 15 jocuri la care a luat parte, în 10 a fost evidențiat.

A avut o toamnă excelentă care l-a plasat pe locul al doilea în topul celor mai buni jucători români ai anului 1984. Ziariștii l-au văzut chiar primul, cu 67 de puncte față de 59 ale lui Silviu Lung. Aprecierile antrenorilor și ale conducătorilor de cluburi, ceva mai puțin entuziaste, au fixat însă o ierarhie în care portarul naționalei și al Universității Craiova, Lung, cu 190 de puncte, a ocupat locul medaliei de aur, Gică Hagi cu 166 de puncte cel al medaliei de argint, iar Costică Ștefănescu, căpitanul reprezentativei și al formației studenților olteni, cu 70 de puncte, locul medaliei de bronz.

„Hagi — consemna comentariul ziarului „Sportul", pe marginea anchetei pentru desemnarea celor mai buni jucători ai anului 1984 — este favoritul cronicarilor, el devansîndu-l pe Lung, alesul tandemului de pe bancă. Hagi este un jucător foarte tînăr. Poate că acest loc doi în clasamentul general i se acordă prea devreme, dar votul cronicarilor are semnificații mai generale. El exprimă nevoia de schimbare. Cronicarii duc dorul unor mijlocași ofensivi de tipul Platini sau Giresse. Și chiar dacă drumul pînă la Platini este lung, Hagi ar putea fi primul pas spre acest fel de a juca fotbalul, chiar dacă votul mai realist al primelor două coloane (conducătorii de cluburi și antrenorii) temperează visul".

Confirmînd aprecierile, mai aproape de adevăr, ale cronicarilor ziarului „Sportul", Hagi se dezlănțuie în returul campionatului 1984—85, are o primăvară bogată în realizări, cîștigînd, la 20 de ani, titlul de cel mai eficient jucător al țării, cu 20 de goluri marcate, unul dintre ele din 11 metri.

Anul 1985, chiar din debut, i-a adus și titularizarea în echipa națională. Mai mult, el își depune și candidatura la unul din rolurile de lider al „tricolorilor" care, treptat, încep să se obișnuiască cu ideea că... așa trebuie să fie. Pentru că Hagi joacă foarte bine meci de meci și, mai ales, pentru că înscrie goluri. Cu Portugalia, la 31 ianuarie, la Lisabona, în minutul 84, aduce victoria (3—2) echipei noastre. Cu Turcia, la Craiova, la 3 aprilie (3—0), deschide scorul în minutul 21, realizînd cel de al doilea gol al său în preliminariile campionatului mondial. Cu Finlanda, la Helsinki, la 6 iunie (1—1) obligă încă din minutul 7 al întîlnirii pe portarul gazdelor să scoată mingea din plasă, pentru ca, în partida retur, de la Timișoara, la 26 august (2—0), să facă același lucru, însă cu 60 de secunde mai devreme, în minutul 6.

Dar, chiar și atunci cînd nu marchează, așa cum a fost cazul în meciurile cu Polonia (0—0), la 27 martie, la Tg. Mureș, cu U.R.S.S. (0—2, la Moscova, la 7 august), cu Anglia (0—0, la 1 mai, la București și 1—1 la Londra, la 11 septembrie), ultimele două jocuri în cadrul preliminariilor campionatului mondial, chiar și atunci atacurile lui Hagi, purtate pe trasee greu previzibile și cu mijloace tehnice proprii numai lui, zdruncină apărările cele mai ermetice, făcînd să tremure barele porților, iar pe adversarii de toate nuanțele să-l considere un veritabil „inamic nr. 1".

O singură dată, poate cînd ar fi dorit cel mai mult să apară numele său pe tabela electronică a stadionului „23 August" din Capitală pe spațiul rezervat marcatorilor, numai atunci, în meciul decisiv cu Irlanda de Nord, la 16 octombrie 1985, a simțit gustul amar al neputinței. Era, pentru prima oară în viața lui, căpitan de echipă. După mulți, era neinspirată o asemenea învestitură, sporind cu mult peste cît era necesar încărcătura de obligații ale unui jucător încă foarte tînăr, fără experiență, fără

acea forță morală capabilă să mobilizeze energii, să facă din voința sa o voință colectivă.

Justificînd o astfel de alegere, antrenorul echipei naționale, Mircea Lucescu, vedea în banderola de căpitan încredințată lui Gică Hagi simbolul unui act de cutezanță în contul viitorului. A acelui viitor pe care ar fi trebuit să-i deschidă fotbalului nostru calificarea la turneul final la Campionatul mondial din Mexic.

Înfrîngerea cu totul neașteptată, nefericită am spune, în fața Irlandei de Nord, la București cu 1—0, a întrerupt în chip nedrept cursul ascendent al fotbalului românesc de după anul 1980, a frînt parcă și aripile cu care Hagi se înălța încrezător spre piscurile performanței. Foarte aproape de realizarea unui vis îndrăzneț, el a vrut, forțînd puțin și destinul, să fie permanent numărul 1, să fie el cel care hotărăște soarta unui meci, a calificării chiar. A vrut să facă de toate, nu neapărat ca să iasă în evidență, ci dintr-o pornire nestăvilită potrivită temperamentului său.

Și risipa de energie, dozarea nerațională a efortului, pe de o parte, vînătoarea adversarilor, care l-au tratat ca pe o țintă vie, pe de altă parte, i-au redus capacitatea de exprimare în teren, făcînd ca aportul său în joc să nu se materializeze corespunzător valorii, în măsura așteptată, firească a lucrurilor.

Și nu meciul cu Irlanda de Nord reprezintă exemplul cel mai elocvent în această privință, ci un altul, în care, paradoxal, am spune, Hagi a fost cel mai bun de pe teren, marcînd și trei din cele patru goluri ale echipei sale. Este vorba de partida Sportul studențesc — Xamax Neuchatel, din 3 octombrie, în cadrul primului tur al Cupei U.E.F.A. ediția 1985—86 (scor : 4—4). Comentariul lui Radu Urziceanu în „Suplimentul Fotbal“ al ziarului „Sportul“ pune, cum nu se poate mai bine, „punctul pe i“ în rîndurile ce urmează : „Sportul studențesc a ajuns să aștepte prea mult de la Hagi, cu care celelalte nume de prim ordin ale team-ului din Regie, Coraș și Iorgulescu, în primul rînd, au început, de la un timp, să nu mai țină pasul. Ba chiar rămîn în urmă mult... Hagi este foarte bun, e un mare talent, dar el trebuie să joace într-o echipă, să se realizeze printr-o echipă. Ieri, el a

făcut mult pentru colegii săi, dar ce-au făcut aceștia pentru el? Deci să nu ajungem să spunem despre el ca despre acel ipotetic personaj al butadei care circulă în lumea fotbalului : el bate cornerul și tot el trebuie să dea cu capul, din careu".

Și asta cam așa era. Pentru că oricine a putut observa că, de la un timp, Hagi bate loviturile libere, Hagi repune mingea în joc, de la margine, Hagi execută loviturile de colț și de pe stînga, dar mai ales de pe dreapta, Hagi vine aproape de propriul careu de 16 metri și ia balonul pe care-l duce într-un vîrtej de driblinguri pînă în preajma suprafeței de pedeapsă a adversarului, Hagi trage la poartă și, dacă portarul respinge, tot Hagi reia în plasă sau peste poartă, Hagi...

Cu 2—3 ani în urmă Hagi era un presupus caz medical. Unii se și grăbeau să-l trimită, de la Luceafărul, acasă.

Că așa ceva ar fi fost o mare greșeală au dovedit-o faptele, proba timpului, rezultatele.

Dar, care era, totuși, situația lui Hagi, din acest punct de vedere, la finele anului 1985? „Parametrii fiziologici ai adaptării la efort s-au îmbunătățit mult fiind, cum se spune, loc și de mai bine. De fapt, se vede și în joc, așa după cum se poate constata și din evoluția sa la echipa națională și la Sportul studențesc, unde prestația lui a crescut foarte mult". (dr. Florin Brătilă).

„Cînd a venit, în vara anului 1983, la Sportul studențesc, Hagi avea, într-adevăr, o capacitate aerobă modestă. Încă de cînd lucram cu el la Luceafărul, cunoscînd acest lucru, îl puneam să facă alergări de fond sau semifond de două ori pe săptămînă. Acum, de cînd este la Sportul studențesc, adaptarea sa la efort este bună. Uneori îi scade rezistența spre finaluri de repriză. Aceasta și datorită faptului că nu are încă experiența necesară și, din acest motiv, nu își dozează bine efortul. Oricum, față de primul campionat, 1982—83, în care prestația sa a fost neconcludentă, treptat Hagi a crescut, apropiindu-se din ce în ce de valoarea sa reală. Ceea ce nu înseamnă că nu mai are de lucrat pînă la nivelul unei depline realizări". (prof. Constantin Ardeleanu, antrenor principal la Sportul studențesc).

Nivelul unei depline realizări...

Cum vede Hagi însuși drumul către atingerea acestui vis ? Deplina realizare pe plan sportiv.

Răspunzînd întrebării adresate de un ziarist de la „Sportul", cel care inspirat l-a „botezat", pe cînd juca încă la F.C. Constanța, „ucenicul vrăjitor", Hagi se destăinuie :

„...mulți dintre colegii mei de echipă, cînd eram copil, gîndeau să ajungă Pelé, Cruyff, Beckenbauer. Eu mi-am alesi idoli mai ușor de atins, jucători de-ai noștri. Cînd eram mic, mic de tot, idol mi-era Iordănescu. Acum vreau să ajung ca Balaci ! O personalitate în fotbal ca Balaci. Sînt într-un moment decisiv din viața mea. Dacă mă mulțumesc doar cu ce am realizat și nu mă uit la drumul care urcă, pierd tot ce-am reușit bun pînă acum..."

Hagi privește la drumul care urcă. Este și acum destul de sus, ajungînd poate prea repede la o cotă la care mulți se mulțumesc să rămînă, fără să cuteze mai departe. El însă cutează. După ce în anul 1984 s-a clasat al doilea în topul celor mai buni fotbaliști, în 1985 a urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului ; iar ancheta prestigioasei publicații World Soccer i-a înscris numele pe locul 18 în lume — cea mai bună poziție ocupată vreodată de un jucător din țara noastră — înaintea unor celebrități fotbalistice ca Boniek, Hateley, Cabrini, Rush... Înălțimea nu l-a amețit, dar a început să simtă totuși tot mai apăsătoare greutatea urcușului în apropierea piscului.

Este trist, dar nu descurajat, că a ratat participarea la un turneu final al unui campionat mondial. A fost atît de aproape ! „Nu voi face un scop în sine din a deveni golgeterul „naționalei" în preliminarii, spunea Hagi înaintea meciului cu Irlanda de Nord. Primul meu gînd este să ne calificăm. Avem șanse. Dar drumul nu-i deloc ușor..."

Drumul lui Hagi spre Mexic 1986, ca și al celorlalți „tricolori" s-a întrerupt, practic, în după-amiaza zilei de 16 octombrie, pe stadionul „23 August" din București !

Gică Hagi este însă foarte tînăr. A ratat Mexicul, dar mai are în față încă două, dacă nu chiar trei campionate mondiale. Și le poate prinde pe toate. Sigur, în condiții care nu țin numai de el. De el depind munca în pregătire,

conștiinciozitatea, subordonarea talentului în slujba jocului colectiv, dozarea rațională a efortului.

Și fără îndoială că Hagi va reuși să ajungă ceea ce și-a dorit : o personalitate în fotbal ca Balaci și ca alți mari jucători români care au cinstit cu numele lor fotbalul nostru.

Și va veni, cu siguranță, o vreme cînd și Hagi, la rîndul său, va servi ca model pentru alții. Pentru acei care acum de-abia deslușesc tainele fotbalului. Și cu cît vor fi mai mulți cei care vor spune cîndva : „Vreau să ajung ca Hagi", ca un Hagi întru totul realizat pe planul marii performanțe, cu atît va fi mai deplină împlinirea „ucenicului vrăjitor" de astăzi.

Dar, pentru că pînă atunci vor mai apare, desigur, încă multe personaje cu pretenții de a fi influențat decisiv biografia sportivă a lui Gică Hagi, ar fi oportun, pînă una alta, de precizat cît și cui datorează acesta pentru locul ocupat în prezent în ierarhia celor mai valoroși fotbaliști români.

În primul rînd, Hagi va trebui să mulțumească naturii care l-a înzestrat, cu generozitate, cu aproape tot ce era necesar pentru marea performanță fotbalistică. Altfel spus, Hagi este un dar al naturii, „stofa" din el fiind de cea mai bună calitate.

În al doilea rînd, a fost antrenorul Iosif Bukossy, acest neobosit căutător de „perle", care, cu trudă și modestie, a strîns lîngă el copii talentați, dăruindu-le fiecăruia ceva din știința jocului și tuturor la un loc flacăra vie a pasiunii pentru fotbal. „Ioșka" l-a descoperit pe Hagi, i-a stimulat aptitudinile și cînd și-a dat seama că cercul manifestării lui a devenit prea strîmt, l-a trimis, fără rezerve, fără măcar pretenția unei compensații morale, în lumea marelui fotbal.

În al treilea rînd, a fost antrenorul echipei naționale, Mircea Lucescu. El a avut inspirația să-l desprindă pe Hagi dintre jucătorii de aceeași vîrstă cu el să-l aducă în familia „tricolorilor" consacrați, cînd încă nu împlinise 18 ani ! Mircea Lucescu a văzut în el jucătorul de excepție, i-a simțit calitățile, dar și slăbiciunile, l-a distribuit în mecanismul tactic al echipei în rolul care i se potrivea mai

bine și pe zone de acțiune care îi delimitau sarcinile, oferindu-i posibilitatea unei cheltuieli de energie cît mai chibzuite. Mircea Lucescu l-a aruncat apoi cu mult curaj în focul luptei celei mai dure a fotbalului de mare miză. Și Hagi a adunat, în numai trei ani, 25 de selecționări în prima reprezentativă. Mai mult decît au făcut-o într-o viață întreagă de fotbaliști internaționali cu nume de legendă : Apolzan, Ozon, Voinescu, Baratki, Rudy Wetzer, Marian, Reuter, Tătaru I, Grațian Sepi, Ciolac, Rafinsky, Călinoiu, Ionică Bogdan, Farmati și încă foarte mulți alții...

Între Iosif Bukossy și Mircea Lucescu a fost, în biografia lui Gică Hagi, Luceafărul București. Trei ani încheiați la școala echipei naționale de juniori au însemnat un cîștig de calitate pe care numai cei rău intenționați ar putea să nu-l recunoască. Luceafărul, multă vreme o adevărată „fabrică" de jucători, i-a modelat lui Hagi calitățile, l-a pregătit în ideea performanței, a spiritului colectiv, i-a format deprinderi morale sănătoase pentru fotbal, pentru viață. Clubul de fotbal Luceafărul și Liceul Electroaparataj au jucat un rol deosebit de important în viața lui Hagi. Iar cînd acesta a pășit dincolo de pragul echipei naționale de seniori, sărind peste treapta „tineretului", era de-acum obișnuit nu numai cu aerul de București, ci și cu cel al confruntărilor internaționale.

...Punem punct aici biografiei „ucenicului vrăjitor". Cîndva, ceea ce acum înseamnă „Totul despre Hagi" va fi, cu certitudine, doar un mic capitol de viață, o etapă dintr-un drum în fotbalul de mare performanță, pe care Hagi s-a angajat cu convingerea că îl va străbate pînă la capăt. Acolo unde numai datoria împlinită ridică pe soclul recunoștinței pe adevărații performeri.

SCHIMBUL DE MÎINE — RUDA SĂRACĂ A FOTBALULUI NOSTRU

Există astăzi, în vocabularul ziaristic mai ales, o expresie foarte des întîlnită, simbolizînd foarte plastic generația care vine, generația în plină devenire : **schimbul** de mîine.

Nu se știe cu precizie cine a folosit-o întîi, din ce domeniu de activitate a apărut. Și nici dacă, atunci cînd a trecut și în sport, fotbalul a fost cel care s-a bucurat de privilegiul de a face uz de ea prima dată.

Cert e însă un lucru și anume că pe cît de sugestivă și plăcută este la auz această metaforă, pe atît de puțin convingătoare este atunci cînd vorbele trebuie să ia în fotbal drumul faptelor.

Pentru că despre juniori și copii, despre schimbul de mîine al fotbalului, cum ne-am obișnuit să spunem, se vorbește foarte frumos, mai cu seamă la ședințe ; cuvintele, alese cu grijă, ornamentînd adeseori fraze fără conținut oferindu-ne doar luciul atrăgător al promisiunilor de tot felul care, aparent numai, iau calea împlinirilor. Și, cum bine spunea cineva, vorbele nu costă nimic, potopul de cuvinte aduce, de regulă, după sine, inevitabil, un pustiu de... realizări.

Interesant de remarcat este și faptul că nu au existat plenare, consfătuiri sau ședințe de lucru în problemele fotbalului în care să nu se scoată în evidență importanța care trebuie acordată generației de schimb a sportului-rege. La unison s-a remarcat că trebuie făcut ceva cu adevărat consistent, că trebuie concentrate toate forțele materiale și morale în direcția formării viitorilor jucători din sfera performanței. Dar, de regulă, atunci cînd a fost nevoie să se apeleze la acel „ceva“, cînd s-a ajuns la mo-

mentul adevărului, a apărut și inerția. Iar schimbul de mîine a rămas mai departe pe aceeași poziție de eternă „cenușăreasă", la periferia interesului conducătorilor și antrenorilor de cluburi divizionare, cu toții aproape, mult mai sensibili față de nevoile prezentului și foarte puțin atenți cu cele ale viitorului.

De ce și cum? Ei bine „jucînd cu cărțile pe față", să spunem lucrurilor pe nume.

RÎVNIND LA GRĂDINA VECINULUI

Înainte de orice trebuie spus că problema schimbului de mîine al fotbalului nostru a fost și rămîne o chestiune de mentalitate. Ideea, păguboasă evident, de la care se pleacă este aceea că e mai bine să iei de-a gata, decît să crești. E mai ușor, e mai ieftin, e mai comod. Și-atunci fiecare, în loc să se străduiască, cît de cît, să realizeze o pepinieră proprie, o rezervă de cadre la care să se poată apela la nevoie în timp, stă și privește peste gard în ograda vecinului. Poate că acolo o răsări ceva. Și principala grijă rămîne cum să pună mîna, înaintea celorlalți, pe produsul muncii altuia. Este un fel de competiție lipsită de loialitate, care mai pe românește se spune și altfel. Se știe bine acum.

Cercetînd istoria mai îndepărtată sau mai apropiată a fotbalului nostru, foarte numeroase sînt exemplele în care preocuparea pentru formarea și pregătirea generației de schimb în cadrul unor cluburi s-a conjugat, în mod fericit, cu performanțe superioare la nivelul echipelor de seniori. Sau, mai corect spus, poziția fruntașă la un moment dat a unor cluburi era și o rezultantă firească a eforturilor generoase făcute pentru asigurarea schimbului de mîine. Petrolul Ploiești a trăit mai bine de zece ani pe înălțimile clasamentului cu valorile proprii selectate dintr-o generație-două, mai întîi de Traian Ionescu și apoi de Ilie Oană, reușind să cîștige de două ori campionatul și o dată Cupa României. Cînd grija pentru juniori și copii s-a redus la o simplă obligație regulamentară, Petrolul a început să coboare din ce în ce mai mult, pînă a ajuns să se zbată ani în șir la granița dintre primele două eșaloane. Politica

mercenariatului a avut, uneori, o reușită parțială, dar în ansamblu și ea efect real nu a însemnat decît un simplu paleativ.

La Dinamo București, de asemenea, perioada de mare afirmare a celor patru titluri consecutive de campioană a țării din anii 1962—65 a coincis cu foarte productiva activitate a Tînărului dinamovist, acesta avînd în continuare un rol important în menținerea echipei de seniori în fruntea ierarhiei competiționale. Același lucru se poate spune și despre Steaua, care beneficiind de concurența sportivă dintre cele două centre de fotbal ale sale, cel din Ghencea și cel de la „23 August", ajunsese să fie una dintre cele mai bogate pepiniere ale fotbalului nostru, din care, pe lîngă clubul militar, se alimentau multe alte echipe divizionare A și B. Ștefănescu, Sameș, Iordănescu, Ion Ion, Agiu, Mulțescu, Ispir, Munteanu II, Aelenei, Nițu, Ad. Ionescu, Șt. Popa, Tătaru II, Tonca, Cazan, sînt numai cîteva din numele cele mai reprezentative.

Rapid București, la rîndul său, a fost cu adevărat Rapid în anii cînd promoții întregi de jucători învățau din jocul celor mari, deslușind tainele fotbalului în „atelierul" desființat, din păcate, de lîngă terenul central cu tribune. De aici, din „școala Giuleștiului", cît a existat, și-au luat zborul spre înălțimile performanței jucători ca Dumitriu II, Ion Ionescu, Dinu, Dumitru, Petreanu, Manea, Fl. Marin și încă mulți alții. Iar cînd această veritabilă fabrică de jucători a Grandului nu a mai funcționat cum trebuie, Rapid a fost nevoit să recurgă la ceea ce n-ar fi putut crede nimeni în frumoasele zile ale anului 1967, cînd „Giuleștiul" devenise prima echipă a țării. A fost nevoit să recurgă la mercenari. Și mercenarii au adus Rapidul în pragul prăpastiei.

Și exemplele ar putea continua cu F.C. Argeș, prezentă și ea în loja medaliatelor numai după ce „maracana" lui Dobrin din Pitești a început să scoată la iveală, în miuțele pe terenul de la ștrand, adevăratele talente. La fel și la Corvinul Hunedoara, și ea intrată în circuitul marelui fotbal din momentul în care, din pepiniera proprie, au erupt ca dintr-un vulcan cei din generația copiilor-minune

lansați după aceea de Mircea Lucescu pe scena competițiilor de anvergură : Andone, Rednic, Văetuș, Gabor, Klein, Nicșa, Mateuț...

Ca să nu mai vorbim de Universitatea Craiova, o adevărată „academie" de fotbal, alimentată de un izvor nesecat de valori fotbalistice, intrată, din 1983, anul calificării în semifinala Cupei U.E.F.A., în primul rînd al marilor echipe ale continentului, cu o garnitură de jucători în cea mai mare parte „made in Oltenia".

Așadar, cine s-a îngrijit și și-a crescut jucători pentru schimbul de mîine a avut satisfacții depline, și-a îndeplinit datoria față de fotbal, față de performanță. În fond, dacă ne întoarcem la exemplele de mai sus, cărora le-am mai putea adăuga pe Sport club Bacău, F.C. Constanța, U.T.A., Universitatea Cluj-Napoca sau F.C.M. Brașov, în diferite perioade faste ale existenței lor, ne dăm seama că ele, cluburile mari, cu posibilități, cu condiții materiale mai ales, aveau această obligație să se constituie în principale producătoare de jucători. Și dacă acest lucru ar fi reprezentat o preocupare continuă, fără sincope, fără renunțări din timp în timp, atunci cu siguranță că fotbalul nostru ar fi fost undeva mai sus. Ar fi avut certitudinea unei competitivități și pe plan internațional, la care a rîvnit întotdeauna atît de mult.

Unele cluburi însă, dintre cele care speram că ceea ce fac pentru schimbul de mîine o fac din convingere, au început să abdice de la principiul de a pregăti cadre proprii, de a cultiva și culege din propria grădină. Li s-o fi părînd poate că este cam obositor, prea costisitor. Și fiecare a zis : „Las' să mai crească și alții". Și cînd mai toți au gîndit și au procedat la fel, ne-am trezit că nu mai crește nimeni. Iar tot ce apărea, din cînd în cînd, valoare, era mai mult efectul întîmplării sau al pasiunii de excepție a unor antrenori.

Și de la politica pepinierelor proprii s-a trecut la aceea a achizițiilor și a racolărilor. De unde ? De acolo de unde s-a putut. Chiar și de la cei mici. Mai ales de la cei mici.

Și ce se va întîmpla cînd nici aceștia nu vor mai putea sau nu le va mai conveni să producă ?

ESTE GREU, ÎNTR-ADEVĂR. DAR ASTA NU-I O SCUZĂ

Problema aceasta a schimbului de mîine nu este, sincer vorbind, deloc simplă. Unii se mai sperie de ea și o ocolesc, spunînd că nu găsesc soluții. Alții, dimpotrivă, o subestimează, în mod deliberat, dar tot din criză de soluții. Și într-un caz și în celălalt, de vină sînt comoditatea și superficialitatea. De aici și unele manifestări bizare care dovedesc o lipsă de echilibru și de înțelegere corectă a multiplelor aspecte legate de munca cu copiii și juniorii. Pentru că trecerea de la cuvinte de laudă și promisiuni goale, la ocară și amenințări sau invers, nu înseamnă, de cele mai multe ori, decît o necunoaștere a tot ceea ce ține de viața unui om în formare. În aceasta constă, de fapt, prima mare dificultate a muncii cu schimbul de mîine.

De regulă, perioada de instruire organizată la cluburi și chiar la echipele naționale, se suprapune cu vîrsta pubertății și a adolescenței. Principala caracteristică a acestor perioade de dezvoltare a copilului o reprezintă saltul mare realizat de organism o dată cu dezvoltarea glandelor cu secreție internă. Perioada pubertății, de „furtună și pasiune", cum o denumea Jean Jacques Rousseau, este determinată de o accentuată instabilitate, de continue transformări în organism, ce se repercutează mai mult sau mai puțin asupra vieții psihice și în comportarea copilului, acesta trecînd adeseori de la stări de timiditate la insolență și invers. Adevărată răscruce a vieții, vîrsta pubertății deschide în fața copilului căi bune, dar și căi greșite, în alegerea cărora este determinantă, de cele mai multe ori, influența mediului social-uman, care trebuie să fie sănătos și să-i ofere posibilitatea de a urma drumul cel mai sigur și cel mai scurt pentru valorificarea calităților și realizarea aspirațiilor sale. Pe de altă parte, mai trebuie ținută seama și de influența specifică a efortului fizic asupra organismului copilului în plină perioadă de creștere. Dozarea solicitărilor, prudența în pregătirea tînărului jucător nu pot trece ca accesorii ale instruirii, ci trebuie considerate idei călăuzitoare. Pentru că să nu uităm că la aceste dificultăți obiective, naturale, pe care le creează vîrsta, se adaugă efortul activității școlare, cu obligații

mari, adeseori la dimensiuni care pun în balanță opțiuni de valoare sensibil egală, ce pot schimba ușor cursul vieții într-o direcție sau alta, sub semnul neprevăzutului. Examenele de treaptă, bacalaureatul sau admiterea la facultate sînt momente de referință la care copilul, juniorul trebuie să răspundă „prezent" și să fie la fel de responsabil pentru viitorul său, ca și în ceasul promovării pe o nouă treaptă competițională sau al implicării sale în cît mai demna reprezentare internațională.

Și-apoi să nu uităm nici dificultatea corectării unor deprinderi însușite în mediul din care vine tînărul jucător, influența familiei, tentațiile vîrstei și încă multe altele, care ne pun în fața unei realități de care sîntem obligați să ținem seama : la vîrsta copilăriei și junioratului se lucrează cu minori și pedagogia pretinde la acest nivel nu numai cunoașterea particularităților acestui stadiu de dezvoltare a tînărului fotbalist, ci și folosirea unor mijloace specifice lor. Altfel spus, munca cu copiii și juniorii are caracterul, corespunzător în medicină, al pediatriei, care, din motive lesne de înțeles este parcă mai grea decît medicina adulților.

În fotbalul nostru noțiunile acestea nu sînt distincte, amalgamul de idei, de metode și mijloace în instruire și educație ducînd la o situație de care — și cînd iese bine și cînd iese mai puțin bine — vinovat este, în primul rînd, hazardul. Și tot mizînd pe hazard, fără echilibrul necesar, fără liniștea de care este nevoie în munca cu schimbul de mîine, fără priceperea de a lucra cu oameni în formare, pentru care mijlocul cel mai eficace de constrîngere nu este nici bătaia, nici amenințarea, nici vorba urîtă ci... exemplul bun, exemplul personal al educatorului, deci fără toate acestea nu se poate concepe pasul înainte în rezolvarea problemei generației de schimb. Nimeni nu spune că așa ceva ar fi ușor. Dar nici dificultățile unei astfel de activități nu pot constitui scuze pentru cei care se absolvă premeditat de la o obligație ce, în mod normal, trebuie să stea permanent la temelia fotbalului.

UNDE-I BAZA PIRAMIDEI ?

Am amintit de temelia fotbalului. Ei bine, trebuie spus că, în mod cu totul ciudat, de mai multă vreme eforturile cluburilor divizionare s-au îndreptat aproape în exclusivitate către echipele de seniori. Grija pentru cei mici a rămas pe un plan cu totul secundar. Și, datorită unei astfel de optici dăunătoare, s-a ajuns în situația de-a dreptul paradoxală ca piramida performanței să nu mai fie cu vîrful în sus. Aceasta ca și cum, metaforic exprimîndu-ne, la o clădire s-ar fi început construcția nu cu fundația, ci cu etajul întîi ! Curioasă o astfel de mentalitate, aceea de a investi aproape totul în lucrări de finisare, neglijîndu-se ceea ce trebuia susținut în realitate cu toate forțele, la început de drum, în așa fel încît la capătul acestuia scopul să fie atins. Pentru că, nu trebuie deloc uitat că perioada de formare a viitorilor jucători de performanță, care ține pînă către vîrsta de 18 ani, adică la limita de sus a junioratului, este aceea care presupune acumulări masive pe toate planurile. Acum, în anii de creștere, la propriu și la figurat, este cel mai mult nevoie de un cadru material care să stimuleze o pregătire superioară, de o asistență pedagogică în măsură să dezvolte calități morale proprii marii performanțe, de întreceri pe plan intern și internațional, în condiții de competitivitate și miză.

Din păcate, însă, din acest punct de vedere lucrurile nu se întîmplă așa. Adică, atenția prioritară se îndreaptă spre eșalonul seniorilor. Acolo unde mulți jucători apar incomplet formați, cu deprinderi de joc greșit însușite, mai greu de îndreptat la majorat decît în perioada uceniciei sportive. Și așa se face că mereu ne întrebăm : de ce vin prea puține valori autentice de jos, de la copii și juniori ! Vinovații — fără vină — sînt întotdeauna cei mici, răspunzători de propria lor nerealizare. Aceasta, privind lucrurile pe dos. Și drept pedeapsă bugetul lor se mai ajustează pe ici pe colo... prin părțile esențiale. Iar cei care recurg la astfel de măsuri nici nu-și dau seama că, în fond, se pedepsesc singuri. Aceasta, ca și cum grădinarul, supărat pe o recoltă mai slabă, n-ar mai pune nici sămînță în ogor pentru viitorul an și nici n-ar mai întreține cultura. Dintr-un asemenea ogor nici n-ar putea răsări

altceva decît buruieni și foarte rar, cu totul întîmplător, o floare. Din care niciodată nu se va face, cu adevărat, primăvară. Decît atunci cînd și în fotbal lucrurile se vor găsi la rostul lor, cînd ponderea investițiilor materiale și morale va lua drumul unei finalități reale, nu de suprafață. Și atunci cu siguranță că și piramida valorilor, cu o bază solidă, asigurînd mereu perspectiva, va fi cu vîrful în sus, sfidînd înălțimea performanței.

Problema aceasta a orientării investițiilor în fotbal e foarte veche și rezolvarea ei a îmbrăcat un caracter particular. Ceea ce înseamnă că acolo unde a fost înțeleasă cum trebuie s-au obținut și rezultate bune, pe măsura așteptărilor. Pe plan central au fost luate încă în urmă cu două decenii o serie de măsuri de ordin organizatoric, așa cum a fost înființarea primelor 12 centre de juniori și copii în 1965. Cu timpul, numărul acestor nuclee de performanță a ajuns la o cifră, am spune respectabilă, de 50. Făcînd o simplă socoteală aritmetică am fi putut trage concluzia că dacă numai la patru ani fiecare centru de fotbal ar fi produs pentru nevoile de reprezentare internațională un jucător de certă valoare, de 24 de carate, atunci, anual, am fi avut cîte o echipă națională de juniori cu adevărat competitivă, în cadrul căreia să se poată asigura pregătirea candidaților pentru tricourile tricolore ale primei reprezentative.

În realitate, însă, după un început relativ bun, cu multe promisiuni, centrele de juniori și copii au devenit un fel de centre de binefacere, unde și-au găsit cîte un loc călduț, la adăpost de răspunderi, unii dintre jucătorii care au abandonat activitatea de performanță și cărora cluburile, cu bune intenții, s-au gîndit să le facă un rost profesional care să-i mențină tot în aria fotbalului. Și, an de an, dintr-o asemenea atitudine de bunăvoință, fotbalul nostru a beneficiat prea puțin, chiar și în raport cu bruma de investiții făcută. Iar baza piramidei în loc să se consolideze, s-a îngustat, s-a subțiat, amenințînd să se răstoarne. Să vină cu susul în jos.

Față de un astfel de semnal de alarmă, ideea înființării centrelor olimpice de fotbal, după experiența Luceafărului, ar putea însemna un pas înainte pe calea restabilirii unui echilibru organizatoric, al restructurării

unei anumite mentalități. La un asemenea moment de răscruce, fotbalul juvenil ar putea intra pe deplin în drepturi, ajutat fiind să aleagă și să meargă numai pe drumul cel bun. Drumul care să-l ducă spre marea performanță.

DAR, DE FAPT, UNDE AȘTEPTĂM ADEVĂRATA PERFORMANȚĂ ?

Iată o întrebare la care trebuie răspuns fără nici o ezitare : adevărata performanță, numai la echipele de seniori de club și reprezentative.

Din păcate, continuă să mai existe păreri potrivit cărora scopul final al activității cu copiii și juniorii ar fi nu formarea de valori autentice fotbalistice, ci cîștigarea de titluri și competiții. Cu alte cuvinte, rezultatele în primul rînd ! Ceea ce nu poate fi considerat decît greșit. Și aceasta pentru că se uită, cu multă ușurință, că la vîrsta adolescenței sportive, competiția, jocul sînt mijloace de pregătire, de formare a tinerilor jucători în spiritul performanței și nicidecum un scop în sine.

A urmări cu perseverență și cu orice preț rezultatul unui joc sau al unei competiții oarecare, înseamnă, de cele mai multe ori, a neglija finalitatea reală a muncii în sfera schimbului de mîine. Să ne amintim că au fost multe echipe campioane naționale de juniori din care nu a răsărit nici o valoare autentică și, în schimb, au fost destule formații anonime care au scos la iveală fotbaliști adevărați. Explicația ? Foarte simplă. Ea se bazează pe ideea dezvoltării neîngrădite a personalității jucătorului în formare.

La nivel reprezentativ situația este identică. Cu ani în urmă, aveam rezultate foarte bune la juniori. Cîștigam grupe la turnee finale, o dată am cîștigat, în 1962, numai noi știm cum, și un campionat european. Învingeam echipe ale unor țări din lumea marelui fotbal, ca R. F. Germania, Italia, Spania, Franța. Sus însă, la echipa națională de seniori, acolo unde se fixa de fapt cota internațională a fotbalului, nu prea ne vedeam. Și-atunci la ce foloseau rezultatele de la juniori care, cu mare ușurință, puteau

fi obținute și cu ajutorul unui arbitraj părtinitor, al unei tactici antijoc sau al șansei ?

Astfel stînd lucrurile, pare mai firesc și este oricum mai avantajos ca tinerii jucători să învețe bine jocul, să stăpînească cît mai corect știința jocului, cu deprinderi tehnico-tactice corecte, cu deprinderi morale cît mai utile formării lor pentru nevoile performanței. Și cînd va veni vremea numărătorii bobocilor, în toamna junioratului, numai atunci se va putea aprecia adevărata finalitate a muncii, în cifre și mai ales în valoarea celor promovați în echipele de tineret și seniori, acestora din urmă revenindu-le obligația de a ridica, prin rezultate, nivelul de competitivitate a fotbalului, cota sa internațională. În aceasta constă adevăratul sens al performanței.

Sigur că susținerea, cu argumente, a unui astfel de punct de vedere nu trebuie să ducă la concluzia greșită a neglijării rezultatelor, mai cu seamă în cadrul competițiilor internaționale. A lupta cu toate forțele pentru culorile patriei chiar și în jocurile fără miză, este o datorie de onoare a fiecărui sportiv care îmbracă echipamentul tricolor. În fond, un jucător altfel își conturează valoarea în condițiile în care gustă cît mai mult din cupa victoriei, decît un altul care, oricît de talentat ar fi, are parte numai de înfrîngeri.

Un lucru însă e bine să nu se uite niciodată. Și anume : că nu trebuie făcută o tragedie din pierderea unui joc sau neobținerea unei calificări într-o competiție internațională de juniori. Spunînd acest lucru nu m-am gîndit atît la toată tevatura care urmează, de regulă, după un eșec. Mai curînd mi-am amintit de o scenă foarte sugestivă consumată în iarna anului 1984, cu ocazia turneului de la Tașkent — U.R.S.S. Se încheiaseră toate jocurile, se făcuse clasamentul final, se împărțiseră premiile și distincțiile, pe echipe și jucători. Noi, echipa U.E.F.A. '84, jucînd finala mică, ne-am clasat pe locul IV din zece participante, toate reprezentative naționale de juniori. În mijlocul delegației noastre era o atmosferă de relativă insatisfacție, pentru că avusesem posibilitatea ocupării unui loc mai bun. Alături, la masa vecină, în restaurantul unde mîncam după încheierea turneului, era conducerea dele-

gației finlandeze. Echipa lor se clasase ultima, pe locul X. Ei însă erau mai veseli ca noi. Și, sincer să fiu, m-am mirat atît de mult încît n-am rezistat tentației să-l întreb pe antrenor care-i motivul bunei dispoziții, pentru că din sticla de whisky nu începuse încă să bea. Acesta mi-a răspuns foarte liniștit și sigur de el : „Vedeți, noi, aici, la Tașkent n-am jucat deloc rău, am terminat pe ultimul loc. Trebuia să fie și acest ultim loc ocupat de cineva. Sigur că asta nu ne face nici o plăcere, dar pe mine poziția în clasament m-a interesat mai puțin. În schimb, am urmărit la toate jocurile la care am participat comportarea cîtorva jucători. Și trei dintre ei m-au satisfăcut pe deplin. Ei vor juca, cu siguranță, cît de curînd, în reprezentativa de tineret și am convingerea că vor face și pasul decisiv în „naționala" de seniori. Aceasta-i, în fond, rațiunea echipei. Și-acum înțelegeți de ce sînt bucuros ?" După care a destupat sticla de whisky și a început să o judece serios.

Un an mai tîrziu, cîțiva dintre jucătorii echipei Finlandei care evoluaseră în 1984 la Tașkent au apărut în selecționata de tineret a țării lor care a învins, la Helsinki, reprezentativa similară a Angliei cu 3—1. Se confirmau, deci, întru totul speranțele și previziunile antrenorului federal de la echipa de juniori.

Quod erat demonstrandum !

DAR CINE SÎNT ANTRENORII ?

Aș începe, încercînd să dau un răspuns unei astfel de întrebări cu opinia unui confrate ziarist, Vasile Căbulea, de la Scînteia Tineretului, inserată într-un material de retrospectivă fotbalistică, cu titlul „Copiii și juniorii — o problemă fundamentală"... „Nu este mai puțin adevărat că la centre sînt repartizați nu totdeauna oamenii cei mai potriviți, ci antrenorii cei mai slabi, fără experiență, fără o pregătire profesională și un simț pedagogic pe măsura înaltei și nobilei lor misiuni... trebuie soluționată o dată pentru totdeauna, în condiții eficiente, relația școală-fotbal, ca și reconsiderarea criteriilor de recrutare a antrenorilor pentru „pepinierele" tinerilor fotbaliști și, de aici, în funcție de rezultate, de recompensarea lor. Pentru că

cele actuale nu ni se par echitabile. Cointeresarea joacă un rol preponderent. De ce să nu cîștige un antrenor de la juniori măcar cît un secund de la Divizia A ? Atunci nu s-ar mai ivi dificultăți în asigurarea celor mai competenți tehnicieni. Pentru că, la un moment dat, te întrebi : pe mîna cui dăm viitorul fotbalului ? Ar putea lucra aici antrenori emeriți sau foști mari fotbaliști, care să-și înceapă cariera antrenînd și pregătind copiii și juniorii ! Se practică aceasta și în țări cu „școli de fotbal" din prima linie..."

Vasile Căbulea a prins, într-adevăr, o bună parte din esența ideii tratînd problema antrenorilor de la centrele de fotbal. Cu alte prilejuri, tot în presă, au mai apărut articole pe marginea unui asemenea subiect, semnatarii acestora constatînd, printre altele, că au dispărut șlefuitorii de talente, așa cum au fost Nicolae Gorgorin, Francisc Fabian, Ion Costea, Leonte Ianovschi, Romeo Catană, Gheorghe Scăeșteanu, Ion Kluge, Leon Lazăr, Dumitru Pătrașcu, Ștefan Stănculescu, Gh. Stănculescu, Mihai Bîrzan, Ion Gârleșteanu, Andrei Sepci...

Preluînd o astfel de idee și dezvoltînd-o puțin, trebuie spus că fotbalul nostru tînăr a stat, prin tradiție, în mîna unor oameni pasionați. Începînd cu Ștefan Cîrjan, Papalică Macri, Constantin Anghelache și mulți alții ca ei, care au trecut pe lîngă istorie, rămînînd pentru totdeauna simpli anonimi.

Dar, dintr-o orientare greșită, care ascundea și comoditatea, s-a considerat că fotbalul la copii poate rămîne la nesfîrșit numai pe seama pasiunii unor astfel de oameni care, cu unele excepții, neavînd o pregătire superioară, de specialitate, au cultivat în pregătire de cele mai multe ori empirismul. În aceste condiții și producția de jucători a avut un caracter spontan, adeseori întîmplător. Și multă vreme lucrurile au mers așa. Iar noi i-am lăudat întruna, evidențiindu-le conștiinciozitatea, ambiția, modestia, pasiunea, i-am dat de exemplu, ori de cîte ori s-a ivit prilejul, doar-doar îi vor urma și alții. Urmașii lor au fost însă din ce în ce mai puțini. Generațiile care i-au succedat au fost ceva mai pretențioase, mai puțin generoase cu cheltuiala de timp și de efort pentru cei mici.

Și lucrurile au mers cînd mai bine, cînd mai puțin bine, pînă au crescut obligațiile de reprezentare pe plan inter-

național și chiar pe plan național, în campionatul intern. Atunci s-a văzut că doar pasiunea nu mai este de-ajuns pentru formarea unor jucători, așa cum îi pretinde performanța. Criza de timp și de spațiu au început să-și pună amprenta pe cantitatea și mai ales pe calitatea producției.

Treptat, antrenorii de tipul celor mînați de pasiune și „microbul fotbalului" s-au împuținat tot mai mult, apărînd, în schimb, foarte mulți nechemați, fără calificare, fără rîvna meseriei, ba chiar și destui pedepsiți „la munca de jos", după ce se dovedise lipsa lor de competență profesională și morală la echipele de seniori !

Și-atunci de la cine și ce să învețe viitorii fotbaliști, schimbul de mîine al fotbalului ?

Privind la jocul echipelor noastre de juniori din campionatul republican, uneori chiar și la cele reprezentative, constați lipsa unei idei clare de joc, care, de fapt, reprezintă certificatul de profesionalitate a antrenorului. Știința jocului care se însușește pe parcursul uceniciei sportive este modestă, modul de acțiune colectivă este tutelat de hazard, iar rezultatele muncii nu sînt pînă la urmă altceva decît efectul decalajului tot mai evident dintre științific și empiric.

Sigur că, respectînd întru totul adevărul, va mai trebui spus că și lipsa unei cointeresări materiale pe măsura a ceea ce se așteaptă de la cei care lucrează cu schimbul de mîine este o cauză a neîmplinirilor. Și uneori nu există nici stimulentul moral minim. Pentru că, așa cum a dovedit-o practica, unii muncesc ca furnicile și alții se laudă ca greierii cu munca celor ce trudesc. Și-apoi mai este și lipsa de recunoștință a unora, care atunci cînd se văd undeva sus uită de unde au plecat și privesc cu un fel de dispreț spre locurile de unde și-au luat zborul, spre cei care le-au călăuzit pașii pînă la porțile performanței.

Oricum am privi lucrurile este cert că problema aceasta, a celor ce trebuie să asigure pregătirea schimbului de mîine al fotbalului nostru, este destul de complexă, complicată chiar, dar nu de nerezolvat. Pentru că, în ultimă instanță, ea depinde de oameni, de cluburi în primul rînd. Dar condiția de bază a rezolvării problemei este ca antrenoratul să devină o profesie stabilă și nu o pasiune trecătoare.

Spunînd aceasta, mi-am amintit de o discuție mai veche cu regretatul antrenor emerit Coloman Braun-Bogdan, care făcea observația că în fotbalul nostru avem tot felul de antrenori și anume : antrenori-juriști, antrenori-medici, antrenori-ingineri, antrenori-economiști, antrenori-pensionari, dar ne lipsește, în schimb, în măsura necesară acoperirii nevoilor de instruire, mai ales la copii și juniori, categoria cea mai importantă, aceea a antrenorilor-antrenori. Adică tehnicieni formați atît în procesul de școlarizare, cît și pe baza orientării și a opțiunii lor profesionale ireversibile, pentru munca de antrenor.

Și vrînd-nevrînd, ne întoarcem, pînă una alta, tot la chemarea pentru fotbal, la obligațiile care revin cluburilor. Acelea care, uneori, sînt pentru copii și juniori...

...UN FEL DE MAMĂ VITREGĂ

Expresia pare puțin cam tare. Dar, dacă stăm și ne gîndim mai bine este destul de potrivită, pentru că ea sintetizează o atitudine de indiferență pe care o manifestă cluburile, antrenorii echipelor de seniori ale acestora față de micuții fotbaliști din „grădina" lor.

Și cel mai elocvent exemplu ni-l oferă lipsa de interes pentru locurile de joacă și de joc. Dispărînd maidanele de altă dată, întreaga perioadă de ucenicie fotbalistică se desfășoară sau trebuie să se desfășoare în limitele unui teren organizat sau al unui stadion. Aici însă nu prea au acces cei mici, decît pe spații de „umplutură" sau pe terenuri acoperite cu zgură. Terenul cu iarbă, pe care joacă cei mari, este „minat" pentru juniori și copii. Sau, cum ar spune proverbul latin : „Quod licet Iovi, non licet bovi !"

Cu ani în urmă, vreo 15—20, mai era obiceiul de a se programa în deschiderea meciurilor de Divizia A, pe stadionul „23 August" din Capitală și prin alte locuri din țară, partide între echipe de copii. Erau adevărate delicii pentru public, iar pentru cei mici un stimulent moral greu de evaluat.

Astăzi, un asemenea obicei se mai păstrează, ca o relicvă de istorie îndepărtată, doar pe acolo pe unde fiul

vreunui conducător de club sau al antrenorului de la echipa de seniori joacă la pitici sau juniori. Și cum părinții au ambiția să-și vadă progeniturile, foarte talentate după părerea lor, producîndu-se în fața publicului, profită și restul jucătorilor de terenul mătăsos cu iarbă pe care ți-e drag să-l calci și să joci.

Astfel fotbalul juvenil își duce viața de toate zilele într-un trist anonimat. Cu cîțiva privitori ocazionali care, de cele mai multe ori, sînt rude apropiate sau prieteni. Lipsește, cu regularitate aproape, antrenorul de seniori, care nu are timp să-i vadă pe cei mici din bătătura proprie, dar care găsește suficientă vreme să cutreiere curțile vecine după „achiziții" plictisite de drumuri și dornice mai puțin de a juca și mai mult de a obține avantaje materiale cît mai substanțiale.

Pe de altă parte, cluburile sînt foarte econoame cînd este vorba să asigure celor mici condiții de participare la competiții care ar putea constitui un mijloc în plus de pregătire față de campionatul obișnuit ; sau să asigure, din fonduri proprii, o masă pentru cei care de la antrenament nu mai au timp să treacă pe-acasă să mănînce.

În schimb, cînd este vorba de un transfer socotit foarte necesar și care va deveni, în scurt timp, foarte inutil, se găsește tot ce trebuie ca să se îndeplinească „misiunea".

Pentru mulți conducători de cluburi și antrenorii echipelor de seniori ale acestora cei mai mici jucători din ograda lor, cei din schimbul de mîine, sînt asemenea unor... copii vitregi !

SCURT INTERMEZZO CU DOUĂ SUBIECTE-CHEIE : SELECȚIA ȘI PROMOVAREA

Mai întîi, despre *selecție*. Caracterul său decisiv în sfera performanței este, indiscutabil, o realitate.

Cum se face selecția, cine o face ? Nu-i greu de răspuns la astfel de întrebări. Sînt atîtea lucrări, articole și materiale speciale care tratează acest subiect, încît oricine face apel la ele găsește aproape tot ce-i trebuie : sugestii, soluții, idei.

Mai puțin se vorbește însă de un aspect adiacent selecției, dar deosebit de important pentru o cît mai corectă delimitare a drumului de parcurs pînă la afirmarea deplină a tînărului jucător. Este vorba de relația dintre pregătire — ca proces pedagogic în sine — și calitățile aceluia care aspiră la statutul de performer.

Multă vreme acest raport, pregătire-calități, a fost neglijat sau subestimat. Din această cauză s-a ajuns adeseori în situația ca o serie de insuficiențe în comportarea jucătorilor, mai ales la vîrsta junioratului și în competiții internaționale, să fie puse, în mod greșit, pe seama unei reduse cantități de lucru în antrenament. O asemenea apreciere a favorizat, din păcate, escamotarea unei mari părți de adevăr, întrucît, de multe ori, nu pregătirea propriu-zisă a fost deficitară sau, mai exact spus, nu ea a fost principala vinovată a unor stări de lucruri precare, ci fondul de calități modest al unor jucători ajunși la un moment dat pe treptele de sus ale performanței. Și practica a dovedit că toți aceștia, strecurați pe căile de acces spre măiestria sportivă, nu fără oarecare șansă și impresionînd, la prima vedere, mai mult printr-un anumit grad de abilitate în manevrarea mingii, s-au dezvoltat, în timp, în condițiile unei tot mai evidente datorii sub raportul aptitudinilor proprii fotbalului modern. Ceea ce a făcut ca, mai tîrziu, la anii senioratului, să se lucreze fără prea mult spor pentru îmbunătățirea unor calități — cum ar fi, de pildă, viteza sau forța — pe un fond nativ sărac, cu posibilități reduse de dezvoltare chiar și în condițiile unui susținut efort de instruire. Cineva, un fost ofițer de cavalerie, făcea, în acest sens, o comparație care ne scutește de orice alte comentarii, cu un cal de tracțiune pe care oricît l-ai bate cu biciul nu-l vei putea face să alerge niciodată la curse sau, cu atît mai puțin, să sară la obstacole. De unde și concluzia că numai o selecție bună, depistînd de timpuriu cu ce anume l-a înzestrat natura pe micul jucător, fondul său de deprinderi motrice, poate determina caracterul și dimensiunile procesului de instruire.

Pe de altă parte, atenția antrenorului trebuie îndreptată și în direcția stabilirii cu cît mai mare exactitate a structurii psihice a celor care aspiră la adevărata măiestrie fotbalistică. Pentru că fotbalul modern presupune, mai ales

în competițiile cu miză, o luptă adeseori crîncenă, căreia nu-i pot face față decît cei tari din punct de vedere moral. Curajul, conștiinciozitatea, dăruirea, spiritul de sacrificiu sînt, ce-i drept, calități care se pot educa pe parcursul unei anumite perioade de pregătire, dar este mult mai ușor și mai sigur de reușită să se facă acest lucru de timpuriu și cu copii a căror zestre nativă, sub raport psihic, se pretează la împlinirea condiției morale a performanței.

Există în privința selecției criterii precise, stabilite pe baze științifice și verificate în timp. Ele sînt însă, de multe ori, fie eludate, fie subestimate. În schimbul lor este folosită, cu precădere, metoda „din bătrîni" a așa-zisului „ochiometru", iar în continuare pregătirea se face „după ureche". Și vrem să mai obținem și rezultate, în confruntări cu fotbalul din alte țări, unde acesta este tratat după principii, criterii și metode moderne, în pas cu dezvoltarea științelor care concură la realizarea marii performanțe.

Și pentru că veni vorba de fotbalul reprezentativ, trebuie precizat că la acest nivel selecția capătă un caracter aparte, ea fiind dependentă, în măsură hotărîtoare, de fondul existent pe plan național. Dilema, devenită clasică aproape, oferă o primă alternativă, aceea a opțiunii pentru jucători cu o bună îndemînare, dar cu un gabarit redus, cealaltă alternativă fiind alegerea jucătorilor mai puțin îndemînatici, perfectibili în timp, dar cu o conformație fizică corespunzătoare cerințelor performanței.

Dificultatea cea mare nu o prezintă totuși alegerea uneia sau a celeilalte variante, ci faptul că, de regulă, momentul acesta al selecției pentru loturile reprezentative se suprapune aproximativ pe perioada cea mai critică, mai instabilă, de „furtună vegetativă" a tinerilor jucători, cu modificări de multe ori spectaculoase în dezvoltare și comportament. În această situație este clar că și sarcina antrenorilor de la echipele reprezentative de juniori nu este deloc simplă și că ducerea ei la bun sfîrșit presupune o strînsă colaborare cu antrenorii de la cluburi, o colaborare sinceră, în spiritul unui deplin consens profesional. Mai concret spus, contactul permanent, informarea reciprocă și cunoașterea în detaliu a tuturor datelor referi-

toare la procesul dezvoltării tinerilor fotbaliști sub toate aspectele — fizic, intelectual, moral, sportiv — apare ca o condiție *sine qua non* a unei reușite depline. O astfel de colaborare este, din fericire, mai rodnică cu cluburile școlare de înaltă performanță și, din păcate, prea puțin eficace cu centrele de copii și juniori ale cluburilor divizionare, acestea din urmă înglobînd cea mai mare parte a masei de jucători în devenire.

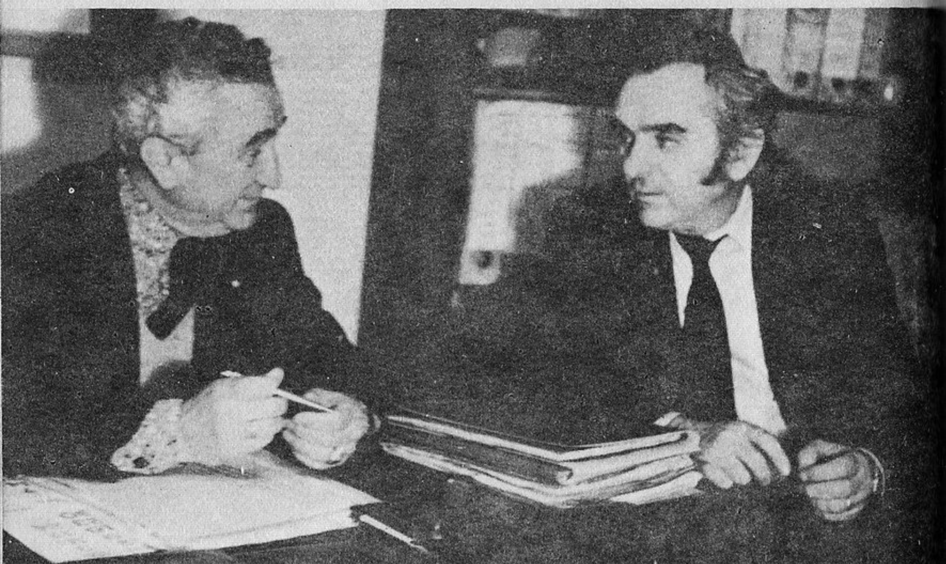
Și-acum, referitor la *promovare*, pe care mulți au numit-o „momentul adevărului", dat fiind faptul că ea este, în esență, un corolar al activității desfășurate într-o anumită perioadă de timp. Este vorba, desigur, de promovarea juniorilor în echipele de seniori. Caracterul său selectiv și individual, precum și alegerea momentului cel mai favorabil pentru trecerea spre o treaptă superioară a performanței fac din actul promovării o formă de manifestare a personalității antrenorului care, în plus, trebuie să dea dovadă și de curaj, mai cu seamă în situațiile în care vîrsta fiziologică o devansează pe cea cronologică.

Aici, la capitolul „curaj", exemplele pozitive sînt destul de rare. Printre acestea merită a fi remarcat cel al Universității Craiova care nu mai departe decît în vara anului 1985 a promovat doi foarte tineri jucători, producție proprie, ambii componenți ai reprezentativei naționale de juniori, Gheorghe Popescu și Pavel Badea, în prima echipă, cea de seniori, angajată într-o competiție europeană de mare anvergură, Cupa U.E.F.A. Și asemenea exemple au mai fost date de Corvinul Hunedoara, în același an 1985, cu Bejenaru, Stroia și Costăchescu, de Universitatea Cluj-Napoca cu Pojar, Giurgiu și Sabău, de Politehnica Timișoara cu Oloșutean, de Petrolul cu Nuță, de Victoria București cu Daniel Sava...

Interesant de remarcat este că, în aproape toate cazurile, curajul antrenorilor de la cluburi a fost stimulat de selecționarea juniorilor menționați în echipele naționale, de afirmarea lor mai întîi pe plan internațional. Abia atunci parcă i-ar fi descoperit că există și că pot face față obligațiilor ca divizionari A. Cînd normal ar fi fost ca echipa națională de juniori să-i selecționeze pe baza promovării în echipe ale primului eșalon. Cum se vede, ca și în alte situații, lucrurile s-au petrecut pe dos.

Fotbalul, fotbalul mare mai ales, se reflectă şi în grija cu care conducerea sportului nostru a federaţiei de specialitate îi asigură mersul înainte spre deplina afirmare internaţională.

Unul din nenumăratele... „un-doi"-uri profesionale ale autorului cu Cornel Drăgușin.

„Meciul cel mai greu este cel care urmează", pare să spună Cornel Drăgușin secundului său de la echipa națională de tineret, Anghel Iordănescu, care arată oricum mai plin de griji decît atunci cînd era jucător.

Gică Hagi – al doilea din stînga – şi cîţiva dintre... ai săi, din echipa naţională.

În duel cu celebrul internaţional vestgerman Stielike, „ucenicul vrăjitor" nu-i lasă acestuia decît „şansa" unei zadarnice tentative de recuperare a mingii.

SPORTUL
STUDENTESC

Un romantic şlefuitor de talente, antrenorul emerit Ion Morărescu, pînă în ultima clipă a vieţii în căutare de „materie primă" la miuţele din cartier.

Hagi a pătruns irezistibil şi a şutat necruţător la poartă : GOL ! Golgeterul campionatului 1984–85 şi-a făcut din nou datoria.

11 septembrie 1985. Wembley. Anglia – România 1–1. Prim solist, Hagi, care de două ori – cînd mingea şutată de el a zguduit bara porţii lui Shilton.– a făcut să încremenească toată suflarea din „templul fotbalului".

O acțiune în cadrul Anului Internațional al Tineretului

Juniori din toate țările Europei și-au dat întîlnire, în august 1985, la Paris, „colocviul" celor mai tineri jucători ai continentului simbolizînd unitatea în lupta pentru pace și hotărîrea generației de schimb de a sluji fotbalul în ideea adevăratului spirit sportiv.

Și totuși asemenea cazuri nu exprimă întru totul lipsa de curaj sau o anumită stare de inerție. În echipele de Divizia B și C a fost nevoie să fie introdusă o clauză regulamentară, potrivit căreia un junior trebuie să fie permanent în joc, în teren. Cînd această obligație a dispărut, a început din nou exodul „elefanților“ spre locuri călduțe cu trai bun, aceștia înlăturînd, prin voința antrenorilor respectivi pe cei care, și prin tinerețe și prin valoare, aveau dreptul să-și continue drumul spre afirmare sportivă.

Juniorul, asemenea unui copil vitreg, nu a găsit întotdeauna, cum ar fi fost normal, înțelegere din partea antrenorului. Și, punînd cap la cap zeci, sute de astfel de cazuri, am găsit încă una din principalele explicații ale mersului greoi, cu multe poticneli inutile, al fotbalului nostru.

O RELAȚIE DE MUNCĂ, DACĂ AR FI PE DE-A ÎNTREGUL SINCERĂ...

Activitatea cu schimbul de mîine, munca de formare a viitorilor fotbaliști rămîne în primul rînd o sarcină a cluburilor. Echipa națională de juniori, la rîndul său, îi pune în valoare pe cei mai buni dintre cei buni, pregătind în același timp rezerva de cadre a reprezentativei de seniori. Între cluburi și echipa națională de juniori există, a existat întotdeauna, o relație de muncă. Firesc să fie așa. Nici nu se poate altfel.

Această relație nu este, însă, pe de-a întregul sinceră. Cum ?

Bunăoară, pe timpul cînd era obligatorie folosirea unui junior în teren, la Diviziile B și C era o adevărată îmbulzeală, care mai de care căutînd să recomande pentru clubul Luceafărul, ale cărei echipe se confundau cu cele reprezentative de juniori pe grupe de vîrstă, jucători despre care antrenorii lor vorbeau atît de laudativ, ca și cum ar fi fost vorba de Pelé, Garrincha sau Maradona. Dacă erau așa de formidabili, de ce nu-i promovau în echipele proprii de seniori ? Ei urmăreau însă scutirea de a juca fără juniori în teren, și pentru aceasta propuneau echipelor naționale pseudovalori, subminînd însăși ideea gene-

roasă care a stat la baza înființării clubului de fotbal Luceafărul.

În alte cazuri se manifestă intenția de a ascunde valorile reale, determinată de ambiții competiționale, mărunte, cum ar fi, de pildă, ocuparea unor poziții fruntașe în clasament. Din această cauză, la sfîrșit de an, cu ocazia turneelor finale ale campionatelor naționale de juniori, apăreau, ca din senin, mulți jucători foarte buni, chiar peste valoarea celor pregătiți un timp îndelungat în cadrul loturilor reprezentative. Descoperindu-i prea tîrziu, de multe ori la limita superioară a junioratului, ajungeam la concluzia că primii frustrați printr-o astfel de atitudine fuseseră jucătorii înșiși, lipsiți de condițiile unei pregătiri de calitate, în care un rol deosebit de important îl avea și experiența cîștigată în confruntările internaționale. Unii antrenori de la cluburi, judecînd îngust, au frustrat în același timp și fotbalul nostru.

Au fost și situații în care, *volens-nolens,* o serie de valori fotbalistice au luat la timp drumul afirmării lor prin echipa națională de juniori. Aici a început un fel de competiție neloială între cluburi și federație. Jucătorii în cauză n-au mai fost lăsați să vină întotdeauna la convocările loturilor naționale de juniori, din diferite motive, familiale, de sănătate, școlare. Pe de altă parte, acestora li s-au asigurat la cluburi condiții materiale superioare celor de la echipele naționale de juniori, în așa fel încît opțiunea lor pentru varianta rămînerii la cluburi se realiza fără rezerve. Cele mai tipice cazuri în această privință ? Hagi, în anul 1983, cînd, toată lumea trăgînd de el, ajunsese să stea mai mult pe drumuri, în mașină, în tren sau avion, decît să se pregătească rațional și să se și odihnească. Și nici F.C. Constanța nu a reușit să scape de retrogradare în acel an, nici echipa națională de juniori, cu un Hagi realmente stors de oboseală, nu și-a valorificat șansele destul de mari de a ocupa un loc printre primele patru echipe ale Europei, în turneul final de la Londra. Mai mult, chiar, Hagi nu a mai fost bun în toată toamna anului 1983, revenirea sa la valoarea adevărată înregistrîndu-se mult mai tîrziu.

Și cu Mateuț s-a petrecut ceva asemănător, un an mai tîrziu. După o serie de intervenții care l-au împiedicat să

participe la un turneu foarte important de pregătire, în U.R.S.S., al echipei naționale de juniori, el a fost trimis la cele două meciuri oficiale cu Ungaria din preliminariile campionatului european, cu puțin înainte de ziua jocurilor, prestația sa fiind, în aceste condiții, de cea mai slabă calitate. Iar justificarea că nu s-a înțeles cu coechipierii săi nu putea decît să fie o acuzație în plus pentru cei care l-au absolvit de la pregătirea centralizată cu juniorii tricolori. În schimb, Mateuț a jucat, la puține zile după meciul-retur cu Ungaria de la Oradea, foarte bine în echipa sa de club, la București, cu Steaua. Fără comentarii!

„Istoria“ s-a repetat și în alte împrejurări, cu alte personaje în rolul principal. Cu Leu, de la Politehnica Timișoara, portarul naționalei de juniori U.E.F.A. '85 care, pentru a apăra cîteva minute într-un meci de campionat la Politehnica Timișoara, a fost trimis doar cu o zi înaintea jocului cu echipa U.R.S.S., din cadrul campionatului european, din 27 mai, de la Plopeni. Și Leu, mai mult pe drumuri și ușor infatuat, a apărat slab, a primit două goluri ușoare, trebuind să fie schimbat pînă la pauză pentru a nu compromite total șansele echipei noastre, pînă la urmă victorioasă totuși, cu 3—2, după multe, foarte multe emoții!

Așadar, în 1983 Hagi, în 1984 Mateuț, în 1985 Leu. Exemple de acest fel au mai fost însă și altele, cu jucători descoperiți, practic, ca valori în cadrul echipelor naționale de juniori, unii nebăgați pînă atunci în seamă de cluburi, pentru ca după aceea antrenorii lor să-i monopolizeze pur și simplu, în detrimentul reprezentării noastre pe plan internațional.

Dar, aspectele acestea ale relației dintre cluburi și echipele naționale de juniori s-au manifestat și pe alte planuri, cum ar fi, de pildă, refuzul unor cluburi divizionare A de a programa în deschiderea meciurilor de seniori jocurile echipelor de tineret, reprezentate de componenții loturilor naționale de juniori, sub denumirea de Luceafărul. Motiv pentru care, în afara anonimatului în care s-au desfășurat aceste întîlniri, starea precară a unor terenuri de rezervă a prezentat și riscul mare al unor serioase accidentări. Cazul jucătorului Pistol din reprezentativa U.E.F.A. '85, unul din liderii acesteia, imobilizat în

ghips mai bine de o lună și absent de la meciuri oficiale importante, datorită denivelărilor unuia din terenurile pe care s-a disputat meciul Sportul studențesc — Luceafărul Gloria Buzău din returul campionatului 1984—85.

Altfel toată lumea vorbește frumos în ședințe, se angajează, face promisiuni atrăgătoare, referindu-se la schimbul de mîine al fotbalului nostru. Și cînd lucrurile ies bine, e mare îngrămădeală la laude. Cînd nu, toate reproșurile se abat asupra celor mici. Căci cine altcineva ar putea fi de vină ?

„An de an de la această tribună, spunea în cuvîntul său, la plenara F.R.F. din 25 august 1983, un confrate ziarist, se fac promisiuni, se iau angajamente patetice. Or, situația s-a schimbat prea puțin. Condițiile și grija pentru copii sînt necorespunzătoare. Aceasta este realitatea. Și o altă realitate este că aceste condiții sînt necorespunzătoare din cauza cluburilor, în primul rînd".

O IDEE GENEROASĂ — CONCENTRAREA VALORILOR

Criza de timp, din ce în ce mai acută în condițiile suprapunerii obligațiilor de instruire sportivă cu cele de învățămînt ale tinerilor jucători, a impus, în vederea asigurării unei cît mai demne reprezentări internaționale, căutarea unei soluții pe plan național. Așa a apărut ideea concentrării valorilor, materializată la început, în vara anului 1978, printr-o unitate de performanță specializată care a căpătat nume de astru, Luceafărul, simbolizînd și tinerețea și frumusețea vîrstei celor mai mici fotbaliști, dar și strălucirea mult așteptată a unor performanțe adevărate.

Chiar de la începutul existenței sale, Luceafărul s-a identificat cu echipele naționale de juniori. Selecția făcută pentru alcătuirea loturilor pe grupe de vîrstă a scos în evidență faptul că fotbalul nostru dispune de multe talente autentice, dar că instruirea la cluburi nu le-a ajutat în măsura corespunzătoare pentru formarea unor corecte deprinderi de joc. În aceste condiții, un timp destul de prețios s-a pierdut pentru ca mulți jucători de 15—16 ani

să învețe lucruri care în mod normal țineau de abecedarul fotbalului. Iar faptul că, în loc de 2—3 antrenamente pe săptămînă, cîte se făceau în cluburi, s-a trecut la un regim de două antrenamente pe zi la Luceafărul, a contribuit decisiv la conturarea chiar de timpuriu a personalității unor tineri jucători care, treptat, s-au desprins din masa celor mulți chemați, formînd grupul celor puțini aleși.

Și timpul care s-a scurs din vara anului 1978 încoace a dovedit că ideea înființării Luceafărului a fost inspirată, rezultatele din competițiile internaționale, printre care și o medalie de bronz la campionatul mondial din 1981, dar mai cu seamă lansarea unor promoții întregi de jucători de valoare, fiind de natură să convingă și pe cei mai sceptici, dintre cei care de la începutul începuturilor s-au îndoit de reușita unei astfel de măsuri.

După o vreme însă, ceva părea că nu mai este în regulă la Luceafărul. Pe de o parte insuficiența bazei materiale, pe de alta scăderea nivelului instruirii i-au subminat existența, aducîndu-l, totuși, mult prea devreme în pragul lichidării. Ceea ce, în toamna anului 1984, s-a și întîmplat! Luceafărul a coborît de pe bolta fotbalului nostru, nu pentru a cocheta cu destinul, ci pentru a se transforma într-o idee în mișcare, mai puțin generoasă, sub o titulatură care să poată doar să salveze aparențele : Viitorul.

A fost un moment de recul în fotbalul nostru juvenil. Pe unii, dispariția Luceafărului i-a mîhnit, pe alții i-a lăsat indiferenți sau chiar i-a satisfăcut. De partea cui a fost adevărul ? Răspunsul cel mai exact îl va da numai istoria. Istoria fotbalului nostru, nescrisă încă.

ȘI, TOTUȘI... SEMNE BUNE. SUS TRICOLORUL !

A dispărut Luceafărul ca unitate sportivă, dar nu și ideea care i-a dat naștere. Ideea concentrării, a centralizării valorilor fotbalistice transferată în ființa unui număr de centre de pregătire olimpică pentru juniori, în toamna anului 1985. Posibilitatea reală de a se lucra cu cei mai mici fotbaliști circa 1 000—1 200 de ore pe an, în condiții

de internat și cantină și mai ales cu asigurarea unei depline concordanțe între școală și fotbal, a apărut ca o soluție demnă de toată lauda.

Cineva, un om de sport desigur, făcea observația că de mult nu s-au făcut asemenea eforturi materiale, financiare, morale pentru a se crea tinerilor jucători cadrul optim de desfășurare a unei activități pe măsura a ceea ce se așteaptă de la ei.

Ceva s-a schimbat, totuși, în bine. Mai este încă destul de făcut. Mai cu seamă în privința mentalității. Pentru că cei care trebuie să înțeleagă bine sensul real al muncii cu copiii, cei care trebuie să fie primii interesați ca această muncă să nu mai fie lăsată pe seama celor necalificați și a hazardului, sînt conducătorii și antrenorii de la cluburi. Mai ales de la marile cluburi.

A dispărut un astru, Luceafărul, care, hai să spunem, și-a îndeplinit menirea, și au apărut alți cîțiva aștri, mai mici deocamdată, care ar fi bine să nu rămînă simpli meteoriți, purtînd un nume tot simbolic, „Viitorul". În jurul acestora vor prinde viață echipele naționale de juniori, speranțele fotbalului nostru, ale căror strădanii, pe terenul de sport și în viață, vor trebui să vizeze cu prioritate o cît mai demnă reprezentare în arena internațională. Tricolorul nostru să fie cît mai sus, dacă se poate — și trebuie să se poată ! — pe cel mai înalt catarg !

Cu vremea tot ce acum poate constitui doar începutul unui nou drum, o cotitură de orientare, ar putea căpăta dimensiuni noi, cu măsuri care să consolideze mai întîi cîștigurile realizate și apoi să dea un nou avînt fotbalului juvenil. Mă gîndesc, de pildă, la atragerea copiilor în sfera activității centralizat organizate de la o vîrstă cît mai mică. De la 10—11 ani, de exemplu. Pregătirea după aceea a celor mai talentați copii în sistemul „Viitorul", al centrelor olimpice, ar avea marele avantaj al asigurării timpului necesar pentru instruire și al condițiilor materiale corespunzătoare exact în perioada de ucenicie sportivă, de învățare a jocului, existînd și certitudinea că îl vor învăța nu după ureche, ci științific, cît mai corect. În jurul vîrstei de 16 ani apoi, absolvenții centrelor olimpice ar putea intra direct, în funcție de valoare, în focul competiției divizionare, la echipe de A sau B, pentru ca,

după încă doi ani de călire, la încheierea junioratului, sita selecției să cearnă cu cît mai multă obiectivitate valorile.

Vom avea atunci, la 18 ani, jucători formați, pregătiți să înfrunte rigorile și obligațiile performanței, nu doar simple speranțe pe care le așteptăm să se împlinească, multe din ele neîmplinindu-se niciodată.

După cum se vede, se poate face ceva și pentru schimbul de mîine al fotbalului nostru. Și cînd se va face tot ce este necesar pentru a fi scos definitiv și integral din anonimat, atunci acest schimb de mîine nu va mai fi nici „cenușăreasă", nici „copil vitreg" și nici „rudă săracă".

Va putea fi încorporat cu drepturi depline, nu numai cu obligații, în marea familie a fotbalului.

...CONFIDENȚE ...CONFIDENȚE...

Ca și în alte domenii de activitate, trăirea în fotbal oferă numeroase teme de meditație, lucruri mai plăcute și altele mai puțin plăcute, motive de satisfacție sau de decepție.

Fotbalul mai are însă și altceva, care nu se prea întîlnește prin alte părți. Are, dincolo de viața din teren, și pe aceea mai densă, mai agitată, mai plină de inedit, dintre vestiar și gazon, cu șueta, can-can-urile și confidențele ei.

Ceva asemănător apare și în lumea teatrului, a artelor, a literaturii. Dar toate acestea au o arie mai restrînsă de manifestare, o viață numai a lor.

Fotbalul, în schimb, este la îndemîna tuturor. Toți se pricep cum să facă o echipă, chiar și reprezentativă, să dea sfaturi tehnice, să sugereze idei de joc. Nicăieri ca în fotbal nu sînt atîtea pasiuni dezlănțuite fie la un meci oarecare, fie izvorîte, pur și simplu, din atașamentul pentru o echipă.

Și cum fotbalul este al tuturora, fiecare se socotește îndreptățit să se implice în tot ce ține de acest nobil sport, să-și arate, prin viu grai sau în scris, chiar și anonim, micile și marile nemulțumiri vizavi de fotbal.

Dar cîți dintre aceștia sînt, realmente, în slujba fotbalului ? Cîți îi înțeleg pe deplin rosturile și îi veghează mersul înainte, ținînd seama de viața sa atît de complexă și de zbuciumată ?

Ei bine, din viața aceasta atît de zbuciumată a fotbalului am desprins cîteva frînturi de fapte adevărate des-

pre care mi-am spus că nu este bine să fie povestite în șoaptă, cu prea mare discreție. Chiar și dacă e vorba de... confidențe.

Spunea odată foarte frumos, în cadrul unui interviu, reputata actriță Leopoldina Bălănuță că „un adevăr pe care îl simți, îl trăiești și pe care nu-l spui se întoarce împotriva ta ca o otravă". Așa că...

PLOPENI... PLOPENI... PLOPENI...

Pe drumul care duce spre Slănic-Prahova, la o distanță de 22 kilometri pe calea ferată și 12 kilometri pe șosea la nord de Ploiești, se înalță din desișul unei păduri bătrîne de stejar o așezare relativ tînără, care de-abia în urmă cu cîțiva ani și-a căpătat dreptul de a-și înscrie numele printre orașele țării : PLOPENI. Înainte de cel de al doilea război mondial, pe aceste meleaguri, comuna cu același nume, situată la mică depărtare de rîul Teleajen, aduna un număr mic de case, în marea lor majoritate din paiantă, care adăposteau o populație rurală săracă, a cărei principală îndeletnicire era cultivarea cerealelor pe fîșiile de pămînt bătute de soare. Înființarea uzinei mecanice „Ilie Pintilie", devenită mai apoi Întreprinderea metalurgică Plopeni, a avut o contribuție hotărîtoare la schimbarea structurii sociale a locuitorilor, la îmbunătățirea situației lor economice, la creșterea gradului de bunăstare materială și spirituală. Treptat, în locul caselor de paiantă au apărut locuințe durabile din cărămidă și beton, s-au ridicat blocuri cu patru etaje pentru muncitori, s-au construit așezăminte de învățămînt și cultură, complexe comerciale, instituții pentru ocrotirea sănătății, a fost clădită o gară nouă, s-au amenajat parcuri, drumuri asfaltate, s-au pus în funcțiune unități pentru servirea populației. Numărul locuitorilor stabili s-a apropiat de 10 000, la care s-au adăugat, cu timpul, tot mai mulți navetiști de prin comunele învecinate și din Ploiești.

Plopenii — denumire aparent bizară, care nu concordă cu vegetația săracă în plopi și foarte bogată în stejari falnici — a cîștigat astfel repede un merituos loc pe harta județului Prahova și a țării, devenind cunoscut și prin

reprezentanții săi, care i-au cinstit numele în competiții sportive de atletism, box, handbal, judo, lupte, orientare turistică, șah, volei, dar mai ales ciclism și... bineînțeles, fotbal.

Da, fotbal. Pentru că la Plopeni există un stadion deosebit de frumos, în mijlocul unei vegetații reconfortante, parcă anume făcut pentru performanță, stadionul asociației Metalul. O mînă de oameni harnici și devotați prieteni ai fotbalului, în frunte cu primarul orașului, Gheorghe Dan, a dat glas faptelor împlinind o arzătoare dorință a celor din partea locului de a înscrie în peisajul nou urbanistic al Plopenilor o bază sportivă, de excepție în felul său, prin originalitatea așezării, simplitatea construcției, calitatea gazonului și, mai ales, prin puritatea mediului înconjurător. Toate acestea la un loc dau amatorului de spectacol sportiv senzația unei relaxante plăceri, iar celor din teren imboldul unui efort generos susținut de binefăcătoarea expirație oxigenată a pădurii, la adăpostul căreia și unii și alții sînt feriți de intemperii.

Din cei 10 000 de locuitori ai orașului în continuă dezvoltare, aproximativ o treime sînt duminică dimineața, cînd joacă echipa lor favorită, Metalul, prezenți în tribune, la meci. Făcînd o comparație puțin forțată, dar destul de sugestivă totuși, cineva, un localnic, evident, spunea că cei trei mii de spectatori din Plopeni într-o duminică de fotbal ar echivala cu circa 800 000 de bucureșteni în aceeași zi pe stadioane, respectînd desigur proporția unei treimi din totalul populației.

Altfel spus, la Plopeni, sportul și mai ales fotbalul sînt permanent la ele acasă, iar această dragoste declarată pentru mișcare și spectacolul sportiv este concentrată în jurul unei echipe ambițioase, cu o existență de aproape patru decenii, care în cîteva rînduri a fost la un pas de Divizia A. Metalul Plopeni a depășit de mult granițele județului și mersul său sigur, constant și demn pe căile performanței se datorește în bună măsură sprijinului acordat de conducerea întreprinderii metalurgice, permanent și cu folos implicată în viața echipei, prin inginerii Ion Pîrvu și Stelian Dumitrescu. Nu mai puțin prețioasă este și munca plină de abnegație, de răspundere a acelora

care zi de zi dau ceva din ei în folosul fotbalului, fără pretenția de a ieși din anonimat, dar cu dorința de a servi cu credință cauza fotbalului, cauza echipei lor. Președintele asociației, Ion Radu, este unul dintre aceștia, neastîmpărul său permanent exprimînd căutarea neobosită spre mai bine.

Gazde primitoare, orașul Plopeni și asociația Metalul au răspuns cu un „da" sincer și oportun oricăror solicitări de a primi în mijlocul lor oaspeți din marea familie a fotbalului. În anul 1985 tonul întîlnirilor oficiale de anvergură l-a dat aici echipa națională de juniori. În jurul celor mai tineri „tricolori" s-a creat o atmosferă caldă și stimulatoare care, de fiecare dată, cu fiecare victorie obținută, s-a transformat într-o adevărată sărbătoare, bucuria reușitei îmbrăcînd straiele unui entuziasm general.

La Plopeni „naționala" de juniori a simțit realmente avantajul terenului propriu, aici depășind praguri greu de trecut în alte locuri, în alte condiții, în alte împrejurări. Cînd s-a anunțat prima oară la U.E.F.A. locul de desfășurare a meciului cu U.R.S.S. din preliminariile campionatului european, au și apărut întrebările venite, în primul rînd din partea adversarilor: „Ce-i asta, Plopeni ?", „Unde vine pe hartă ?". După cel de al treilea meci oficial, cel cu Turcia, știa și U.E.F.A., știau și adversarii ce înseamnă Plopeni, mica așezare de la nord de Ploiești, intrată de-acum în circuitul fotbalului internațional. Într-un fel, Plopenii pășiseră în istoria fotbalului, devenind, ca și locurile marilor victorii din istorie, sinonim cu noțiunea de împlinire, de succes. Pentru că la Plopeni toate cele trei meciuri ale echipei naționale de juniori în calificările pentru turneul final al campionatului european au însemnat tot atîtea reușite, totalizînd un număr de șase puncte, cu un golaveraj general de 8—2 !

Mai întîi a fost întîlnirea cu U.R.S.S. din 27 mai 1985, într-o zi puțin obișnuită pentru fotbal, într-o luni. La ora jocului însă stadionul era arhiplin. Era debutul internațional al Plopenilor. Din piepturile miilor de spectatori răsunau încurajări, ca și la marile partide disputate pe „23 August". Tinerii noștri jucători au început bine jocul, au asaltat poarta oaspeților, trecînd de cîteva ori pe lîngă gol. Echipa sovietică a rezistat — cu puțină șansă — ata-

curilor în trombă și, pe fondul unei mai slabe concentrări din partea „tricolorilor" în apărare, a reușit, în numai trei minute, să marcheze de două ori. Peste stadionul din Plopeni s-a așternut o tăcere tristă. Parcă nici frunzele copacilor nu se mai mișcau. Nu se mai auzea decît, din cînd în cînd, fluierul arbitrului. Apoi a venit pauza, cu povara apăsătoare a unui 0—2. Și cînd sfertul de oră de odihnă a trecut, jucătorii și-au reluat locurile în teren. Mai rămăseseră 45 de minute. Speranțele existau, dar destul de puține. „Tricolorii" păreau ușor resemnați. Doar o minune, spuneau unii, ar mai fi putut întoarce soarta jocului.

Și minunea s-a produs ! Primarul orașului, Gheorghe Dan, spusese la pauză : „Dacă în primul sfert de oră al reprizei a doua dăm gol, cîștigăm meciul". Cineva de lîngă noi a zîmbit cu un aer de condescendență, deși se vedea că se preface că e de aceeași părere. Dar a venit 1—2 în minutul 57, Chivu a înscris din 11 metri și jocul s-a relansat. În acel moment, ca la un semnal s-a trezit și „galeria". Larma glasurilor, a tobelor, a trompetelor amplificată în vuietul pădurii a însemnat parcă benzina pe un foc care se aprindea din nou. Egalarea, ca să nu mai spun victoria, nu apărea. Ocaziile la poarta sovietică se succedau necontenit și păreau să se răzbune. Mai rămăseseră doar trei minute de joc. Ce se mai putea întîmpla ? Și totuși... O centrare a lui Badea de pe stînga îl găsește bine plasat pe Pologea care, cu o lovitură de cap la colțul lung, îl învinge pe bravul portar al oaspeților : 2—2 ! Mulți au gîndit atunci : „E bine și-așa". Finalul continuă să fie incandescent și în minutul 89, după un șut senzațional al lui Chivu respins de portar, Matei, pe fază, reia în plasă și... 3—2 !

Pe teren s-a făcut o piramidă de jucători îmbrățișați în bucuria reușitei. Antrenorul Nicolae Belizna, care pînă atunci strigase întruna și pentru atac și pentru apărare, simțind că i s-a uscat saliva în gură, a dat pe gît o sticlă cu apă minerală care aproape toată i-a curs pe trening sau pe jos. Și-așa, cu sticla în mînă, ca într-un dans al nuntașilor, a intrat pe teren să-i sărute pe jucători. Dar meciul nu se terminase încă. Mai rămăsese ceva mai puțin de un minut în care scorul era să devină 4—2, dacă atacul lui Gică Popescu nu ar fi fost blocat în disperare de un

fundaș central. Cînd, în sfîrșit, meciul s-a încheiat, a fost o îmbrățișare generală și în teren și în tribune, între spectatori. Unul din jucătorii noștri, portarul Leu, înlocuit în minutul 35 după primirea celui de al doilea gol, plîngea. Și de bucurie și de necaz. Pojar, fundașul de beton armat, trăgea cu greutate un picior a cărui durere însă nu o mai simțea. Pologea, Chivu și Matei, autorii celor trei goluri, se țineau de gît ca într-o imagine stop-cadru la televizor. Gică Popescu privea nedumerit încă spre plasa porții pe care nu reușise să o perforeze, deși fusese foarte aproape de un mare gol ! Badea, Proșteanu și Zamfir erau cu ochii parcă fixați pe tabela de marcaj, ca și cînd ar fi vrut să li se întipărească în memorie rezultatul : 3—2 ! Pistol și Nuță își scoseseră tricourile, fără să știe precis de ce atîta grabă, simțind, totuși, nevoia să-i biciuiască aerul rece strecurat insidios dinspre pădurea de stejari. Sabău și Prunea pășeau în urma celorlalți cu pași mărunți, ca doi soldați la flancul stîng.

La vestiare s-a dezlănțuit parcă furtuna. Nu se mai înțelegea om cu om. Toți vorbeau deodată, fiecare voia să explice ceva, nimeni nu dădea să se dezbrace, ca și cum ar mai fi urmat o a treia repriză. Și care, de fapt, a urmat. A fost repriza bucuriei, adunînd în cîteva secvențe satisfacția împlinirii unei mari dorințe. Aceea a unei victorii de prestigiu obținută împotriva unei reprezentative de juniori din elita fotbalului european și mondial. Și tocmai cînd bucuria era, cum s-ar spune, în toi, în vestiar s-a făcut dintr-o dată liniște. În pragul ușii vestiarului a apărut președintele Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, Haralambie Alexa. Copiii s-au retras fiecare la locul lui, avînd întipărit pe fețele ude de transpirație un aer de neprefăcută mirare. Conducătorul sportului nostru i-a felicitat pe toți în bloc și apoi pe fiecare în parte, le-a spus cîteva cuvinte din suflet și la plecare le-a urat succes pe mai departe. Jucătorii au mulțumit cuviincios și faptul că fuseseră băgați în seamă le-a sugerat sentimentul unei importanțe pe care nu o cunoscuseră pînă atunci.

Într-adevăr, era pentru prima oară, în ultimii trei ani cel puțin, cînd o echipă de juniori era felicitată, la un

asemenea nivel, pentru o performanță oarecare. În vara anului 1983 victoria echipei lui Hagi în marele turneu internațional de la Deventer — Olanda trecuse complet neobservată, ca și calificarea realizată, în același an, pentru turneul final al campionatului european din Anglia. La fel de neobservată cum a fost și cîștigarea titlului de campioană balcanică în Grecia, tot în 1983, de promoția lui Mateuț. În schimb, și cea mai mică înfrîngere nu trecea fără să aducă cu sine reproșuri, critici și, uneori, chiar amenințări.

Acum parcă se schimbase ceva în felul de a privi lucrurile. Și copiii, simțind schimbarea de optică, erau în același timp și emoționați și recunoscători.

La puțină vreme după meciul cu U.R.S.S., echipa U.E.F.A. '85, condusă de Gheorghe Ola și Nicolae Belizna, încheindu-și mandatul de juniorat, s-a destrămat. Badea, Pologea, Leu, Pistol au luat drumul Diviziei A. Proșteanu, Zamfir, Matei și Chivu pe cel din anticamera primului eșalon. Din „vechea gardă" mai rămăseseră Pojar, Gică Popescu, Nuță, Prunea, Oloșutean și Sabău, nucleul formației U.E.F.A. '86, cea care urma să continue lupta calificării în turneul final al campionatului european. Lor li s-au alăturat Hristea, Bejenaru, Sedecaru, Stroia, Dumitrașcu, Costăchescu, Labu, Daniel Sava, Cristian Sava, Jercălău. Conducerea tehnică a fost preluată de un colectiv cu multă experiență și parcă cu un plus de chemare pentru marea performanță, Gheorghe Staicu — Constantin Frățilă — Mircea Ionescu.

Și a venit următorul meci oficial din seria celor trei pe teren propriu, cu Cehoslovacia, la 16 octombrie 1985. Unde să-l programăm ? Bineînțeles, tot la Plopeni. Conducerea orașului, a întreprinderii metalurgice și aceea a asociației Metalul au primit vestea cu o bucurie care lăsa în umbră orice efort moral și material pentru pregătirea și organizarea unui asemenea eveniment. S-au luat măsuri de punere la punct a taberei echipei noastre, de întreținere a terenului de joc, de primire a oaspeților, de instruire a galeriei, într-un cuvînt de tot ceea ce era necesar ca plopenarii să se achite în condiții optime de datoria lor de gazde.

Exista însă și un mare inconvenient. În aceeași zi, pe stadionul „23 August" din București era programat meciul decisiv pentru calificarea în turneul final al campionatului mondial din Mexic — 1986, dintre primele reprezentative ale României și Irlandei de Nord. Și deși meciul de la Plopeni fusese stabilit a se disputa la ora 11, față de ora 15 a celuilalt, din Capitală, pericolul concurenței părea de neevitat. Dar, cu toate acestea și împotriva tuturor previziunilor în general pesimiste, stadionul din Plopeni era, la ora meciului de juniori România — Cehoslovacia, plin pînă la refuz. Plopenarii veniseră, cu mic cu mare, să-și vadă echipa, s-o ducă la victorie împotriva unui adversar deosebit de valoros, reprezentînd un fotbal de certă clasă internațională care adeseori, în confruntările directe, oficiale sau amicale, ne-a dat multe dureri de cap, chiar și pe teren propriu.

Echipa de juniori a Cehoslovaciei, care în 1983 cîștigase titlul de campioană a Europei la Londra, venea la Plopeni cu gîndul mărturisit de a învinge, păstrîndu-și în acest fel șansele la o nouă calificare într-un turneu final.

Apariția la antrenamentul din ajunul meciului a jucătorilor oaspeți i-a cam speriat puțin pe juniorii noștri „tricolori" : gabarit impresionant, alură atletică, viteză de deplasare mare, forță, tehnicitate bună în mișcare rapidă.

Cînd a început jocul era clar că lupta va fi mai aspră decît ne-am fi închipuit. Absența din poartă a titularului Florin Prunea, cel care apărase magnific în meciul cu U.R.S.S., înlocuindu-l atunci, în minutul 36, pe Leu, după primirea a două goluri în trei minute, sporea încărcătura de emoții și-așa greu de suportat. Prunea lipsea din joc dintr-o neglijență condamnabilă. Nu avea asupra sa nici un act de identitate ! Și regulamentul competiției este neîndurător în această privință. Folosirea sa în aceste condiții putea fi contestată și meciul pierdut cu 0—3. Așa că s-a recurs la folosirea portarului de rezervă, Hristea, care avea să ne risipească în curînd temerile prin intervenții curajoase și inspirate, înlăturînd pericolului golului, aflat de cîteva ori în bocancul atacanților cehoslovaci.

Prima repriză încheiată cu un scor alb ne-a lăsat senzația unui joc deschis oricărui rezultat. Ceva părea că le lipsește jucătorilor noștri, care nu jucau nici rău, nici bine,

făceau eforturi vizibile, încercau multe și reușeau prea puțin. Dar pauza a fost din nou un sfetnic bun pentru noi. Pentru că nici nu a început bine repriza secundă și, în minutul 47, Pojar, lansat în atac, șutează, după un un-doi cu Daniel Sava, la poartă, pe jos, la colț. Mingea atinge, din fericire, pulpa unui apărător advers și se strecoară în plasă, rămînînd cuminte acolo, ca și cum acolo ar fi fost locul ei. Înscrierea golului, care avea să fie și singurul din acest meci, a ridicat stadionul din Plopeni în picioare. Pojar îmbrățișat de coechipieri era să fie pur și simplu accidentat. La sfîrșitul jocului avea să mărturisească că în înghesuiala de felicitări care au urmat după gol, a fost atît de tare călcat pe piciorul drept că era cît pe-aci să ceară să fie înlocuit. Dar jocul și obligația apărării fragilului avantaj de numai un gol l-au făcut să rămînă în teren, să lupte strîngînd din dinți de durere. Și a făcut-o bătîndu-se ca un leu, îmbărbătînd, prin exemplul său, și pe ceilalți coechipieri. Cînd a ieșit din teren, la sfîrșitul meciului, mai mult se tîra decît mergea. Publicul i-a scandat numele, l-a aplaudat cu generozitate, iar cîțiva pionieri cu cravate roșii i-au cerut, ca și marilor vedete, autografe. Pojar pășea în urma tuturor încheind plutonul celor unsprezece „tricolori“ victorioși, ca un corolar al coeziunii și al strădaniilor colective.

Bucuria tinerilor noștri fotbaliști s-a transformat, în cabina vestiarelor, în lacrimi de fericire. Felicitările au rămas să fie transmise la București, acolo unde toată suflarea noastră fotbalistică aștepta ca meciul decisiv cu Irlanda de Nord să ne aducă... biletele de avion pentru Mexic. Pe stadionul „23 August“ din Capitală s-a anunțat la stația de amplificare victoria juniorilor „tricolori“ în fața Cehoslovaciei, la Plopeni, și „tribunele“ înțesate cu spectatori de toate vîrstele au izbucnit în aplauze. Asta însemna mai mult decît o felicitare. Era, de fapt, recunoașterea publică a unui succes de mare prestigiu. Pentru că, cu siguranță, iubitorii fotbalului din Capitală și de pretutindeni își mai aminteau cum în urmă cu doi ani echipa națională pierdea la București, pe cel mai mare stadion al țării, meciul cu prima reprezentativă a Cehoslovaciei. Și-acum cei mai tineri „tricolori“ își luau revanșa în numele „tricolorilor“ seniori.

Pînă la urmă însă ziua de 16 octombrie a fost o miercuri tristă. Irlanda de Nord a cîștigat cu 1—0, anulînd practic șansele noastre de a mai urca pe platourile azteсe. Și astfel victoria de la Plopeni a rămas aproape nebăgată în seamă, pierdută undeva în conul de umbră al insatisfacției pentru înfrîngerea suferită de echipa națională A.

Judecînd obiectiv situația creată, mulți dintre juniorii care se distinseseră în meciul de la Plopeni spuneau în seara tristei zile de 16 octombrie : „Mai bine pierdeam noi și cîștigau cei mari". Era un fel de a gîndi altruist și patriotic în același timp. Zarurile fuseseră de-acum aruncate și fiecare echipă trebuia să-și urmeze drumul ei.

Și drumul „naționalei" de juniori a continuat cu meciul din 7 noiembrie împotriva reprezentativei de aceeași vîrstă a Turciei. Locul desfășurării aproape că nici nu mai trebuia să-l mai anunțăm la U.E.F.A., pentru că era subînțeles : Plopeni.

Și iar au început pregătirile, alergătura, grijile și emoțiile. Din nou conducerea orașului și a întreprinderii metalurgice au fost la înălțime. Totul pus la punct cu cea mai mare minuțiozitate, toată atenția pentru fotbaliștii turci, ca ei să se simtă cît mai bine, pentru că în săptămîna care urma, echipa națională de seniori și aceea de tineret jucau meciuri oficiale la Izmir și nu care cumva să-i supărăm pe jucătorii oaspeți.

Asta nu însemna să nu-i batem. La fotbal, evident.

Meciul însă nu se arăta chiar așa de ușor. Adversarii noștri, bine clădiți fizic, rapizi, cu un bun joc de cap și o tehnicitate destul de bine pusă la punct, ne puneau pe gînduri. Și cum din echipa noastră lipsea căpitanul ei, Gică Popescu de la Universitatea Craiova, plecat cu formația din Bănie la Kiev pentru meciul cu Dinamo din cadrul Cupei U.E.F.A., grijile se amplificau. Speram, totuși, ca Gică Popescu, care jucase în U.R.S.S. cu o zi înaintea întîlnirii cu Turcia de la Plopeni, să poată ajunge în țară în timp util și să poată fi folosit alături de colegii săi juniori din echipa națională. De altfel, cu puțin timp înainte de începerea partidei el a sosit cu mașina lui Gică Ene II, care de la Aeroportul Otopeni și pînă la Plopeni a circulat cu viteză de raliu.

Meciul cu Turcia a fost un adevărat regal fotbalistic. După o primă repriză în care am condus cu 1—0, jucătorii noștri evoluînd ceva mai reținut, după pauză am asistat la o veritabilă demonstrație de fotbal modern, într-un tempo amețitor și cu faze de mare spectacol.

Sincer vorbind nu-mi aminteam de cînd nu am mai văzut un asemenea joc excelent. Îl puteam asemăna doar cu un altul, disputat pe stadionul „Venus" în 1948, cînd tot o echipă națională de juniori învingea echipa similară a Ungariei cu 5—0. Jucau atunci Voinescu, Bone, Nicușor, C. Simionescu, Neagu, Dan Sîrbu... Acum Hristea, Bejenaru, Sedecaru, Stroia, Pojar, D. Sava, G. Popescu, Olosutean, Dumitrașcu, Cr. Sava, Nuță, Costăchescu, Labu... În final, rezultatul a fost 4—0 în favoarea juniorilor noștri. Succes clar, evoluție superbă a „tricolorilor". Superbă galeria plopenarilor și mai ales aceea a celor cîteva sute de pionieri care au răgușit strigînd tot timpul, purtînd spre victorie culorile roșu-galben-albastru. Splendid gest al jucătorilor noștri care la sfîrșitul meciului s-au îndreptat în grup compact spre locul de la peluza unde a activat 90 de minute fără întrerupere galeria pionierilor și le-au mulțumit acestora, aplaudîndu-i la rîndul lor.

Frumos mai este și fotbalul cînd se termină totul cu bine și mai ales cînd spiritul de sportivitate este atotbiruitor!

După meci, în cabine, s-a repetat episodul de la jocul cu U.R.S.S. Explozie de bucurie, îmbrățișări. Și cînd începuse iar să nu se mai înțeleagă nimeni cu nimeni a apărut din nou conducerea C.N.E.F.S., președintele Haralambie Alexa și secretarul C.N.E.F.S., Septimiu Todea. Un sincer „bravo băieți" i-a făcut pe tinerii noștri jucători să se simtă răsplătiți cu prisosință pentru tot efortul lor și să uite, stînd cîteva minute aproape în poziție de drepți, ca la armată, de toată oboseala adunată în cele 90 de minute de joc. Luptaseră, într-adevăr, băieții ca și o unitate militară. Încă o misiune fusese îndeplinită.

27 mai, 16 octombrie, 7 noiembrie 1985. România — U.R.S.S., 3—2; România — Cehoslovacia, 1—0; România — Turcia, 4—0. Total șase puncte, golaveraj, 8—2. Plopeni... Plopeni... Plopeni... terenul propriu al juniorilor „tricolori"!

Pe harta fotbalistiă a țării a apărut un nou oraș angrenat în circuitul internațional, scris acum cu litere mari : PLOPENI.

CLASAMENTUL ADEVĂRULUI

În vocabularul fotbalistic a apărut, nu de multă vreme, o expresie; un termen să-i spunem, pe care mulți îl folosesc, dar fără să-i cunoască în întregime sensul și chiar utilitatea. Este vorba de așa-numitul clasament al adevărului.

Originea lui se pare că este engleză, dar cei care l-au introdus la noi au fost cronicarii de fotbal de la ziarul „Sportul", dintre aceștia, reputatul ziarist Ioan Chirilă jucînd fără îndoială rolul lui Marco Polo.

La început a fost tare greu să se lucreze în paralel cu două clasamente. Acela obișnuit, în virtutea căruia ierarhia era stabilită potrivit regulamentului, care prevede adițiunea a două puncte în caz de victorie, un punct la meci egal și zero puncte la înfrîngere. Cel de al doilea, oricum ceva mai ciudat, clasificînd echipele după alte criterii. Și pentru că unii nu au înțeles acest al doilea clasament, au zis că nu e bun, că este lipsit de utilitate practică și, în consecință, au renunțat la el. Nu pentru mult timp însă, fiindcă eforturile acelora care s-au străduit să titularizeze „adevărul" în rîndul clasamentelor, chiar neoficiale, au fost încununate de succes. Aceasta, după cîțiva ani buni de tatonări, de incertitudini, de eliminare treptată a unor neclarități.

În fond ce însemna acest clasament al adevărului, atît de mult discutat, contestat la început și apoi, unanim aproape, acceptat ?

Principiul alcătuirii lui constă în următoarele trei elemente : 1. punctele cîștigate pe teren propriu, precum și cele pierdute la meciurile din deplasare nu se adună și nu se scad ; 2. punctele cîștigate „afară" se adună ; 3. punctele pierdute „acasă" se scad. Simplu, nu ?

Bine, bine, și ce importanță sau ce consecințe utile are aplicarea acestor criterii ?

Rolul principal al clasamentului adevărului este că îți atrage atenția, în permanență, asupra situației în care te găsești, în raport cu finalul întrecerii.

Sigur că o explicație „băbească" ar putea simplifica mai bine lucrurile. Să spunem, de exemplu, că o echipă oarecare, din prima jumătate a campionatului, a jucat 9 meciuri acasă din care a cîștigat 8 și a pierdut unul; a susținut alte 8 partide în deplasare, toate 8 însemnînd eșecuri. În clasamentul adevărului echipa respectivă se găsește la minus doi. Adică, față de numărul de 18 puncte care ar fi însemnat valorificarea integrală a avantajului terenului propriu, echivalînd cu cifra zero, se găsește în raport cu aceasta cu 2 puncte mai puțin. Și admițînd că în continuare nu va ma pierde nici un joc acasă și nu va mai cîștiga nici unul în deplasare, acest minus doi la „adevăr" va însemna 32 de puncte în finalul campionatului. De aici, un semnal, din vreme, pe care îl dă clasamentul adevărului, ca în retur echipa în cauză să nu mai piardă nici un punct acasă și să încerce a scoate cele două puncte de la pasiv în meciurile din deplasare, în acest fel putînd fi la adăpost de surpriza unei posibile retrogradări. Cu 34 de puncte, corespunzătoare totalului posibil de acumulat pe teren propriu, într-un campionat, sau cifrei zero la „adevăr", o echipă are asigurat un nou mandat în categoria competițională din care a făcut parte.

În urmă cu vreo 20 de ani Dinamo Bacău, o mare specialistă a jocurilor pe teren propriu, încheia întrecerea celor mai bune echipe ale țării, de regulă, pe la jumătatea clasamentului, pentru că acasă nu ierta nimic, iar afară putea pierde și la scor. Avea asigurat 50 la sută din punctajul general cu ceea ce agonisea la Bacău și care era, de fapt, zero la „adevăr".

Dar nu numai exemplul echipelor care caută să scape de retrogradare trebuie să convingă despre rolul și utilitatea pe care le are clasamentul adevărului. Formațiile fruntașe ale campionatului, cele care luptă pentru un loc cît mai sus în ierarhia finală, fac calculele plecînd de la cifra zero la adevăr către un activ cît mai consistent la „plus". Și dacă în cazul echipelor care sînt preocupate în principal să scape de retrogradare grija lor este să fie cît mai aproape de acest „zero", în situația protagonis-

telor întrecerii, eforturile au ca scop depărtarea de el, bineînțeles în sus, cu victorii asigurate pe teren propriu și cu cît mai multe puncte „ciupite“ la jocurile din deplasare.

Sigur că, pe parcursul unei întreceri divizionare, între cele două clasamente, cel general și cel al adevărului, pot exista, din cînd în cînd, unele mici deosebiri. Acestea se datoresc faptului că numărul jocurilor acasă și în deplasare nu este, la un moment dat, egal. În finalul întrecerii, însă, și clasamentul obișnuit și cel al adevărului sînt perfect identice în ceea ce privește succesiunea echipelor. Exemplul luat din campionatul divizionar A 1984—85 este cît se poate de edificator, nefiind nevoie pentru aceasta de înșirat tot efectivul participantelor, ci numai pozițiile primelor și ultimelor trei clasate. La polul superior, al premiantelor : Steaua 54 puncte, Dinamo 52, Sportul studențesc 48 — în clasamentul general ; la „adevăr“, Steaua plus 20, Dinamo plus 18 și Sportul studențesc plus 14. La polul inferior al „repetentelor“ : Jiul 28 de puncte, F.C. Baia Mare 26, Politehnica Iași 24 ; la „adevăr“, Jiul minus 6, F.C. Baia Mare minus 8 și Politehnica Iași minus 10.

Așadar, situația la „adevăr“ exprimă cîștigurile sau pierderile față de media celor 34 de puncte socotită ca punct de referință sau cifra zero.

Ei bine, această explicație, care nu cuprinde, totuși, toate detaliile ce mai puteau fi date, am oferit-o, la cerere, unui conducător de club care multă vreme se cam făcea că nu înțelege chestia asta cu „adevărul“.

La o ședință de bilanț însă, l-am auzit făcînd caz, foarte convins, de clasamentul căruia nu-i dăduse prea mare atenție mult timp. „Să facem toate eforturile pentru a ne întări situația la „adevăr“, altfel ne așteaptă zile grele“, zicea el, privind cu coada ochiului spre mine.

La sfîrșitul ședinței m-a reținut puțin, m-a tras deoparte și, conspirativ parcă, m-a întrebat :

— Spune-mi, te rog, de ce i-o fi zis „clasamentul adevărului“, cine i-o fi zis ? Mai există cumva și un altul, mincinos ?

— ? ? ?...

DIN SCADENȚĂ ÎN SCADENȚĂ

Secolul XX, „acest straniu secol al sportului", cum l-a numit cunoscutul scriitor francez François Mauriac, laureat al premiului Nobel.

Există însă un sport al sporturilor, cu mișcări care amintesc de scenele de luptă, în care se iau la întrecere forța și inteligența deopotrivă și care polarizează în jurul său pe toți cei dornici să se înfrupte din deliciul mișcărilor în aer liber, dătător de forță și energie.

Acesta este fotbalul, minunea secolului XX! El, care atrage sute de mii de oameni, smulgîndu-i din tihna căminului pentru a-i arunca în cazanele încinse ale stadioanelor, el , cel iubit și hulit în același timp, marele privilegiat căruia i se aduc, ca și zeilor din Olimp, ofrande convertite în cheltuieli de energie și timp, în sacrificii care uneori înseamnă și vieți omenești.

A fost o perioadă, chiar din istoria modernă a fotbalului, în care jocul era realmente un mijloc de destindere și pentru cei ce îl practicau și pentru cei care-l priveau. Aceasta se întîmpla în perioada romantică a fotbalului. Cu două antrenamente pe săptămînă și un meci duminica sub semnul divertismentului, fără perioade pregătitoare de iarnă sau de vară, fără mari obligații competiționale. Totul era — așa după cum suna îndemnul generos al întemeietorului Jocurilor Olimpice moderne, Pierre de Coubertin — să faci efortul de a participa la întreceri. Pe atunci nu era nici o dramă dacă o echipă retrograda sau rata un obiectiv. Toți se consolau cu ideea, că odată și-odată, nu se poate să nu treacă norocul și pe strada celor mai puțin obișnuiți cu izbînzile și bucuria succesului. Și chiar dacă, totuși, pînă la urmă norocul acesta se va încăpățîna și-i va ferici numai pe cei puternici, tot n-o să fie o tragedie pierderea unui meci sau a unui campionat. Important era ca fotbalul să fie jucat, cu cît mai multe virtuți spectaculare, evident, dar nu pe viață și pe moarte și cu orice mijloace, pentru obținerea unui oarecare rezultat.

Îmi amintesc de anii dinainte de 1944, pe vremea cînd jucam la Prahova Ploiești într-o competiție ad-hoc, echi-

valentă cu Divizia B. Aveam în conducerea echipei pe un anume Gigi Nerry, al cărui nume exact nu l-am știut niciodată. El avea un restaurant mic în Ploiești, cu o firmă foarte sugestivă și, pentru unii, atrăgătoare : „Zori de zi". Nea Gigi — omul cu restaurantul — ne aștepta întotdeauna în gară la trenul cu care urma să ne întoarcem de prin deplasări. Ședea uneori și toată noaptea făcînd curse de la un peron la altul. Odată, în 1942 parcă, ne întorceam de la Brăila după un meci cu Dacia Unirea. Înainte de intrarea în Ploiești ne-a prins o alarmă aeriană. Trenul s-a oprit, lumea a fugit pe cîmp, prin porumb, iar după ce totul s-a liniștit ne-am continuat drumul spre casă. Cînd am intrat în Gara de Sud l-am zărit pe nea Gigi Nerry fumegînd, parcă el era locomotiva. Cît a fost alarma aeriană nu intrase la adăpost, s-a plimbat de-a lungul și de-a latul peroanelor. La coborîrea din vagoane primul lucru nu a fost să ne întrebe de rezultat, ci cum ne simțim, dacă sîntem cu toții întregi, dacă cineva este accidentat. Ne controla să se convingă că nu mințim. Parcă era mecanicul de întreținere de la vagoane, care ciocănește pe la osii și încearcă frînele în stațiile mai mari. După aceea întreba de rezultat. Cînd i-am spus că am cîștigat, ne-a sărutat pe toți, la rînd. Apoi, ceremonios, ne-a invitat să luăm masa la „Zori de zi", unde avea un grătar care împrăștia mirosul în tot cartierul.

Alteori, se întîmpla să ne întoarcem acasă învinși. Nea Gigi Nerry era la post și dacă ne vedea abătuți el era primul care sărea cu gura pe noi. Nu să ne certe, ci să ne consoleze. „Nu-i nimic, băieți, vin ei în retur la noi și-i batem atunci. Ia mai bine să mîncați ceva, că sînteți veniți de pe drum și poate înfometați". Și luam din nou drumul spre „Zori de zi" unde, de regulă, se reconstituia filmul și, într-un fel, și analiza jocului. Așadar, cîștigam, pierdeam, finalul era tot la „Zori de zi". Nimeni nu se supăra, nu se certa, iar dacă vreunul mai arbora cîteodată o mutră tristă, risca să primească un... cartonaș roșu, pentru simplul motiv că strica atmosfera. Și de la „Zori de zi" ne mai vedeam la antrenamentul de marți sau miercuri după-amiaza.

Vremea fotbalului romantic a trecut însă. Competițiile s-au înmulțit, obligațiile au sporit, eforturile în pregătire

au fost împinse și peste starea de oboseală, plăcerea pentru mișcare, pentru joc a fost treptat înlocuită cu goana nebună după rezultat. De la două antrenamente pe săptămînă s-a ajuns la două și chiar trei pe zi ! Jocurile oficiale la mijloc de săptămînă, competițiile internaționale cu turnee solicitante și partide duble au devenit, la un moment dat, ceva obișnuit, dorința tuturor de a atinge marea performanță dînd loc la dispute aprige, încrîncenate uneori.

În aceste situații, liniștea de altădată din viața fotbalului, din viața oamenilor de fotbal a început să iasă din perimetrul competiției, al jocului, pînă cînd aproape că a dispărut. Din ce în ce mai mult și-au făcut loc încordarea, stressul și înclinația pentru efortul total sacrificînd timpul, odihna, sănătatea. Conducătorii de cluburi și toți cei din preajma lor, antrenorii echipelor — mai puțin jucătorii — au devenit tot mai dependenți de imponderabil și neprevăzut. Și poate că nicăieri, în nici un alt domeniu de activitate sau ramură de sport, stabilitatea în muncă, calitatea exprimării pe plan profesional nu au fost, ca în fotbal, la cheremul a ceea ce fac alții. Pentru că poți munci extraordinar, poți fi un exemplu de cinste, de conștiinciozitate, de profesionalitate, de moralitate ; dacă nu ai avut șansa ca șutul unuia din jucători să intre în poartă și nu să nimerească bara, degeaba toată risipa de efort, de nervi, de inteligență. Rar cine le mai ia în seamă toate acestea și cu oarecare rabat de bunăvoință. În schimb, toți și în toate ocaziile te întreabă de rezultat, mai înainte de a ști cum o duci cu sănătatea, dacă mai trăiești. Ai cîștigat, te-ai calificat, ai luat un titlu, se mai poate sta de vorbă. Altfel, trebuie să stai mai mult cu ochii la ușă, pentru că urmează... marșul !

Cît de frumos și cît de nedrept este, totuși, fotbalul. Mai curînd legile sale nescrise, care te pedepsesc cînd îți este lumea mai dragă. Una dintre acestea, „ratările se răzbună“, a făcut de cîteva ori înconjurul lumii și pe unde a trecut n-a iertat pe nimeni. Ultima oară, la noi, i-am simțit tăișul în meciul cu Irlanda de Nord, din 16 octombrie. De două ori fundașul Nicholl a degajat de pe linia porții, după ce Jenings fusese învins ; de alte nenumărate ori atacanții noștri au cochetat cu golul, care pînă la urmă n-a

venit în poarta nord-irlandezilor ci într-a noastră. O singură situație de atac să fi fost finalizată și drumul către Mexic ne era deschis.

De altfel întreg acest drum, ca și multe altele dinaintea lui a fost un lanț de scadențe. Fiecare meci oficial într-o competiție internațională este o scadență. Nici n-ai apucat bine să te bucuri că ai scăpat de un examen, cînd l-ai trecut cu succes desigur, și imediat vine altul. Și întotdeauna cel mai greu meci este cel care urmează.

Toată această frămîntare o au conducătorii și antrenorii. Jucătorii se strecoară ceva mai ușor prin situațiile în care miza creează o stare emoțională deosebită. Poate și pentru că ei au posibilitatea unei descătușări directe, în teren. Pe bancă, însă, acolo unde parcă fierbe mustul în teasc, totul apare la dimensiuni deformate. Mai cu seamă timpul. Cînd echipa ta conduce ai impresia că minutele sînt ani, iar cînd este condusă, minutarul ceasului parcă aleargă. Și pe banca aceea a suferinței de la marginea terenului mai trebuie să și taci sau să vorbești încet. Altfel te admonestează arbitrul sau îți arată cartonașul!

Discutam odată cu cineva, care, fără să fie invidios și nici insinuant, spunea despre fotbaliști că trebuie să fie foarte fericiți că văd toată lumea, că se plimbă, unii din ei avînd pe pașaport o adevărată geografie a continentelor. La prima vedere lucrurile așa stau. Și greu ai putea convinge pe oricine din afara fotbalului de performanță că ar putea fi altfel. Singurul argument, în mod cert convingător, ar fi transpunerea în situația de jucător sau antrenor, cu toate servituțile și obligațiile care decurg din acest schimb de locuri. Atunci s-ar putea vedea că, odată ajuns într-o țară oarecare, lotul sau echipa respectivă pleacă direct de la aeroport la terenul de antrenament. Asta în prima zi. În ziua a doua se face, de regulă, un tur al orașului cu autocarul, după-amiază alt antrenament. În ziua a treia este jocul și în cea următoare, plecarea spre țară. Aceasta în situația fericită a patru zile de deplasare. Și multe țări și orașe le vezi din avion, din autocar sau de la fereastra camerei de hotel.

Sigur că, chiar și în cadrul unui astfel de program, respectînd cu strictețe o serie de norme și reguli impuse de

necesitatea subordonării în totalitate față de ideea de performanță, există posibilitatea de a cunoaște locuri și lucruri noi, de îmbogățire a unei experiențe de viață. Dar, totul este frumos, foarte frumos, pînă începe jocul, competiția... fotbalul. Din acel moment uiți de toate. Uiți și ce ai văzut pînă atunci și ce ai fi vrut să mai vezi și n-ai apucat. Starea de start te apasă, te obligă să te concentrezi numai la ceea ce se petrece în teren, să participi direct la lupta pentru rezultat. Pentru că, în fond, aceasta este și rațiunea prezenței în teren sau pe banca de la marginea terenului a celor care alcătuiesc delegația de fotbal.

Și dacă rezultatul întîlnirii este bun, atunci tributul plătit în nervi, în oboseală, în lupta cu tine însuți de a te stăpîni și de a nu transmite și altora propria-ți stare de încordare este compensat. Dar dacă nu, începi să te gîndești la ce va fi mîine, la ce vor scrie ziarele, la ce te vor întreba toți pe care-i vei întîlni : cum a fost ? cum s-a întîmplat ? de ce nu s-a putut cîștiga jocul ? cine-i de vină ?

Ei, asta-i, cine-i de vină ? Aici este marea întrebare hamletiană în fotbal. Pentru că întotdeauna trebuie găsit un vinovat. Și dacă jucătorii scapă mai ușor de judecată, chiar și în cazul în care au avut golul în picior, dar au tras în bară cu poarta goală, antrenorii și conducătorii, care nici nu au ratat ocazii clare, nici n-au luptat în fața propriei porți, au întreaga răspundere. Ei sînt socotiți tot atît de buni ca și ultimul rezultat !

În fotbal, niciodată nu ești sigur de tine. Valorile s-au mai nivelat, chiar și pe plan internațional. Surpriza poate apărea din oricare parte. Acum cîștigi și ești fericit, acum pierzi și ești curățat ! Cînd sus, cînd jos ! De la agonie la extraz și invers nu este decît un singur pas. Depinde mereu în ce sens îl faci.

Dar chiar și atunci cînd ești mai multă vreme sus și doar ai alunecat puțin... Ce-a fost Helenio Herrera în anii de mare glorie ai lui Internazionale Milano 1962—1968 ? Cînd doar se pronunța numele Magului și adversarii lui tremurau. Pe ce soclu ar mai fi trebuit urcat ca să fie atît de sus cît ar fi dorit nu numai el, ci și *tifos*-i care l-au adulat ? Și totuși, după atîtea mari succese care i-au adus

o faimă greu de egalat, în aprilie 1973... O știre scurtă apărută în presa italiană anunța că „magul“ a fost „excomunicat“! A fost schimbat de la conducerea echipei A.S. Roma, unde a sperat să facă ceea ce cu ani în urmă reușise la Milano cu Internazionale. Dar istoria, în acest caz, nu s-a mai repetat și Helenio Herrera a fost obligat să împărtășească și el soarta acelor antrenori care depind nemijlocit de rezultat. De rezultatul imediat. Recunoscător însă pînă la venerație sportului care i-a adus celebritatea și i-a dat un rost vieții, Helenio Herrera a spus întotdeauna oricui și ori de cîte ori a fost întrebat: „Dacă prin absurd fotbalul n-ar fi existat, ce ați fi făcut?“ „L-aș fi inventat“.

Dar cazul lui Herrera nu este deloc singular și nici măcar de excepție. Este un caz, din foarte multe de acest fel, poate ceva mai reprezentativ.

În fotbalul de azi asemenea exemple se împletesc cu încercările unora din preajma sportului-rege de a-i schimba structura sa sănătoasă, adăugîndu-i tot mai multe nuanțe cu caracter ocult. Se joacă mai mult pe sub iarbă astăzi, decît pe gazonul care se vede, zicea cineva, sugerînd ideea că unii mai mult mimează fotbalul, că sînt și rezultate știute dinainte, că nici valoarea în aceste condiții nu mai poate fi determinantă. Comparația cea mai potrivită poate fi aceea dintre fotbalul de azi și un televizor. Cînd te uiți la aparat pe dinafară vezi cîteva butoane și imaginea. Dacă însă te uiți pe dinăuntru te sperii, pur și simplu, văzînd încurcătura de fire, tranzistori, piese de tot felul, care pot face imaginea mai bună sau mai estompată. Și poți să umbli mult și bine la butoanele de afară, dacă cele dinăuntru...

Din păcate și pe plan internațional se practică metoda „jocului pe sub iarbă“. Noi am simțit-o pe pielea noastră în meciul cu Irlanda de Nord. Pentru că ce altceva a însemnat prezența în tribunele stadionului „23 August“ la acest joc a vicepreședintelui F.I.F.A. și președinte al comisiei de arbitri F.I.F.A., Caven, una și aceeași persoană cu președintele Federației de fotbal a Irlandei de Nord? Funcții incompatibile în conjunctura unui meci cu miză decisivă și la pretenția unui arbitraj care se cerea pe de-a-ntregul obiectiv. Danezul Hensing Lund Sorensen

însă, atent mai mult față de persoana domnului Caven decît față de adevăr, a refuzat echipei noastre naționale un penalty clar care, cu siguranță și pe merit, ar fi schimbat soarta calificării la turneul final al Campionatului mondial din Mexic. Martori oculari ar fi declarat că l-ar fi auzit pe președintele comisiei F.I.F.A. felicitîndu-l după meci pe arbitrul Sorensen pentru maniera în care a condus partida, dîndu-i, recunoscător, un *rendez-vous* în 1986, la Ciudad de Mexico !

Și tot la acest capitol al ocultismului în fotbal, s-ar mai putea încadra și meciul Anglia — Irlanda de Nord, o parodie nocturnă pe Wembley, acolo de unde multă vreme lumea a crezut că vin știința jocului și legile nescrise ale fair-play-ului !

Cînd vezi sau auzi asemenea lucruri simți parcă nevoia unui aer mai curat, de a reveni la fotbalul romantic. Măcar pentru puțin timp și dacă nu se poate altfel, cel puțin făcînd apel la amintiri. Și dorul de un fotbal „nepreparat", de un fotbal la suprafață, te face uneori să te oprești privind la meciuri naive de școlari sau de simpli amatori care, după orele de muncă, își dau întîlnire pe terenuri improvizate, cu porți de handbal sau numai din haine făcute ghemotoc. N-o fi el cu scheme tactice, cu fasoane protocolare și cu recompense materiale. Dar aici ai certitudinea fotbalului sincer, nealterat. Așa cum l-am dori și pe cel din lumea fotbalului mare. Acesta cu mai puține scadențe amenințătoare, care nu-i fac nici un serviciu. Pentru că fotbalul nici nu începe și nici nu se termină cu un meci sau cu o competiție. El este ca viața : continuu ; ca apa, care curge fără încetare și într-un singur sens : înainte !

ATENȚIE LA PRIMELE ȘI LA ULTIMELE CINCI MINUTE ALE MECIULUI !

Multe sînt legile nescrise ale fotbalului. Mai multe decît articolele, în număr de 16, care stabilesc regulile jocului. Și aspre, neiertătoare sînt legile nescrise ale fotbalului pentru toți aceia care, mai ales cu bună știință, le nesocotesc. Mai curînd încalci una din regulile de joc,

pentru care riști cel mult sancțiune din partea arbitrului, decît una din legile nescrise ale fotbalului, pentru care pedeapsa nu este doar un cartonaș sau o simplă... lovitură liberă.

Ca unul care a avut de pătimit de pe urma unor așa-zise răzbunări ale legilor nescrise ale fotbalului, fostul internațional rapidist Ionică Bogdan, rămas în amintirea celor care l-am cunoscut ca un mare as al driblingului, spunea odată la o șuetă dintre acelea în care ai multe lucruri de învățat, că una din marile griji ale unui antrenor la un meci foarte important este să ia toate măsurile ca echipa sa să nu primească gol în primele și în ultimele minute ale partidei. De ce? Răspunsul vine aproape de la sine. Golul primit la început te demoralizează și atîrnă greu, decisiv chiar, în balanța întîlnirii ; cel primit la sfîrșit este, de cele mai multe ori, fatal.

Atunci cînd a amintit de această lege nescrisă a fotbalului, Ionică Bogdan era încă sub impresia unui final de joc la care asistase și în care Rapid — echipa sa de suflet — jucînd în Giulești, primise, la scorul de 1—1, un gol în minutul 87 de la fundașul central al Stelei, Belodedici, gol care a consemnat o dureroasă și poate nemeritată înfrîngere a „unsprezecelui" feroviar. Și Ionică Bogdan mărturisea că-i venea greu să priceapă cum o echipă jucînd pe teren propriu, avînd de partea sa publicul, nu poate să tragă de rezultat 2—3 minute, să facă chiar anti-joc la nevoie, ca să evite surpriza unui gol care să năruie întreaga muncă și tot efortul a 87—88 de minute.

Ionică Bogdan uitase, cu siguranță, că Rapid este o specialistă a marilor surprize și a gafelor, tocmai atunci cînd te aștepți mai puțin sau, vorba românului, cînd ți-e lumea mai dragă. Și i-am amintit eu de un meci antologic, disputat în urmă cu vreo 20 de ani, cu Steagul roșu Brașov, pe „23 August" din Capitală, în care cu cîteva minute înaintea finalului Rapid conducea cu 3—1, pentru ca pînă la urmă să piardă cu 3—4 ! A fost ceva de pomină. Și tot Rapid, în vara anului 1967, la puțin timp după ce cîștigase primul titlu de campioană, jucînd în Cupa României cu o divizionară C, Chimia Fălticeni, primește un gol în minutul 3 al meciului și 0—1 a fost pînă

la sfîrșit, iar giuleștenii, campionii adică, eliminați de o echipă de la periferia fotbalului divizionar !

Dar fostul rapidist Ionică Bogdan nu mai avea nevoie de alte exemple pentru a-și susține punctul de vedere. Și, mai ales, nu mai voia exemple cu Rapid. Nu-i făceau plăcere amintirile neplăcute cu echipa Grantului. Dacă i-ai fi amintit de meciul cu Ujpest Budapesta din anul 1938, din cadrul Cupei Europei Centrale, cînd el a marcat golul calificării rapidiste, în ultimele minute de joc, după ce a driblat cam tot ce-a fost posibil și chiar imposibil... asta era altceva.

Discuția cu Ionică Bogdan, antrenorul-avocat, mi-a readus în memorie însă alte două exemple, ale unui meci dublu de calificare pentru un turneu al campionatului european de juniori. Meciul România — Ungaria din anul 1984, care ar fi putut să ne deschidă calea spre o mare performanță, la care aspiram cu justificate pretenții. Ne-a pedepsit legea nescrisă a fotbalului pentru care pledase Ionică Bogdan. Cum ?

Mai întîi a fost meciul tur de la Budapesta, din 28 martie 1984, pe stadionul Csepel. Dispută echilibrată multă vreme, cu ceva mai multă inițiativă, parcă, de partea noastră, deși aproape întreaga repriză a doua am jucat cu un om mai puțin, prin eliminarea lui Cristian Alexandru, unul din vîrfurile de atac ale echipei antrenate atunci de Marcel Pigulea și Costică Toma. Meciul părea că se îndreaptă către o remiză, care după aspectul general putea fi considerată echitabilă. Chiar jucătorii echipei gazdă se consolaseră cu ideea că și un rezultat de egalitate este bun. Dar mai rămăsese un minut de joc. Era chiar minutul de prelungire anunțat de arbitru, în care nimeni nu credea că s-ar mai fi putut întîmpla ceva. De pe locul unde eram în tribună, am strigat la cei de pe banca de rezerve, am făcut și semne cu mîna, sugerîndu-le o mică tragere de timp prin schimbarea unui jucător. Ar fi fost exact cît trebuia ca să se termine meciul. Cei de pe banca de rezerve au făcut, la rîndul lor, semn că nu mai este nevoie. Stăteau cu toții în picioare și dădeau să se îndrepte către ieșirea din teren. Și culmea, în aceste secunde fatale mingea era la jucătorii noștri. Putea fi trimisă spre poarta

adversă sau degajată undeva departe. Dar jucătorul cu balonul la picior a zis că-i mai bine să se complice și a încercat să dribleze un adversar. Acesta l-a deposedat imediat și a inițiat, fără prea mare convingere, un atac. La 25 de metri lateral de poarta noastră, un apărător încercînd să intervină a comis un fault de joc. Și arbitrul a dictat, pentru unguri, o lovitură liberă directă. Mai fuseseră de acestea, pînă atunci, încă vreo zece cel puțin. Lovitura liberă a fost executată într-o grămadă de jucători, balonul s-a strecurat prin desișul de picioare, prin fața portarului Zlotea, care-l putea culege ca pe o legumă, și cu puțin înainte de a ieși de pe teren în aut de poartă a întîlnit un picior rătăcit al unui jucător din echipa gazdă care l-a împins în... gol ! Și meciul s-a încheiat !

Cîteva minute după această fază, ce ne-a oprit inima în loc, discutam cu antrenorul echipei ungare, care obiectiv și sportiv în același timp, recunoștea că au cîștigat cu oarecare șansă, că avem o formație bună, că meciul retur din România va fi foarte greu pentru ei, noi avînd, la această diferență de numai un gol, prima șansă de calificare.

Fără îndoială că în balanța aprecierilor făcute de antrenorul ungur fuseseră luate în considerație și rezultatele anterioare dintre cele două echipe. Victoria cu 1—0, din 1982, toamna, la Oradea, obținută de juniorii români la capătul unui joc foarte bun și, mai ales, acel 2—1 tot în favoarea noastră, realizat la începutul lunii martie 1984 în turneul de la Tașkent — U.R.S.S., cînd am cîștigat în fața ungurilor jucînd, la un moment dat, în numai 9 oameni ! Adăugînd acestor antecedente rezultatul oarecum norocos al partidei de la Budapesta, pronosticurile calificării pentru turneul final al Campionatului european erau net de partea noastră. Puteam privi meciul retur, programat la Oradea, la 11 aprilie 1984, cu justificată încredere.

Și totuși, golul acela gratuit din ultimul minut al partidei tur ne obseda. Fără el era mai ușoară o victorie, indiferent de scor, pe teren propriu. Așa însă, trebuia să înscriem de două ori. Nici asta nu părea prea greu de realizat. Important era să nu primim, pînă una alta nici un gol.

La 11 aprilie, la Oradea, nici n-a început bine meciul și la o centrare de pe partea stîngă a atacului ungar, un „cap“ bine plasat a trimis mingea în poarta noastră pe lîngă cîțiva apărători aflați pe posturi de... spectatori. În acest moment, în mintea jucătorilor români s-a instalat ideea că, pentru a ne califica, ne sînt necesare trei goluri. Ceea ce începea să fie destul de greu realizabil. Mai ales că golul, primit cu atîta ușurință în debutul partidei, turnase, parcă, în picioarele jucătorilor noștri plumb.

Și meciul, și calificarea erau practic jucate, deși mai rămăseseră peste 80 de minute de joc. Iar la turneul final al campionatului european au mers fotbaliștii unguri, care au și cîștigat titlul continental, la Moscova, în acel an. Noi, cu o echipă mai bună ca aceea a campionilor Europei, din care făceau parte jucători deveniți în mai puțin de un an divizionari A : Bănuță, Topolinschi, Mihali, Cîrstea, Bobaru, Mărgărit, Mateuț, Nuță, Drăghici, Zlotea, am rămas acasă.

Istoria aceasta a necalificării naționalei de juniori U.E.F.A. '84 la turneul final al campionatului european este însă ceva mai lungă și nu se reduce doar la răzbunarea uneia dintre legile nescrise ale fotbalului.

Un destin oarecum asemănător, la fel de nedrept, l-a avut, la dimensiunile competiției supreme a soccerului mondial, și echipa națională de seniori. În meciul cu Irlanda de Nord, primind golul lui Quinn din minutul 29, reprezentativa noastră, marcată psihic, n-a mai găsit, cu toate eforturile făcute, cheia nici măcar a egalării, care ne-ar fi fost pînă la urmă suficientă pentru asigurarea biletelor de avion pentru Mexic.

Și să ne gîndim că și Dinamo București, la un pas de finala Cupei Campionilor Europeni în 1984, a primit pe teren propriu, tot pe fondul unei neatenții, golul acela înscris de Rush, gol care a dat alt curs jocului și a decis soarta calificării. Și exemple de acest fel sînt multe.

Atenție, așadar, la primele și la ultimele minute ale meciului, bineînțeles cînd rezultatul este incert și jocul este pe „muchie de cuțit“. Ionică Bogdan, cu bogata sa experiență de viață și în fotbal, știe ce spune.

Minutul 47 al meciului România – Cehoslovacia din C.E. de juniori, disputat la 16 octombrie, la Plopeni. Pojar a înscris golul victoriei. În aceeași zi, în Capitală, prima reprezentativă pierdea în fața Irlandei de Nord, cu același scor (1–0), meciul care a decis „soarta Mexicului". Mulți au spus atunci că mai bine era ca rezultatele să fi fost... invers. Dacă s-ar fi putut !

Mica tribună cu aspect londonez a stadionului Metalul din Plopeni, în timpul unui meci al juniorilor „tricolori".

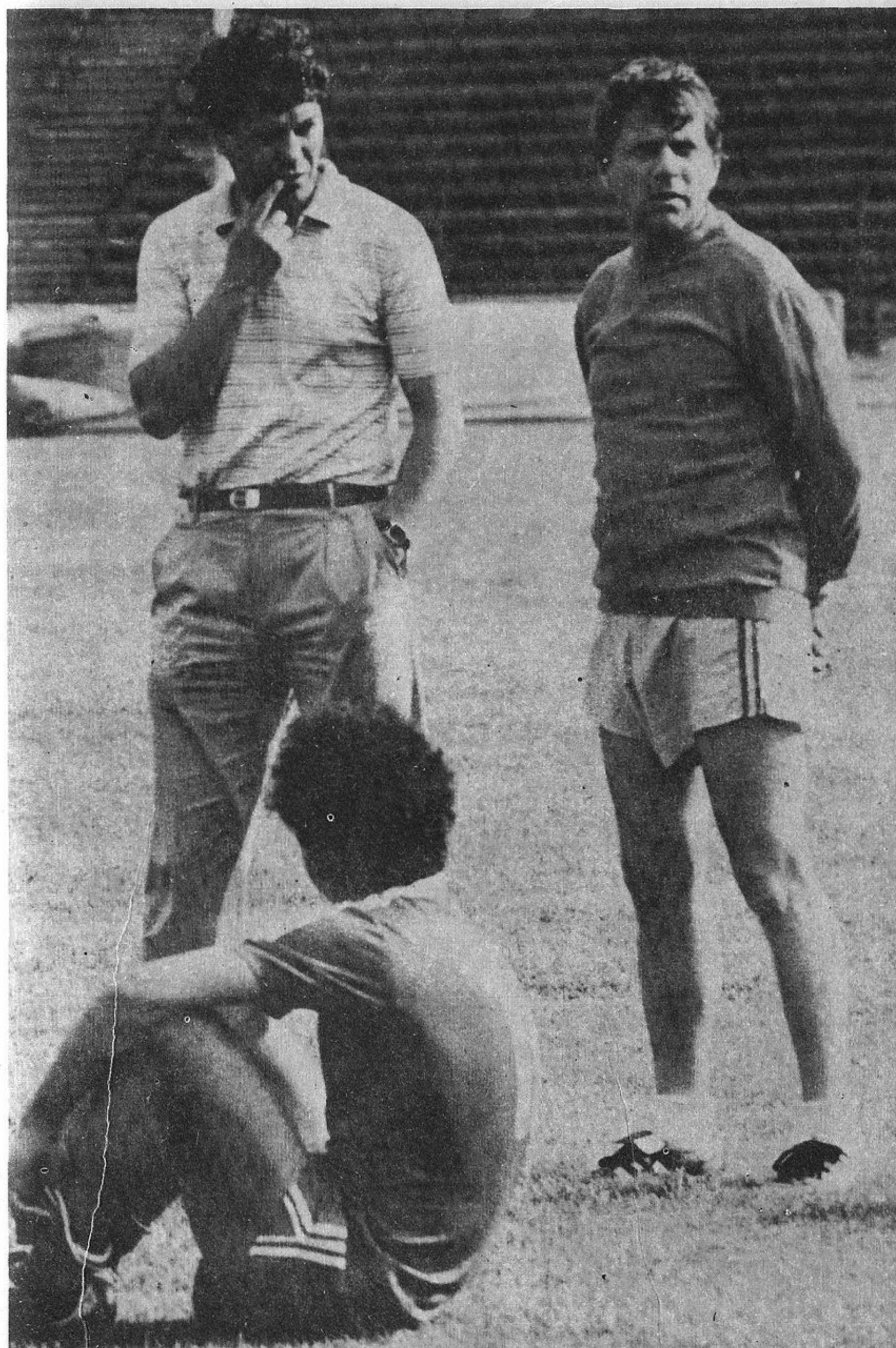
Cînd echipa conduce cu 4–0 (în meciul România – Turcia din C.E. juniori), parcă și fețele antrenorilor Gheorghe Staicu și Constantin Frățilă arată altfel.

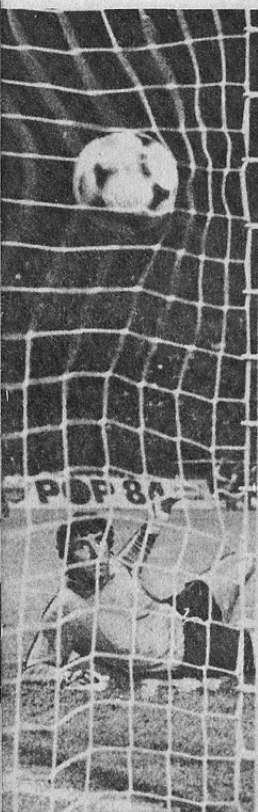

La 1–1 însă, și mai ales în deplasare (Finlanda – România, Helsinki, iunie 1985), cei trei Mircea – Pascu, Lucescu și Rădulescu – privesc cu justificată îngrijorare, dar nu cu teamă, desfășurarea partidei.

Cîte probleme nu frămîntă un antrenor înaintea unui meci decisiv ?! Și ce ușor este să judeci jocul după aceea.

Un gol antologic care a făcut în seara zilei de 16 aprilie 1983 să se aprindă o sută de mii de torțe pe stadionul „23 August" din Capitală.

Șutul lui Bölöni l-a învins pe marele Zoff și campioana mondială, celebra **squadra azzurra,** închina steagul la București.

De două ori portarul Irlandei de Nord, prea norocosul Jenings, a fost învins în meciul de tristă amintire din 16 octombrie 1985, de la București.

Și totuși mingea s-a încăpățînat să nu intre în poartă. O dată s-a opus fundașul Nicholl, altă dată balonul a șters bara !...

...şi echipa României, care ar fi trebuit şi ar fi meritat să fie prezentă, în 1986, în Mexic, a rămas să privească turneul final al campionatului mondial la... televizor !

— Bine, bine i-am zis eu. Dar dacă și alții își iau toate măsurile și la început și la sfîrșit de meci și nimeni nu mai greșește ?

— Acum ce vrei ? Te frămîntă grija de alții ? Să facem să nu mai greșim noi. Lasă-i pe alții. Să-i prindem pe ei în defect față de legile nescrise ale fotbalului. Și să-i executăm, dacă putem, și la început și la sfîrșit de meci. Ne-ar prinde mai bine așa. Și poate că, de ici puțin, de dincolo puțin, am plăti mai rar tribut contraperformanțelor.

Ionică Bogdan, asul driblerilor din perioada dinainte de cel de al doilea război mondial, a știut să iasă și de această dată din încurcătură.

Parcă-l văd, ca jucător, cu chiloții săi lungi pînă la genunchi, driblînd adversarii pînă cînd aceștia cădeau la pămînt, așteptîndu-i apoi să se ridice, pentru a-și face numărul complet, pentru el și pentru deliciul galeriei.

Acum, la 70 de ani, driblingul lui a rămas o frumoasă amintire. În schimb, continuă să mînuiască cu aceeași dibăcie fenta. Cu vorbe de duh.

MEMENTO !

Anul 1983 a fost pentru fotbalul românesc un an plin, cu realizări de excepție. Echipa națională de seniori s-a calificat în turneul final al Campionatului european organizat de Franța în 1984 ; prima reprezentativă de juniori, U.E.F.A., '83, a participat la turneul final de la Londra al celor mai bune selecționate ale continentului și, în continuare, a cîștigat marele turneu internațional de la Deventer — Olanda ; echipa a doua de juniori, U.E.F.A. '84, a cîștigat Balcaniada din Grecia.

Chiar și cea mai mică reprezentativă a țării, aceea a juniorilor sub 16 ani, U.E.F.A., '85, a intrat în focul luptei pentru obținerea unei calificări la o dispută finală a unei mari competiții continentale. Primul examen, debutul oficial în perimetrul jocurilor cu mare miză, era prevăzut pentru data de 27 aprilie, la Galați. Adversară, reprezentativa Greciei, despre care nu știam prea multe lucruri, dar bănuiam că va fi alcătuită, ca de obicei în asemenea

situații, din jucători cu gabarit mare, bine „copți", cu viteză și forță, ca principale arme de exprimare în joc.

Antrenorul Nicolae Belizna, căruia i se încredințase soarta celor mai mici juniori, s-a instalat din vreme cu echipa în tabăra de pregătire de la Galați, așteptînd cu înfrigurare ziua meciului. Între timp, echipa formată cam în pripă și cu unele semne de întrebare în formație a susținut și cîteva meciuri de pregătire, ca un fel de repetiții pentru jocul oficial cu Grecia. Existau unele îndoieli în ceea ce privește obținerea victoriei, deși, luînd ca argumente faptul că jucam acasă și că, oricum, nivelul fotbalului nostru era mai ridicat decît acela al fotbalului grec, am fi putut privi întîlnirea cu ceva mai multă liniște. Dar cum nici jocurile de verificare nu au oferit soluții de consolidare a formației de bază și de o mai bună exprimare tactică și mai ales cînd tinerii noștri jucători i-au văzut pe adversarii lor cum arată, de parcă cei mai mulți dintre ei nu mai erau de mult juniori, starea emoțională s-a amplificat, nesiguranța în joc a căpătat, pe alocuri, tendință de panică. Meciul a fost mai greu decît se putea închipui. Și, totuși, trebuia cîștigat. Era mai presus de orice o chestiune de prestigiu, dincolo de agoniseala de puncte necesară asigurării unei calificări în turneul final al competiției.

Pînă la urmă a căzut greu de tot și golul victoriei noastre. Am cîștigat cu 1—0, dar noi, cei de pe marginea terenului, eram cel puțin tot atît de obosiți ca cei care alergaseră 80 de minute în teren. Motiv de reproș la adresa jucătorilor noștri care ne ținuseră aproape o oră și jumătate cu nervii întinși. De aceea simțeam nevoia să-i certăm nițel, pe unii dintre ei chiar mai mult. Momentul acesta al discuției l-am amînat pînă după întoarcerea la hotel.

Am plecat de la teren nu cu autobuzul cu jucătorii, așa cum venisem de atîtea ori pînă atunci. Simțeam nevoia de puțin aer și am luat-o, o bucată de drum, pe jos.

La ieșirea din stadionul „Dunărea", aproape de șoseaua asfaltată care duce spre centrul orașului, pe partea dreaptă, un monument funerar împlîntat în buza malului ridicat lîngă drum. Pe el, fotografiile a doi copii și două coronițe de flori care nu apucaseră să se veștejească încă.

Mă apropii, cu teamă parcă, și în momentul în care încep să deslușesc ce scrie sub chipurile blînde ale celor doi copii, simt că mi se pune un nod în gît. Citesc, totuși, pînă la capăt : Hartman Emil, născut 1972, și Hartman Cristi, născut în 1973. Morți în ziua de 11 ianuarie 1983, înecați sub gheața unui pîrîiaș. Și mai departe „... am trecut prin lumea asta cu prea puține primăveri. Și ne-am stins din viață pe această gheață. Fratele meu mai mic, Cristi, sărind a-mi salva viața, s-a rupt mai tare gheața și în urmă v-am lăsat în casă o adîncă tăcere, lacrimi și durere". Emil și Cristi.

Am rămas cîteva clipe, nu știu cîte, cu ochii pironiți spre chipurile blînde ale celor doi copii, pe care la un moment dat nu le mai distingeam prea bine prin păienjenișul lacrimilor. În jurul meu cîțiva puștani, probabil prieteni de joacă ai lui Cristi și Emil, priveau și ei parcă cu luare-aminte. Nu trecuseră decît cîteva luni de cînd, sub gheața subțire dar crudă, apa smulsese din viață sufletele a doi nevinovați copii.

Am plecat apoi mai departe, de la stadion spre hotelul din centrul orașului, pe jos. Era o cale destul de lungă. Atunci nu mi s-a părut deloc.

Într-una din camerele hotelului, echipa, într-o tăcere disciplinată în cap cu antrenorul Belizna, aștepta momentul de analiză, care mai totdeauna cuprinde mai pe față, mai discret și ceva reproș.

Am privit pe rînd jucătorii de cîteva ori și, la urmă, i-am îmbrățișat cu o singură privire pe toți la un loc : Voicilă, Proșteanu, Bissinger, Ilie, Nuță, Avasicei, Chivu, Pistol, Năstase, Hașany, Zamfir, Henzel, Leu, Costin...

Cu toții, în urmă cu 2—3 ani, erau de vîrsta lui Cristi și Emil, cei doi copii trecuți prin lumea asta cu prea puține primăveri.

Mai mult nu le-am putut spune atunci celor care jucaseră și cîștigaseră luptînd, decît un simplu : „Bravo, băieți !"

În gînd, mi-am zis apoi : oare ar putea fi ceva mai de preț decît viața, sănătatea și educația acestor copii, cărora le cerem, mereu, să fie victorioși ?

BILBAO STORY

Bilbao este un oraș mare și foarte frumos în nordul Spaniei, important port situat pe rîul Nervion, în apropierea golfului Biscaya.

Bilbao este și un foarte cunoscut centru fotbalistic, numele echipei locale, Athletic, depășind de mult granițele patriei coridelor și a dansului flamenco.

Cu Bilbao este însă și o poveste, cum nu mai e alta. Adică fără precedent și bine ar fi fără continuare într-un... program viitor. Este povestea unei echipe naționale de juniori invitată să ia parte la o întîlnire cu selecționata regiunii Biscaya. Meciul urma să aibă loc în ziua de 3 mai 1984. Și a avut loc. Echipa națională a plecat însă la acest joc fără antrenorii ei, fără cei care se ocupaseră de pregătirea lor pînă atunci. Adică fără Marcel Pigulea, Costică Toma și Nicolae Belizna. Pentru această deplasare au fost „unși" alți antrenori fără nici o vină, dar și fără nici o legătură cu echipa, cu jucătorii, pe care nu-i cunoșteau și nu-i văzuseră decît poate cu totul întîmplător. Antrenorii de drept ai echipei au rămas acasă pentru simplul motiv că urmau să ispășească o sancțiune după o necalificare în turneul final al Campionatului european, din 1984, de la Moscova. Dar, de fapt, cine nu se calificaseră, antrenorii sau echipa ?

Dacă meciul de la Bilbao era socotit un prilej de destindere, un voiaj de agrement, poate că nu-și mai avea rostul. În fond, o echipă națională de juniori nu poate fi pe postul lui „Domnul Goe", care, ca să nu mai rămînă repetent încă un an, a fost trimis să se recreeze la Sinaia. Cu mamița, binențeles.

Dacă însă s-a considerat, cum era normal, că jocul de la Bilbao este un mijloc de pregătire, un prilej de îmbogățire a experienței internaționale, atunci participarea echipei trebuia să fie laolaltă cu antrenorii ei, cei care de altfel i-au luat din nou în primire la înapoierea din Spania, ocupîndu-se, în continuare, de instruirea și educația lor.

Partea cea mai neplăcută a poveștii a fost însă aceea că nu s-au estimat posibilele aspecte hilare și nici ridi-

colul aproape inevitabil rezultat de atunci. Pentru că, fără să cunoști jucătorii nici măcar pe nume, cum poți să le spui ce și cum să joace ? Cineva a zis atunci că mai bine ar fi luat un antrenor de la șah care era oricum mai obișnuit cu mutările cifrate. Altfel, cei doi antrenori de conjunctură ar fi trebuit să se adreseze elevilor lor, tot de conjunctură, cu „alo, băiatu'" sau „mă, tu ăla, cu 7 pe spate, de ce nu-i pasezi lui 8 ?"

La puțină vreme după „episodul Bilbao" a apărut în revista „Săptămîna", sub semnătura scriitorului Dan Claudiu Tănăsescu, un articol intitulat semnificativ „Ciudată chestie". Cîteva fragmente din acest articol sînt suficiente pentru a ilustra nedumerirea în legătură cu o asemenea experiență : „... la acest meci (este vorba de meciul de la Bilbao), naționala noastră de juniori în loc să fie însoțită de antrenorii care au pregătit-o de-a lungul anului, a intrat pe mîna altor doi tehnicieni invitați special la această acțiune... Cazul constituie o ciudată premieră ! Să trimiți o echipă reprezentativă cu doi antrenori care nici nu-și cunoșteau jucătorii. Un răuvoitor, vrînd să facă o glumă în legătură cu această ciudată chestie, ne-a povestit că în nu știu ce gară, cînd copiii-fotbaliști au coborît să bea apă, cei doi conducători erau să urce în vagon, în locul lor, o grupă de cercetași... propunem celor în drept să facă aceeași încercare și cu echipa națională care trebuie să plece în Franța (la campionatul Europei). Propunem antrenorii de la echipa „Imboldul — Văscăuți !"

În ceea ce privește meciul propriu-zis, întîlnirea dintre naționala de juniori a României și selecționata regiunii Biscaya, trebuie spus că, spre cinstea lor, jucătorii și-au înțeles cum se cuvine rostul și au jucat după cele învățate de la antrenorii lor reali, apărînd cu demnitate culorile țării noastre. Rezultatul de eglitate (1—1) obținut în fața unei echipe, cea spaniolă, foarte puternice, dar mai ales jocul bun practicat, au făcut o frumoasă propagandă fotbalului românesc, ziarele din Bilbao avînd multe cuvinte de laudă la adresa jucătorilor noștri.

Și tot demn de menționat este și faptul că la întoarcerea în țară, componenții echipei naționale de juniori au făcut primul drum la antrenorii lor de drept rămași acasă,

dînd astfel o frumoasă pildă de recunoştinţă şi în acelaşi timp de maturitate în gîndire şi comportament.

De unde se vede că, uneori, se poate învăţa şi din exemplul celor mici !.

O ISTORIE TRISTĂ CARE, DIN PĂCATE, DE PREA MULTE ORI SE REPETĂ !

Ratarea calificării la turneul final al Campionatului mondial din Mexic '86, în urma unei nereuşite pe teren propriu — este vorba de meciul din 16 octombrie 1985 de la Bucureşti —, i-a făcut pe mulţi să afirme că istoria aceasta a meciurilor decisive, pierdute acasă, s-a repetat de multe ori, mai ales în ultimul timp.

De cînd şi de cîte ori ?

Şi nu doar simpla curiozitate, ci dorinţa de a stabili cu exactitate adevărul, de a vedea cum şi pînă unde s-a greşit de fiecare dată cînd am rămas „cu buza umflată" acasă, a determinat o incursiune în istoria nu prea îndepărtată a fotbalului nostru, făcînd apel la date de cronică şi chiar la amintiri destul de vii încă în memoria noastră.

Am ales în acest scop ca unitate de referinţă ultimele zece tentative de calificare la competiţii internaţionale de anvergură, înscrise într-o perioadă în care fotbalul românesc a ieşit mai mult în lume, reuşind să se facă cunoscut, să se afirme în arena internaţională. Au fost cîte cinci turnee finale ale campionatelor mondiale şi ale campionatelor europene, pentru fiecare dintre ele disputîndu-se competiţii speciale pe grupe de calificare.

Să le luăm, deci pe rînd, în ordinea lor cronologică.

... În 1968, Campionatul Europei. Echipa noastră reprezentativă nu s-a calificat pentru turneul final, comportarea sa destul de bună din preliminarii fiind umbrită de acel incredibil 1—7 cu Elveţia, la Zürich, în seara zilei de 24 mai 1967.

... 1970. Mexic. Drumul spre platourile aztece a fost încununat de succes. Angelo Niculescu şi băieţii lui teribili au adus fotbalul românesc, după 32 de ani de aşteptare, la marele festin al fotbalului mondial. Calificare

spectaculoasă pentru turneul final, obținută, cu calm și judecată, după un meci egal decisiv cu Grecia, pe stadionul „23 August“ din Capitală.

... 1972. Campionatul Europei cu turneu final „în patru“, disputat în Belgia. Echipa noastră reprezentativă reazează o splendidă performanță cîștigînd grupa preliminară într-o companie foarte selectă, cu Cehoslovacia, Țara Galilor, Finlanda, și obține dreptul de a juca în „sferturile“ competiției. Adversară, formația Ungariei. Șanse mari să ne clasăm în rîndurile primelor patru reprezentative continentale, să aspirăm chiar la un loc pe podium, la o medalie. Mai ales după egalul (1—1) din 29 aprilie 1972, de la Budapesta. Returul de la 14 mai de la București, care era de presupus că ne va aduce victoria, de-abia ne-a oferit șansa unui al treilea meci. Ungurii au deschis scorul prin Szöke, noi am egalat prin Dobrin, din nou ungurii au luat avantaj prin Kocsis, care după aceea a ratat un penalty, pentru ca spre finalul partidei, Neagu să restabilească egalitatea, 2—2. Al treilea meci, pe teren neutru, la Belgrad, a dat cîștig de cauză echipei ungare, dar șansa ne-a ocolit și de astă dată. În minutul 85, la scorul de 1—1, Neagu a trimis mingea cu capul pe lîngă poarta goală ! Trei minute mai tîrziu Szöke a semnat, printr-un gol parabil, eliminarea noastră din competiție.

... 1974. Turneul final al Campionatului mondial organizat în R. F. Germania. Țara noastră nu participă, calificarea fiind ratată nu în urma jocurilor de acasă, ci a unei comportări inegale în ansamblu, care trăda uzura firească a „mexicanilor“ noștri, intrați sub bagheta lui Valentin Stănescu.

... 1976. O nouă ediție a campionatului european, cu un turneu final, de astă dată „în opt“. România face parte dintr-o grupă preliminară tare, alături de Spania, Scoția și Danemarca ! Primele trei partide sînt încheiate cu rezultate foarte bune : 0—0 cu Danemarca, la Copenhaga, și 6—1 în retur cu aceeași echipă la București ; 1—1 cu Spania pe stadionul Santiago Bernabeu din Madrid. Urmau două meciuri acasă, cu Scoția și Spania, care cîștigate ne-ar fi asigurat primul loc în grupă. Și ar fi fost nor-

mal să le cîștigăm. A fost, mai întîi, meciul cu Scoția de la 1 iunie 1975, la București. Am condus cu 1—0 pînă în minutul 88 și între timp Dobrin a mai ratat o ocazie imensă, singur cu portarul în față. Dar tocmai cînd toată lumea se sculase în picioare, pregătindu-se să spună „gata, am cîștigat", ne-a pedepsit, vorba lui Ionică Bogdan, una din legile nescrise ale fotbalului. Fundașul central scoțian McQuin a trimis mingea, parcă ar fi pus-o cu mîna, în plasa porții noastre și în loc de 1—0 sau chiar 2—0 a fost 1—1 ! Dar și așa mai rămîneau șanse bune de calificare. Trebuia să cîștigăm meciul cu Spania, tot pe „23 August", la București. După 1—1 la Madrid, puteam emite pretenții justificate la o victorie, pe teren propriu. Numai pretențiile, însă, nu erau suficiente. În minutul 57 al „partidei spaniole", scorul era 2—0 pentru fotbaliștii iberici. Marcaseră Villar și Santillana. Au venit apoi golurile egalizatoare ale lui Dudu Georgescu și Puiu Iordănescu și... atît. Am terminat „calificările" neînvinși, realizînd și o remiză cu Scoția la Glasgow (1—1), dar la turneul final al C.E. a plecat Spania.

... 1978. Argentina. Din nou într-o grupă puternică preliminară. Și culmea ! Cu aceiași adversari de care ne-am împiedicat ori de cîte ori am încercat să atacăm marea performanță : Spania și Iugoslavia. Dar începutul este din nou promițător : 1—0 cu Spania, la București, și 2—0 cu Iugoslavia, la Zagreb. Sîntem, cum s-ar zice, „la bătaie", chiar și după eșecul cu Spania de la Madrid (0—2). Meciul hotărîtor urma să fie acela cu Iugoslavia de la București, adversarii noștri nemaiemițînd vreo pretenție, fiind, practic, ieșiți „din cărți". Cineva a gîndit atunci strîmb, enunțînd ideea că ne trebuie golaveraj în meciul cu „plavii" și că, dacă i-am bătut la Zagreb cu 2—0, acasă îi putem bate și mai rău. Deci, cum s-ar zice, „Pe ei !" Și pînă la urmă au fost ei pe noi. Cine nu-și amintește de acest meci, pe drept cuvînt antologic, intrat în istoria marilor surprize ale fotbalului mondial ? Era în ziua de 13 noiembrie 1977. 1—0 pentru noi, prin golul lui Vigu ; 1—1 Sușici, 1—2 Muzinici, 2—2 Iordănescu, 3—2 Bölöni. Aceasta în prima repriză. Mai era timp la pauză ca jucătorii noștri să fie sfătuiți să urmărească, în primul rînd, victoria și apoi scorul. Eram doar la noi

acasă și conduceam cu 3—2. Repriza a doua : 3—3 Sușici, 3—4 același Sușici, 4—4 Dudu Georgescu, 4—5 Trifunovici, 4—6 (poartă-n casă, ca la table) Filipovici ! Și în Argentina au plecat spaniolii ! Pe gafa noastră de acasă !

... 1980. Ediția italiană a campionatului european. În grupa preliminară sîntem tot cu Spania și Iugoslavia, adăugîndu-se acum și Cipru. Pînă la un punct ne-am menținut pretențiile pentru șefia grupei, dar am renunțat, pierzînd practic șansele calificării, după egalul pe teren propriu, la Craiova, la 4 aprilie 1979, cu Spania (2—2). Și drumul spre Roma l-au luat tot fotbaliștii iberici.

... 1982. „Mundialul" spaniol. Posibilități mari de a „sparge gheața". Naționala noastră, un fel de combinată Steaua—Universitatea Craiova, se îndreaptă cu pași siguri spre Madrid. Mai avea de susținut două jocuri pe teren propriu, care, cîștigate, o declarau virtuală calificată pentru turneul final. Două jocuri, cu Ungaria și Elveția, ambele la București. Victorii foarte posibile, după ce cîștigasem cu Anglia două puncte acasă și unul pe Wembley. Clasamentul seriei, înaintea meciului cu Ungaria, arăta astfel : Anglia 7 puncte din 7 jocuri, România 7 puncte din 6 jocuri, Ungaria 6 puncte din 5 jocuri, Norvegia 6 puncte din 7 jocuri și Elveția 4 puncte din 5 jocuri. Grupă extrem de puternică, poate cea mai puternică din întreaga istorie a calificărilor. Trebuia să-i învingem, la București, pe unguri și pe elvețieni și nici nu ne-ar mai fi interesat altceva în rest. În ziua de 23 septembrie 1981 partida cu Ungaria s-a terminat 0—0, după niște ratări care ne-au adus la un pas de infarct. Iordănescu mai ales a irosit o ocazie imensă ! Șanse însă mai rămîneau și după acest egal. La 10 octombrie 1981 a fost meciul cu Elveția, un joc de orgoliu pentru fotbaliștii din „țara cantoanelor". În minutul 56 era 1—0 pentru noi. Înscrisese Balaci, apoi, în minutul 62 a ratat incredibil cel mai eficace atacant din istoria fotbalului nostru, Dudu Georgescu. În minutul 68 elvețienii egalează printr-un gol stupid, prin Zappa, pentru ca după alte șapte minute, Luthi, driblînd, ca la antrenament, întreaga noastră apărare, dezorientată și speriată, să facă ca tabela de marcaj să indice 2—1 pentru Elveția. Și așa s-a spulberat frumosul nostru vis spaniol. O dată cu el s-a încheiat și

mandatul lui Valentin Stănescu la echipa națională. Mircea Lucescu a preluat-o din mers, transformînd-o după aceea, ca alcătuire și idee de joc, din temelii. La 11 noiembrie 1981, la Berna, noua garnitură a reprezentativei a susținut ultimul meci din cadrul preliminariilor, cu Elveția (0—0). Acesta a marcat și actul de naștere al „unsprezecelui" tricolor care se va lansa, în continuare, în temerara acțiune Euro '84.

...Campionatul Europei. Franța 1984. În sfîrșit, o calificare așteptată ani de-a rîndul. O performanță deosebit de valoroasă dacă se ține seama că din grupa preliminară mai făceau parte, alături de noi, campioana mondială en-titre, Italia, o fostă campioană a Europei și vicecampioană mondială, Cehoslovacia, o altă fostă vicecampioană mondială, Suedia, și o out-sideră, Cipru. De data aceasta lucrurile au mers aproape șnur. Aproape, pentru că era cît p-aci s-o scrîntim tot la un meci pe teren propriu. Acela cu Cehoslovacia din 15 mai 1983, de la București. Atunci a fost 1—0 pentru oaspeți și rezultatul acesta putea fi hotărîtor pentru soarta calificării. Din fericire, jucătorii noștri au găsit, la timp, resursele necesare pentru a repara o greșeală care, în final, nu s-a dovedit fatală. Și astfel, în vara anului 1984, am fost prezenți la marea sărbătoare a fotbalului continental, ediția franceză.

... 1986. Mexic. Al doilea „El Mundial" în țara aztecilor. În grupa calificărilor, România împreună cu Anglia, Irlanda de Nord, Finlanda și Turcia. Parcă ceva mai ușoară ca aceea a „europenelor" din 1984. Parcă...

Și totul a mers O.K. pînă în acea tristă zi de 16 octombrie 1985. Trebuia să învingem sau cel puțin să facem un meci egal și Mexicul nu ar mai fi rămas pentru noi o „fata morgana". Așa cum au rămas și „Mundialul" spaniol 1982 și cel argentinian 1978 și edițiile „europenelor" din 1976 și 1972.

Așadar, făcînd bilanțul ultimelor zece tentative de calificare în turneele finale ale campionatelor mondiale și continentale, ajungem la constatarea, deloc plăcută, că cinci dintre acestea le-am ratat ca urmare a unor meciuri pierdute pe teren propriu, a neputinței de a ne valorifica avantajul, nu numai teoretic, al jocului acasă, în fața propriului public.

Să fi devenit oare meciurile acestea pe teren propriu o așa de mare „necunoscută“ în ecuația tentativelor de calificare într-o competiție internațională de amploare? Tot ce-i posibil. Pentru că încărcătura psihică este ceva mai mare, obligațiile față de public sînt mai apăsătoare. Problemele pe care le pun adversarii în apărare sînt mai încurcate, mai greu rezolvabile.

Nu-i mai puțin adevărat, însă, că în fiecare din aceste cinci încercări ratate s-au făcut și greșeli, care, potrivit legilor scrise și nescrise ale fotbalului, au o scadență cînd se plătesc.

Partea cea mai tristă este că nu se prea învață din greșeli. Ale altora și chiar din propriile greșeli.

Există o vorbă plină de înțelepciune care spune că „cine nu învață din istorie riscă să o repete“. În fotbalul nostru istoria calificărilor pierdute pe teren propriu se repetă cam des.

Poate că a venit timpul să ne mai amintim, din cînd în cînd, de istorie și, mai ales, să învățăm cît mai multe lucruri din toate cîte ne poate învăța ea!

RĂSFOIND UN ALBUM AL AMINTIRILOR

Sfera Lazăr. Născut la 29 aprilie 1909 în comuna bănățeană Sînmihai. Internațional A, antrenor, economist. A jucat, pe rînd, la Politehnica Timișoara (1923—29), România-Cluj (1929—31), Universitatea Cluj (1931—34) și Venus București (1934—41)... Ca jucător, a reprezentat tipul fundașului ideal din vremea sa, avînd o tehnică sobră, susținută de o excelentă condiție fizică și morală... A debutat în echipa națională în anul 1931, în meciul cu Lituania, la Kaunas (4—2) și în decurs de 10 ani a evoluat în total de 14 ori în prima reprezentativă. A făcut, cu Albu, un celebru cuplu de fundași la Venus (în perioada în care această echipă a cîștigat trei titluri de campioană a țării : 1936—37, 1938—39, 1939—40) și în echipa națională A.

Aceste date biografice sumare luate „ad literam“ din lucrarea enciclopedică „Fotbal de la A la Z“, volumul I, nu pot contura însă decît cu mare aproximație figura, de fapt, aproape legendară a sportivului și omului Lazăr Sfera, una din gloriile incontestabile ale fotbalului nostru din toate timpurile.

Înaintînd cu siguranță spre granița a opt decenii de viață, fostul fundaș venusist și al „naționalei“ trădează oarecum, după aparențe, vîrsta senectuții. În rest, a rămas același spirit, mereu tînăr, sănătos și drept la cuget, și mai ales statornic în dragostea sa față de sport, față de fotbal. Așa l-am găsit ori de cîte ori l-am întîlnit, pe stadion, la Federație, la vreo ședință, pe stradă, acasă, la locuința sa din strada Timpului, undeva prin apropiere de Foișorul de Foc. . .

— Hai, vino pe la mine, să-ți arăt ceva foarte interesant, mi-a spus badea Lazăr într-o zi.

Și prea mult n-am așteptat. Acceptînd „cu plăcere“ invitația și curios să văd despre ce este vorba... ne-am trezit, într-o seară, amîndoi în fața unui album de fotografii și a unei colecții cu articole de ziare vechi, dinainte de război.

Deschid, mai întîi, nu fără oarecare emoție, colecția și chiar pe prima pagină văd o fotografie mare a lui Lazăr Sfera — jucătorul și, dedesubt, o frîntură din „Gazeta sporturilor“, de prin iulie 1941, avînd un titlu mare : „Sfera s-a retras din fotbal !“. Citesc în întregime și cu luare-aminte, apoi, articolul, care nu poartă nici o semnătură :

„Am promis aseară o veste întristătoare. Pentru noi ca și pentru sportul românesc. Lazăr Sfera s-a retras din fotbal ! Din motive particulare, marele nostru jucător s-a hotărît să părăsească viața activă a fotbalului.

Sfera nu va mai juca !

Retragerea lui „badea“ e o mare pierdere pentru cei care iubesc sportul și cinstesc pe cei ce-l reprezintă. Mai ales astăzi, cînd fotbalul nostru traversează o epocă de criză ! Căci Sfera face parte din acei puțini jucători care au dat multe, nenumărate satisfacții soccerului românesc. Din vremea cînd juca în vechea echipă a Universității și pînă astăzi, cînd pleacă din clubul „negrilor“, căruia i-a adus atîtea succese, Sfera a fost permanent în slujba sportului nostru, ca om și ca jucător. Ca valoare necontestată și reprezentativă a virtuților noastre și ca minunat apărător al culorilor naționale.

Cu plecarea lui Lazăr Sfera, tribunele, altădată frămîntate de entuziasm, rămîn fără copilul alintat al aplauzelor, fără omul care le-a ajutat, prin acea strălucitoare risipă de suflet și forțe, să înțeleagă și să iubească sportul.

Sfera și-a luat rămas bun de la arena atîtor succese și strădiuinți. El intră însă în galeria marilor jucători ai fotbalului românesc, de la care a binemeritat“.

Să te retragi în plină glorie și căpitan al echipei naționale fiind !“

Badea Lazăr simte parcă în ochii mei nedumerirea și întrebarea și nu lasă răspunsul deloc așteptat.

— Cum și de ce m-am hotărît să mă retrag ? Eram cu echipa Venus la Belgrad, unde jucam un meci cu campioana Iugoslaviei, Beogradski. Asta se întîmpla în ziua de duminică 24 mai 1941. La ora 16 începea jocul. În momentul cînd să intru pe teren mi-a venit, așa deodată, să plîng. Pînă atunci avusesem o stare de neliniște, nu prea mîncasem la prînz, eram nervos, eu care întotdeauna transmiteam echipei o stare de liniște, de calm. Coechipierii mei m-au întrebat, mirați, de ce plîng. Le-am răspuns că așa mi-a venit. Apoi a început meciul. Eu am jucat foarte slab, de nerecunoscut. Am pierdut cu 0—3. După joc a urmat obișnuitul banchet. Eu nu m-am dus. Am rămas în camera de la hotel. Nu am mîncat seara și nici noaptea nu am dormit. Era cu noi și președintele clubului și tatăl soției mele, avocatul Eladescu. A doua zi, luni, am plecat cu trenul spre țară. Am ajuns la București, cum se mergea pe atunci, marți după-amiază. În Gara de Nord mă aștepta soția. Era în doliu. Cînd m-a văzut, a început să plîngă. Am întrebat-o cu glasul sugrumat ce face Irina, fetița noastră. În loc de răspuns, soția mea a izbucnit și mai tare în plîns. Irina murise duminică la ora 16 ! Nimeni nu a putut ști de ce. Fără să fie bolnavă, fără să fi avut ceva. A mîncat bine la prînz și, după cîteva ore, a murit. Socrul meu a știut în aceeași zi, seara, cînd a vorbit de la Belgrad la telefon. Nu mi-a spus însă nici mie, nici celorlalți jucători. La ce ar mai fi folosit ? Și mai trist a fost însă că la revenirea mea acasă n-am mai putut-o vedea pe Irina nici măcar moartă. O și incinerase ! În acel moment al reîntoarcerii la București m-am și hotărît să renunț la fotbal. Era în ziua de 26 mai 1941. De atunci n-am mai călcat pe la stadion la antrenament. Aproape că nici nu am ieșit din casă. O singură excepție am făcut. Pe data de 1 iunie era meciul cu Germania, la București. Am cedat rugăminților de a nu părăsi, în calitate de căpitan al echipei naționale, coechipierii și am mai apărut, pentru ultima oară, pe teren. Formația noastră de atunci : Pavlovici — Sfera, Lengheriu — Vintilă, Simatoc, Moldoveanu — Bindea, Ploeșteanu, Sonny Niculescu, Marian, Bogdan.

La puțin timp după aceea a început și războiul. Era un motiv în plus ca hotărîrea mea să rămînă neclintită.

Și am spus adio fotbalului. Eram în plină tinerețe și în plină formă. Dar nu am mai îmbrăcat echipamentul de jucător și nici n-am mai trecut dincolo de marginea terenului, spre interior !

— Eu zic că... ia să ne aducem mai bine aminte.

— Știu la ce te referi. La meciul „veteranilor", de pe stadionul Republicii, din luna martie 1958, organizat înaintea începerii returului campionatului național. Da, atunci am reintrat în echipa Capitalei alături de Baratki, Bogdan, Vintilă, Albu, Lupaș, Constantinescu-Grecu, Moldoveanu, Mihăilescu, Fabian, Mircea David. Dincolo, în echipa „Provinciei" jucau : Marki, Slivăț, Lengheriu, Gain, Rășinaru, Reinhardt. Tr. Iordache, Perneki, Ploeșteanu, Reuter, Dobay.

— A fost un meci frumos, într-adevăr.

— Și ce lume ! Stadionul arhiplin. Nu se mai găseau bilete. S-a jucat cu casele închise. Am auzit că atunci, la meci, a venit unul din provincie și la intrare a prezentat un bilet vechi, din urmă cu vreo 25 de ani. Cum îl păstrase, numai el știa. „Nu-i bun", i-au spus cei de la control. „Ba da, e bun. Nu joacă fotbaliștii de acum 25 de ani ?". Argumentul a fost, se pare, atît de convingător, că cei de la intrare l-au lăsat să treacă „bariera" pe inventivul și inspiratul provincial amator de fotbal.

— Atunci, în 1958, primăvara, „veteranii" au jucat de parcă ar fi rămas tot împreună de cînd s-au lăsat de fotbal. Și totuși, ei s-au întîlnit, cei mai mulți, cu puțin înainte de meci, unii chiar în cabina vestiarelor !

În loc de răspuns, Lazăr Sfera mi-a pus în față un articol, de fapt o luare de cuvînt a sa, cu ocazia unei întîlniri cu cîțiva dintre „veteranii" fotbalului nostru, la puțin timp după meciul lor antologic, al amintirilor, de pe stadionul Republicii. Și m-a invitat să-l citesc.

„Se spune de multe ori — și pe bună dreptate — că deprinderea este o a doua natură, că obișnuința — adică repetarea constantă și conștientă la început a unui gest, a unei acțiuni, a unei idei chiar — se sedimentează treptat-treptat, pînă cînd devine aproape mecanică. În cei mai bine de 35 de ani care m-au legat de viața stadionului (aceasta se întîmpla în 1958), ca jucător și antrenor, prac-

tica zilnică m-a deprins cu un adevăr ireductibil și anume că un meci de fotbal poate fi încheiat numai după scurgerea timpului regulamentar, că lupta sportivă încetează abia la fluierul final al arbitrului, după ce acele cronometrului au marcat 90 de minute de joc.

Generația din care fac parte — alături de Albu, Baratki, Dobay, David, Vintilă, Bogdan, Lupaș, Sonny Niculescu și atîția alții —, crescută în același spirit, consideră că „marele meci" al carierei lor fotbalistice, al vieții lor sportive încă nu s-a sfîrșit. Pentru „veteranii" fotbalului nostru, fluierul final încă n-a sunat încetarea luptei. Iată de ce, cei mai mulți dintre ei se află angajați în strădania colectivă a mișcării de cultură fizică și sport, răspîndiți în toate colțurile țării, ca antrenori, sfătuitori sau conducători, îndrumînd cu experiența lor noile cadre de sportivi. Nici unul dintre ei n-a considerat că și-a îndeplinit misiunea o dată cu părăsirea arenei. Nu ! Lupta noastră continuă pînă la victorie, pînă la victoria fotbalului românesc. Aceasta este năzuința supremă a tuturor.

În felul acesta, în aceste condiții, „veteranii" au apărut pe stadion cu aceleași emoții ca acum 20 de ani, cu aceeași dorință de luptă cavalerească. E drept, au intrat cu tîmplele încărunțite, cu mișcările ceva, ceva mai lente, purtînd tricouri cu 2—3 numere mai mari, după plusul de kilograme pe care vîrsta, ce nu iartă, le-a adăugat fiecăruia, cu un elan mai mult sufletesc decît fizic...

Tinerii sportivi, ca și publicul, au urmărit cu interes evoluția foștilor internaționali de odinioară. Și dacă vîrsta și-a spus cuvîntul la capitolele „condiție fizică", „viteză", „dinamism", socotesc în schimb că spectacolul fotbalistic a satisfăcut prin latura tehnică a execuțiilor, a intercepțiilor corecte, a pasei precise, dar mai ales prin unitatea stilului de joc.

Cum a fost cu putință ca, fără antrenamente de ansamblu, după o întrerupere de cel puțin 15 ani, componenții fiecărei echipe de „veterani" să se integreze, totuși, într-un stil unitar, armonios și cu deplină legătură ? Care să fie explicația jocului colectiv de asociație al unor oameni care nu s-au mai întîlnit împreună, pe teren, de atîta timp ?

Răspunsul trebuie analizat cu seriozitate, pentru că el conține un mare adevăr, o prețioasă învățătură pentru viitor. Unitatea stilului de joc trebuie căutată în sudura sufletească dintre jucători, sudură care n-a putut să dispară chiar după trecerea anilor. Sudura aceasta s-a creat prin legătura statornică a acelorași oameni, fie în cadrul colectivelor, fie în cadrul echipei naționale. Aceiași oameni, jucînd zi de zi împreună, fără modificări și fluctuații arbitrare de formație, au ajuns să se cunoască, să se suplinească, să se împlinească unul pe celălalt. Deprinderea unuia cu celălalt, prin contactul și antrenamentul zilnic, a devenit, cu timpul, o a doua natură, un act reflex, o realitate evidentă.

Legătura aceasta a fost cu putință și prin faptul că jucătorii se simțeau atașați de colegii lor, de echipele și cluburile lor. Personal, privesc cu amărăciune ușurința cu care unii jucători se mută astăzi dintr-un colectiv în altul. Prin cîte echipe a umblat Bindea ? De cîte ori s-a transferat Ronnay, care a activat, nu mai puțin de 20 de ani, la C.A.O. ?“

Am ajuns cu lectura la un punct nevralgic, la o hibă cronică a fotbalului nostru, stabilitatea jucătorilor, a antrenorilor în cluburi, la echipe.

— Lasă acum deoparte articolul și mai bine ascultă puțin la mine.

— Sînt numai ochi, urechi și... pix.

— În douăzeci de ani de carieră sportivă eu, personal, am jucat în numai trei orașe : pînă în 1929, la Timișoara, în echipa de pitici Unirea C.F.R. (devenită mai tîrziu echipa de juniori cu numele de „Politehnica“), apoi, între anii 1929—1934, o dată cu studiile universitare, la Cluj, în echipele România și Universitatea și, în sfîrșit, în Capitală, unde m-am stabilit în 1934, după absolvență, la Venus. Și mă întreb, dacă Timișoara ar fi fost pe vremea aceea un centru universitar, așa cum este astăzi, unde să-mi pot continua studiile, mai plecam oare la Cluj ? Desigur că nu. De obicei, înainte vreme, perioada de transferări coincidea cu cîte un eveniment important din viața personală a fiecăruia dintre noi, eveniment care ne obliga să ne mutăm dintr-un oraș în altul. Și aș vrea să fiu bine înțeles. Înainte de război, cînd fotbalul nostru era semipro-

fesionist, cînd se ofereau jucătorilor sume importante pentru trecerea într-o altă echipă, transferul putea fi un mijloc de cîștig, așa cum se mai întîmplă în țările cu sport profesionist. Dar, cei mai mulți dintre jucătorii noștri, legați sufletește de colectivele lor, refuzau oferte ispititoare, pentru a nu rămîne departe de cei cu care se înțelegeau, cu care se sudaseră sufletește în viața de toate zilele și în joc.

Mie, de pildă, cînd am venit la Venus, în București, mi s-au oferit 150 000 de lei. Am zis nu. Eu vroiam un serviciu și să joc. Mă gîndeam că mai bine ar fi ca banii aceștia să fie dați Universității Cluj, de unde venisem și care mă consacrase ca jucător. Conducerea clubului Venus a dat clubului studențesc 80 000 lei bani lichizi și de alți 70 000 lei echipament de fotbal de fabricație austriacă. Înaintea Venusului mai veniseră la mine și Ripensia și C.A.O., tot cu oferte atrăgătoare. Eu promisesem să vin la Venus și am vrut să mă țin de cuvînt. Mai ales că, de ce să nu recunosc ?, am vrut să văd cum este și în Capitală, să cunosc puțin și viața de aici.

Jucînd la Venus am avut și numeroase satisfacții sportive, iar primii bani cîștigați i-am trimis acasă, la Timișoara, lui tata, ca să construiască o casă în Mehala, cartierul în care copilărisem, unde făcusem cei dintîi pași în fotbal.

— Mehala, unul din leagănele fotbalului timișorean și chiar ale fotbalului românesc...

— Da. Iată un nume pe care cel ce va scrie vreodată o istorie a fotbalului nostru va trebui să-l pomenească deseori, ca pe un adevărat izvor de jucători. De aici, din Mehala Timișoarei, de pe maidanul copilăriei, au pornit jucători ca Taenzer, T. Frech, K. Frech, Emeric Vogl, Lotter, Ritter (care aveau să facă faima echipei Chinezul), apoi Holtz, Iancs, Rafinsky, Lakatos, Cotormani (stîlpii Ripensiei), Nicolae Covaci, Grațian Sepi, Deheleanu, Doboșan, Vasile Chiroiu, Ghilezan, Surlașiu, Talianu, Tabacu, Gruin, Ștefan Covaci și, după aceea, Bădeanțu, Florescu...

Din cartierul vecin Josefin aveau să apară Bürger, Moravetz, Zombory, Beke, Schwartz (ceilalți mari ripensiști), Agner, Ritter, Zelenak, Demetrovici, Juhasz și Petschov-

schi... Din cartierul Fabrik porneau Dobay, Palmer, Reuter, Iosif Covaci, Androvici...

Am jucat împreună, cei din aceeași generație, încă din copilărie și ne-am legat sufletește.

Îmi amintesc de anii începuturilor... Eram copii. După orele de școală și de studiu individual ne adunam pe maidanul Mehalei. Veneau și ucenicii care-și terminaseră orele de muncă... Un morman de haine marcau locul porților... Și jocul începea... Se desfășurau concomitent mai multe meciuri. Le organizam între clase, între străzile aceluiași cartier și mai ales între cartiere. Deosebit de important este faptul că noi toți cei de atunci socoteam sportul ca o plăcere, ca un exercițiu fizic necesar dezvoltării noastre. Nu eram niște împătimiți de fotbal și numai de fotbal. Iubeam sportul. De aceea, majoritatea dintre noi practicam și atletismul, gimnastica la aparate, luptele, boxul. Și cred că tocmai aceste discipline complementare ne-au ajutat foarte mult în formarea noastră ca jucători de fotbal.

Jucam pe maidane, este foarte adevărat. Dar înțelegerea sportului nu avea nimic de „maidan“ în sensul peiorativ al cuvîntului. N-am fost niciodată niște pierde-vară, niște maidanagii, niște haimanale fără rost. Pe lîngă sport, aveam grijă să ne achităm de obligațiile față de școală, de muncă. Elevi sau ucenici, priveam cu seriozitate învățătura. Pentru că eram conștienți că nu vom face din sport o profesie. Diversitatea preocupărilor fiecăruia dintre noi a lărgit simțitor perspectiva asupra vieții, ne-a deprins să cumpănim fiecare gest și acțiune de viață, să urmărim în orice lucru o logică firească. Și, bineînțeles, toate aceste lucruri s-au răsfrînt și în activitatea noastră sportivă. Un sportiv al cărui orizont se limitează numai la spațiul restrîns al stadionului va pluti întotdeauna în mediocritate, va rămîne secătuit sufletește. Este necesar ca tineretul de astăzi să înțeleagă că sportul este o îndeletnicire utilă și plăcută, dar nicidecum o profesiune. Cei mai mulți, dacă nu chiar toți cei din generația mea, au înțeles acest lucru. Dragostea pentru sport nu i-a părăsit niciodată, dar nici nu i-a împiedicat să-și croiască un drum în viață și altfel decît prin sport.

Înțelegerea aceasta superioară a sportului a stat întotdeauna la temelia tuturor acțiunilor noastre. Ea a generat o anumită mentalitate, foarte sănătoasă, care a făcut ca fotbalul nostru să cunoască o perioadă de strălucire adevărată.

— Așa ceva este caracteristic sportului de performanță, care cere, indiscutabil, și sacrificii.

— Eu spun că sportul de performanță nu este obligatoriu pentru nimeni. Dar, din clipa în care te dedici lui, accepți liber consimțit toate obligațiile, adică : viață perfect sportivă, seriozitate, antrenament metodic, renunțări la mici vanități și satisfacții personale. Este de neconceput un sportiv de performanță care lipsește nejustificat de la antrenamente, care se complace într-o viață dezordonată, care nu se poate integra în ritmul și munca asiduă a întregului colectiv.

Și fiindcă ai pomenit de sacrificii. Iertată fie-mi lipsa de modestie, dar aș vrea să dau un exemplu chiar din viața mea de jucător. Jucam un meci, la Venus, prin 1938 parcă, cu Phönix — F.C. Carpați Baia Mare. La o dispută directă, un adversar a șutat mai puțin în minge și mai mult în maxilarul meu. Desigur, n-a fost un gest voit. Un simplu accident. M-am prăbușit la pămînt, cu buza superioară despicată în două. Am fost scos pe brațe din teren. Ne aflam în prima repriză, într-un moment de dominare a adversarului. Echipa mea rămăsese în zece oameni — pe atunci neexistînd prevederea înlocuirilor nici în caz de accident — și era lipsită într-o situație grea tocmai de un apărător. Coechipierii mei erau descurajați. Înfrîngerea părea inevitabilă. În cabină mi se dădeau îngrijiri. Buza mi se umflase îngrozitor, eram de-a dreptul desfigurat. Urma să fiu trimis de urgență la spital. Dar, în aceeași clipă, mi-a ajuns la ureche că lucrurile pe teren stau cam prost. Pe lîngă inferioritatea numerică, mai apăruse și un alt element, de ordin psihologic. Știind că lovitura primită de mine era gravă, colegii mei erau deosebit de îngrijorați, iar starea de tensiune nervoasă, neputința de a se concentra în joc influențau în rău întreaga lor comportare din joc. Și atunci, cu o copcă provizorie la buza spartă, am intrat, după zece minute,

pe teren. Asta nu pentru a face paradă de eroism în fața publicului. În momentele acelea, cu rana care continua să sîngereze din abundență, cu tricoul alb înroșit de sînge, nu mă gîndeam la asemenea trucuri ieftine. Mă gîndeam însă la moralul băieților care, după mărturia lui Orza, erau preocupați numai de soarta mea. Cînd m-au văzut iarăși printre ei, chiar dacă se vedea bine că nu-i mai puteam ajuta ca pînă atunci, s-au mai liniștit puțin. De-acum înainte, atenția și concentrarea lor puteau fi din nou la joc, spre soarta partidei. Și efectul, scontat de altfel, a fost ridicarea tonusului moral al echipei, ceea ce a făcut ca, în final, să cîștigăm cu 1—0. A fost o victorie a spiritului de echipă, a dragostei față de culorile clubului, a unității morale colective. În ce mă privea pe mine, am considerat că este o datorie să-mi ajut echipa și coechipierii cu toate forțele, indiferent de durerile pe care le resimțeam, să nu dezertez din lupta sportivă. Și au fost și alții în situații asemănătoare. Și la fel ca mine au procedat.

Ce a urmat după jocul cu F.C. Carpați Baia Mare? Nu este greu de imaginat. Temerarul fundaș Lazăr Sfera a trebuit să fie transportat la spital, ca să fie cusut la buză. Medicul chirurg l-a întrebat dacă să-i facă o injecție anesteziantă. De frica injecției, a zis nu. Și atunci l-au cusut pe viu. Mai chinuitoare dureri nici că puteau fi. Apoi, timp de două săptămîni nu a putut să mănînce, a băut numai lichide pe partea stîngă a gurii. Și în tot acest timp nu a lipsit de la antrenament!

Altă dată, la un meci cu Rapid București, tot prin 1938, Sfera a primit o lovitură în partea dreaptă a abdomenului de la mijlocașul feroviar Cuedan. O vreme l-a durut locul, dar a zis că trebuie să-i treacă, că nu-i nimic grav. Lucrurile s-au complicat însă după cîtva timp și mai ales în urma unui tratament contraindicat, cu aplicarea de comprese calde pe locul dureros. La un moment dat a fost nevoie de internare în spital. Aici, diagnosticul pus i-a speriat pe toți : peritonită! A fost „deschis“ de urgență și singurul lucru care se putea face era să i se introducă o meșă prin care să se poată scurge puroiul care-i invadase abdomenul. Erau puține speranțe de salvare. Nu

existau pe atunci antibiotice, iar pericolul septicemiei părea de neevitat.

— Și cum ai scăpat, totuși, bădiță ?

— Cum se scapă. Medicii m-au așezat pe spate și mi-au spus să stau așa nemișcat. În rezerva unde eram internat mă supraveghea soția, iar alături, în camera de gardă, doctorii așteptau deznodămîntul. Mai mult pe cel fatal decît pe cel fericit. Cum ședeam așa întins, am simțit nevoia să mă mișc puțin, parcă amorțisem. Și am vrut să mă răsucesc, cu orice risc, pe o parte. Imediat însă am simțit că cearceaful sub mine este plin de sînge și de puroi. Curgea ca de la robinet. M-am uitat spre soție. Adormise de oboseală. N-am putut s-o strig, pentru că mă durea locul operației și atunci am pus mîna pe o carte de pe noptieră și am aruncat-o spre ea. Cartea a lovit-o pe soția mea în cap, ea s-a trezit speriată și a țipat. Cei de alături au fost siguri că acesta a fost strigătul disperării, semnalul că am murit. Și au năvălit toți cei din camera de gardă în rezerva mea. Aici însă au rămas uluiți. Nu numai că nu murisem, dar parcă mă și ușurasem, ieșind tot răul din mine. Unul dintre medici s-a apropiat de patul meu și m-a sărutat, spunîndu-mi, sugrumat de emoție : „Ai scăpat“ !

La mai puțin de o lună de la această întîmplare eram pe terenul de fotbal. Jucam. Mi se păruse că am lipsit cam mult.

— Ai avut, bădiță, după cîte știu și o fractură la picior. Cu aia cum a fost ?

— Ceva mai simplu decît cu toate celelalte, pentru că nici n-am știut de ea. Am simțit o dată că mă cam doare piciorul, partea de deasupra labei piciorului drept. Mi-am pus niște vată ca să nu mă jeneze gheata. Și dădeam în minge mai mult cu stîngul. Nu era o problemă lovirea mingii cu ambele picioare. Doi ani am jucat așa ! Pînă cînd, la un control, medicul mi-a spus, după ce mi-a făcut și o radiografie, că acolo a fost o fractură. Iar eu mi-am zis că mai bine că n-am știut. De fapt, m-a durut pînă... mi-a trecut.

— Sentimentul datoriei, al răspunderii, al atașamentului față de echipă, de culorile clubului trebuie să fie la loc de cinste.

— Dacă mă refer la vremea cînd jucam eu, pot spune cu certitudine că așa a fost. Fiecare dintre noi înțelegeam că aveam o misiune de îndeplinit, că sîntem rotițele unui angrenaj, care, ca să funcționeze bine, trebuie ferit de cele mai mici defecțiuni. Ce exemplu mai grăitor de dragoste față de echipa sa, față de colectiv, ca cel oferit de portarul Gloriei Arad, Teimler, căruia, cu o zi înainte de un meci foarte important, îi murise copilul, dar el, din proprie inițiativă, a apărut în formație, știind bine că lipsa lui va fi resimțită, că echipa ar putea să piardă în absența sa?

Sau exemplul lui Cornel Orza, în meciul cu Anglia din anul 1939, disputat pe stadionul denumit pe acea vreme A.N.E.F.. Atunci, chiar în minutul 5 al partidei, s-a accidentat unul din stîlpii apărării noastre, Rudi Bürger, și a trebuit să părăsească terenul. Înlocuiri nu se puteau face. În această situație, l-am chemat în calitatea mea de căpitan al echipei pe Orza de pe extremă, cerîndu-i să vină în ajutorul apărării. Orza nu mai jucase fundaș și apoi nu totdeauna un jucător consimte să renunțe la postul lui, la specialitatea sa, pentru a juca la improvizație și întîmplare, mai ales într-un meci internațional în care responsabilitatea crește. Există, orice ar fi, o anumită doză de orgoliu explicabil, pe care numai o mentalitate sănătoasă îl poate înfrînge. Și, renunțînd la satisfacția sa personală, poate chiar la șansa de a marca un gol, Cornel Orza a devenit, de conjunctură, fundaș, luptînd din răsputeri ca să se achite de sarcinile unui post nou, în condiții cu totul speciale. A făcut chiar o partidă excepțională.

— În această partidă, Orza era conștient că apără culorile „naționalei". Că le apără în aceeași măsură și ca extremă și ca fundaș. Oriunde era nevoie, oriunde i se cerea.

— Da. De fapt el răspundea cum se cuvine cinstei care i se făcuse de a fi selecționat în echipa națională. Căci, într-adevăr, selecționarea în reprezentativa țării era o cinste la care rîvneam cu toții, pentru care ne pregăteam cu seriozitate, pentru care munceam... Munceam în cadrul echipelor noastre, fiindcă pe atunci pregătirea se făcea în colective. Nu existau cantonamente și antrenamente metodice pe un timp mai îndelungat. De cele mai

multe ori aveam pentru un joc internațional important doar cîteva zile. Mai mult nu se putea pe atunci.

Dar ce mi se pare de neînțeles și condamnabil astăzi este, în condițiile existente, indiferența unor tineri jucători din echipele fruntașe față de perspectiva selecționării lor în reprezentativa țării. În alte cazuri chiar refuzul de a răspunde chemării la lotul național sub diferite pretexte, mai mult sau mai puțin căutate, inventate.

În ce mă privește, eu am considerat întotdeauna participarea la echipa națională, dincolo de un motiv de mîndrie personală, o problemă de patriotism în înțelesul cel mai înalt al cuvîntului. Să porți echipamentul tricolor, să știi că pentru tine, cel din teren, care ești chemat să aperi culorile patriei, se cîntă imnul, este o onoare care răsplătește toate eforturile făcute în pregătire, toate renunțările în favoarea performanței, chiar și sacrificiul. Noi toți din generația mea am gîndit astfel. Și așa trebuie să gîndească orice bun român.

Bădița Lazăr se înfierbîntă ori de cîte ori vine vorba de echipa națională. Mai ales cînd deschide vreunul din albumele cu amintiri și în față îi apare o fotografie în care se vede în fruntea monomului tricolor. Și cu o repeziciune care rivalizează cu viteza luminii se întoarce în istorie, luînd un aer de noblețe și semeție, ca pe vremea cînd era jucător.

— Mulți spuneau, pe timpuri, despre fundașul Lazăr Sfera că joacă nițel cam „tare“, că mai toți înaintașii au teamă de el...

— Stai să lămurim două lucruri. Primul este jocul tare, aspru, dar nu violent și dur. Ca fundaș, cît am jucat, nu am accidentat pe nimeni. Am fost, în schimb, așa cum trebuie să fie un apărător, dîrz, tenace, mereu în preajma porții proprii, pentru ca echipa să nu primească gol. Al doilea lucru, pe care vreau să-l precizez, este acea teamă a înaintașilor de mine. Ea exista, este adevărat, dar cauza care o determina nu era în nici un caz riposta mea dură ca apărător, ci faptul că aveam mai totdeauna la îndemînă mijloace tehnice și tactice, forța fizică și morală necesare a le bara atacanților adverși calea spre gol. Vezi, pe timpul meu, sensul noțiunii de combativitate parcă era altul. Iar combativitatea și cu spiritul de spor-

tivitate făceau casă bună. Așa, de pildă, eu și ceilalți jucători din generația mea eram în teren, ca adversari, fără nici un menajament unii față de ceilalți. Ne luptam cu toate forțele pentru victorie, fiecare urmărind ca victoria să fie de partea lui. Acolo, la „verde", cum se spune, nu exista prietenie. În schimb ne respectam reciproc, căutînd înainte de orice să evităm accidentul. Cînd meciul se termina, începea prietenia. Ne întîlneam, acasă sau la restaurant, cu familiile, fără să mai ținem seama că duminica care a trecut sau cea care urma să vină ne-au situat pe poziții de adversari. Jocul era joc, avea legile și regulile lui pe care le respectam, prietenia era prietenie și ea nu putea fi alterată de faptul că pentru 90 de minute, din cînd în cînd, fotbalul ne așeza în tabere diferite.

Acum lucrurile se petrec exact invers. Înainte de meci, îi vezi pe jucătorii celor două echipe, care urmează să se înfrunte, sărutîndu-se, îmbrățișîndu-se, de zici că nimic nu-i mai frumos ca un asemenea gest, față de care publicul rămîne mai totdeauna, știind despre ce-i vorba, cam indiferent. În timpul jocului însă, uită complet de obligațiile fair-play-ului, încep înjurăturile, actele nesportive, uneori și obscene, protestele, trivialitățile. Iar la sfîrșit, cei care cu 90 de minute înainte se sărutaseră, nici nu se mai uită unul la celălalt sau se privesc cu dușmănie și amenințător. Iar pe arbitru, căruia la început de joc i-au spus „să trăiți, ce mai faceți ?" și i-au întins mîna, după joc nici că-l mai bagă în seamă. Toate acestea, evident, în funcție de rezultat. La victorie, se mai fac unele concesii. La înfrîngere însă, mai deloc. Sigur, nici aceasta nu se întîmplă întotdeauna și peste tot. Ar fi trist, foarte trist dacă ar fi așa. După cum ar fi bine, foarte bine și normal în același timp, ca respectul față de adversar, față de arbitru, față de public, față de fotbal și regulile lui să fie o regulă, fără excepții.

— Aceasta ține de educație, în primul rînd.

— Sigur că da. Munca de educare, în general, ca și aceea de formare a personalității jucătorului de fotbal nu trebuie să se limiteze doar la orele de antrenament propriu-zis și numai pe terenul de sport, ca să poată să-și

atingă scopul. Acțiunea educativă a antrenorului se impune a fi permanentă și în orice împrejurări. Tactul și priceperea educatorului trebuie să folosească toate ocaziile ce se ivesc pentru a insufla elevilor o normă de conduită sănătoasă, pornind de la lucruri neînsemnate în aparență și date chiar străine de preocuparea sportivă. Pentru că în fond nu ne interesează o personalitate strict sportivă, limitată. Preocuparea noastră trebuie să tindă în direcția creșterii formării unor oameni multilaterali, avînd cunoștințe multiple și variate, buni cetățeni, instruiți, culți, sănătoși. In această idee, și viața de dincolo de teren a sportivului nu ne poate lăsa indiferenți.

...Continuăm incursiunea în trecut, răsfoind albumul amintirilor. Fotografii cu echipe, faze de joc, instantanee din ceasuri de răgaz dincolo de porțile stadionului, articole întregi sau frînturi de cronici, însemnări personale... Iată și o poză de copertă a unei reviste de sport. Sfera și Albu, „becia" marelui Venus și a echipei naționale din deceniul al patrulea. Doi apărători robuști, cu alură atletică, cu priviri agere și o tehnică de joc de excepție. Doi prieteni adevărați jucînd șase ani împreună și formînd un zid de apărare de nepătruns. Parcă citeai pe fruntea lor „pe aici nu se trece !"

— Pe vremuri se vorbea despre prietenia dintre Sfera și Albu, despre unitatea lor sufletească reflectată și pe terenul de sport, în joc, dar și în viața de toate zilele, ca despre modelul mitologic al lui Oreste și Pilade...

— Da. Comparația aceasta mi-a plăcut întotdeauna, mai ales pentru că era bazată pe adevăr. Între Ghiță Albu și mine a fost o legătură sufletească trainică, nealterată chiar și după ce drumurile noastre în viață s-au despărțit. La început am fost rivali. Așa era piesa. În 1931, anul în care eu am debutat în echipa națională, în partida cu Lituania de la Kaunas, selecționerul reprezentativei de atunci, Octav Luchide, a alcătuit o linie de fundași : Bürger — Sfera. Deci cu mine în locul lui Albu, care pînă atunci era titularul postului de fundaș stînga. Ghiță, foarte afectat de înlocuirea sa și mai ales de faptul că, în acest fel, pierdea continuitatea în echipa națională, el fiind

deținătorul unui original record în această privință, l-a întrebat pe Luchide de ce nu joacă el și joc eu. Acesta i-a răspuns, fără menajamente, simplu : „Pentru că acum Sfera este mai bun !" Norocul lui Ghiță a fost că, în timpul meciului cu Lituania, Bürger s-a accidentat și, fiind un joc amical, putîndu-se face înlocuiri, a intrat în formație lîngă mine. Ceva mai tîrziu, în 1934, îmbrăcînd același tricou, la Venus, ne-am constituit într-un cuplu de fundași din ce în ce mai omogen, mai legat sufletește, nelipsit din nici o formație a „negrilor" în campionat și chiar în unsprezecele naționalei. În 1940 Ghiță Albu a plecat la Craiova, în anul următor eu m-am lăsat de fotbal, dar dincolo de gazon, prietenia dintre noi a dăinuit, pentru că era întemeiată pe sinceritate și respect reciproc și necontenit întreținută de amintiri comune de neuitat. În primăvara lui 1958, în meciul „veteranilor" de pe Republicii ne-am întîlnit din nou pe teren, ca fundași. Parcă nimic nu se schimbase între noi. Eram aceiași la suflet ca și în urmă cu 20 de ani. Doar caricaturistul Neagu Rădulescu ne-a trezit puțin la realitate cu... fizicul, prezentîndu-ne la dimensiuni cu mult supraponderale, caricaturile noastre avînd scris dedesubt următorul text : *Albu și Sfera : „La volumul nostru alcătuim acum într-adevăr o apărare de netrecut"*. Eram tot de netrecut, zic eu, și cînd aveam volum mai mic...

... La capătul albumului cu amintiri parcurs, totuși, în mare viteză, simțeam nevoia să o luăm de la capăt, să pun fel de fel de întrebări. Pînă la urmă mi-am zis că e mai bine s-o fac altădată, mai pe îndelete și cu cît mai multe și mai amănunțite reconstituiri.

Cînd, la plecare, mi-am luat rămas bun și am zis, așa cum se spune cînd începe să se întunece, „Bună seara, bădiță !", mi-am zis cu un fel de repros că îl cunosc pe Lazăr Sfera de atîția ani și încă nu știu de unde i se „trage" apelativul acesta de „badea". Și l-am întrebat.

— Păi, cum să-ți spun eu ? „Badea" mi se spune de mult. Nu de cînd am început să încărunțesc și nici măcar

de cînd m-am lăsat de fotbal. Eram jucător activ și mi se spunea așa. Originea acestui „badea“ este de acasă. La noi, în Banat, fratele mai mic sau sora mai mică se adresează fratelui mai mare cu „bade“. Cum ar fi în Muntenia „nene“. Este o formulă de respect care s-a moștenit. Așa am fost educați de mici. Vezi cum vine treaba cu educația de care tot vorbim și ne lovim mereu... Ea începe din familie !

„UN TUNAR"... ÎN BATERIE !

Am recitit, după cîțiva ani de la apariție, una din cărțile talentatului gazetar sportiv Marius Popescu : „Oblemenco și campioana unei mari iubiri".

Ideea de a o reciti nu mi-a venit chiar întîmplător. Asta se petrecea în vara anului 1982, la puțin timp după ce „tunarul" Craiovei, jucătorul imortalizat printr-o statuie așezată la una din intrările principale ale stadionului Central din Cetatea Băniei, era, cum se spune în jargonul fotbalistic, „pus pe liber" de la conducerea tehnică a formației studenților olteni.

Vestea, care s-a răspîndit cu iuțeala fulgerului, a umplut de tristețe inimile multor, foarte multor iubitori ai fotbalului. Și nu numai craioveni sau olteni. „Excomunicarea" sportivă a lui Nelu Oblemenco — egalul marelui Dobay, cu cele patru titluri de golgeter al campionatului — jucătorul care s-a ridicat întotdeauna la înălțimea adevăratului sens al noțiunii de fair-play, părea de necrezut. Și nu și-ar fi găsit rostul nici ca păcăleală de 1 aprilie !

Deschid cartea și, cu aceeași emoție cu care citeam cînd eram mic un roman polițist, reconstitui, rînd pe rînd, evenimentele din octombrie 1972 : ...acum patru luni și jumătate, două vești — ca două strigăte ! — au răscolit lumea celor care iubesc fotbalul românesc. Oblemenco a fost operat într-o situație disperată. Ulcer perforat, intervenție in extremis ! Peste cîteva zile : Oblemenco este între viață și moarte ! Ulcerul a perforat. A doua operație. „Va trăi, oare, jucătorul craiovean ?" se întrebau, cu

teamă în suflet, cei care-l știau de atîția ani pe exemplarul Oblemenco. Pe băiatul acela înalt ca un munte și timid ca un școlar... Pe atacantul-uragan din fața careului de 16 metri care, după meci, pe stradă, se ascundea pur și simplu din calea manifestațiilor de simpatie ale numeroșilor suporteri...

„Va trăi Oblemenco ?"... Despre fotbal, pe mai departe, pentru Oblemenco nici nu putea fi vorba în zilele acelea, în care luni se spunea „va trăi", iar marți „nu va trăi". Oblemenco a trăit. Oblemenco trăiește. Oblemenco — minune a celor care l-au îngrijit, a fizicului său robust și a muncii sale de a reveni în fotbal — joacă și marchează goluri ! Cu două zile înaintea partidei cu Rapid (vineri, 9 martie 1973), Oblemenco nu primise, încă, avizul medical pentru a juca prima partidă a returului ! Duminică, pe stadionul Republicii, Oblemenco a marcat trei goluri, fiind motorul moral al unei echipe de fotbaliști care s-au bătut ca leii pentru a întoarce soarta unei partide pe trei sferturi compromisă. La golul egalizator, o „rachetă" a lui Oblemenco de la 40 de metri, fostul internațional rapidist Ion Ionescu îmi spunea că nu știe vreun portar care s-o fi putut apăra... Era mare și firească bucuria la cabina oltenilor după meci. Felicitări, chiote, îmbrățișări. Un singur om stătea în colțul lui și plîngea. Lacrimi de imensă fericire. Lacrimile unui om care, cu patru luni și jumătate în urmă, își dorea un singur lucru : să apuce să-și crească fetița, să n-o lase orfană... „Întîi Clara, fetița mea, apoi fotbalul, iată cele două imagini-far care m-au readus din noapte, redîndu-mi țeluri de viață", va spune Oblemenco după ce s-a trezit din somnul acela parcă fără sfîrșit. Iar cînd Marius Popescu i-a amintit că va veni și un moment crepuscular în fotbal, ziua cînd va trebui să se retragă de pe gazon, avînd totuși consolarea că va mai putea lucra pe dreptunghiul verde ca antrenor, Oblemenco a sărit ca ars : „Antrenor, nu. E o pîine prea amară, prea ingrată...".

Ei bine, din pîinea asta amară și ingrată a început să se înfrupte Nelu Oblemenco la puțină vreme după ce împlinise 33 de ani. Vîrstă la care ar mai fi putut juca. Un an, poate doi, poate trei. A preferat însă să se oprească. De ce să înceapă lumea să-ți aducă mereu aminte, la

cea mai mică greșeală, că este cazul să lași locul în echipă altuia mai tînăr? Momentul retragerii l-a găsit la Galați. Tocmai apăruse prevederea regulamentară că un jucător nu se putea transfera decît după un stagiu de cel puțin 5 ani la o echipă. Voia să se întoarcă la Craiova și, cum nu mai putea activa ca jucător, a acceptat propunerea de a ocupa funcția de vicepreședinte al clubului Universitatea, antrenorii echipei fiind, în acel timp, Ilie Oană și Constantin Deliu. În toamna aceluiași an 1978, Ion Oblemenco a urmat o școală de antrenori la București, la sfîrșitul căreia toți cursanții au fost invitați să ia parte la analiza campionatului organizată de F.R.F. Cu această ocazie, Valentin Stănescu, care se pregătea să ia în primire echipa studenților olteni, i-a propus lui Nelu Oblemenco să-i fie secund. Propunerea fiind rapid acceptată, noul cuplu de antrenori intră în funcțiune în primăvara anului 1979, primul efect al colaborării lor fiind saltul spectaculos al formației craiovene de pe locul 10 în turul campionatului pe locul 4 în final, care i-a dat dreptul participării în Cupa U.E.F.A.

Ce s-a întîmplat cu Nelu Oblemenco în răstimpul destul de scurt de la ungerea sa ca secund la Universitatea Craiova în 1979 și eliberarea din funcția de principal în 1982? Și cum s-a ajuns la „divorțul" forțat dintre „campioana marii iubiri" și idolul iubitorilor de fotbal olteni?

Partea „vătămată" are cuvîntul în virtutea dreptului sacru al apărării:

— După proba de încercare reușită cu nea Tinel în returul campionatului 1978—79, am atacat campionatul următor cu gîndul la titlu. Și pînă la urmă l-am cîștigat. Puțin a fost ca să luăm și Cupa. Am pierdut în semifinale, cu Steaua, la Pitești. Meritul principal al reușitei i se cuvine lui nea Tinel, un profesionist de clasă. Știa să lucreze cu oamenii, avea un limbaj colorat care plăcea jucătorilor. Uneori era cam repezit, dar imediat era în stare să-l sărute pe cel pe care-l certase mai înainte. Cu mine se consulta în toate problemele legate de echipă, în pregătire, în alcătuirea formației. Mă considera ca pe un coleg, nu ca pe un subaltern. Am avute multe de învățat de la el, în umbra lui m-am și format profesional, în

liniște, cu o încărcătură de răspundere mai mică, pentru că nea Tinel era cel care le lua pe toate, primul, „în piept". Și criticile, și reproșurile, și nemulțumirile. În schimb, eu făceam legătura cu echipa, cu jucătorii cu care fusesem multă vreme în teren, chiar și cu cei mai tineri dintre ei, cum era cazul lui Geolgău. Cînd simțeam pericolul unui conflict între antrenorul principal și echipă, eu intram „la mijloc" și suportam de cele mai multe ori descărcările nervoase din ambele părți, pînă se făcea liniște și totul reintra apoi în normal. Lucram foarte mult, după terminarea antrenamentului, cu toată echipa, cu cîte un jucător care avea nevoie să-și corecteze o serie de deprinderi tehnice. Unul din ei era și Cămătaru, titularizat încă de pe vremea lui Ilie Oană, care are meritul de a-l fi încurajat, acordîndu-i tot creditul, în vreme ce unii se cam grăbeau să renunțe la el.

În vara lui 1980 nea Tinel a plecat din Craiova. Hotărîrea lui a surprins și a pus clubul în fața unei situații de impas. Atunci au început să caute antrenor. Mai întîi au umblat după Mateianu, care nu s-a arătat dispus să plece de la Baia Mare, refuzînd pur și simplu oferta. Au mai fost contactați și alții, dar cu nici unul nu s-a căzut la învoială și, pentru că nu mai erau alte soluții și nici timp, au apelat la mine. Antrenor de conjunctură. Cînd mi-au propus conducerea tehnică a echipei m-am cam speriat. Aveam prea puțină experiență profesională și în plus trebuia să lucrez cu o echipă campioană, pe care trebuia să o mențin tot pe locul medaliei de aur, pentru că orice loc mai jos ar fi putut fi considerat un eșec. Era un risc destul de mare pentru mine. Și, totuși, încrezător în forțele mele, am primit. Iar ca să am un sprijin de nădejde în munca grea pe care urma să o încep, l-am luat ca secund pe Tică Oțet, de șase luni liber, după ce renunțase Florin Halagian la el.

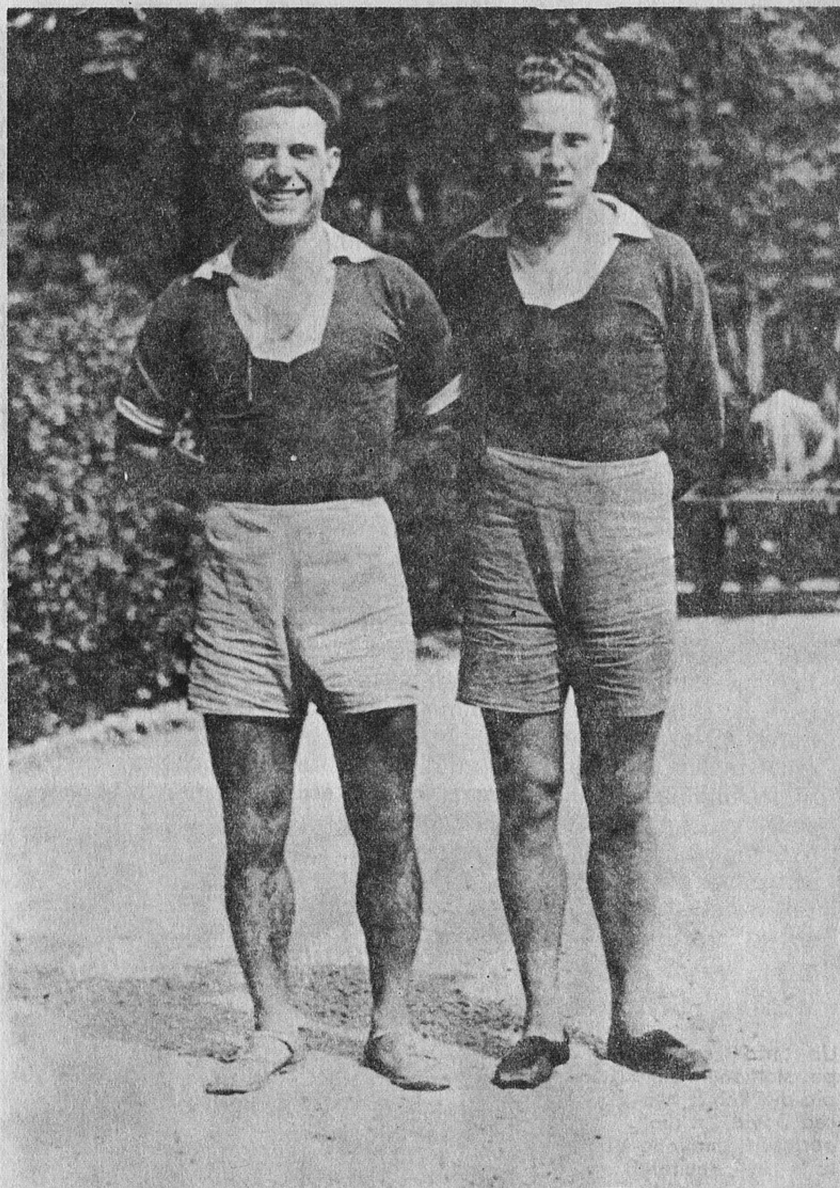
În ziua cînd m-a instalat antrenor principal, conducerea clubului a ținut să mă asigure, formal desigur, că de la început toți s-au gîndit la mine și că pe mine au vrut să mă ungă ca „principal". Am zis și eu ca ei, fără să fiu convins, și am pornit-o la drum. Campionatul 1980—81.

Ionică Bogdan (primul din dreapta), asul driblerilor din perioada dintre cele două războaie mondiale, cu... chiloţii săi lungi pînă la genunchi...

Un „trio" celebru, pe stadionul olimpic din Roma, Mircea David, „il dio", portarul „naţionalei" în neuitatul meci cu echipa Italiei din 1940, încadrat de cei doi adevăraţi „cerberi", tundaşii Lazăr Sfera, în dreapta sa, şi Iosif Lengheriu, în stînga.

Doi coechipieri de la Venus și în echipa națională, doi adevărați prieteni și dincolo de terenul de sport, Lazăr Sfera și Ghiță Albu, o linie de fundași care a făcut epocă în fotbalul românesc. În fotografie, cei doi, în 1934, la Campionatul mondial din Italia.

„Bombardierul" craiovean în... „baterie" !

„M-a făcut mama oltean", sau Ion Oblemenco în viziunea caricaturală a lui Alexandru. Clenciu.

Nelu Oblemenco – antrenor și Universitatea Craiova – „campioana unei mari iubiri", ediția 1981.

Mircea Dridea, jucător, în acțiune.

Frații Virgil și Mircea Dridea, intrați cam în același timp pe porțile fotbalului; coechipieri în anii de glorie ai Petrolului, colegi de profesie dincolo de stadion; amîndoi cu drepturi depline pe banca.. suferinței de la marginea gazonului.

Mircea Dridea, la început de drum, cînd „pîinea" de antrenor i se părea dulce, alături de doi dintre mentorii săi, dr. Vasile Cristea și antrenorul Ilie Oană.

Mircea Dridea, președintele de club, împărțind mai mult grijile decît bucuriile cu antrenorul Valentin Stănescu.

Presa sportivă mereu, cu sufletul și scrisul, în slujba fotbalului.

Fotbalul românesc, o prezență tot mai activă și mai prețuită în arena internațională. A fost de altfel și remarca secretarului general al U.E.F.A., Hans Bangarter (în mijloc), la sfîrșitul vizitei sale, din 1984, la București.

Pregătirea de vară am făcut-o la Breaza. S-a lucrat bine, mă simțeam chiar din start stăpîn pe situație. Dar, cînd mi-era lumea mai dragă, o hotărîre a Colegiului central al antrenorilor era gata-gata să mă scoată din... pîine, pentru motivul că nu aveam categoria de clasificare cerută pentru Divizia A. În aceeași situație mai erau Libardi, la Jiul, și Erdőgh, la A.S.A. Tg. Mureș. Pînă la urmă am primit cu toții dispensă. Dar acesta a fost doar începutul unor greutăți care nu țineau, cum m-aș fi așteptat, de meserie, de echipă, ci de „marile manevre" din jurul meu. N-aveam de ales, trebuia să lupt. Mai ales cu membrii secției de fotbal care, în marea lor majoritate, îmi fuseseră profesori sau șefi pe timpul cînd jucam, iar acum nu prea le venea la îndemînă să asculte de mine, ei încercînd să se amestece în toate, să se implice mai mult decît trebuia și mai cu seamă unde nu trebuia. Firesc, în asemenea condiții, au început contrele, suspiciunile, stările preconflictuale pe care de fiecare dată am căutat să le canalizez spre o formă de compromis, pentru a avea răgazul și liniștea necesare muncii cu echipa. Și apoi eu, care în oraș eram „Nelu" pentru toți, inclusiv pentru cei din secția de fotbal, în timp ce altor antrenori li se spunea „maestre" — eu, Nelu Oblemenco, ce puteam cîștiga dacă mă supăram? Unde mă duceam? „Maeștrii" din alte părți cînd se supărau își făceau valiza și plecau. Eu rămîneam în Craiova, pentru că eram legat de oraș, de echipă, de prieteni, de o tinerețe fotbalistică pe care nu o puteam nicicum uita.

Unii dintre conducători însă simțeau o anume plăcere să se țină de capul meu, să mă urmărească îndeaproape. Îmi amintesc că în toamna anului 1980, după o înfrîngere la Timișoara, s-a creat o stare de neliniște cu totul neîntemeiată, care i-a determinat pe doi dintre conducătorii fotbalului craiovean, care nu-mi iertau faptul că-l luasem ca secund pe Tică Oțet, să vină cu echipa, în etapa următoare, la Tg. Mureș, chipurile să mă susțină moralicește. După meci am aflat că scopul venirii lor era să schimbe antrenorii în cazul unui eșec. Spre decepția lor, am cîștigat atunci cu 4—1, după un joc excelent, iar pe cei doi nici nu i-am mai zărit după meci. Dispăruseră.

În etapa următoare am învins și pe Dinamo la Craiova, încheind turul campionatului pe primul loc. Și tot pe primul loc am terminat și competiția în întregul ei. După titlul de campioni a urmat imediat și cîștigarea Cupei României. Eventul ! Primul din istoria clubului, a Craiovei ! Era al treilea cuvînt nou pe care l-au învățat oltenii de la mine sau cu mine. Mai întîi a fost cel de golgeter, în 1967, cînd am cîștigat titlul de cel mai eficace jucător al campionatului ; a fost apoi cuvîntul „campion", în 1974, cînd, în calitate de căpitan de echipă, am adus în Bănie medaliile de aur ale campionatului. Și-acum, în 1981, a treia premieră : event !

Aici Nelu Oblemenco face o scurtă pauză.

Profit de ocazie să-i amintesc de o discuție în trei, noi doi și Petre Deselnicu, pe atunci, în toamna anului 1981, inginer șef la Dacia service, situată la intrarea în Craiova dinspre București. Fostul stoper al Universității îi atrăgea, prietenește, atenția fostului golgeter craiovean asupra faptului că dubla victorie în camiponat și Cupă nu reprezintă doar o obligație în plus. Mai mult decît atît, ea impunea o manieră superioară de a aborda competiția, pentru confirmarea poziției cîștigate în fotbalul românesc. Petre Deselnicu nu se gîndea încă la o scădere de potențial al echipei, dar sugera, preventiv, îmbunătățirea raporturilor dintre antrenori și conducere, pe de o parte, și o mai fermă atitudine față de jucători, pe de altă parte.

La rîndul său, Nelu Oblemenco mărturisea cu vădită tristețe că n-a simțit cu adevărat bucuria performanței obținute în vara anului 1981, datorită modului cum au comentat unii conducători realizarea dublului succes competițional. „S-a spus, atunci, de către răuvoitori, bineînțeles, că victoria Craiovei era ceva normal, că oricine ar fi fost la conducerea ei tehnică ar fi cîștigat cu o asemenea echipă".

Nedreaptă apreciere, desigur. Și la fel de nedreaptă a fost și măsura prin care premierea cuvenită lui Ion Oblemenco pentru cîștigarea campionatului și a Cupei României a fost anulată. Drept pedeapsă pentru faptul că jucătorii craioveni se angajaseră într-un meci-șușanea, cu F.C. Constanța, pe timpul vacanței de vară, îna-

intea începerii perioadei pregătitoare pentru noul sezon. Nelu Oblemenco susține că nu a știut despre acest joc. „Dar și așa, spunea el atunci, chiar dacă nu-i lăsam eu, jucau singuri pe plajă miuțe cu ospătarii de la hotel, pe... bere".

A urmat un nou campionat, al treilea ca antrenor al lui Ion Oblemenco. Anul 1981—82. O nouă ediție a duelului cu același tenace și valoros adversar, Dinamo București, care-și dorea revanșa.

Confesiunea fostului „tunar" craiovean continuă: Ne-am propus pentru campionatul 1981—82, ca obiectiv, locul 1—3. Ne-am gîndit atît la uzura jucătorilor, foarte mult solicitați în meciul din competițiile interne și la „națională", unde formau scheletul reprezentativei, cît și la faptul că era necesară o completare a lotului cu cîteva elemente mai tinere, care să asigure procesul de regenerare din mers a echipei. După ce a plecat de la Craiova Valentin Stănescu, toată lumea îl acuza că, luînd pentru lotul național mulți jucători ai Universității, o făcea cu intenția de a slăbi formația craioveană în raport cu celelalte pretendente la titlu și în special cu Dinamo. Nea Tinel însă nu avea în vedere nicicum asemenea calcule, selecția făcută de el urmărind exclusiv criteriul valorii și al randamentului maxim. Toamna anului 1981 a fost destul de tristă pentru fotbalul românesc. Cele două meciuri pe teren propriu, cu Ungaria și Elveția, în care am pierdut trei puncte, ratînd prin aceasta calificarea pentru Campionatul mondial din Spania, au zdruncinat serios moralul „tricolorilor", în rîndul cărora craiovenii alcătuiau nucleul de bază al reprezentativei.

Am sperat în iarna care venea că vom reuși să ne refacem forțele și să ne strîngem rîndurile. Se adunaseră prea multe greutăți, într-un timp destul de scurt, pe umerii echipei. Și cum conducerea secției de fotbal hotărîse să modifice obiectivele de performanță ale anului 1981—82 de la locurile 1—3 la cîștigarea titlului de campioană și a Cupei României, încărcătura psihică căpătase dimensiuni care depășeau posibilitățile multora dintre jucători. Dar chiar în aceste condiții am mers un timp „cap la cap" cu Dinamo în lupta pentru cucerirea campionatu-

lui. În schimb, cu Cupa s-a petrecut ceva cu totul neobișnuit. Am părăsit competiția aproape fără să jucăm, deși sorții ne-au avantajat oferindu-ne, în „16"-imi, un adversar ușor, pe Minerul Certej. Tocmai se întorseseră jucătorii de la lotul național și am zis că ar fi bine să-i mai odihnim puțin. Vorbisem chiar cu Mircea Lucescu și am căzut de acord ca Balaci, Ștefănescu și Țicleanu să rămînă la Craiova. La scorul de 3—0 pentru noi, am efectuat o schimbare, scoțîndu-l pe Tilihoi din joc și înlocuindu-l cu un jucător de la speranțe, Cioroianu. În final a fost 5—0 și eram convinși, după rezultat, că ne-am calificat în turul următor al competiției. Peste 10 zile însă ni se aduce la cunoștință că meciul cu Minerul Certej l-am pierdut cu 0—3 pentru faptul că-l folosisem pe Cioroianu care acumulase două cartonașe galbene și deci nu avea drept de joc! Totul a fost o întîmplare nefericită, în care este foarte greu să dai vina pe cineva anume. Cioroianu luase un cartonaș galben netrecut la timp de arbitru, care a completat raportul de arbitraj nu imediat după meci ci mai tîrziu. Acest cartonaș a scăpat atenției, a încurcat evidența și cineva care probabil ne „iubea" foarte mult și ne urmărea îndeaproape a profitat de ocazie și ne-a obligat să ieșim pe ușa din spate a competiției. Și ce s-or mai fi bucurat unii că au scăpat de noi așa de ușor. Dar cu mijloace care trec dincolo de barierele spiritului de sportivitate!

Au fost însă și destui cărora le-a părut rău, care s-au întristat de eliminarea noastră din competiție în mod gratuit. Revista „Flacăra" a publicat de altfel un articol în care se referea la cei care au ridicat mîna împotriva Craiovei. S-a bănuit atunci că eu aș fi furnizat unele informații celor de la „Flacăra" în legătură cu materialul apărut și din această cauză au început să se îndrepte spre mine săgeți veninoase. Se aștepta doar momentul cel mai potrivit pentru ca să pot fi „executat". Și acesta a venit la sfîrșitul campionatului pe care l-am încheiat pe locul secund, după Dinamo. Mai întîi, s-a anunțat o ședință de analiză, care cum s-a anunțat s-a și amînat, pentru că nu veniseră jucătorii. Între timp, începuse să circule zvonul că Mircea Rădulescu, secundul „naționalei",

va prelua echipa. Mi-am zis să nu mă iau după zvonuri și mi-am văzut liniștit de treabă mai departe. Ședința de analiză s-a ținut totuși imediat, a doua zi după ce fusese amînată. Eu am prezentat referatul privind comportarea noastră în anul competițional 1981—82. Cam în aceeași vreme, într-altă parte, mai avusese loc o altă ședință unde se hotărîse soarta antrenorilor. Verdictul înscris pe un bilețel a fost „pasat" discret președintelui secției de fotbal, Bărbăcioru, care conducea ședința de analiză și care luînd cuvîntul, în final, a anunțat eliberarea mea din funcție și a lui Deliu ! După care a plecat. În sală vestea a căzut ca un trăsnet ! Jucătorii au venit cu toții la mine, să mă întrebe ce s-a întîmplat. Ca și cum aș fi știut mai mult decît ei. Le-am spus doar atît : „Asta-i viața de antrenor. Vă paște și pe voi aceeași soartă cînd v-o veni rîndul !"

Cu totul ciudat mi s-a părut faptul că președintele retribuit al clubului nu știa de schimbarea mea din funcția de antrenor. A aflat a doua zi după „eveniment", pe stradă, după ce se întorsese de la București. Măsura fusese luată în cadrul secției de fotbal, alcătuită din activiști voluntari !

Dar partea cea mai neplăcută a lucrurilor a fost aceea că pentru a avea acoperirea necesară și a se justifica măsura luată s-a lansat prin Craiova zvonul cum că aș fi fost implicat în aranjarea, mai corect, în vînzarea unor meciuri. Asta punea capac la toate ! Era mai de neacceptat decît însăși schimbarea mea, pe care o considerasem nedreaptă. A trebuit de aceea să duc o adevărată luptă ca să conving lumea că nu-i adevărat. Și pînă la urmă oamenii, chiar și aceia care la un moment dat manifestau oarecari îndoieli în această privință, s-au convins că dreptatea este de partea mea, că intențiile denigratoare ale celor care, premeditat, voiau să mă scoată pe poarta din dos a fotbalului nu și-au atins ținta, ele eșuînd lamentabil în fața adevărului. Așa se face că m-am trezit cu propunerea, mai întîi, de a lucra la centrul de juniori și copii, apoi ca secund la prima echipă sau ca antrenor la formația de speranțe a Universității. Pînă la urmă am rămas, pentru că eram legat de contract, ca angajat al

clubului, încă o lună. Pînă în septembrie, cînd m-au solicitat cei de la Chimia Rm. Vîlcea. Așa s-a încheiat episodul fotbalistic craiovean al vieții mele...

...Răsfoiesc din nou cartea lui Marius Popescu, „Oblemenco și campioana unei mari iubiri". Din nou întorc filele ca să ajung la dramticele evenimente din toamna anului 1972. Recitesc parcă cu și mai mare emoție : „...La spitalul nr. 1 era un adevărat pelerinaj. Veneau oameni din oraș, așteptau ore întregi la poartă, se învîrteau în jurul spitalului și nu plecau pînă nu aflau care este starea la zi a lui Oblemenco... În fața spitalului nr. 1 era o adevărată tribună, dimineața, după-amiaza, seara oamenii veneau în „schimburi" din Craiova, din Turnu Severin, din Caracal, din Corabia, din Tg. Jiu, din întreaga Oltenie... Printre cei care au reușit să ajungă în acele zile la Oblemenco s-a numărat, din întîmplare, și o bătrînică. Venită în vizită la o rudă bolnavă, bătrînica a bătut la ușa salonului lui Oblemenco, salon păzit firește ca o cetate de năvala nenumăraților simpatizanți... „Pe cine cauți matale ?" au întrebat-o medicii și surorile. „Pe a lui Oblemenco, maică" a răspuns bătrîna. „Da ce, ești vreo rudă cu el, bunicuțo ?" „Nu maică, nu l-am văzut în viața mea, dar toți oamenii de la noi, din Mehedinți, nu știu care-i soarta lui, săracu', și m-au rugat să le aduc vreo veste de la el. Pe la noi mulți oameni se roagă pentru sănătatea băiatului ăsta". Și bătrînica a fost lăsată să-l vadă pe Nelu. Și le-a dus oamenilor din Mehedinți vestea că Oblemenco trăiește și e mai bine, iar doctorii zic că nu peste multă vreme va ieși din spital. Ce-ar mai fi de spus ? Orice cuvînt pălește în fața unor asemenea dovezi de atașament, de rară dragoste pentru „bombardierul" oltean, aflat în aceste zile între viață și moarte...

— Astăzi, mai spunea Oblemenco la revenirea sa pe gazon, după ce am ieșit de patru ori golgeter al campionatului și după ce am gustat din cupa gloriei fotbalistice, primind, între altele, și titlul de maestru emerit al sportului, pot spune cu mîna pe inimă că Oltenia mi-a dat de două ori viață, și ca om, și ca fotbalist.

Aceasta se întîmpla în 1972. După zece ani, în 1982, toamna, Oblemenco pleca din Craiova luînd cu el doar amintirile frumoase, pe celelalte trecîndu-le în contul unui vis urît. Nu părăsea Oltenia, căreia îi rămînea, în continuare, credincios. Urca pe Olt, pînă la Rm. Vîlcea. La Craiova rămînea ca un „memento" statuia fără nume, din fața stadionului Central, făcută de un sculptor amator, Barbu de la Panaghia, reprezentînd „tunarul" aureolat cu patru titluri de golgeter, portstindardul *squadrei* oltene, despre care „profesorul" Constantin spunea : „Puțini fotbaliști a dat țara noastră ca Oblemenco !".

Episodului Universitatea Craiova i-a urmat, așadar, Chimia Rm. Vîlcea. Cum a ajuns acolo ?

Într-o dimineață, povestea Oblemenco, m-am trezit cu un telefon de la Vîlcea. Eram solicitat să mă duc acolo pentru a purta o discuție. Chimia tocmai pierduse un joc pe teren propriu cu F.C. Argeș, ajunsese la minus trei la „adevăr" și conducerea clubului intrase în panică. M-am dus să discut. Era de față și antrenorul echipei, Petre Gavrilă, coleg de generație cu mine, prieten. Ni s-a propus să lucrăm împreună. Eu am spus să fim în aceleași condiții de încadrare amîndoi, fără nici o diferență, fără subordonare. Petrică, orgolios, a refuzat calaborarea. Într-un fel i-am dat dreptate, dar conducerea Chimiei era foarte hotărîtă să ia unele măsuri organizatorice, apelînd, în ultimă instanță, și la antrenori locali, dacă nu găsea alte soluții. La Vîlcea am găsit o atmosferă bună, echipa fusese bine pregătită, dar o cădere de moment o făcuse să alunece foarte aproape de zona de suferință a clasamentului. Și de-abia am adunat 13 puncte pînă în iarnă, terminînd pe locul 16, în dreptul căruia scria „Divizia B". În retur ne-am chinuit, în continuare, l-am avut lîngă mine pe Mitică Anescu, ca secund, „vîlcean de meserie", băiat capabil, curajos, cinstit, cu care am reușit în final să rămînem dincoace de „puntea suspinelor". Bucurie mare la Vîlcea, bucurie mare la Craiova, de unde primeam întruna telefoane de încurajare sau de felicitări din partea prietenilor adevărați, dar și din partea unor oameni necunoscuți care, spuneau ei, nu mă vor uita niciodată. O asemenea dovadă de prețuire mi se părea a fi cea mai frumoasă răsplată

pentru tot ceea ce făcusem la Craiova și pentru Craiova. La Universitatea și pentru Universitatea.

A venit după aceea un alt campionat, 1983—84. Începusem să mă obișnuiesc cu echipa. Băieții mă ascultau, încercam să facem împreună o familie. Treaba mergea bine, jocul se îmbunătățise, mai ales pe seama sporirii forței de atac. Prima parte a campionatului am terminat-o pe locul 11, iar la sfîrșit, în vară, am ocupat o poziție mai mult decît onorantă, locul 9, deși jucasem mai tot timpul fără principalul realizator al echipei, Gîngu.

Următorul campionat, 1984—85, Nelu Oblemenco l-a atacat cu convingerea că echipa sa va înregistra încă un salt, mai ales în ceea ce privește calitatea jocului. Locul 9 la încheierea turului era un semn că previziunile optimiste ale antrenorului craioveano-vîlcean se vor împlini. Dar, iarna anului 1985 a fost de prea puțin folos în privința încărcării bateriilor echipei cu energia necesară pentru a rezista cu succes solicitărilor din cea de a doua parte a întrecerii. În primăvară Chimia a început să dea semne de instabilitate, înregistrînd mai mulți pași înapoi decît înainte. Așa se face că în etapa a 25-a, după meciul pierdut acasă cu A.S.A. Tg. Mureș, ajunsese la minus 5 la „adevăr“ ! Situația devenise alarmantă. Iar cînd după cea de a 27-a etapă, tot pe teren propriu, cu F.C. Olt, Chimia pierdea din nou două puncte mari, intrînd cu amîndouă picioarele pe teritoriul zonei de tranziție dintre cele două divizii, Nelu Oblemenco a trecut „pe tușă“. Hotărîre și măsură puțin pripite. Lucru dovedit de finalul destul de bun al vîlcenilor care, într-o situație de-a dreptul dramatică, au reușit rocade spectaculoase cu adversari cu poziții, teoretic cel puțin, mai bune, pe care i-au trimis, fără speranțe de redresare, pe drumul „B“-ului. Mai întîi pe F.C. Baia Mare, pe care au învins-o chiar la ea acasă, apoi pe Jiul, căreia i-au smuls pe terenul din Petroșani un punct de aur, care au adus Chimia pe un loc 14 în clasamentul final, nesperat la un moment dat. În fond, echipa vîlceană nu reușise un asemenea tur de forță grație întîmplării sau înlocuirii de la conducerea tehnică a lui Oblemenco, cînd mai rămăseseră cîteva etape de jucat. Salvarea ei reprezenta, într-adevăr, un efort de mobilizare

supremă, dar nu independent de acumulările în pregătiri anterioare, de tot ceea ce dobîndise în materie de știința jocului pînă atunci. Cu siguranță că același lucru s-ar fi întîmplat și dacă Nelu Oblemenco ar fi rămas neclintit la timona echipei. Oricum, important este faptul că echipa Chimia a celor trei ani de antrenorat ai lui Oblemenco și-a păstrat statutul de divizionară A. Nu este aceasta o performanță, dacă o privim de la înălțimea „podiumului", dar rămîne, totuși, o realizare meritorie, mai ales în condițiile unei echipe handicapate, tot mai evident, de uzură și neputința unei reale împrospătări a lotului.

Cu conștiința într-un fel împăcată, Oblemenco a părăsit Rm. Vîlcea în vara anului 1985, trecînd dincolo de Olt, la Slatina. Un timp, a funcționat ca antrenor prinicpal la F.C. Olt, avîndu-l ca secund pe fostul său coechipier craiovean Nicolae Ivan, după care a devenit antrenor coordonator în cadrul clubului, lăsîndu-l în loc pe Tică Oțet. Alt ex-craiovean, ca și președintele clubului Cornel Stroe, ca și Constantin Deliu, toți la un loc constituind, împreună cu jucătorii Balaci, Donose, Crișan și alții, grupul universitarilor din Bănie, temporar stabiliți în Cetatea aluminiului. Poate că în felul acesta și dorul lui Oblemenco de Craiova va fi mai ușor de suportat.

Întrebarea este, însă, dacă după ani de pribegie — cîți au fost și vor mai fi încă — Oblemenco va reveni la matcă, la Craiova, acolo unde îi este, de fapt, locul ?

Răspunsul îl va da, cu siguranță, timpul. Dar și oamenii. Acei oameni care iubesc fotbalul și adevărul. Și care nu pot uita niciodată ce a făcut Nelu Oblemenco pentru Universitatea, pentru Craiova, pentru Oltenia, pentru fotbalul românesc !

SIMBOLUL FOTBALULUI PLOIEȘTEAN

Vara anului 1971, 20 iunie. Pe stadionul din Ploiești, Petrolul susține ultimul său joc din campionatul 1970—71, pe teren propriu. Adversară, C.F.R. Timișoara. Era în penultima etapă a campionatului. În formația ploieșteană, antrenorul Ilie Oană operează în minutul 35 o schimbare, introducîndu-l în locul lui Petruț pe Mircea Dridea, care joacă destul de bine pînă la sfîrșitul întîlnirii, încheiată cu scorul de 1—1, Petrolul ocupînd cu acest egal locul 7 în clasamentul primei divizii.

Duminica următoare, la 27 iunie, Petrolul a jucat în ultima etapă cu F.C. Argeș, la Pitești. Mircea Dridea nu a mai apărut în formație. Nu se știe precis care a fost motivul. Poate că meciul, nemaiavînd nici o miză, a fost tratat ca o simplă obligație competițională și ca un prilej de verificare a unor jucători din lot mai puțin folosiți pînă atunci.

A urmat pauza dintre două campionate. Secundul lui Ilie Oană, Constantin Cernăianu, pleacă la Craiova, iar pe postul său, rămas vacant, i se propune să lucreze lui... Mircea Dridea. Petrolul ținea, se pare să nu-și înstrăineze jucătorii și nici echipa, clădită cu atîta trudă și din resurse proprii, să nu intre pe mîini străine. De aceea, conducerea clubului a apreciat că venise momentul ca, o dată cu eforturile de întinerire a lotului, să aducă un aer mai de primăvară și în conducerea tehnică.

Ce s-a întîmplat și cum s-au petrecut lucrurile atunci ? Mircea Dridea răspunde întrebării, parcă ar citi dintr-o carte.

„Împlinisem vîrsta de 34 de ani. Dar, cu cel puțin un an mai înainte, începusem să mă pregătesc de retragere. Voiam să nu mi se pară prea grea clipa despărțirii de gazon. Nu știam cînd o să vină, dar eram gata în orice moment. Mai jucam, totuși, pentru că aveam încă suficiente disponibilități dar, nu-i mai puțin adevărat că începusem să simt mai apăsătoare obligațiile omului de gol, ale vîrfului de atac, ținta tuturor apărătorilor în care toți dădeau, mai mult fără milă. Pe de altă parte nici echipa, aflată într-un continuu declin valoric, nu mă mai susținea cum aș fi simțit nevoie. Eh, dacă ar mai fi fost Petrolul din 1959, aș mai fi jucat ușor pînă la 40 de ani! Așa însă riscam să strige lumea la mine să las locul unuia mai tînăr. Și-n situația asta e și mai greu!

Am spus că-mi pregătisem retragerea mai din timp. Mergeam de altfel cu regularitate la serviciu, la Rafinăria 1 Ploiești unde eram încadrat ca șef de secție, și aveam de gînd să nu renunț la profesia de inginer. Făcusem mari sacrificii ca să-mi asigur un rost profesional în viață și nu-mi vedeam o altă perspectivă decît aceea de... petrolist. Așa se face că propunerea conducerii clubului m-a surprins. În primul rînd că-mi sugera retragerea și în al doilea rînd pentru că îmi cerea să lucrez ca antrenor secund. Pe atunci nu era moda cu antrenor-jucător. N-aveam prea mult timp de gîndire, evenimentele se precipitau, trebuia să iau o hotărîre rapidă. Adunasem pînă atunci 20 de ani ca jucător și 15 campionate cu Petrolul în care marcasem 142 de goluri. În acest timp avusesem marea șansă să lucrez cu cîțiva dintre cei mai buni tehnicieni ai fotbalului nostru. La club cu Traian Ionescu la juniori și cu Ilie Oană la seniori, iar la echipa națională cu Augustin Botescu, Gică Popescu, Ilie Oană, Ștefan Covaci, Silviu Ploieșteanu, Angelo Niculescu și Constantin Teașcă. Iar acum, cînd urma să schimb tricoul de jucător cu treningul de antrenor, mi se oferea o altă șansă, să lucrez cu un tehnician de mare marcă, cu nea Ilie Oană.

Era un moment de cumpănă și pentru mine, dar și pentru Petrolul.

După cîteva zile și nopți de chibzuință am ales: Petrolul, antrenor secund. Mi-am zis că, după proba în timp de fidelitate ca jucător, să mă mențin pe aceeași linie de

conduită și după abandonul competițional, încercînd să fiu, în continuare, de folos clubului care mi-a deschis drumul spre elita fotbalului nostru."

— Așadar, atunci, la 20 iunie 1971, jocul cu C.F.R. Timișoara de la Ploiești a fost, cum se spune, meciul de adio ca jucător. Poate că, măcar așa, simbolic, ar mai fi trebuit să apari în campionatul următor într-o partidă pe teren propriu, în care să fie organizată și retragerea oficială, cu o mică festivitate că, deh, s-ar fi cuvenit. Asta-i o părere întemeiată pe o frumoasă tradiție în sportul românesc, este chiar una din legile nescrise ale fotbalului, care impune cinstirea valorilor. Dar asta-i altă poveste care, de fapt, nu se va încheia aici. Așa că, mai bine hai să vedem, trecînd peste acest final de carieră sportivă, cum a fost începutul. În fotbal, în prima divizie. Poate că în acest fel, făcînd apel la memoria faptelor, s-ar putea fixa exact, în limitele unei cît mai drepte judecăți, sensul și dimensiunile relației jucător-club și fost jucător-club, plecînd de la unul dintre exemplele cele mai semnificative, mai încărcate de învățăminte : cazul Mircea Dridea.

În 1952, la vîrsta de 15 ani, eram jucător de șah, categoria I, dar în timpul liber nu lipseam mai niciodată de la miuțele de fotbal din cartier. Fratele meu mai mic, Virgil, era în echipa de pitici a Petrolului, formată de Emil Avasilichioaie. Copiii, mai toți talentați, pasau bine, driblau spectaculos, dar nu prea marcau goluri. Virgil i-a spus într-o zi antrenorului : „Maestre, am un frate care știe să dea gol. Vreți să-l aduc ?". Și fără să mai aștepte răspunsul, Virgil m-a adus la stadion în toamna lui 1952. Am jucat un an la pitici. În 1954 am trecut la Manole Rădulescu, la juniori, pentru ca în primăvara anului următor, 1955, să apară Traian Ionescu care, răscolind în lung și-n lat toată regiunea Ploiești, a dat și de mine. Și m-a reținut pentru echipa pe care voia să o alcătuiască, un fel de reprezentativă de juniori regională, din care mai făceau parte Tabarcea, Sfetcu, Florea, George Marin, Buzea.

Cînd m-a selecționat nea Traian eram deja student, la vîrsta de 17 ani, la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București, unde intrasem fără examen (n.n. pentru că

ultimii patru ani de liceu îi absolvise cu media generală zece).

Cinci ani, în continuare, au însemnat o adevărată școală a vieții, o grea încercare pentru mine. Jucam și fotbal, dar nu neglijam nici un moment școala. Pretențiile fotbalului erau la fel de mari ca acelea ale unei facultăți cu un ridicat grad de dificultate. M-am bucurat de înțelegerea antrenorilor, Traian Ionescu și Ilie Oană ; m-am făcut că nu observ micile proteste ale unora dintre colegi care aveau impresia că sînt favorizat. Numai eu știam ce eforturi fantastice făceam ca să le împac pe toate bine. Dimineața la facultate, la prînz naveta spre Ploiești, după-amiaza antrenament, seara înapoi la București, unde pînă către unu noaptea pregăteam, în cămăruța de la cămin, lucrări de control, proiecte, seminarii... Veneam de două ori pe săptămînă la Ploiești la antrenament, marți și joi. De alte două ori, miercuri și vineri, îl făceam cu nea Traian, în București, pe terenul C.C.A. din Bd. Ilie Pintilie. La început, cînd mai jucam la juniori, mai era cum mai era. Parcă mă descurcam mai bine. Aveam echipă foarte bună, ne plimbam pur și simplu în campionatul național și dacă nu am ieșit campioni, cum am fi meritat, asta s-a datorat unui arbitru al cărui nume nu mai vreau să-l pomenesc și care, în finala cu Știința Cluj, a făcut tot ce a putut ca să pierdem. Nu știu dacă n-a fost chiar ceva premeditat, cineva vrînd să ne pedepsească pentru faptul că refuzasem, toată echipa Petrolului în bloc, să trecem la Progresul Casa Scînteii, un fel de Luceafărul de mai tîrziu.

Greutățile, în adevăratul înțeles al cuvîntului, le-am simțit însă după ce am promovat în echipa de seniori. Și pe măsură ce mă apropiam de absolvirea facultății. De fapt, n-aș putea spune că am avut parte de viața plină de farmec a studenției, că am cunoscut bucuriile anilor poate cei mai frumoși ai tinereții, împărțindu-mi timpul între antrenamente, învățat și drumuri, multe drumuri cu cartea în mînă. În schimb, am avut marea satisfacție ca să promovez, mai întîi, la 19 ani în Divizia A, să termin la 22 de ani facultatea și o dată cu diploma de inginer să-mi înscriu în palmares două titluri de campion al țării, cu Petrolul. M-am simțit răsplătit atunci pentru toate

eforturile făcute, pentru toate renunțările, pentru nopțile albe dinaintea examenelor, pentru duminicile încărcate de emoții și lipsite de tihnă. Această răsplată venea din partea echipei căreia îi datoram totul, Petrolul Ploiești. Și am socotit că este de datoria mea să rămîn credincios clubului care m-a format și m-a lansat în performanță, orașului în care m-am născut și de care mă legau rădăcinile întregii existențe.

Condițiile titularizării mele în echipa de seniori au fost deosebit de aspre. A trebuit să lupt din greu — și, ca mine, toți ceilalți din promoția lansată de Traian Ionescu, adică Tabarcea, Florea, Sfetcu, George Marin, Buzea și, mai apoi, fratele meu Virgil — pentru un loc în formația de bază. Am nimerit și într-un moment favorabil, al unui schimb de generații. Dar Petrolul cel nou nu s-a realizat pe calea dură a înlocuirilor forțate de jucători, ci în cadrul unui proces de încadrare lentă, logică și unanim acceptată a noilor veniți, aceștia aducînd cu ei plusul necesar de tinerețe și vigoare la joncțiunea cu experiența adunată în ani de Marinescu, Peretz, Roman, Zaharia, Bădulescu și cu valoarea incontestabilă a unor „soliști“ ca Neacșu, Pahonțu și frații Munteanu. Și aici a fost arta profesională a lui Ilie Oană de a fi știut cum să lucreze acest aluat din care s-a născut o echipă, practic, nouă, care, timp de un deceniu, poate și mai bine, s-a luptat de pe poziții egale, în ceea ce privește competitivitatea, cu cei doi mari coloși ai fotbalului nostru, Steaua și Dinamo. În această perioadă Petrolul, alcătuită aproape exclusiv din jucători autohtoni, a cucerit trei titluri de campioană a țării și o dată Cupa României, aflîndu-se cu regularitate în disputa pentru locurile fruntașe ale clasamentului, fiind în același timp o demnă ambasadoare a fotbalului românesc peste hotare, în competițiile internaționale.

Petrolul anilor 1957—1968 ajunsese o echipă la care începuseră să cam rîvnească cei din jur. Sub diferite forme, Florică Voinea, Dumitru Nicolae, Hălmăgeanu sau Sandu Boc au luat drumul Bucureștiului, forțele noastre subțiindu-se prin schimburi neavantajoase care au afectat coeziunea echipei și i-au scăzut valoarea. Și eu am fost unul dintre cei vizați ca să fiu racolat. Mi s-au făcut propuneri tentante și de către Steaua și de către Dinamo. În-

tîmplarea făcea ca la conducerea tehnică a celor două mari echipe să fie doi dintre cei mai buni antrenori ai fotbalului nostru, Gică Popescu și Traian Ionescu. Primul, fost, antrenor al C.C.A. și al echipei reprezentative, în același timp și tatăl soției mele; cel de al doilea, fostul meu dascăl din perioada formării ca jucător. Puteam alege oricare din cele două variante, fără teama de a ieși în pierdere. Dar am zis că-i mai bine să optez pentru cea de a treia, rezistînd unor tentații la care azi nu știu cîți din jucători renunță; am rămas în Ploiești și la Petrolul. În felul acesta mi-am făcut fericiți părinții, care la vîrsta pensiei se obișnuiseră cu drumul stadionului și să mă vadă jucînd; mi-am răsplătit prietenii din sport și de la locul de muncă pentru toate dovezile lor de sinceră afecțiune și sprijin atunci cînd, la nevoie, am apelat și eu la ei. Am mai rămas la Petrolul mai ales pentru trei oameni „mari" din perioada de aur a echipei, pentru care am nutrit un respect cu totul deosebit. Unul dintre ei a fost Gheorghe Urich, timp de 20 de ani conducător al clubului, om echilibrat, întreprinzător, priceput și drept, care mi-a dat întotdeauna cît l-am știut la cîrma Petrolului un sentiment de mare siguranță, de încredere, de prețuire a adevărului. Cel de al doilea a fost Ilie Oană, nea Ilie al nostru, al tuturor, care mai înainte de a fi antrenor a fost un OM, un tată, un prieten, indiferent dacă jucătorul se numea Nicolae Marinescu și avea 36 de ani sau Mircea Dridea care avea numai 19 ani. Al treilea pentru care n-am putut părăsi Petrolul a fost doctorul Vasile Cristea, fostul portar al Universității Cluj, medic cu o înaltă capacitate profesională și o ținută morală de excepție, care împreună cu Ilie Oană au alcătuit un cuplu perfect sudat, a cărui contribuție la succesele echipei, la afirmarea ei pe plan profesional o consider decisivă.

Și timpul, marele judecător, a dovedit că opțiunea mea fără rezerve pentru Petrolul, de fiecare dată cînd în celălalt taler al balanței a apărut cîte o atrăgătoare promisiune, a corespuns unei judecăți drepte, răsplata venind din satisfacția succeselor sportive și din recunoștința celor din marea familie a fotbalului. Mă refer la anii activității ca jucător."

Mircea Dridea a făcut o precizare care se impunea. Statornica sa fidelitate pentru Petrolul, ca jucător, i-a fost răsplătită din plin, pe plan moral, cu împliniri care rămîn înscrise în cartea vieții cu litere care nu se șterg niciodată.

Cînd a trecut dincolo de gazon și a început să guste din pîinea mai puțin dulce ca aceea de jucător, intrînd în rolul antrenorului sau al conducătorului, lucrurile s-au mai schimbat ceva. Răsplata a început să apară în funcție de comportarea altora și, nu rareori, de conjunctură. Subiectivismul sau nedreapta judecată a faptelor l-au pus în situația de a nu putea urma o cale sigură în fotbal, de a nu se putea exprima statornic, așa cum a făcut-o ca jucător în slujba clubului căruia a considerat că-i este tot timpul dator. În cei aproape 15 ani de cînd s-a retras din activitatea ca jucător, drumul lui Mircea Dridea în viață a însemnat trei „halte" ca antrenor, alte trei ca președinte de club și încă trei „escale" în producție. Nu știu dacă fotbalul nostru mai cunoaște un alt caz asemănător, care printr-o formulă matematică ar putea fi exprimat cam așa : 3×3 fac cîteodată... 15 ani !

Trecînd destul de repede peste perioada în care a îmbrăcat tricoul cu nr. 9 al clubului ploieștean, Mircea Dridea a omis, poate nu cu intenție, să amintească cîte ceva și despre el și echipa națională. Se știe că a avut un debut strălucitor, în meciul cu Polonia, la Varșovia, la 30 august 1959, cînd reprezentativa noastră a cîștigat cu 3—2, toate cele trei goluri ale unsprezecelui tricolor fiind opera centrului înaintaș Mircea Dridea, încadrat pe partea dreaptă de Oaidă — Constantin și pe „stînga" de Seredai — Tătaru I. Mai stăruie încă în memoria noastră, dincolo de alte partide internaționale în care Mircea Dridea și-a dovedit cu prisosință calitățile omului de gol, atitudinea răuvoitoare a unora care puneau prezența acestuia în „națională" pe seama legăturii sale de rudenie cu președintele federației de fotbal, Gheorghe Popescu. Cei ce în mod deliberat recurgeau la insinuări, ignorînd realitatea, uitau, atunci cînd îi spuneau lui Mircea Dridea „ginerică", că acesta refuzase categoric să meargă la C.C.A. cînd acolo era antrenor Gică Popescu și că, ori de cîte ori se întîlnea,

la Ploiești sau București, cu echipa Armatei, Petrolul juca numai la cîștig și cîștiga de regulă, iar printre autorii golurilor se număra, de fiecare dată, Mircea Dridea. Se mai uita, de asemenea, că pentru a se evita orice discuție și a nu mai da „apă la moară“ bîrfitorilor, Dridea nu a fost luat la Olimpiada de la Tokio din 1964, deși era în acea vreme printre cei mai valoroși atacanți din fotbalul nostru. Și cui a folosit, de fapt, o astfel de măsură ?

— La Varșovia a fost „răsăritul“ în echipa națională. Care a fost ... „apusul“ ?

— Am început la Varșovia și am terminat la Zürich, după acel memorabil 1—7 din 1967. Cu puțin înainte jucasem la Paris, cu Franța. Am jucat bine, am cîștigat cu 2—1, eu marcînd unul dintre goluri, celălalt fiind opera lui Titi Frățilă. Aveam moralul bun și o formă sportivă bună. În seara aceea de mai, la Zürich, n-a fost ceva în regulă. Pe teren parcă pluteam, aveam impresia că vin tribunele spre noi, făceam eforturi mari să ne găsim echilibrul fizic și moral, dar nu găseam puterea necesară să ne adunăm. A fost ca un vis urît, din care, cînd ne-am trezit, am dat ochii cu o realitate și mai tristă. O înfrîngere la un scor atît de sever, rămas ca o pată pe palmaresul nostru internațional.

După Zürich m-am retras, meciul cu Elveția fiind cea de a 18-a prezență a mea în echipa națională. Iar după alți patru ani am ieșit de tot din perimetrul verde al gazonului. Am trecut lîngă Ilie Oană, care m-a primit cu brațele deschise și care mi-a spus simplu : „Mirceo, ți-a venit rîndul ! Ești cel mai potrivit să-mi iei locul, pentru că te consider ca un fel de simbol al fotbalului ploieștean. Va fi mai greu decît ca jucător, dar să nu te sperii. Vei înfrunta poate și multe nedreptăți, să nu dai înapoi. Petrolul a fost mare atît timp cît a fost o familie. Dacă ai s-o menții tot așa, grijile o să fie mai puține. Vezi că ai multe de învățat și ca să reușești muncește, muncește și iar muncește !“

În primul an de antrenorat Mircea Dridea a stat mai mult în „plasa“ lui Ilie Oană. Petrolul a avut un campionat, 1971—72, cam șters. A fost chiar la un pas de agonie, salvîndu-se in extremis și cu oarecare șansă.

În anul următor, 1972—73, Mircea Dridea își ia inima în dinți și, cu virtuți de șahist, atacă frontal campionatul de tineret, pe care-l cîștigă, obținînd prima sa performanță. În față părea că i se deschide un drum în urcuș.

Dar, în vara anului 1973, Ilie Oană, autor al unui veritabil record de stabilitate — 40 de ani, ca jucător și antrenor, la Juventus-Petrolul — părăsește clubul ploieștean plecînd la Politehnica Iași. Cauzele „divorțului" nu sînt suficient de clare. Oricum, însă, nici conducerea Petrolului și cu atît mai puțin Ilie Oană nu manifesta dorința de a mai continua o colaborare care pînă atunci se arătase foarte rodnică. Ceea ce lasă să se înțeleagă că a existat mai curînd un diferend la mijloc, decît o înțelegere a ambelor părți de a nu mai prelungi contractul.

Momentul, pentru Petrolul, era destul de greu. Echipa se subțiase foarte mult valoric, dificultatea cu care aceasta se menținea în prima divizie exprima nu numai o diminuare a potențialului competițional, ci și un interes mai scăzut din partea acelora care răspundeau de destinele ei. Spectatorii nu mai umpleau tribunele pînă la refuz ca odinioară. Jucătorii nou veniți în lot erau un fel de epigoni, profilați mai mult pe pretenții și destul de puțin pe obligații și îndatoriri. „Zăpezile de altădată" ale Petrolului rămăseseră o palidă amintire. Părea inevitabilă o perioadă de recul. Și cine se putea încumeta să „pună mîna pe hățuri" cînd atmosfera din jurul și din sînul echipei inspira incertitudine și neîncredere ?

Mircea Dridea este chemat împreună cu fostul său coechipier Gigi Dumitrescu, cerîndu-li-se să preia conducerea tehnică. Li s-a spus să lucreze împreună, fără a se face precizarea, dintr-un început, cine să fie principal și cine secund. Normal ar fi fost ca secundul de pînă atunci al lui Ilie Oană să fie promovat, și acesta era Mircea Dridea. Lucrurile nu s-au petrecut însă așa. În urma unor „manevre interne", Gigi Dumitrescu trece la comandă singur, lăsîndu-l pe Dridea, în continuare, cu tineretul. Așa a început campionatul 1973—74, în care, la sfîrșitul turului, Petrolul era pe locul 16, cu minus trei la „adevăr". În această situație „principalul" Dumitrescu depune mandatul, spunînd că nu mai poate garanta rămînerea în prima divizie. Anterior, el își manifestase public neîncre-

derea în posibilitățile echipei, sugerînd intenția abandonului iminent. Și soarta Petrolului este încredințată atunci „secundului“ Mircea Dridea, ajutat de un fost coechipier, Abalbert Marosi.

Atmosfera pare favorabilă redresării, mai ales după pregătirea centralizată din iarna anului 1974, în care jucătorii au lucrat cu convingere și cu ambiția de a scăpa de sub amenințarea „sabiei lui Damocles“. Mircea Dridea spunea, în acea vreme, cu ocazia unui interviu : „A venit timpul să ne exprimăm cît mai concret dorința de reabilitare prin jocul nostru colectiv, de calitate, eficient... Sînt convins că o vom scoate la capăt cu campionatul... Cred în echipă și în posibilitățile ei. Iar dacă anul acesta rămînem în „A“, în campionatul viitor vom fi cu siguranță, din nou, în partea de sus a clasamentului“.

Mircea Dridea a mers, într-adevăr, în primăvara anului 1974, pînă la capăt. Nu a depus armele ca predecesorul său, după ce acceptase o situație aproape compromisă, și nici nu a aruncat în final, vina nereușitei, pe echipă și jucători. A fost convins că aceștia au făcut tot ce au putut în teren, chiar și atunci cînd au pierdut cîteva puncte prețioase la Ploiești, cu A.S.A. Tg. Mureș și Steagul roșu Brașov. Pentru că, de fapt, Petrolul a retrogradat din cauza punctelor pierdute acasă. Oarecum paradoxal, dar așa au stat lucrurile. Dorința de salvare era atît de mare încît, la un moment dat, aceasta căpătase aspectul clasic al disperării ! Și jocul echipei ploieștene era, în asemenea condiții, tutelat de hazard. Și, cum șansa nu a fost pînă la urmă de partea sa, Petrolul celor trei titluri de campioană a țării a trecut, în vara anului 1974, în rîndul formațiilor programate să joace duminica de ora 11 ! Mircea Dridea, la rîndul său, a fost schimbat din funcția de antrenor. El, care acceptase să preia echipa în pragul agoniei și care înțelesese să nu dezerteze într-un moment în care toți se dădeau la o parte, cînd nimeni nu mai îndrăznea să spere și cînd după spusele foarte multora, „zarurile fuseseră aruncate“.

După exact 20 de ani, așadar, Petrolul era din nou în „B“. Iar Mircea Dridea... inginer, în producție !

— Și cu fotbalul cum a rămas ?

— Cu fotbalul nu mă certasem. Și nici el cu mine. Rămăsesem în relații bune. Personal, chiar dacă fusesem schimbat din funcția de antrenor, nu m-am considerat înstrăinat de Petrolul. O hotărîre pripită în privința mea nu putea schimba o relație de suflet cimentată în timp. Am lucrat aproape doi ani în cadrul unuia dintre marile combinate petroliere ploieștene. Contactul cu profesia mea de bază mi s-a părut de mare folos, a fost chiar revitalizant. Directorul combinatului, inginerul Dumitru Iorga, un mare iubitor al fotbalului și în același timp președintele de onoare al Petrolului, mi-a oferit posibilitatea să continui și activitatea de antrenor, în timpul liber, ocupîndu-mă de pregătirea divizionarei „C" care reprezenta Rafinăria Teleajen. În această vreme la Petrolul fusese adus un antrenor neploieștean, care nici el nu a stat prea mult. Și pentru că lucrurile nu se puteau îndrepta cum se dorea, bătîndu-se din palme, s-a considerat că soluția schimbării antrenorilor ar fi cea mai potrivită, mergîndu-se pe încercate pînă s-o nimeri unul care să se... potrivească. Așa s-a ajuns ca Petrolul, care în 22 de ani avusese un singur antrenor, pe Ilie Oană, după el, în mai puțin de un an și jumătate, să schimbe nu mai puțin de patru antrenori! Un adevărat carusel!

În ce mă privește direct, eram destul de mulțumit la Teleajen, aveam o echipă modestă, dar harnică, pe care am încercat să o promovez în Divizia B. Aveam mari șanse și se părea că nimic nu mă mai poate împiedica să realizez această mică performanță. Cînd mai aveam puțin de tot pînă la finiș, au intervenit unele interese interne. Am fost nevoiți să „galopăm" pe linia dreaptă pentru ca să ne poată depăși Poiana Cîmpina, care-i dădea pe Butufei și Simaciu lui Petrolul. Și în locul nostru a promovat Poiana Cîmpina, echipă pe care de altfel o învinsesem de două ori în campionat!

— Vorba aia, nici un sacrificiu nu putea fi prea mare cînd se punea problema Petrolului și a intereselor sale. Așa cred că ai gîndit și în 1976, cînd ai revenit la matcă, dar nu ca antrenor ci ca... președinte de club.

— Asta însemna o altă experiență. Am primit propunerea în momentul în care Valentin Stănescu — după eșecul cu echipa națională la Blois, în decembrie 1975

— a luat conducerea tehnică a echipei. Împreună am trecut la o selecție a celor mai bune elemente din județ, i-am luat și pe Pantea și Florian Dumitrescu, în schimbul lui Costică Zamfir, trecut la Steaua, am primenit puțin atmosfera care se viciase între timp, am pus puțină ordine și în club și în echipă și am pornit la treabă. Rezultatul? În numai un an și jumătate am revenit în Divizia A cu un avans de 17 puncte față de a doua clasată și un procentaj de excepție, de 84 la sută! Așadar, din nou în „A", în vara anului 1977. Colaborarea cu nea Tinel mi-a fost de mare folos. Am învățat de la el multe secrete ale meseriei și alături de el am simțit mai ușoară povara răspunderii pentru rezultatele echipei. Mai mult decît atît, nea Tinel era un om fermecător care știa, cu un talent de neegalat, să întrețină o atmosferă bună între jucători, să-i facă pe aceștia să muncească fără să considere efortul o corvoadă ci o datorie și chiar o plăcere. După Traian Ionescu, Ilie Oană și Gică Popescu, un alt profesionist de marcă, Valentin Stănescu, îmi împrumuta cu generozitate din experiența sa cîte ceva din ceea ce îmi era necesar pentru împlinirea mea profesională.

Anul 1977—78 a fost, cum era și de așteptat, foarte greu. Noi ne-am menținut mai tot timpul în „pluton", cu grija de a nu pierde contactul cu prima divizie. Eram, cum se spune, la limită, dar speram să ne strecurăm prin „furtună", să scăpăm de pericolul retrogradării. Am pierdut din nou, însă, ca și în 1974, tot în retur, două puncte prețioase pe teren propriu. Cu adversari în lupta pentru rămînerea în primul eșalon, Corvinul Hunedoara și Politehnica Iași, în ambele meciuri nereușind, datorită și unor grave erori de arbitraj, decît remize care ne-au „asigurat" pentru următorul campionat un loc... în „B".

Mă gîndeam atunci, în vara lui 1978 : ce va urma după retrogradare, avînd încă vie în memorie istoria din urmă cu patru ani ? Va fi schimbat iar antrenorul sau va fi lăsat să lucreze, în continuare, pentru a readuce echipa în prima divizie ? Cînd am auzit că nu se vor atinge de nea Tinel, m-am bucurat, spunîndu-mi : iată, s-a învățat ceva din experiența tristă a anului 1974 ! Dar n-am apucat să

mă bucur prea mult, pentru că în scurt timp a urmat o măsură pe cît de nedreaptă pe atît de bizară : înlocuirea președintelui clubului, adică a mea ! Trebuia să existe un „acar Păun" ! Pretextul s-a găsit repede, imputîndu-mi-se faptul că după terminarea campionatului am plecat într-o scurtă excursie, în cadrul concediului de odihnă, cu soția, în străinătate. Probabil că plecarea mea în vacanță a fost interpretată ca o atitudine de superficialitate în condițiile în care toată lumea era afectată de retrogradarea echipei. Lucru complet nereal. Retrogradarea era ceva ireversibil, iar talentul de a aborda o figură tristă de conjunctură, din păcate, nu-l aveam. Mă preocupa să vedem, împreună cu nea Tinel, cu ochii bine deschiși, unde anume se greșise, ce trebuia făcut ca să nu se mai repete istoria retrogradării. În ce privește plecarea mea în concediu, ea fusese cunoscută și aprobată de cei în drept, totul era cu forme în regulă. De neînțeles, deci măsura schimbării mele din funcție. Dar fiindcă învățasem drumul în asemenea împrejurări, mi-am îndreptat pașii liniștit spre locul care parcă mă aștepta să mă întorc... în producție. M-am despărțit cu multă strîngere de inimă de nea Tinel, care, la puțin timp după plecarea mea, și-a dat și el seama că nu mai poate lucra în continuare și s-a retras cu scuzele de rigoare.

În acest moment, situația mea în raport cu Petrolul se prezenta astfel : o dată antrenor, o dată președinte, de două ori în producție. Avantaj, deci, producție !

Și doi ani, pînă în 1980, am lucrat în rafinărie, care devenise pentru mine un fel de purgatoriu. Duminica nu lipseam de la meciuri. Stăteam cuminte în tribună ca orice spectator, privind cu amărăciune cum Petrolul se duce mereu în jos, ajungînd destul de repede o echipă de pluton în Divizia B.

Dar iată că în 1980, vara, o minte lucidă apelează la serviciile lui Traian Ionescu, cel care cu 25 de ani în urmă formase o pleiadă întreagă de fotbaliști valoroși, pe care i-a aruncat apoi Ilie Oană cu deplin succes în focul performanței. Nea Traian acceptă propunerea de a prelua conducerea tehnică a echipei, dar pune cîteva condiții, printre care și aceea de a lucra cu fostul său jucător,

cu mine, adică, intenționînd să-mi predea, după un anumit timp de colaborare, ștafeta profesională, în ideea continuării drumului către o reabilitare totală a echipei. Obligat față de omul care, pentru mine, a fost ca un al doilea părinte, primesc să fiu antrenor secund. După numai o lună însă sînt trecut pe funcția de președinte al clubului. Nu spun nimic și mă execut. De fapt, tot cu nea Traian lucram și împreună am inițiat o mare acțiune de selecție în județe pentru refacerea lotului și completarea lui cu jucători mai tineri, apelînd chiar la cîțiva juniori. Cu forțe proaspete ne-am relansat în lupta pentru revenirea în Divizia A. Multă vreme am mers „cap la cap" cu C.S. Tîrgoviște, care spre final a reușit să ne depășească cu puțin, trecînd înaintea noastră linia de sosire a campionatului spre primul eșalon. Neputînd suporta înfrîngerea care i se părea nedreaptă, nea Traian a dat repede curs unei solicitări din partea clubului Steaua și cînd mai rămăsese o etapă pînă la finalul întrecerii, mi-a zis : „Acum e rîndul tău", mi-a urat „curaj și baftă" și a plecat.

O lună de zile după aceea, rămas singur, am funcționat ca președinte-antrenor într-o perioadă cînd la modă era formula jucător-antrenor. Eu am fost un caz unic care, din fericire, nici nu a creat un precedent și nici nu a ținut prea mult. Cînd lucrurile s-au limpezit, am optat pentru funcția de antrenor. Deci, pentru a doua oară la conducerea tehnică a Petrolului, la o veritabilă răscruce de drumuri, cînd se punea problema unei noi tentative de promovare în Divizia A. Nea Traian îmi lăsase o echipă bine pusă la punct, care trebuia dusă strîns în frîu, care să poată ține pasul unei concurențe mai mari decît în campionatul precedent. Lupta acum se ducea cu Rapid, echipă nu numai valoroasă, dar și puternic susținută moral în aproape toată țara. În Ploiești, însă, nimeni nu mai accepta ideea unui nou loc doi în clasamentul Diviziei B, chiar și dacă adversarul direct se numea Rapid. Orașul care cunoscuse prin fotbal atîtea succese și era înscris cu litere de aur în istoria campionatelor naționale își cerea dreptul la locul care i se cuvenea, în rîndul celor mai bune echipe ale țării, reprezentantei sale, Petrolul.

Zi și noapte nu visam decît promovarea. Era și o dorință de împlinit, dar și ambiția de a dovedi că atunci, în 1974, cînd retrogradasem în „B", nu fusesem vinovat cu nimic, fără a mai pune la socoteală lipsa de experiență profesională care nu a contat cîtuși de puțin ca o circumstanță atenuantă.

În vara anului 1981 am pornit la drum înconjurat de cîțiva oameni de fotbal apropiați, printre care doctorul Vasile Cristea, fostul coechipier Bela Maroși, președintele clubului, Vasile Brujban, ziaristul Dan Vasilescu, organizatorul Mihai Cristache, dar mai ales Gigi Dănescu, și el unul din componenții promoției de juniori ai lui Traian Ionescu din anul 1955, acum un foarte lucid și devotat conducător, așa cum mai înainte fusese Gheorghe Urich. Într-un fel refăcusem „echipa" din anii de glorie ai Petrolului. Și nu se putea să nu reușim. Mai ales că înțelegerea și sprijinul conducerii locale de partid ne-au redat sentimentul încrederii depline în realizarea a tot ceea ce Ploieștiul, toată Prahova doreau să se întîmple pe parcursul unui an, promovarea în prima divizie.

Aici Mircea Dridea s-a oprit din scurta sa confesiune. Mi-a făcut semn că ar fi bine să continui eu. Aceasta din două motive. Primul, pentru că știam aproape întregul fir al promovării ; al doilea, fiindcă ținea, firesc, să nu cadă pe panta unui subiectivism care, adeseori, cu toate eforturile făcute, este inevitabil.

Și ca unul care am fost martor la o mare parte din secvențele competiționale trăite de Petrolul în drumul său spre Divizia A, pot spune, fără teama de a greși sau exagera cît de cît, că anul 1981—82 a fost pentru suporterii Petrolului, pentru cei din intimitatea echipei, ceva de groază. Se putea muri de inimă în fiecare duminică dimineața între orele 11 și 13. Căliți, se pare, ploieștenii au rezistat, trecînd examenul promovării, cu tribune de fiecare dată arhipline și cu pierderi cu totul neînsemnate. Cel puțin la stadion, în ciuda a numeroase momente de suspens, nimeni nu a făcut apel la telefonul cu 06.

În turul campionatului Petrolul și Rapid au mers „umăr la umăr" tot timpul și au terminat la egalitate perfectă și în clasamentul general și la „adevăr". Cîteva partide au ieșit din comun. La Brașov, de pildă, în meciul cu Tractorul

a fost ceva ca „la Verdun", cu manifestări de violență în teren, cu decizii de arbitraj anapoda, cu eliminări și accidentări. Petrolul a pierdut pe nedrept cu 1—2, maniera cu care a fost tratată echipa provocînd indignarea pînă și a celor mai înfocați suporteri brașoveni.

Returul campionatului a fost, după cum se și anunța, de-a dreptul incandescent. În meciul de la Plopeni, din etapa a 27-a, frații Dridea — Dridea I și Dridea II din echipa campioană a anului 1966 — s-au ridicat de pe băncile de rezerve ale echipelor lor, fiind la un pas să se înfrunte dincolo de aspra confruntare din teren. Un mucalit din tribună a strigat atunci ca să audă toată lumea : „Aveți-vă ca frații !".

La meciul cu I.C.I.M. Brașov, ultima din clasament, stadionul din Ploiești, plin „ochi", a împietrit cînd oaspeții au deschis scorul chiar din primele minute. Petrolul a beneficiat apoi de o lovitură de la 11 metri. În mica tribună oficială au fost unii care și-au acoperit ochii cu mîinile, neîndrăznind să privească executarea penalty-ului. Și au rămas încă un timp așa, chiar după înscrierea golului, nefiind în stare să-și revină din încordarea care-i stăpînea și-i țintuise parcă în scaune. Altă dată, pe parcursul unui joc, în care echipei ploieștene nu-i ieșea mai nimic din ce încerca, pe fondul unei stări de enervare generală, fundașul central al Petrolului, Petrică Butufei, a avut o ieșire ireverențioasă față de Mircea Dridea, care-i făcuse o observație de pe marginea terenului. Atitudinea deplasată a jucătorului petrolist a surprins și a impresionat neplăcut. La sfîrșitul meciului, însă, Butufei a avut tăria să se ducă la antrenorul său și să-i ceară iertare. Și Mircea Dridea, înțelegînd în egală măsură și gestul lui Butufei din teren și cel din vestiar, și-a sărutat elevul inundat de transpirație, cu căldura unui adevărat părinte, fără să fie în stare a-i mai adresa un cuvînt.

Meciurile Petrolului din primăvara anului 1982 s-au disputat de fiecare dată sub semnul unui neobișnuit interes. La sfîrșitul întîlnirilor de pe stadionul din Ploiești, spectatorii rămîneau aproape nemișcați în tribune, așteptînd să li se comunice la stația de amplificare și rezultatul meciului în care jucase Rapid. Odată cînd așteptarea se

prelungise mai mult ca de obicei și toată lumea privea cu justificată neliniște spre difuzoare, am surprins o discuție între doi dintre ocupanții locurilor de la tribuna oficială : „Hai să mergem, aș avea ceva treabă" a zis unul din cei doi. „Hai să mai stăm puțin, poate...", a fost replica celuilalt. Apoi, după vreo cinci minute de așteptare în tăcere, primul din cei doi a spus din nou, cu ochii pe ceas, făcînd parcă un semn de renunțare la treaba de care amintise mai înainte : „Oameni serioși ce sîntem. Ce poate face fotbalul din noi !". Și toți cei din jur au prins să rîdă cu poftă. Era un fel de recunoaștere a faptului că într-adevăr fotbalului i se subordonau nu numai slujitorii lui cei mai fideli, permanenți, ci și aceia ocazionali.

La 20 iunie 1982, ziua penultimei etape din campionatul divizionar B, s-a pus capăt și luptei dintre Petrolul și Rapid, ploieștenii fiind aceia care, fericiți, promovau în Divizia A. A fost izbînda unui efort colectiv remarcabil, o reușită a antrenorului Mircea Dridea care își lua astfel revanșa pentru vara anului 1974, cînd încercarea sa de a salva echipa, preluată cu un picior în „B", se soldase cu un trist eșec, atribuit pe nedrept lui.

Evenimentul a trezit în rîndurile suporterilor echipei ploieștene un foarte mare interes. Peste 20 000 de spectatori, cifră de altfel obișnuită în toate partidele susținute pe teren propriu în acel sezon, au aplaudat îndelung victoria promovării. În jurul antrenorilor Mircea Dridea și Adalbert Marosi, ei înșiși componenți ai „Petrolului de aur", s-au strîns, în ultima vreme, foști coechipieri ai acestora, mai tineri sau mai vîrstnici, Mihai Ionescu, Roman, Pahonțu, Mocanu, Pal, Neacșu, Fronea, Juhasz, Fătu, Oprișan și C. Moldoveanu. O întreagă echipă, reprezentînd aproape toate generațiile Petrolului.

Duminică, 20 iunie, mulți dintre aceștia s-au aflat în imediata apropiere a băncii antrenorilor ploieșteni pe care, la sfîrșitul meciului, i-au îmbrățișat cu căldură și desigur cu recunoștință pentru performanța obținută. Dovadă a unui frumos sentiment de solidaritate. În același timp însă, și ca un semn în perspectiva grelelor examene competiționale din campionatul primei divizii. Petrolul — 1982 își strîngea, cu grijă, rîndurile.

În ziua revenirii în prima divizie s-a organizat o festivitate foarte frumoasă, într-un loc pitoresc situat pe dealurile pline de sonde ale comunei Boldești-Scăeni, la Seciu. Masă mare, cu invitați, cu cîntece, veselie, îmbrățișări, lacrimi de bucurie, promisiuni, urări de succes... S-a cîntat de cîteva ori „Mulți ani trăiască“ și „Cine să trăiască“. Mircea Dridea, au zis cu toții, să trăiască! Și antrenorul a fost luat pe sus, iar adunarea i-a adresat, în cor, o frumoasă urare: „La mulți ani cu sănătate, să vă dea viața tot ce doriți, zile senine și fericite, la mulți ani, să trăiți!“

N-au trecut însă mai mult de două duminici de la această frumoasă și emoționantă urare, făcută în euforia succesului echipei, și în ziua de 15 iulie Mircea Dridea este scos de la conducerea tehnică a Petrolului. Încă nu se stinsese ecoul frumoaselor cuvinte de la Seciu... „Să vă dea viața tot ce doriți... zile senine și fericite...“

În 1974, cu opt ani în urmă, Mircea Dridea fusese schimbat din funcția de antrenor pentru că i se imputa retrogradarea echipei. În 1982 era din nou schimbat pentru că promovase echipa! Motivul invocat acum era acela că antrenorul nu ar fi fost capabil să-și impună autoritatea față de jucători, care, ridicînd unele pretenții materiale nerezolvate — potrivit unor promisiuni — amînau reluarea pregătirilor pentru noul campionat divizionar A. După alte versiuni, apariția la orizont a lui Viorel Mateianu ar fi determinat în bună măsură o astfel de decizie. De altfel, acesta a și luat în primire echipa ploieșteană la foarte puțin timp după ce pentru Dridea începeau nu „zile senine și fericite“, ci întunecate și triste, mai ales că și soția sa, antrenoare de atletism la clubul Petrolul, rămăsese, printr-o ciudată coincidență, fără post!

Potrivit obiceiului, de-acum cunoscut, Mircea Dridea a luat din nou drumul producției, la un trust de instalații foraj. Așadar, iar avantaj producție, unde era pentru a treia oară, în timp ce președinte de club și antrenor fusese uns și schimbat de cîte două ori!

Și toamna anului 1982 a trecut, destul de greu, dar a trecut, ca și alte toamne. Mircea Dridea a devenit din antrenor, spectator. Multă lume începuse chiar să-l uite. Din păcate și unii dintre jucătorii cu care parcursese drumul

plin de obstacole și de sacrificii pînă în pragul Diviziei A. În mod cu totul surprinzător nu s-a găsit nimeni, din cei ce recunoșteau că Mircea Dridea se identifică în timp cu însăși istoria Petrolului, să-i vină în ajutor, să-l apere în fața unei evidente nedreptăți. Doar cîțiva dintre prietenii săi adevărați au părăsit simpatiile pentru Petrolul, trecînd în tabăra Metalului Plopeni, acolo unde antrenor era Dridea II, Virgil Dridea, fratele mai mic care-l adusese pe cel mare, exact în urmă cu 30 de ani, la porțile fotbalului. În anul cînd se năștea Petrolul, prin transferul la Ploiești al Juventusului.

În 1983, iarna, Federația Română de Fotbal este solicitată de federația marocană de specialitate să trimită un număr de antrenori care să activeze pe timp de un an la echipe din Maroc, în cadrul unui schimb de experiență. Cînd s-au făcut propunerile erau vreo 12 pe listă. Marocul a cerut numai patru. Printre aceștia era și Mircea Dridea ; iar, împreună cu el, Traian Ionescu, fostul său profesor, Ion Motroc și Nicolae Oaidă, toți profesioniști de elită care au cinstit, prin munca și rezultatele obținute, meseria de antrenor, făcînd în același timp o bună propagandă fotbalului nostru. În Maroc, Mircea Dridea s-a distins prin profesionalism și ținută sportivă. Traian Ionescu a fost mai tot timpul alături de el, împrumutîndu-i cîte ceva din experiența sa îndelungată. Lucrînd, la un moment dat, cu echipa armatei marocane, preluată pe un loc modest în clasament, Mircea Dridea a reușit să o aducă pe primul loc. Aceasta se întîmpla cam în aceeași perioadă, din toamna anului 1983, cînd Mateianu pleca de la conducerea tehnică a Petrolului, fiind înlocuit cu Camil Oprișan. Dialog de la distanță Casablanca — Ploiești !

„Perioada marocană" a însemnat un prețios cîștig de experiență, dar și un prilej de reabilitare morală a lui Mircea Dridea. La revenirea în țară, la începutul anului 1984, reluîndu-și locul în producție, n-a respins nici ideea de a activa și ca antrenor. A optat pentru divizionara B Prahova, pe care, într-un final de campionat dramatic, a reușit să o salveze de la o retrogradare aproape sigură. Tot cu Prahova a început și campionatul următor, lucrînd în liniște, alături de oameni cu care a colaborat în deplină

înțelegere și sincer. Și ar mai fi continuat cu Prahova, fără cea mai mică intenție de a o părăsi, după ce respinsese cîteva oferte destul de tentante de a lucra ca antrenor prin alte părți, mai aproape sau mai departe de Ploiești.

În vara anului 1985, însă, Petrolul a revenit în Divizia A, condusă cu dibăcie profesională de Petre Dragomir. Conducerea locală a apreciat, judecînd cu multă înțelepciune, că pentru asigurarea unei permanențe în prima divizie a echipei se impun o serie de măsuri organizatorice. În cadrul acestora, Mircea Dridea este numit, pentru a treia oară, președinte al clubului. Învestitura o consideră onorantă și, din momentul în care a răspuns chemării „prezent", a înțeles că locul său era numai acolo, în cadrul clubului Petrolul, lîngă echipa de care era legat și numele dar și destinul său profesional. Și tot dintr-o corectă înțelegere a lucrurilor, a obligațiilor sale față de fotbal, Mircea Dridea a luat conducerea tehnică a echipei, după numai șase etape de campionat, cînd Petre Dragomir a plecat, invocînd mai întîi motive de sănătate, pentru ca după aceea să ajungă cu „refacerea" tocmai la Suceava ! Mircea Dridea, deci, pentru a treia oară antrenor la Petrolul. Scorul devenise acum egal peste tot : și ca președinte, și în producție, și ca antrenor. Pentru fiecare, în 15 ani, de cîte trei ori ! Iată un record sui-generis care își are principala explicație în atașamentul fără rezerve al lui Mircea Dridea față de Petrolul, față de Ploiești, față de suporteri adevărați ai echipei, ai clubului, pe care nu le-a părăsit nici ca jucător, cînd o putea face cu ușurință, nici după aceea, cînd ar fi putut răspunde cu aceeași ușurință chemărilor din afară însoțite de atrăgătoare promisiuni la care cu greu și puțini sînt aceia care rezistă.

— Mircea Dridea, iată-te, așadar, antrenor principal la Petrolul, echipa încheind prima jumătate a campionatului 1985—86 pe locul 6 în clasament !

Mai frumos decît în cele mai frumoase vise pe care ți le-ai fi putut face. Iar satisfacția și mai mare este aceea că marea majoritate a jucătorilor, chiar dacă sînt din generații diferite și cu oarecare distanță între ele, sînt ploieșteni, crescuți în școala Petrolului. Seamănă cumva cu

situaţia din perioada în care ai promovat în anul 1956, în echipa de seniori, în prima divizie. Îţi mai aminteşti cum ? Era un meci cu Rapid pe stadionul „23 August" din Capitală. Petrolul a cîştigat atunci cu 2—1.

— Da, îmi amintesc. Dar ce facem, o luăm iar de la capăt ?

— Nu te speria. Nici gînd de aşa ceva. Mai curînd, ca unul care ai trecut prin toate ipostazele performanţei, ale marii performanţe, spune acum, după scurgerea anilor care au început să se cam vadă, în alb, pe la tîmple, care au fost principiile după care te-ai călăuzit ca jucător, ca antrenor şi conducător.

— Ca jucător, mai întîi trebuie să mărturisesc că am muncit enorm la antrenamente. Fratele meu, Virgil, era mult mai talentat ca mine, dar — să nu se supere — puţin comod. Eu lucram pe rupte. Munca m-a adus spre vîrful performanţei. Exersam şi cu nea Traian Ionescu şi cu nea Ilie Oană separat trasul la poartă, jocul cu capul şi, mai ales, pentru perfecţionarea loviturilor de pedeapsă şi de la 16—20 metri, din care am marcat multe goluri decisive.

— Ca cel din meciul cu Liverpool de la Ploieşti, din toamna anului 1966...

— Am încercat să „fur" de la alţi jucători, cu o valoare recunoscută, procedee tehnice care m-au ajutat să-mi corectez stilul de joc, să-l apropii cît mai mult de condiţia omului de gol.

M-am străduit să fiu un bun coleg, să nu-mi privesc coechipierii de aceeaşi vîrstă sau mai tineri de pe poziţia inginerului Dridea, ci a jucătorului care trebuie să-şi aducă partea sa de contribuţie la efortul colectiv, la reuşita comună a echipei.

Am dus o viaţă foarte cumpătată, îngrijindu-mă în mod deosebit de o recuperare cît mai rapidă după efort. Am găsit în cadrul familiei şi climatul favorabil pentru a face performanţă. „Fetele" mele, soţia şi cei doi copii, mi-au fost prietenii cei mai buni.

Ca antrenor am căutat că adun cît mai multe date profesionale, pe care apoi le-am trecut prin filtrul gîndirii personale, al temperamentului meu, al concepţiei proprii despre viaţă şi despre fotbal. Am plecat întotdeauna de la

premisa că un bun antrenor trebuie să fie, înainte de toate, un om echilibrat, să întreţină relaţii civilizate de lucru cu jucătorii şi conducătorii, să nu-şi dezamăgească suporterii. Un bun antrenor devii numai lucrînd continuu, studiind, învăţînd, învăţînd...

În sfîrşit, vorbind de ceea ce-i revine unui conducător ca să fie cît mai util fotbalului, acesta trebuie să facă totul ca jucătorii să fie absolviţi de grijile vieţii cotidiene, pentru ca atenţia lor să fie îndreptată, cu prioritate, în direcţia pregătirii şi a competiţiei. Un bun conducător trebuie să colaboreze sincer cu antrenorul şi împreună să acţioneze în folosul echipei şi în spiritul unei cît mai depline corectitudini.

— ...care l-a caracterizat pe Mircea Dridea ca jucător, antrenor şi conducător.

Mircea Dridea — simbolul fotbalului ploieştean. Aşa cum este Oblemenco la Craiova, Petschovschi la Arad, Dobrin la Piteşti, Paraschiva în Valea Jiului, Bölöni la Tg. Mureş.

Cu o singură deosebire. Mircea Dridea a fost tot timpul... Petrolul !

ÎN LOC DE FINAL

Mi-a făcut cadou soţia mea, Elvira, cu ocazia unei aniversări, o carte a scriitorului englez, laureat al Premiului Nobel petru literatură, Rudyard Kipling, care a trăit între anii 1865 şi 1936, născîndu-se în India şi trăind mult timp în această ţară.

Şi m-au impresionat profund talentul cu care el evocă mediul exotic, frumuseţea descrierilor lumii animale, arta cu care reuşeşte să cucerească cititorul pe care îl transferă, cu ajutorul povestirilor sale, parcă într-o lume de basm.

Dincolo de toate acestea, am găsit la Rudyard Kipling o poezie al cărei conţinut parcă se leagă de minune cu zbuciumul şi trăirile omului de fotbal, fie el conducător, fie antrenor, fie chiar simplu suporter.

Cu această poezie aş fi putut începe cartea, folosind-o ca un fel de motto. Dar, tot atît de bine ea poate servi... în loc de final

DACĂ...

De poţi fi calm, cînd toţi se pierd cu firea
în jurul tău, şi spun că-i vina ta ;
De crezi în tine, chiar cînd omenirea
nu crede, dar să-i crezi şi ei cumva ;
S-aştepţi, dar nu cu sufletul la gură,
să nu dezminţi minciuni minţind, ci drept.
Să nu răspunzi la ură tot cu ură,
dar nici prea bun să pari, nici prea-nţelept.
De poţi visa şi nu-ţi faci visul astru ;
de poţi gîndi, dar nu-ţi faci gîndul ţel

De-ntîmpini și Triumful și Dezastrul
tratînd pe-acești doi impostori la fel;
De rabzi să vezi cum spusa ta-i sucită
de pișicher, să-l prindă-n laț pe prost
Cînd munca vieții tale năruită
cu scule obosite-o faci ce-a fost.
De poți să strîngi agonisita toată
grămadă, și s-o joci pe-un zar,
Să pierzi și iar să-ncepi ca-ntîia dată,
iar c-ai pierdut — nici un cuvînt măcar;
De poți sili nerv, inimă și vînă
să te slujească după ce-am apus
Și piept să ții cînd nu mai e stăpînă
decît VOINȚA, ce le strigă: „SUS!"

DIXIT!

București — decembrie 1985

CUPRINS

N-AM FOST UN FIU RISIPITOR 5
SIC TRANSIT GLORIA MUNDI ! 7
Un anunț trist și... nimic mai mult 9
Un-doi-uri într-o zi de... S.R.L. 14
O experiență de o jumătate de secol la granița indiferenței 24
Și, totuși, înapoi la... fotbal 26
Sine ira et studio 30
Toamna... Sportul studențesc... Baia Mare sau Brăila . . 40
De cinci ori, U.T.A. 46
Mereu de la capăt 50
La index ! 56
Lupul, pe unde a mîncat oaia... 62
LA FLORENȚA A ÎNCEPUT DRUMUL NOSTRU SPRE ÎNALTA SOCIETATE A FOTBALULUI CONTINENTAL 68
TOTUL DESPRE HAGI — „UCENICUL VRĂJITOR" . . 88
SCHIMBUL DE MÎINE — RUDA SĂRACĂ A FOTBALULUI NOSTRU 111
Rîvnind la grădina vecinului 112
Este greu, într-adevăr. Dar asta nu-i o scuză 115
Unde-i baza piramidei ? 117
Dar, de fapt, unde așteptăm adevărata performanță ? . . . 119
Dar cine sînt antrenorii ? 121
...un fel de mamă vitregă 124
Scurt intermezzo cu două subiecte-cheie : selecția și promovarea 125

O relaţie de muncă, dacă ar fi pe de-a întregul sinceră... . 129
O idee generoasă — concentrarea valorilor 132
Şi totuşi... semne bune. Sus tricolorul! 133
CONFIDENŢE... CONFIDENŢE... 136
Plopeni... Plopeni... Plopeni... 137
Clasamentul adevărului 147
Din scadenţă în scadenţă 150
Atenţie la primele şi la ultimele cinci minute ale meciului! 156
Memento! 161
Bilbao story 164
O istorie tristă care, din păcate, de prea multe ori se repetă! 166
RĂSFOIND UN ALBUM AL AMINTIRILOR 172
„UN TUNAR"... ÎN BATERIE! 189
SIMBOLUL FOTBALULUI PLOIEŞTEAN 202
ÎN LOC DE FINAL 224

DE ACELAȘI AUTOR :

La porțile fotbalului, *Editura Stadion, 1971.* În colaborare cu Dragoș Cojocaru.

Constelația valorilor sportive, *Editura militară, 1972.* În colaborare cu Ion Cupen.

Fotbal. Tehnică și stil, *Editura Sport-Turism, 1976.*

Fotbal pe contraatac, *Editura Sport-Turism, 1979.*

Antrenori la ora confesiunilor *Editura Sport-Turism, 1982.*

Fotbal de la A la Z, *Editura Sport-Turism, 1984, În* colaborare cu Mircea Tudoran.

Redactor : GHEORGHE DEREVENCU
Tehnoredactor : ECATERINA ALBICI

Coli de tipar : 14,5 + 24 pag. planşe
Bun de tipar : 15.07.1987

Tiparul executat sub comanda nr. 204
la I. P. „Oltenia" str. Mihai Viteazul,
nr. 4 — CRAIOVA
Republica Socialistă România

Lei 15

Editura Sport-Turism